

॥ श्री ॥

ज्योतिर्विद्रूपण.

गुजराती भाषांतर सहीत प्पनावी प्रसिद्ध करनार

कुरुणाशंकर वि. गणेशराव रावल.

लॉन्डन—निवासी.

सने १८६७ ना २५ भा आक्ट प्रमाणे रजिष्टर करावी
सर्व हक्क ग्रंथकर्ताये पोताना स्वाधीन राख्या छे.

अभद्रवाद्भमां.

भामानी छवेलीमध्ये पुनाघटेड प्रिन्टिंग अने जनरल
एजन्सी कंपनी “लिमिटेड” ना प्रेसमां
रत्नछोडलाल गंगाराम छापुं.

शके १८०७

इस्वीसन १८८५

कीमत ३) रुपिया.

ઞ્રર્પણ પત્રિકા.

સર્વજ્ઞાન

જનેશાલોકેસ્મિન્યદપિબહવઃસંતિબ
લિનો । યશસ્વત્સિંહત્વંતદપિસકલે
ભ્યોવરતમઃ ॥ સ્વનામાર્થરૂપ્યાતોયદ
સિભવતેસ્વાર્પિતઙ્હ । પ્રકર્ષમેગ્રંથોલ
ન્નતુસહભાવત્કયશસા ॥ ૧ ॥

અર્થ—હે મહારાજાનિરાજ યશસ્વતસીંહજી સા-
હેમ આ જગતમાં બળવાળા ઘણા રાજાઓ છે તે
પણ આપસાહેમ પોતાના નામના અર્થ મુજબ વિ-
ખ્યાતછો જેથી તે સવળાઓ કરતાં શ્રેષ્ઠછો માટે
“જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણ”નામનો આ ગ્રંથ મૈનમતા પૂર્વક
આપસાહેમને ઞ્રર્પણ કર્યોછે તે માટે ગ્રંથ આપસા-
હેમના યશ સાથે આ જગતમાં ઉત્કર્ષ પામો.

ગ્રંથકર્તા.

ક. ગ. રા.

JASVATSINGJEE.
THE THAKORE SAHEB OF LIMBDI.

પ્રસ્તાવના.

અહીં વિદ્યાઓમાં જ્યોતિશશાસ્ત્ર એક વિદ્યા છે.

અહીં વિદ્યાઓનો ક્રમ ॥ વેદનાં ૭ અંગ, ચાર મહા ભાગ માંસા, ન્યાય, ધર્મશાસ્ત્ર, પુરાણ ॥ વેદનાં ૭ અંગોનો ક્રમ ॥ ૭૬ (પગ) ૬૬૫ (હ્રથ) જ્યોતિષ (નેત્ર) નિરૂક્ત (કાન) શિક્ષા (નાક) વ્યાકરણ (મુખ) એ પ્રમાણે ૭ અંગોમાંના એક અંગ, નેત્રરૂપ જ્યોતિશશાસ્ત્ર ઘણું ઉપયોગી હોવાથી તેના સંબંધી ગર્ગ, ભૃગુ, જૈમિનીય આદિક વ્રષિઓનો રચીત ગ્રંથોના આશ્રયથી મોટા મોટા વિદ્વાનોએ જાતક તથા તાજક તથા મુહુર્ત એ ત્રણ વિષયો ઉપર જુદી જુદી રીતે અનેક વિષયનું અવલંબન કરી ઘણી સુંદરતા વાળી રીતે ગ્રંથો રચેલા છે જેથી જેઓ આજસુધી રહીત માહા પંડીતો છે તેઓ તે પૂર્વના ગ્રંથો જોઈ કૃતકાર્ય થાય છે તેથી મારે આ ગ્રંથ કરવાનો ઉદ્દેશ તેમને અર્થ નથી પણ આધુનિક સમયમાં જેઓ મંદ બુદ્ધિ, અલ્પાભ્યાસી અને તે વિષે અનભિજ્ઞ હોઈને જ્યોતિશશાસ્ત્ર સારી રીતે જાણવાની ઇચ્છા રાખતા હોય તેઓને માટે કેટલાએક સારા સારા પેહેલાના તથા હમણાંના અનેલા ગ્રંથોનો આશ્રય લઈ “જ્યોતિર્વિદ્મૂષણ” નામનો આ સુબોધ લઘુ ગ્રંથ જાતક તથા તાજક તથા મુહુર્ત એ ત્રણ પ્રાપ્તોનું અવલંબન કરી વાર્તિક રૂપે રચી ગુજરાતી ભાષાંતર સાથે બહાર પાડું છું. આ ગ્રંથ જે જે વિદ્વજ્જનોને ત્યાં મોકલેલો તેમણે આદ્યંત વાંચી તેની ચોગ્યતા વિષે પ્રસન્નતા પૂર્વક પ્રમાણપત્ર આપેલ છે તે આ ગ્રંથની છવટે દાખલ કરેલ છે.

ગ્રંથકર્તા

અનુક્રમણિકા.

વિષય.	પૃષ્ઠ.
સંતાધ્યાય...	૧
નિષેકાધ્યાય...	૧૭
જન્મવિધિકથન	૨૫
અરિષ્ટાધ્યાય	૩૩
અરિષ્ટભંગ...	૩૬
ભાવસંક્ષેપકથન	૩૮
ધનામી ...	૩૯
ચંદ્રયોગ ...	૪૩
પ્રથમ ભાવ વિચાર...	૪૫
દ્વિતીયભાવ વિચાર...	૬૭
તૃતીયભાવ ,, ...	૬૮
ચતુર્થભાવ ,, ...	૭૨
પંચમભાવ...	૭૮
ષષ્ઠભાવ...	૮૯
સપ્તમભાવ	૯૬
અષ્ટમભાવ	૧૦૨
નવમભાવ	૧૧૧
દશમભાવ	૧૧૬
એકાદશભાવ	૧૩૨
દ્વાદશભાવ	૧૩૪
ત્રણ્ણ્યાવિચાર	૧૩૬
શ્રીજાતકાધ્યાય...	૧૩૮
દશાક્રાંત	૧૪૬
વર્ષાક્રાંતકથન	૧૪૯
ચુહુર્તકથન	૧૭૧
શુદ્ધિપત્ર	૨૦૧
પ્રમાણ પત્ર	૨૨૬

ઝ્યોતિર્વિદ્રૂષણ.

—❀❀❀—

શ્રીગણેશાયનમઃ॥ શ્રીમદ્દેરંબબર્હિચરા
ગુરુભાનુશિવાન્વપિતરૌપ્રણમ્યપ્રાચીનાર્વા
ચીનગ્રંથસારમુદ્દૃત્યઝ્યોતિર્વિદ્રૂષણંકુર્વે॥૧॥
શીર્ષમુખબાહુહૃદયોદરકટિબસ્તિગુહ્યોરુ
જાનુજંઘાચરણસંજ્ઞાકાલનરાવયવાઃમેષા
દિરાશયઃ॥૨॥ અરુણસિતહરિતપાટલપાં
દુવિચિત્રકૃષ્ણપિશંગપિંગલકર્બુરબમ્બુકમલિ
નવર્ણાઃમેષાદ્યાઃ॥૩॥

ટીકા— શોભામાન ગણપતી, ખરહીચરા, ગૂરૂ, સૂર્ય,
શીવ, એએને તથા માતા પીતાને નમસ્કાર કરીને પેઢેલાંના
અને હાથાના થએલા જ્યોતીષશાસ્ત્રના ગ્રંથોનો સાર લઈ
જ્યોતિર્વિદ્રૂષણ નામનો ગ્રંથ બનાવું છું. ॥૧॥ મેષાદિક
રાશીઓ, કાળ પુરૂષનાં અંગછે તે એ રીતે કે મેષરાશી માથુંછે,
વૃષભ મુખછે, મીથુન હાથછે, કરક હૃદયછે, સિંહ ઉદરછે, કન્યા
કેડછે, તુળા નાભીની નીચેનો ભાગછે, વૃશ્ચિક ગુહ્યછે, ધન ઉ-
ચ્છે, મકર જાનુછે, કુંભ જંઘાછે, મીન ચરણછે. ॥૨॥ મેષ કા-
ઈક રાતો, વૃષભ સફેત, મીથુન પોપટીયા, કરક કાંઈક સફેત

રાતો, સિંહ ધુમાડીયા, કન્યા ચીનવિચીત્ર, તુળા કાઝો, વૃશ્ચિક
જ્ઞાનેરી, ધન કાંછક કાઝો મકર મીશ્ર, કુંભ કપિલ, મીન માછ-
લાને રંગે, એ પ્રમાણે મેષાદિક રાશીચાના વર્ણોછે. ॥૩॥

પુંચ્ચીકુરાકુરૌચરસ્થિરદ્વિસ્વનાવાશ્ચ
મેષાદેઃ ॥૪॥ રાશિક્ષેત્રભવનગૃહર્ક્ષજાન્યે
કાર્થવાચકાનિ ॥ ૫ ॥ મંશુબુચંરબુશુમંગુશ
શગવોમેષાદીશાઃ ॥ ૬ ॥ મિથુનસિંહાદિ
ચતુષ્કકુંજાઃ શીર્ષોદયાઃ મીનશ્રોમયોદયઃ
શેષાઃષ્ટોદયાઃ ॥૭॥ વિમિથુનશીર્ષોદયા
દિનબલારૂયાઃશેષારાત્રિબલારૂયાઃ ॥૮॥ મેષ
વૃષમિથુનકુલીરાઃસત્રિકોણાઃપ્રાગાદીશાઃ
॥૯ ॥ તનુધનસહોત્થમાત્રાત્મજારિપત્નિમ
રણધર્મકર્મલાભવ્યયારૂયાલગ્નાદ્વાવાઃ ૧૦

ટીકા—મેષાદિક રાશીચામાં પુરૂષ અને સ્ત્રી એ સંજ્ઞા તથા શુભ
અને પાપ એ સંજ્ઞા તથા ચર, અને સ્થિર અને દ્વિસ્વભાવ,
એ સંજ્ઞા મેષથી અનુક્રમે ગણતાં બજાવી. ॥૪॥ રાશી, ક્ષેત્ર,
ભવન, ગૃહ, રક્ષ, અને બ, એ તમામ રાખ્દો રાશી વાચકછે.
॥૫॥ મંગળ, શુકર, બુધ, ચંદ્રમા, સુર્ય, બુધ, શુકર, મંગળ, ગુરૂ,
શની, શની, અને ગુરૂ એ પ્રમાણે ક્રમ પૂર્વક મેષથી મીન સુધી
રાશીચાના સ્તામીછે. ॥૬॥ મીથુન, સિંહ, કન્યા, તુળા, વૃશ્ચિક,

અને કુંભ એ માથાના ભાગથી ઉદય પામનારાછે, અને તેમની શિર્ષોદય એવી સંજ્ઞાછે. મીનરાશી ખંતે ખાબુથી ઉદય પામેછે અને તેની ઉભયોદય એવી સંજ્ઞાછે, કરક, ધન, મકર, મેષ ને વૃષભ, એઓ પાછળના ભાગથી ઉદય પામેછે અને એઓની પૃષ્ઠોદય એવી સંજ્ઞાછે. ॥૭॥ મીથુન વીનાના શિર્ષોદય રાશીચો દીવસે ખળવાળા બાણવા, ખાકીના રાત્રીએ ખળવાળા બાણવા ॥૮॥ મેષ સિંહ અને ધન એ પૂર્વ દિશાના સ્વામીછે. વૃષભ, કન્યા અને મકર એ દક્ષિણ દિશાના સ્વામીછે. તુલા, મીથુન, કુંભ, એ પશ્ચિમ દિશાના સ્વામીછે. કરક, વૃશ્ચિક, મીન એ ઉત્તર દિશાના સ્વામીછે. ॥૯॥ તનુ એટલે પેહેલો ભાવ, ધન એટલે ખીજો, સહૈય એટલે ત્રીજો, માતૃ એટલે ચોથો, આત્મજ એટલે પાંચમો, અરી એટલે છઠો, પત્ની એટલે સાતમો, મરણ એટલે આઠમો, ધર્મ એટલે નવમો, કર્મ એટલે દશમો, લાભ એટલે અગીયારમો, વ્યય એટલે પારમો, એ પ્રમાણે લગનથી આરંભી પાર આવોની સંજ્ઞાછે. ॥૧૦॥

ગૃહહોરાદૃષ્કાણસપ્તમાંશનવમાંશદ્વાદશાં
શત્રિંશાંશદશાંશષોડશાંશષષ્ટયંશાઃ દશવ
ર્ગાઃ ॥૧૧॥ ઓજેતરણીંઘોઃ સમેઽવ્યત્યયેનહો
રા ॥૧૨॥ સ્વેષુનવમપાનાંદૃષ્કાણાઃ ॥૧૩॥
સમવિસમયોસપ્તમસ્વનાભ્યાંસપ્તમાંશાઃ ।
॥૧૪॥ ચરસ્થિરદ્વિસ્વનાવિપુસ્વનવમેષુના
ન્નવાંશાઃ ॥૧૫॥

ટીકા—૮૪ મકુંડળી, હોરા, દ્રેશકાણુ, સપ્તમાંસ, નવમાંસ, દશાંશ, દ્વાદશાંશ, પોડગ્રાંશ, ત્રીશાંશ, શષ્ટીઅંશ, એએ દશ વર્ગ છે. ॥૧૧॥ વીશમ રાશીમાં પનર અંશ સુધી સૂર્યની હોરા જાણવી ઉપરાંત ચંદ્રની જાણવી, સમરાશીમાં પનર અંશ સુધી ચંદ્રની હોરા જાણવી, ઉપરાંતના અંશોમાં સૂર્યની જાણવી. ॥૧૨॥ રાશીના પહેલા દશ અંશ સુધી પોતાથીજ દ્રેશકાણુ જાણવું, દશથી વીસ અંશ સુધીમાં પાંચમા રાશીથી જાણવું, વીશથી છેવટ સુધીમાં નવમા રાશીથી જાણવું. ॥૧૩॥ વિશમ રાશીમાં પોતાથી સપ્તમાંસ ગણવા, સમરાશીમાં પોતાથી સાતમા રાશીથી ગણવા. ॥૧૪॥ ચર રાશીમાં પોતાથી નવમાંસ ગણવા, સ્થિર રાશીમાં નવમા રાશીથી નવમાંસ ગણવા, દ્વિસ્વભાવ રાશીમાં પાંચમા રાશીથી ગણવા ॥૧૫॥

સ્વનાદર્કાંશાઃ ॥ ૧૬॥ વિષમેર્જોમાર્કાંજ્ય
જશુક્રાણાંપંચવાળાષ્ટનગેષવસ્ત્રિંશાંશાઃ સ
મેન્યથા ॥ ૧૭॥ આજેસ્વભાદ્યુગ્મેનવમના
દશાંશાઃ ॥ ૧૮॥ સ્વનાત્કલાંશાઃ આજેક્ર
માચ્છતુંર્મુખવિશ્નુહરદિનેશાઃયુગ્મેવ્યત્યથેન
॥ ૧૯॥ સ્વનાત્ષષ્ટ્યંશાઃ ॥ ૨૦॥ ષષ્ટ્યંશ
પાસ્ત્વોજેઘોરાક્ષસદેવકુબેરરક્ષોગણકિન્ન
રભ્રષ્ટ કુલઘ્નગરલાગ્નિમાયા પ્રેતપુરીશવ

રુણદેવગણેશકલાહિભાગામૃતાંશુચંદ્રમૃદુ
કોમલપદ્મલક્ષ્મીશ્વાગીશદીગંબર દેવાર્દ્ર
કાલિનાશક્તિતીશ્વરકમલાકરમંદાત્મજમૃ
ત્યુકાલદાવાગ્નિઘોરાજયકંટકસુધામૃતપ
રિપૂર્ણેન્દુવિપ્રદગ્ધકાલિનાશવંશક્ષયોત્પા
તકાલરૂપસૌમ્યમૃદુસુ શિતલદંટ્ટાકરાલેં
દુમુખપ્રવિણકાલાગ્નિદંડાયુદ્ધનિર્મલશુન્ના
શુન્નાતિશિતલસુધાપયોધિભ્રમણેન્દુરેષા :
યુગમેઘ્યત્પયેન ॥૨૧॥

ટીકા—તમામ રાશીઓમાં પોતાના રાશીથી દ્વાદશાંશો
કરવા ॥૧૬॥ વીશમ રાશીમાં મંગળ, શની, ગુરુ, બુધ, શુક્ર,
એએના, પાંચ, પાંચ, આઠ, સાત, અને પાંચ, એએ ત્રી-
શાંશ જાણવા, તેએજ સમરાશીમાં વિલોમ રીતે ત્રીશાંશો
જાણવા. ॥૧૭॥ વીશમ રાશીમાં પોતાના રાશીથી દશાંશો
જાણવા અને સમરાશીમાં નવમા રાશીથી જાણવા. ॥૧૮॥
પોતાના રાશીથી શોડશાંશો જાણવા તેમાં વીશમ રાશીમાં ચતુર્થુ-
ખ, વિશ્નુ, હર, અને દિનેશ, ક્રમે જાણવા, અને સમ રાશીમાં
અવળી રીતે જાણવા. ॥૧૯॥ પોતાના રાશીથી ષષ્ઠિ અંશો
જાણવા. ॥૨૦॥ વીશમ રાશીમાં ધાર ૧ રાક્ષસ ૨ દેવ ૩ કુબેર
૪ રક્ષેગણ ૫ કીર્ત્તર ૬ બ્રહ્મ ૭ કુલદેવ ૮ ગરલ ૯ અગ્ની ૧૦

માયા ૧૧ મેતપુરેશ ૧૨ વરૂણ ૧૩ દેવગણેશ ૧૪ કળા ૧૫
 અહીલાગ ૧૬ અમૃતાંશુ ૧૭ ચંદ્ર ૧૮ મૃદુ ૧૯ કોમળ ૨૦
 પદ્મ ૨૧ લક્ષ્મી ૨૨ વાગીશ ૨૩ હીંગમ્બર ૨૪ દેવ ૨૫ આ-
 દ્ર ૨૬ કલીનારા ૨૭ ક્ષીતીશ્વર ૨૮ કમળાકર ૨૯ મંદાત્મજ
 ૩૦ મૃત્યુ ૩૧ કાળ ૩૨ દાવાગ્ની ૩૩ ઘોર ૩૪ અભય ૩૫
 કંઠક ૩૬ સૂદા ૩૭ અમૃત ૩૮ પરિપુર્ણેન્દુ ૩૯ વીરામદગ્ધ
 ૪૦ કલી ૪૧ નારા ૪૨ વંશક્ષય ૪૩ ઉત્પાત ૪૪ કાળરૂપ
 ૪૫ સૌમ્ય ૪૬ મૃદુ ૪૭ સુશીતલ ૪૮ દંશડાકરાલ ૪૯ ઇન્દુ-
 સુખ ૫૦ પ્રવિણ ૫૧ કાળાગ્ની ૫૨ દંડયુધ ૫૩ નીર્મળ ૫૪
 શુભ ૫૫ અશુભ ૫૬ અતીશીતળ ૫૭ મુદ્રાપચાધી ૫૮ અમણ
 ૫૯ ઇન્દુરેષદ ૬૦ એ રીતે ક્રમે કરી પછી અંશો જાણવા અને સમરાશી
 ને વીશે એઆજ વીક્ષામ રીતે જાણવા. ૨૧

દ્વચાદિસ્વોચ્ચમૂલત્રિકોણાધિમિત્રભગઃ
 પારિજાતોત્તમગોપૂરસિંહાસન પારાવતદેવ
 લોકદેવલોકૈરાવતવૈશેષિકસંજ્ઞઃક્રમાત્ ।
 ॥૨૨॥ કુલિરાલિઙ્ગપાંત્યજાગેરુક્ષસાંધિઃ
 ॥૨૩॥ લગ્નાંબ્વસ્ત્રવાનિકેંદ્રાણિ ॥૨૪॥
 સ્વસુતાષ્ટમાયસ્થાનાનિપણફરાણિ ॥૨૫॥
 ત્ર્યરિયર્માત્યાનિત્રાપોઠ્ઠીમાનિ ॥૨૬॥ ત્ર્યા
 યારિશ્વાન્યુપચયાનિ ॥૨૭॥ સુતધર્મભવ
 નેત્રિકોણે ॥૨૮॥

ટીકા—જે ગ્રહ પોતાનું દિવ્ય, મુળ ત્રીકોણ, અધિમિત્ર, અને પોતાની રાશીના હોય એઓમાંથી દશે વર્ગમાં એતાં બે બળ પામ્યો હોય તે પારિજાત જાણવો, ત્રણ પામ્યો હોય તો ઉત્તમ જાણવો, ચાર પામ્યો હોય તો ગોપુર જાણવો, પાંચ પામ્યો હોય તો સીંહાસન અંશ જાણવો, છ પામ્યો હોય તો પારાવતાંશ જાણવો, સાત અને આઠ બળ પામ્યો હોય તો દેવલોકાંશ જાણવો, નવ પામ્યો હોય તો ઐરાવતાંશ જાણવો, દશેમાં બળ પામ્યો હોય તો વૈશરીકાંશ જાણવો, એ રીતે દશ વર્ગથી ગ્રહોનું બળ જોવું ॥૨૨॥ કુરુક, વૃશ્ચિક, અને મીનનો છોડો નવમાંશ, એઓની રેક્ષાસંધી એવી સંજ્ઞાછે. ॥૨૩॥ સગ્ન ચોથુ, સાતમું, અને દશમું એની કેંદ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૪॥ બીજું, પાંચમું, આઠમું, અને અગીયારમું, એઓની પણ ફર સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૫॥ ત્રીજું, છઠું, નવમું, અને પારમું એઓની આપોકડીમ સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૬॥ ત્રીજું, છઠું, દશમું, અને અગીયારમું, એઓની ઉપચય સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૭॥ પાંચમું અને નવમું એની ત્રીકોણ સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૨૮ ॥

તુર્યનિધનેચતુરસ્ત્રે ॥૨૯॥ સ્વાસ્તેમારકસં
જ્ઞે ॥૩૦॥ સ્વાંત્યેનેત્રસંજ્ઞે ॥૩૧॥ષષ્ઠાષ્ટમાં
ત્યાનિત્રિકસંજ્ઞાનિ ॥ ૩૨ ॥ મંદજ્ઞૌઋષિ
રૂયૌ ॥૩૩॥ચંદ્રશુક્રૌસ્ત્રીસંજ્ઞૌ ॥૩૪॥શેષાન
રાસ્યાઃ ॥૩૫॥ક્રિયગોમૃગાંગનાકુલિરાંત્ય

તુલાઃ સૂર્યાદ્યુચ્ચજ્ઞાનિતદસ્તાનિનીચજ્ઞાની
 ॥૩૬॥ દશરામાષ્ટાવિંશઘસ્ટ્રેષુસપ્તવિંશન
 શ્વાંશાઃ સૂર્યાદિનાંપરમોચ્ચનીચજ્ઞાગાઃ૩૭
 સિંહગોમેષકન્યાચાપતૌલિકુંજાઃ સૂર્યાદિ
 નાંમૂલત્રિકોણજ્ઞાનિ ॥૩૮॥ સ્વરાશિનવાં
 શકોવર્ગોત્તમઃ ॥૩૯॥

ટીકા—ચોથું અને આઠમું એની ચતુરસ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૯॥
 ખીજું અને સાતમું એની મારક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૦॥ ખીજું
 અને ખારમું એની નેત્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૧॥ છઠું, આઠમું, અને
 ખારમું, એએની ત્રીક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૨॥ પુષ્પ અને શની
 એમની નપુંશક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૩॥ ચંદ્ર અને શુક્ર એમની સ્ત્રી
 સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૪॥ સુર્ય, મંગળ, અને ગુરુ એએની પુરૂષ સંજ્ઞા જા
 ણવી ॥૩૫॥ મેષ, વરૂષ, મકર, કન્યા, કરક, મીન અને તુળા,
 એએ સૂર્યાદિક ગ્રહોના ઉચ્ચરાશીયો જાણવા અને ઉચ્ચરા-
 શીયો સાતમે રાશી નીચ જાણવું ॥૩૬॥ દશ, ત્રણ, અઠાવીશ,
 પનર, પાંચ, સતાવીશ, અને વીશ, એએ સૂર્યાદિક ગ્રહોના
 પરમ ઉચ્ચ અને નીચના અંશો જાણવા ॥૩૭॥ સીંહ, વૃષભ,
 મેષ, કન્યા, ધન, તુળા, અને કુંભ, એએ સૂર્યાદિક ગ્રહોનાં
 મૂળ ત્રિકોણ જાણવાં. ॥૩૮॥ ચોતાનોજ રાશી નવમાસમાં
 આવેતો વરગોતમ જાણવો ॥૩૯॥

કુંભાદિચતુષ્કંહસ્વંસિંહાદિચતુષ્કંદિર્ધશે
 ષાઃસમાઃ ॥૪૦॥ કેંદ્રેપુક્રમેણનરાબુચરકી
 ટપશવોબલિનઃ ॥૪૧॥ ક્ષીણેન્દ્રકયમારરા
 હ્રુશિશ્વિનઃપાપાસ્તૈર્યુતોબુધશ્ચ ॥૪૨॥ રક્ત
 શ્યામવર્ણોપિંગલનેત્રોપિત્તપ્રકૃતિઃ સમગા
 ત્રોસત્વગુણાધિકોલ્પકચોર્કઃ ॥૪૩॥ ગૌ
 રવર્ણોવર્તુલાંગોવાતકફાત્મામેધાવીમૃદુવા
 ક્ષુન્નદક્ષત્વાધિકશ્ચંદ્રઃ ॥૪૪॥

ટીકા—કુંભ, મીન, ને વૃષભ એઓની -હસ્વસંજ્ઞા
 જાણવી, મીંહ, કન્યા, તુલા અને વૃશ્ચિક એઓની દી-
 ધસંજ્ઞા જાણવી. મીથુન, કર્ક, મન, અને મકર એઓની
 -હસ્વ અને દીર્ઘના મધ્યની સમસંજ્ઞા જાણવી. ॥૪૦॥ ચ.રે કે-
 દ્રોમાં અનુક્રમે કરી નરરાશી, જળચરરાશી, કીટરાશી, અને
 પશુરાશી, એઓ ખળવાન જાણવા ॥૪૧॥ હીનખળીચંદ્ર, સૂર્ય,
 મંગળ, શની, રાહુ, અને કેતુ, એઓની પાપસંજ્ઞા જાણવી, અને
 એઓમાંના કોઈની સાથે બુધ રહેલો હોય તો તેની પણ પાપસંજ્ઞા
 જાણવી ॥૪૨॥ રક્ત શ્યામ વરણવાળો, પીંગળ નેત્રવાળો, પીત
 પ્રકરતીવાળો, સમ ગાત્રવાળો, શત્વ ગુણના અધિકપણાવાળો
 અને થોડા વાળવાળો, સૂર્ય જાણવો ॥૪૩॥ ગૌર વર્ણવાળો
 ઘોળા અંગવાળો વાત ને કર્કની પ્રકૃતીવાળો, બુદ્ધીવાળો, કોમળ
 વાણીવાળો, શુભ દ્રષ્ટીવાળો, સત્વ ગુણના અધિકપણાવાળો
 ચંદ્ર જાણવો. ॥૪૪॥

રક્તગૌરોક્તરદ્વકરૂણકૃશમધ્યોદારપૈત્તિક
 ચપલોતામસશ્ચારઃ ॥૪૫॥ દુર્વાશ્યામોપિ
 તમારુતકફાત્માશ્લિષ્ટવાગ્ધાસ્ય શીલોર
 જોધિકોજ્ઞઃ ॥૪૬॥ ગૌરોસ્થુલાંગોપિંગલ
 કેશનેત્રોશ્રેષ્ઠધિકફાત્માસત્વાધિકોજીવઃ
 ॥૪૭॥ શ્યામોસુખીકાંતવપુઃ સુનેત્રોકૃષ્ણ
 કુટિલકેશોકફાનિલાત્મારજોધિકોમૃગુઃ
 ॥૪૮॥ ॥ કૃષ્ણદેહોલસોકપિલદ્વક્રકૃષ્ણદી
 ર્ઘંગાત્રોસ્થુલદ્વિજોરુક્ષતનુરુહોવાતાત્માતા
 મસશ્ચાર્કિ ॥૪૯॥

ટીકા—રક્ત ગૌર વરણવાળો, રૂંદ દ્રષ્ટીવાળો, યુવાવસ્થાવાળો, પા-
 તળા કટીભાગવાળો, ઉદર, પીત, અને ચપળ, એવી પ્રકૃતીવાળો અને
 તમો ગુણના અધિકપણાવાળો મંગળ જાણવો ॥૪૫॥ દુર્વાના સ.
 રખા કાળા વરણવાળો, વાત, પીત, ને કદ એવી પ્રકૃતીવાળો, ગદગદ
 ભાષણ કરવાવાળો, હાસ્ય સ્વભાવવાળો અને રજોગુણના અધિક-
 પણાવાળો બુદ્ધજાણવો ॥૪૬॥ ગૌર વરણવાળો સ્થુળ અંગવાળો
 અને પીંગળ, કેશ અને નેત્રવાળો, શ્રેષ્ઠ બુદ્ધીવાળો, કદ પ્રકૃતીવાળો
 અને સત્ત્વગુણના અધિકપણાવાળો, ગુરુ જાણવો ॥૪૭॥ શ્યામ
 વરણવાળો, સુંદર શરીર અને નેત્રવાળો, કાળા અને વાંકા કે-
 શવાળો, વાતને કદની પ્રકૃતીવાળો રજોગુણના અધિકપણાવા-

જા શુક્ર જાણવો ॥૪૮॥ કાળાવરણવાળા, આળસવાળા, ક-
પીલ દ્રષ્ટિવાળા, કૃશ અને દાર્દ ગાત્રવાળા, સ્થુળ દાંતવાળા,
રૂક્ષ વાળવાળા, વાત પ્રકૃતીવાળા અને તમોગુણના અધિક-
પણાવાળા શની જાણવો ॥૪૯॥

અસ્થિરક્તમજ્જાત્વક્વસાશુક્રસ્નાયુન્યર્કા
દિનાંધાતવઃ ॥૫૦॥ રવેઃશનિસિતૌશત્રુજ્ઞઃ
સમોન્યેસુ-હદઃ ॥૫૧॥ ચંદ્રસ્વાર્કજ્ઞૌસુ-હદૌ
શેષાઃસમાઃ ॥ ૫૨॥ જૈમસ્યજીવેંદ્રર્કાઃસુ-હ
દઃજ્ઞોરિશેષૌસમૌ ॥૫૩॥ બુધસ્યાર્કસિતૌ
સુ-હદૌચંદ્રોરિઃશેષાઃસમાઃ ॥૫૪॥ ગુરોઃજ્ઞ-
સિતૌશત્રુસૌરોસમોન્યેસુ-હદઃ ॥૫૫॥ શુક્ર
સ્યજ્ઞાર્કોહિતૌગુર્વારૌસમૌશેષાવરિ ॥૫૬॥
શનેઃશુક્રજ્ઞૌહિતૌજીવઃસમોન્યેશત્રવઃ ૫૭

ટીકા—અસ્થી, રૂધીર, મજ્જા, ત્વક, વસા, શૂક્ર અને
સ્નાયુ એઓ સૂર્યાધિકના ધાતુઓછે ॥૫૦॥ સૂર્યના શની અને
શુક્ર શત્રુ જાણવા, બુધ સમ જાણવો, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ, મીત્ર
જાણવા ॥૫૧॥ ચંદ્રના સૂર્ય અને બુધ મીત્ર જાણવા, મંગળ,
ગુરૂ, શુક્ર, અને શની એઓ સમ જાણવા ॥૫૨॥ મંગળના
સૂર્ય, ચંદ્ર, અને ગુરૂ, મીત્ર જાણવા, બુધ શત્રુ જાણવો, મંગળ,
અને શની સમ જાણવા; ॥૫૩॥ બુધના સૂર્યને શુક્ર મીત્ર
જાણવા, ચંદ્ર શત્રુ જાણવો, મંગળ, ગુરૂ, અને શની સમ
જાણવા ॥૫૪॥ ગુરૂના બુધ અને શુક્ર શત્રુ જાણવા,

શની સમ જાણવો, સૂર્ય, ચંદ્ર અને મંગળ, મીત્ર જાણવા
 ॥૫૫॥ શુક્રના બુધ અને શની મીત્ર જાણવા, મંગળ
 અને ગુરુ સમ જાણવા, સૂર્ય અને ચંદ્ર શત્રુ જાણવા ॥૫૬॥
 શનીના બુધ અને શુક્ર મીત્ર જાણવા, ગુરુ સમ જાણવો,
 સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ શત્રુ જાણવા ॥૫૭॥

अन्योन्यस्पर्शं त्रयगातत्कालहितान्ये
 रिपवः ॥५८॥ उभयथाहिताधिहिताशत्र
 वस्त्वधिशत्रवमित्रशत्रवसमामित्रसमसु
 दोरिपुसमारिपवः ॥५९॥ त्रिदशत्रिकोण
 चतुरस्रसप्तमानिग्रहाःपादवृध्यापश्यंति ।
 ॥६०॥ तेष्वेवशनीज्याराःविशेषतःपूर्णपश्यं
 तिक्रमेण ॥६१॥ ओजे क्रमाद्बालकुमारयुव
 वृद्धमृताख्यावस्थासमेव्यन्ययेन ॥६२॥

ટીકા—ગ્રહ થકી બે ખાજીના ત્રણ બુવનને વિશે રહેલા ગ્રહો
 તત્કાળમિત્ર જાણવા ખાકીના બુવનોએ રહેલા ગ્રહો તત્કા-
 લ શત્રુ સમજવા ॥૫૮॥ તત્કાળ મૈત્રીમાં મિત્ર હોય અને તેમજ
 નીસર્ગ મૈત્રીમાં પણ મિત્ર હોય તો અધિ મીત્ર જાણવો, તેમજ
 શત્રુ, શત્રુ, મળતાં, અધિ શત્રુ જાણવો, શત્રુ, મિત્ર મળતાં
 સમ જાણવો અને મિત્ર સમ મળતા મિત્ર જાણવો અને સુત્ર
 સમ મળતાં શત્રુ જાણવો એમ મૈત્રી કરવાનો નિયમ છે. ॥૫૯॥
 ત્રીજું, દશમું, અને પાંચમું, નવમું, અને ચોથું, આઠમું અને

સાતયું, ગ્રહો પાદ વૃદ્ધી વડે જોવેછે ॥૬૦॥ તેઓમાં શની, ગુરુ,
અને મંગળ, ક્રમે કરી વિશેષમાં પરીપૂરણ જોવેછે ॥ ૬૧ ॥
વીશમ રાશીમાં ક્રમથી ખાલ, કુમાર, યુવાન, વૃદ્ધ, અને મૃ-
તક એવી અવસ્થાઓ જાણવી અને સમ રાશીમાં વિલોમ રીતે
અવસ્થાઓ જાણવી ॥૬૨॥

ગ્રહનક્ષત્રસંખ્યાગ્રહસંખ્યાહતાપુનઃ ગ્રહાં
શસંખ્યાગુણિતાઙ્ગજન્મનક્ષત્રલગ્નસંખ્યા
યુતાર્કતષ્ટાશૈષાશયનાદ્યવસ્થા ॥૬૩॥શય
નો ૧ પવેશન ૨ નેત્રપાણિ ૩ પ્રકાશ ૪
ગમના ૫ ગમન ૬ સન્ના ૭ ગમ ૮
ભોજન ૯ નૃત્યલિપ્સા ૧૦ કૌતુક ૧૧
નિદ્રા ૧૨ વસ્થાઃ ॥૬૪॥ઊચ્ચગોદિત્તઃસ્વ
ભગઃસ્વસ્થોઽરિન્નગોહર્ષિતઃશુભવર્ગગઃશાં
તઃસ્ફુરદ્રશિમઃશસ્તોમૂઢોલુપ્તોનિચગોદિનઃ
પાપશત્રુન્નગઃપીડિતઃ ॥૬૫॥

ટીકા—ગ્રહના નક્ષત્રની સંખ્યા ગ્રહની સંખ્યાએ ગુણવી પછી ગ્ર-
હના અંશની સંખ્યાએ ગુણવી, પછી એ ઇષ્ટકાળ જન્મ નક્ષત્ર અ-
ને લગ્નની સંખ્યાએયુક્ત કરી ખારે ભાગ લેતાં શેષ રહે તે સયના-
દિકમાંની અવસ્થા જાણવી ॥ ૬૩ ॥એક રહે તો શયન, એએ ઉપવે-
શન, ત્રણે નેત્રપાણી, ચારે પ્રકાશ, પાંચે ગમન, છએ આગમન, સાતે

સભા, આઠે આગમ, નવે ભોજન, દશે નૃત્ય, લિપસા, અગીયારે
કૌતુક, પારે નિદ્રા, એ પ્રમાણે અવસ્થાઓ જાણવી ॥૬૪॥
ઉચ્ચરાશીને પામેલો ગ્રહદીપ જાણવો, પોતાની રાશીનો ગ્રહ
સ્વસ્થ જાણવો, શત્રુરાશીનો ગ્રહ હર્ષીત જાણવો, શુભરાશીને
ગ્રહ શાંત જાણવો, દીપ્તિર્ણ ગ્રહ શસ્ત્ર જાણવો, અસ્તગ્રહ
હુમ જાણવો, નીચરાશીનો ગ્રહ દીન જાણવો, પાપ અને શત્રુ
રાશીનો ગ્રહ પીડિત જાણવો ॥૬૫॥

ગર્વિતમુદિતલજ્જિતપ્રક્ષોભિતસંક્ષુભિતતૃ
ષાર્તાઃગ્રહાણાં ષડ્ભાવાઃ ॥૬૬॥ કોણેતુંગ
ગૃહગતોગ્રહોગર્વિતઃ ॥૬૭॥ મિત્રર્ક્ષેગરુયુ
તોપિમિત્રેક્ષિતયુતોમુદિતઃ ॥ ૬૮ ॥
પુત્રસ્થાનગતોગુચ્છૌ મરવિજાર્કયુતોલ ॥
જ્જિતઃ ॥૬૯॥ પાપારિરવિવિક્ષિતો પ્રક્ષો
ભિતઃ ॥૭૦॥ મંદારિયુતેક્ષિતોરિભગઃસંક્ષુ
ન્નિતઃ ૭૧ પાપારિયુતેક્ષિતઃશુચાદૃષ્ટ
ષાર્તઃ ॥૭૨॥ દિનેવારપ્રવેશાદસ્તકાલો
નિશ્ચયસ્તતોવારારંભકાલાંતઃસ્વવારસ્વંડેન
હતોષ્ટનક્તોલબ્ધંગુલિકેષ્ટકાલઃ ॥૭૩॥

ટીકા — ગર્વિત, મુદિત, લજ્જિત, પ્રક્ષોભિત, સંક્ષુભિત, તૃષાર્ત એવા
ગ્રહોના છ ભાવ જાણવા ॥૬૬॥ પાંચમે ઉચ્ચરાશીનો ગ્રહ ગર્વિત

જાણવો ॥૬૭॥ મિત્રરાશીને વીશે ગુરુ યુત,અથવામિત્રે યુતઅથ-
વામિત્રે જોયેલો મુદિત જાણવો ॥૬૮॥ પાંચમે મંગળ,સૂર્ય,શની,
અને રાહુ યુત ગ્રહ લજ્જીત જાણવો ॥૬૯॥ પાપગ્રહ અથવા
શત્રુગ્રહ અથવા સૂર્ય એએએ જોએલો પ્રક્ષાલિત જાણવો ॥૭૦॥
શત્રુની રાશીને વીશે રહેલો શત્રુએ તથા શનીએ યુત અથવા જો-
યેલો હોય તો સંક્ષુભિત જાણવો ॥૭૧॥ પાપ અને શત્રુગ્રહે જો-
એલો અગર યુત શુભ ગ્રહે ન જોએલો ગ્રહ તપાર્ત જાણવો
॥૭૨॥ દીવસે વાર પ્રવેશ થકી અસ્તકાળ પરીયંત અને
રાત્રીએ અસ્તકાળ થકી વારારંભકાળ પરીયંત જે ઘટી પણ
થાય તે પોતાના વાર ખંડકે કરીને ગુણવા પછી આઠે ભાગ
લેતાં જે લખ્ય આવે તે ગુલિકનો ઇષ્ટકાળ જાણવો ॥૭૩॥

તત્કાલલગ્નસમોગુલિકઃ ॥૭૪॥ રવિવા
રાદૌદિનેસપ્તર્તુશરવેદત્રિદ્વિકુમિતાઃરાત્રૌ
ત્રિદ્વિકુસપ્તર્તુશરવેદમિતાગુલિકસ્વંડાઃ ॥
॥૭૫॥ ચતુર્ધાસંબધોવગંતઃ ॥૭૬॥ અ
ન્યોન્યદૃષ્ટૌ ॥૭૭॥ એકતરદૃષ્ટૌ ॥૭૮॥ અ
ન્યોન્યસ્થાનસ્થિતૌ ॥૭૯॥ એકત્રાસ્થિતૌ ॥
॥૮૦॥ અંશશબ્દેનાત્મકારકનવાંશઃ ૮૧
દશવર્ગબલાપ્તોબલી ॥૮૨॥ અધિકાંશા
દિકોગ્રહઃસર્વેષામાત્મકારકઃ ॥૮૩॥ તંન્યુ

નાંશાદિકાઃક્રમેણામાત્યભ્રાતૃમાતૃપુત્રજ્ઞા
તિદારકારકાઃ ॥૮૪॥ ઇતિશ્રીગણેશજી
દ્વૈવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકરવિરાચિતેજ્યોતિર્વિ
દ્ભૂષણેસંજ્ઞાધ્યાયઃપ્રથમઃ ॥ ૧ ॥

ટીકા - તેકાળ ઉપરથી લગ્નની પેઠે ગુણિક વરતવો ॥૭૪॥ રવી-
વારાદિક દીવસને વિશે સાત, છ, પાંચ, ચાર, ત્રણ, બે અને એક,
એવા વાર ખંડક જાણવા અને રવીવારાદિ રાત્રીને વીશે ત્રણ,
બે, એક, સાત, છ, પાંચ, અને ચાર, એવા ગુણિક ખંડક
જાણવા ॥૭૫॥ ચાર પ્રકારે સંબંધ જાણવો ॥૭૬॥ સામસામી
દ્રષ્ટીમાં ॥૭૭॥ એક દ્રષ્ટીમાં ॥૭૮॥ સામસામાના સ્થાનમાં
રહેવામાં ॥૭૯॥ એક સ્થાનમાં રહેવામાં ॥૮૦॥ અંશ શબ્દ
કરીને આત્મકારક નવાંશ જાણવો ॥૮૧॥ ખળી શબ્દ આવે
ત્યાં દશ વર્ગ ખળ પામેલો જાણવો ॥૮૨॥ સર્વ ગ્રહોમાં અંશ-
કળાદિકે અધિક હોય તે આત્મકારક જાણવો ॥૮૩॥ તે થકી
ન્યુન અંશકળાદિકવાળા અનુક્રમે કરીને અમાત્યકારક, ભાત-
કારક માતૃકારક, પુત્રકારક, જ્ઞાતીકારક અને દારકારક એમ
જાણવા ॥૮૪॥ ઇતી શ્રી ગણેશજી દ્વૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર
વીરચીતે જ્યોતિર્વીદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં સંજ્ઞા
ધ્યાયઃ પ્રથમઃ ૧॥

સ્ત્રિજન્મરાશ્યનુપચયસ્થાઽજોજૌમદૃષ્ટોગ
 મ્ભગ્રહણાર્તવકૃત્ ॥ ૧ ॥ અસ્તરાશિમિથુનવત્
 મિથુનંશુજેક્ષિતયુતેસ્તેસવિલાસંપાપૈઃસરો
 ષં ॥ ૨ ॥ સ્વનવાંશગૈરકેંદ્રારસિતૈર્ગર્જનસંભ
 વઃ ॥ ૩ ॥ લગ્નત્રિકોણસ્યેનગુરુણાચ ॥ ૪ ॥
 સૂર્યાદસ્તગૌશન્યારૌપુરુષગદ્ગદૌ ॥ ૫ ॥
 સ્વાંત્પગૌમૃત્યુકરૌતદેકોર્કયુતોન્યદૃષ્ટશ્ચ ॥
 ॥ ૬ ॥ ચંદ્રાત્સ્મરગૌકુજાર્કજૌસ્ત્રિગદ્ગદૌ ॥ ૭ ॥

ટીકા—સ્ત્રી જન્મરાશીમાં અનુપચયસ્થાનને વીશે રહેલા
 ચંદ્ર મંગળ જેવા હોય તો ગર્ભને ધારણ કરનારા રૂતુના કર-
 વાવાળો જાણવો ॥ ૧ ॥ સાતમી રાશીનના મીથુનની પેઢેની કીચા
 વાળું મીથુન જાણવું તેમાં શુભ ગ્રહે યુક્ત અથવા જોએલું સા-
 તમેં ભુવન હોય તો વીલાસયુક્ત મીથુન જાણવું અને પાપગ્રહે
 યુક્ત કે જોએલું હોય તો રોષવાળું મીથુન જાણવું ॥ ૨ ॥ સૂર્ય, ચંદ્ર,
 મંગળ અને શુક્ર પોતાના નવમાંશમાં રહેલા હોય તો ગર્ભનો
 સંભવ જાણવો ॥ ૩ ॥ ગુરુ, લગ્નમાં અથવા ત્રીકોણમાં હોય તો
 પણ ગર્ભનો સંભવ જાણવો ॥ ૪ ॥ સૂર્યથી સાતમેં શની, અને
 મંગળ હોય તો પુરૂષને રોગ થાય ॥ ૫ ॥ અને તેઓજ ખીન્ન
 કે ખારમે હોય તો મૃત્યુ કરે અને તેમાંથી સૂર્યયુક્ત એકને
 ખીન્ન જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે ॥ ૬ ॥ ચંદ્રથી સાતમેં મં-
 ગળ, શની, હોય તો સ્ત્રીને રોગ કરે ॥ ૭ ॥

॥ દ્વિદ્વાદશસ્થૌમૃત્યુકરૌતદેકશ્ચંદ્રયુતો
 ન્યદ્દૃષ્ટશ્ચ ॥૮॥ વ્યયસ્થપાપૈશ્વશુનૈરદ્દૃષ્ટલ
 મ્નેગર્ભિણીનાશઃ ॥૯॥ લગ્નસ્થેર્કજેક્ષીણા
 બજારદ્દૃષ્ટેપિ ॥૧૦॥ પાપદ્વયગશુનાદ્દૃષ્ટલમ્ને
 દૂગર્ભિણીનાશકરૌ ॥ ૧૧ ॥ ચંદ્રાચ્ચતુર્થસ્થે
 ક્રુરૈરદ્દૃષ્ટમસ્થકુજેનગર્ભિણીનાશઃ ॥૧૨॥
 ચતુર્થાત્યગારાર્કયોઃક્ષીર્ણેદાવપિ ॥ ૧૩ ॥
 માસેશપરાજિતેતત્કાલચ્યુતિઃ ॥૧૪॥

ટીકા-અને તેઓજ ખીજે, ખારમે, હોય તો સ્ત્રીનું મૃત્યુ કરે અને તે-
 ઓમાંથી ચંદ્રયુક્ત એકને ખીજે જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે ॥૮॥
 ખારમે પાપગ્રહ રહ્યા હોય અને શુભ ગ્રહે લગ્નને ન દેખતા હોય
 તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૯॥ લગ્ન રહેલો શની, ક્ષીણ એવા
 ચંદ્રે, અને મંગળ જોયા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૦॥
 પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને ચંદ્રને શુભ ગ્રહો ન દેખતા
 હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૧॥ ચંદ્ર થકી ચોથે
 પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય અને આઠમે મંગળ રહ્યો હોય તો ગર્ભ-
 વાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૨॥ ક્ષીણ ચંદ્રમાં, સુર્ય, અને મંગ-
 લ, ચોથે અથવા ખારમે રહ્યા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જા-
 ણવો ॥૧૩॥ જે માસનો અધિપતિ પરાવ્રત્ય પામ્યા હોય
 માસમાં ગર્ભનો પાત જાણવો ॥૧૪॥

લગ્નેદુત્રિકોણકેદ્રાર્થગૈઃશુનૈસ્તૃતિયલાજસ્થૈ
 પાપૈરર્કદૃષ્ટોગર્જઃપુષ્ટિમાન્ ॥૧૬॥ વિષમ
 ક્ષનવાંશસ્થૈઃલગ્નાર્કાઙ્ગજીવૈઃપુંજન્મસમસ્થૈ
 સ્તૈર્યોષિતઃ ॥૧૬॥ શ્રોજક્ષર્ગૌગુર્વર્કૌપુંજ
 ન્મકરૌ ॥ ૧૭॥ યુગ્મક્ષર્ગાશનિસિતારા
 સ્ત્રિજન્મકરાઃ ॥૧૮॥ અર્કેજ્યકુર્જેદુસિતા
 દ્વિસ્વનાવનવાંશસ્થાઃબુધેક્ષિતાઃસ્વપક્ષય
 મલકરાઃ ॥૧૯॥ વિલગ્નવિષમક્ષર્ગાર્કિઃપું
 જન્મકરઃ ॥૨૦॥

ટીકા લગ્નમાં અથવા ચંદ્ર રહ્યો હોય તે ભૂવનમાં અથવા ત્રીકો-
 ણમાં, અથવા કેદ્રમાં અથવા ખીજે શુભ ગ્રહો રહ્યા હોય અને
 ત્રીજે તથા અગીયારમે પાપગ્રહ રહ્યા હોય તો સૂર્ય જોએ તો ગ-
 ભને પુષ્ટીવાળો જાણવો ॥૧૫॥ લગ્ન, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને ગુરૂ વીશમ
 રાશી, અથવા વીશમ નવમાંશમાં હોય તો પુરૂષનો જન્મ કેહેવો.
 અને એઓ સમરાશી નવમાંશમાં હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ કેહેવો
 ॥૧૬॥ સૂર્ય અને ગુરૂ વીશમરાશીના હોય તો પુરૂષનો જન્મ કરના
 રાજાણા ॥૧૭॥ ચંદ્ર, મંગળ, અને શુક્ર સમરાશીના હોય તો સ્ત્રીનો
 જન્મ કરે ॥૧૮॥ સૂર્ય, ગુરૂ, ચંદ્રમાં, મંગળ, અને શુક્ર દ્વીસ્વ-
 ભાવ રાશીના નવમાંશમાં રહ્યા હોય અને બુધે જોયા હોય તો
 પોતાના પક્ષમાં બેનો જન્મ કરે ॥૧૯॥ વીશમરાશીનો રાની
 સગ્ન વીના ગમે ત્યાં હોય તો પુરૂષનો જન્મ કરે ॥૨૦॥

બલાબલાનુમાનમત્રસર્વત્રકલ્પ્યં ॥ ૨૧ ॥
 ગ્રહલગ્નગાન્ધ્યગાંશકાનિક્ષ્યમાણોસ્વાંશ
 સ્થોજ્ઞોત્રિજન્મકરસ્તત્રજ્ઞાંશલિંગયુગ્મમ
 મિશ્રૈઃસમંચ ॥૨૨॥ સ્વાંશેધાન્વિલગ્નેતદંશ
 ગવલિષ્ઠગ્રહૈશ્ચબલિષ્ઠેતજ્ઞેનાર્કિણાદૃષ્ટેકો
 ષસ્થબહૂનાંજન્મ ॥૨૩॥ ઓજયુગ્મર્ક્ષગૌ
 રવીંદ્રન્યોન્યંપશ્યતસ્તદાહ્લિબજન્મ ॥૨૪॥
 તદ્વદ્બુધશનિભ્યાંહ્લિબજન્મ ॥૨૫॥ તદ્વદ્વ
 કાર્કાભ્યાંહ્લિબજન્મ ॥૨૬॥ વિષમર્ક્ષગૌલ
 મેંદૂસમર્ક્ષગારેણેક્ષિતૌતદાહ્લિબજન્મ ॥૨૭॥

ટીકા---સર્વ ડેકાણે ખળાખળનું અનુમાન કલ્પના કરવું ॥૨૧॥
 પોતાના નવમાંશમાં રહેલા બુધ ગ્રહ અથવા લગ્નના દ્વીસ્વભાવ
 રાશીના નવમાંશને જોતો હોય તો ત્રણનો જન્મ કરે તેમાં બુધના
 નવમાંશના ચીન્હવાળું યુગ્મ કરે અને મિશ્રવડે સમ બાણવું ॥૨૨॥
 ધન લગ્ન પોતાના નવમાંશમાં હોય અને ખળવાન ગ્રહેએ
 જોયું હોય અથવા ખળવાન બુધ કે શનીએ જોયું હોય તો કો-
 શમાં રહેલા ધાણનો જન્મ બાણવો ॥૨૩॥ વીશમ અને સમ-
 રાશીમાં રહેલા સૂર્ય, ચંદ્ર, એક ખીજને જોતા હોય તો નપુશક-
 નો જન્મ બાણવો ॥૨૪॥ તેમજ રહેલા અને જોતા બુધ અને

શનીવડે પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૫॥ તેમજ મંગળ
અને સુર્યવડે નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૬॥ વીશમરાશીને
વિશે રહેલ લગ્ન અને ચંદ્રને સમરાશીને વીશે રહેલો મંગળ
જોતો હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૭॥

યુગ્મૌજર્ક્ષગતૌશશિબુધાવંગારેક્ષિતૌતદા
ક્ષિબજન્મ ॥૨૮॥ ઓજનવાંશસ્થાશુક્રોદ
યચંદ્રાઃક્ષિબજન્મકરાઃ ॥૨૯॥ પ્રથમમાસે
કલલરુપોગર્ભસ્તસ્યાધિપઃશુક્રઃ ॥૩૦॥
દ્વિતિયેકાઠિન્યત્વંતસ્યાધિપોંગારકઃ ॥૩૧॥
તૃતિયેકુરોત્પત્તિસ્તત્રજીવોધિપતિઃ ॥૩૨॥
ચતુર્થેસ્થિસંજવસ્તત્રસૂર્યોધિપતિઃ ॥ ૩૩ ॥

દીકા-સમ અને વીશમ રાશીને વીશે રહેલા ચંદ્ર અને બુધને મંગ-
ળ જોતો હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૮॥ વીશમ
રાશીના નવમાંશને વીશે રહેલા શુક્ર,લગ્ન,અને ચંદ્ર હોય તો પણ
નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૯॥ પેહેલા માસમાં વીર્યરૂપ ગર્ભ
હોયછે એનો અધિપતિ શુક્ર જાણવો ॥૩૦॥ બીજા માસમાં
કઠીણપણું થાયછે તેનો અધિપતિ મંગળ જાણવો ॥૩૧॥ ત્રીજા
માસમાં અવયવની ઉત્પત્તિ થાયછે તેનો અધિપતિ ગુરુ જાણ-
વો ॥૩૨॥ ચોથા માસમાં અસ્થીનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ
સૂર્ય જાણવો ॥૩૩॥

પંચમેર્ષસંજવસ્ત્રચંદ્રોધિપતિઃ ॥૩૪॥
 ષષ્ઠેરોમસંજવસ્ત્રશનિરધિપતિઃ ॥૩૫॥
 સપ્તમેસ્મૃતિસમુદ્રવસ્ત્રબુધોધિપતિઃ ॥૩૬॥
 અષ્ટમેઽશનત્વંત્રાધાનલગ્નપોઽધિપતિઃ ॥
 ૩૭॥ નવમેમાસ્યુદ્દેગસ્ત્રચંદ્રોધિપતિઃ
 ૩૮॥ દશમેપ્રસવસ્ત્રસૂર્યોધિપતિઃ ॥૩૯॥
 સર્વેષુમાસેષુમાસેશસમંશુભાશુભં ॥ ૪૦ ॥
 ત્રિકોણગજેનાબલૈરપરૈર્ગર્ભસંસ્થૌંગુલિવ
 ધિયુનઃ ॥૪૧॥ બુધર્ક્ષીશેશનિર્જૌમૌસન્હદ
 જન્મકરૌ ॥૪૨॥

ટીકા—પાંચમા માસમાં ચર્મનો સંભવ છે તેને અધિપતિ
 ચંદ્ર જાણવો. ॥૩૪॥ છઠ્ઠા માસમાં વાળ થવાનો સંભવ છે તેનો
 અધિપતિ શની જાણવો. ॥૩૫॥ સાતમા માસમાં સ્મૃતીનો
 સંભવ છે તેનો અધિપતિ બુધ જાણવો ॥૩૬॥ આઠમા માસમાં
 ખાવાપાનું છે તેનો અધિપતિ આધાનકાળના લગ્નનો સ્વામી
 જાણવો. ॥૩૭॥ નવમા માસમાં ઉદ્દેગ છે તેનો અધિપતિ ચંદ્ર
 જાણવો ॥૩૮॥ દશમા માસમાં પ્રસવ છે તેનો અધિપતિ સૂર્ય
 જાણવો ॥૩૯॥ સર્વ માસમાં શુભાશુભ માસના સ્વામી પ્રમાણે
 જાણવું ॥૪૦॥ બુધ ત્રિકોણમાં હોય અને ખીજા ગ્રહે ખળ

પામ્યા વીનાના હોય તો ગર્ભમાં રહેલો જંતુ આંગળીની વૃહી
વાળો જાણવો ॥૪૧॥ બુધના રાશી નવમાશમાં શની અને મં-
ગળ હોય તો દાંત સહીત જન્મ કરે ॥૪૨॥

સ્વર્ક્ષોદયગાબ્જેઞૌમાર્કિદૃષ્ટેકુબ્જઃ॥૪૩॥

તનુગેઙ્ગણેશશિશનિકુજૈદૃષ્ટેપંગુઃ ॥ ૪૪ ॥

શુનદૃષ્ટિહિનેસંધૌપાપેચંદ્રેચબધિરઃ॥૪૫॥

મંદર્ક્ષોશેલમેતદસ્તસ્થશનાવબ્દત્રયેણપ્રસ

વઃ ॥૪૬॥ ચંદ્રર્ક્ષોશેલમેતત્સપ્તમગેબ્જેદ્વા

દશેબ્દેપ્રસવઃ ॥૪૭॥ અર્કાબ્જયુતેંગેવક્ર

મંદદૃષ્ટેધઃ ॥૪૮॥ અર્કયુતેમંદારદૃષ્ટેસિંહે

ગેદક્ષિણાક્ષિકાણઃ ॥ ૪૯ ॥ ચંદ્રયુગાર્કિ

ઞૌમદૃષ્ટેસિંહેંગેવામાક્ષિકાણઃ ॥૫૦॥

ટીકા-ચંદ્રમા પોતાની રાશીનો લગ્નમાં હોય અને મંગળ શનીએ
જોયા હોય તો કુખડો જાણવો ॥૪૩॥ લગ્નમાં મીનરાશી હોય અને
ચંદ્ર, મંગળ, અને શનીએ જોયા હોય તો પાંગળો અવતરે ॥૪૪॥
સંધીમાં પાપ ગ્રહ અથવા ચંદ્ર હોય અને શુભ ગ્રહ ન દેખતા
હોય તો બેહેરો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્નમાં શનીનો રાશી અથવા
અંશ હોય અને તેનાથી સાતમે શની હોય તો ત્રણ વર્ષે પ્રસવ જાણ-
વો ॥૪૬॥ લગ્નમાં ચંદ્રનો રાશીનવમાંશ હોય અને તેનાથી સાતમે
ચંદ્ર હોય તો પાંચ વર્ષે પ્રસવ જાણવો ॥૪૭॥ લગ્નમાં સૂર્ય,

ચંદ્ર હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયા હોય તો આંધળો જન્મી શકે ॥૪૮॥ સિંહલગ્નમાં સૂર્ય રહ્યો હોય અને મંગળ કે શનીએ જોયા હોય તો જન્મણી આંખે કાંઠો હોય ॥૪૯॥ સિંહલગ્ને ચંદ્રમા હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયા હોય તો કાખી આંખે કાંઠો હોય ॥૫૦॥

તપનાઢજયુતેસિંહેંગેશુનાશુનદૃષ્ટેપુષ્પિતા
ક્ષઃ॥૫૧॥इतिश्रीगणेशजीद्वैवज्ञात्मजकरु
णाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्रूपणेनिषेकाध्या
योद्वितीयः ॥२॥

ટીકા—સિંહલગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર હોય અને શુભને અશુભ ગ્રહે જોયા હોય તો પુષ્પિતા આંખોવાળો હોય ॥૫૧॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દ્વૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વિદ્રૂપણે નિષેકાધ્યાયો દ્વિતીયઃ ॥૨॥

ક્રમાત્સૂર્યાદિષુબલીષ્ટાનુસારિકાષ્ટાઢ્યંન
વંદગ્ધંચિત્રંદટંરમ્યંજીર્ણંગૃહં ॥૧॥ ઉદયા
દ્વિપવર્તિજ્ઞાનં ॥૨॥ શશાંકાત્તૈલં ॥૩॥ શી
ર્ષોદયેંગેશેવામૂર્ધ્નાપ્રસવઉન્નયોદયેહસ્તતો
ન્પથાપાદતઃ ॥૪॥ કંટકસ્થસ્યવાબલીષ્ટ
ગ્રહસ્પદિશિગૃહદ્વારં ॥૫॥ લગ્નચંદ્રસ્થૈશ્ચ
તદંબ્વસ્તગૈઃપાપૈઃમાતુઃકષ્ટં ॥૬॥ મેષવૃષો
દયેગૃહપૂર્વજાગેજન્મ ॥૭॥

સુર્યાદિક ગ્રહોને વીશે ખળીષ્ટ ગ્રહને અનુસારે કાષ્ટનું નહું
દગ્ધ થયેલું ચિત્રવિચીત્ર દ્રઢ, રમ્ય, છર્ણુ એવું ક્રમે કરી ઘર જા-
ણવું ॥૧॥ લગ્નથકી દીવાની દીવેટ જાણવી ॥૨॥ ચંદ્રથકી તેલ
જાણવું ॥૩॥ શિર્ષોદય લગ્ન હોય અથવા નવમાંશ હોય તો
માથેથી પ્રસવ જાણવો ઉભયોદય હોય તો હાથથી અને એ થકી
ખીજું હોય તો પગથકી જાણવો ॥૪॥ લગ્ન, ચંદ્ર અને તે
ખંતે થકી ચાથું તથા સાતમું તેજાને વીશે પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય
તો માતાને ખીડા કરે ॥૬॥ (છઠ્ઠો) કેંદ્રમાં રહેલો ગ્રહ અથવા
ખળવાન ગ્રહ એજાની દીશાએ ઘરનું દ્વાર જાણવું ॥૫॥ (પાં-
ચમે) મેષ અથવા વૃષભ લગ્ન હોય તો ઘરના પુર્વ ભાગમાં જ-
ન્મ જાણવો ॥૭॥

મિથુનોદયેચાગ્નેય્યાં ॥૮॥ કર્કસિંહયોશ્ચ
 યામ્યે ॥૯॥ કન્યાયાંચનૈરૂતે ॥૧૦॥ ઘટ
 વૃશ્ચિકયોશ્ચપશ્ચિમે ॥૧૧॥ ધનુષિચવાય
 વ્યે ॥૧૨॥ મકરકુંજયોશ્ચોત્તરે ॥ ૧૩ ॥
 મિનેચૈશાન્યાં ॥ ૧૪ ॥ એષએવવિધિશય્યા
 સ્વપિ ॥૧૫॥ લગ્નાદિશિશય્યાશિરઃ॥૧૬॥
 લગ્નાબ્જાંતરગગ્રહસંખ્યોપસૂતિકાઉદગ
 ર્દેભ્યંતરગાઃદૃશ્યેર્દેવાહ્યાઃ॥૧૭॥ નીચાસ્ત
 ગૈરર્દમિતાઃસ્વચ્ચત્ર્યંશનવાંશસ્થિતૈર્દ્વિગુણા
 વક્રોચ્ચસ્થિતૈસ્ત્રિગુણાઉપસૂતિકાઃ ॥૧૮॥

મીથુન લગ્ન હોય તો અગ્ની ખૂણે જન્મ જાણવો ॥ ૮ ॥
 કર્ક અથવા સિંહ લગ્ન હોય તો દક્ષિણ ભાગમાં જન્મ જાણવો.
 ॥૯॥ કન્યા લગ્ન હોય તો ધરને નૈરૂત્ય ખાણે જન્મ જાણવો.
 ॥૧૦॥ કુંભ કે વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તો ધરના પશ્ચિમ ભાગમાં
 જન્મ જાણવો. ॥૧૧॥ ધન લગ્ન હોય તો ધરને વાવ્ય ખૂણે
 જન્મ જાણવો ॥૧૨॥ મકર કે કુંભ લગ્ન હોય તો ધરના ઉ-
 ત્તર ભાગમાં જન્મ જાણવો ॥૧૩॥ મીન લગ્ન હોય તો ધરના
 ધ્રુવાન ખૂણે જન્મ જાણવો ॥૧૪॥ એજ રીતે શૈયામાં પણ
 પ્રકાર સમજવો. ॥૧૫॥ લગ્નની દીશાએ શૈયાનું શિર જાણવું.
 ॥૧૬॥ લગ્ન અને ચંદ્રના મધ્યમાં રહેલા ગ્રહોની સંખ્યા પ્રમા-

છે ઉપસુતિકાઓ જાણવી તેમાં ઉત્તર અર્ધમાં ઘરમાં અને ખીજા અર્ધમાં ખાહાર જાણવી ॥૧૭॥ તે ગ્રહો નીચનાકે અસ્તના હોય તો અર્ધ જાણવી અને પોતાનો રાશી દશકાણુ નવમાંમાં રહ્યા હોય તો ખમણી જાણવી અને વક્ર કે ઉચ્ચના હોય તો ત્રગણી જાણવી ॥૧૮॥

ચરસ્થિરહ્યંગાર્કરાશેસંચારિતૈકદેશસ્થચા
લિતોદીપઃ ॥૧૯॥ જ્ઞશુક્રાંતસ્થેચંદ્રેપિતુઃ
પરોક્ષજન્મ ॥૨૦॥ શિતાંશ્વદૃષ્ટેંગેપિ ॥૨૧॥
મંદયુતેંગેચ ॥૨૨॥ સપ્તમસ્થેકુજેપિ ॥૨૩॥
ચરેકૈલામાંત્યાંકાષ્ટમસ્થેચંદ્રેણચાદૃષ્ટેંગેવિ
દેશગેપિતરિજન્મ ॥૨૪॥ સ્થિરેકૈપ્રાગ્વ
જ્ઞાતરૂપસ્વદેશસ્થપિતુઃપરાક્ષજન્મ ॥૨૫॥

સૂર્યનો રાશી સ્થિર હોય તો સંકોરેલો દીવો જાણવો સ્થિર હોય તો એક જગોએ મુકેલો જાણવો અને દીસ્વભાવ હોય તો હાથમાં લીધેલો જાણવો ॥૧૯॥ બુધ, શુક્રના મધ્યમાં રહેલો ચંદ્ર હોય તો પીતાના પરોક્ષે જન્મ થયો જાણવો ॥૨૦॥ લગ્નને ચંદ્રમાં ન દેખતો હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૧॥ લગ્નમાં શનિશ્ચર હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૨॥ સાતમે મંગળ હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૩॥ ચર રાશીનો સૂર્ય આઠમે, નવમે, અગીયારમે, કે ખારમે હોય તો અને

લગ્નને ચંદ્રમા ન દેખતો હોય તો પ્રદેશ ગચેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૪॥ સ્થીર રાશીનો સૂર્ય તેવીજ રીતે રહેલો હોય તો સ્વદેશમાં રહેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૫॥

દ્વિસ્વનાવેર્કેપ્રાગ્વજ્જાતરૂપમાર્ગસ્થસ્યચ
 ૧૨૬।કુજત્ર્યંશગેઽજેપાપલગ્નેસ્વાયગૈઃશુન્નૈર
 હિવેષ્ટિતઃ॥૨૭॥મેષવૃષસિંહાંગેકુજેવાસૌરે
 નાંશસમાંગેનાલવેષ્ટિતઃ ॥૨૮॥ પાપર્ક્ષગૌ
 વક્રમંદૌસૂર્યાદસ્તત્રિકોણગૌજાતસ્યપિતા
 બદ્ધઃ ॥૨૯॥ સ્વમેપુર્ણેદૌલગ્નગેજ્ઞેસુખસ્થૈ
 જ્યેષ્ઠોતજન્મ ॥૩૦॥ જલજભોદયેસ્તગેચં
 દ્રેપિપોતજન્મ ॥૩૧॥ સલિલત્નોદયેસ્તેપ
 ણેદૌજલેજન્મ ॥૩૨॥

હી સ્વભાવ રાશીનો સૂર્ય પેહેલાંનીજ રીતે રહેલો હોયતો માર્ગને વીશે રહેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ૨૬ લગ્નમાં પાપ રાશી હોય અને મંગળના ત્રીભાગમાં ચંદ્રમા હોય અને શુભ ગ્રહો ખીજે અને અગીયારમે હોય તો સર્પ વેષ્ટિત જન્મ જાણવો ॥૨૭॥ મેષ, વરુષ, અને સિંહ એઆ રાશીમાંનો મંગળ અથવા શની હોય તો રાશી અથવા અંશના સમાન અંગે નાળ વેષ્ટિત જન્મ જાણવો ॥૨૮॥ સૂર્યથકી સાતમે અથવા

ત્રિકોણમાં પાપ રાશીના મંગળ શની હોય તો જન્મ પામનાર
નો પીતા ખંધનમાં જાણવો ॥૨૯॥ પૂર્ણ ખળી ચંદ્ર પોતાના રા
શીનો હોય અને બુધ લગ્નમાં હોય અને ગુરુ ચોથે હોય તો
વહાણમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૦॥ જળચર રાશી લગ્નમાં
હોય અને સાતમે ચંદ્ર મા હોય તો પણ વહાણમાં થયેલો જન્મ
જાણવો ॥૩૧॥ જળચર રાશી લગ્નમાં હોય અને સાતમે પૂર્ણ
ચંદ્ર હોય તો જળને વિશે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૨॥

જલર્ક્ષગાવંગચંદ્રોજલાસન્નેજન્મ ॥ ૩૩ ॥

જલનગેચંદ્રેલગ્નાંબુસ્થજલાસન્નેજન્મ ॥

॥ ૩૪॥ લગ્નગાઢજાંત્યસ્થેસૌરેપાપદૃષ્ટેચંધ

નાગારેજન્મ ॥૩૫॥ કીટાલ્યંગેમંદેચંદ્રેક્ષિ

તેશ્વઞ્ચેજન્મ ॥૩૬॥ લગ્નાંબુરાશિગેસૌરેજ્ઞે

ક્ષિતેરત્યાલયેત્રર્કેક્ષિતેદેવાલયેબ્જોક્ષિતેસો

સ્વરાવન્યાંજન્મ ॥૩૭॥ નૃલગ્નગેમંદેવક્રોક્ષિ

તેસ્મશાનેશુક્રાબ્જદૃષ્ટેરમ્યગૃહેર્જીવેક્ષિતેન્નિ

હોત્રેર્કદૃષ્ટેનૃપસુરાદ્યાલયેજ્ઞોક્ષિતેશિલ્પાલ

યેજન્મ ॥૩૮॥

લગ્ન અને ચંદ્ર જળચર રાશીના હોય તો જળના સમીપ
લાગમાં જન્મ થયેલો જાણવો ॥૩૩॥ ચંદ્ર મા જળચર રાશીનો હોય
અને લગ્ન ચોથે અને ઘસમે હોય તો પણ જળના સમીપ

ભાગમાં જન્મ જાણવો ॥૩૪॥ ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય અને
 શની ખારમે હોય અને પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો ખંધનના
 ઘરમાં જન્મ થયેલો હોય ॥૩૫॥ ક્રૂર વૃશ્ચિકનો, શની લગ્ન
 માં હોય અને ચંદ્રે જોયા હોય તો સ્વપ્નમાં થયેલો જન્મ જાણ-
 વો ॥૩૬॥ લગ્ને અથવા ચોથે રહેલો શની ખુધે જોયા હોય તો
 રત્નાલયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને સૂર્યે જોયા હોય તો દેવા-
 લયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને ચંદ્રે જોયા હોય તો ઉપર
 પૃથ્વીમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૭॥ લગ્નમાં નર રાશીનો શની મં
 ગળે જોયા હોય તો સ્મશાનમાં જન્મ થયેલ જાણવો શૂક્ર અને
 ચંદ્ર જોયા હોય તો સુંદર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો ગુરુએ
 જોએલ હોય તો અગ્નીહોત્ર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો સૂર્યે જો
 ચેલ હોય તો રાજા અથવા દેવના ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો અને
 ખુધે જોયેલ હોય તો શીલ્પાલયમાં થયેલ જન્મ જાણવો ॥૩૮॥

વક્રસૌરાન્યામસ્તત્રિકોણેઽજેમાત્રાત્યજ્યતે
 જીવેક્ષિતેતુચિરાયુઃ ॥૩૯॥ લગ્નગપાપેક્ષિત
 ચંદ્રાદસ્તગેવક્રેમાતૃત્યક્તોવિનશ્યતિ ॥૪૦॥

વિલગ્નપાપદૃષ્ટાઽજાજ્ઞગારમંદાન્યામપિમા
 તૃત્યક્તોવિનશ્યતિ ॥૪૧॥ લગ્નગેન્દૂસર્વગ્ર
 હૈરદૃષ્ટેવિજનેજન્મ ॥૪૨॥ શુન્નેષ્વંબુલ્લખેષુ
 સુખેનપ્રસવશ્ચાસ્ત્રિકોણગેષુપાપેષુકષ્ટતઃ
 ॥૪૩॥ સપાપચંદ્રેર્કયુતેજારજઃ ॥૪૪॥

મંગેઝજીવાદૃષ્ટેજારજઃ ॥૪૫॥ જીવાદૃષ્ટ

પૃથક્સ્થલમ્નચંદ્રાભ્યાંજારજઃ ॥૪૬॥

લગ્નેર્કેહિબુકેતમેપિતૃવ્યજઃ ॥૪૭॥

મંગળ અને શની થકી સાતમે કે ત્રિકોણમાં ચંદ્રમા હોય તો ખાળકનો માતા ત્યાગ કરે અને ગુરુ જોતો હોય તો દીર્ઘાયુ જાણવો ॥૩૯॥ લગ્નમાં રહેલા અને પાપગ્રહે જોયેલા ચંદ્રકથી સાતમે મંગળ હોય તો માતાએ ત્યાગ કરેલો ખાળક વીનાશ પામે ॥૪૦॥ લગ્નને પામેલા અને પાપગ્રહે જોયેલા ચંદ્રકથી અગીયારમે રહેલા મંગળ અને શની વડે કરીને પણ માતાએ ત્યાગ કરેલો ખાળક વીનાશ પામે ॥૪૧॥ સર્વ ગ્રહોએ ન જોયેલો ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય તો મનુષ્ય વીનાનો થયેલો જન્મ જાણવો ॥૪૨॥ ગ્રાથે અને દશમે શુભ ગ્રહો હોય તો સુખે કરી પ્રસવ જાણવો અને સાતમે કે ત્રિકોણમાં પાપ ગ્રહ હોય તો કષ્ટે કરી થયેલો પ્રસવ જાણવો ॥૪૩॥ પાપ ગ્રહે સહવર્તમાન ચંદ્રમા સૂર્ય જોગો હોય તો જરૂર થકી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૪॥ લગ્નને વીશે રહેલો ચંદ્રમા ગુરુ ન જોતો હોય તો પણ જરૂરકર્મથી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્ન અને ચંદ્રમા જુદાં જુદાં પણ ગુરુ ન દેખતો હોય તો પણ જરૂરકથી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૬॥ લગ્નમાં સૂર્ય હોય અને ગ્રાથે રાહુ હોય તો કાકાથી ઉત્પન્ન થયેલો જાણવો ॥૪૭॥

લગ્નાસ્તષષ્ટાષ્ટમગૈપાપૈસમાતૃવાલસ્યના

શઃ ॥૪૮॥ ચતુર્થેવાસ્પદેસૂર્યારાર્કિયોગેજન્મ

તઃપ્રાક્પિતૃનાશઃ ॥૪૯॥ ઉદયનવાંશેશત

નુઃબલીગ્રહતુલ્યતનુશ્ચ ॥૫૦॥ ચંદ્રયુતન
વાંશેશવર્ણઃ ॥૫૧॥ યત્રાવયવરાશૌસૂર્યારૌ
તત્રારક્તચિન્હં ॥૫૨॥ યત્રાર્કિતમૌતત્રશા
મચિન્હં ॥૫૩॥ યત્રબહુપાપયોગસ્તત્રવ્રણા
દિચિન્હં ॥૫૪॥ સૂર્યત્રિંશાંશેશગુણનાક્ ॥
॥૫૫॥ ઇતિશ્રીગણેશજીદ્વૈવજ્ઞાત્મજકરુણા
શંકરવિરચિતેજ્યોતિર્વિદ્ભૂષણેજન્મવિધિક
થનાધ્યાયસ્તુતિયઃ ॥૩॥

લગ્ન છઠું, માતમું, આઠમું, આઆમાં પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો માતા
અને બાળક ખેતેનો નાશ બાણવો ॥૪૮॥ ચોથે અથવા દશમે
સૂર્ય, મંગળ, અને શનીનો યોગ હોય તો જન્મના પેહેલાં પિ-
તાનો નાશ બાણવો ॥૪૯॥ લગ્નના નવમાંશના તુલ્ય શરીર
બાણવું તેમજ બળવાન ગ્રહના તુલ્ય પાણુ બાણવું ॥૫૦॥ ચં-
દ્રના નવમાંશ પતીના સરખો વરણુ બાણવો ॥૫૧॥ જે અવ-
યવ રાશીને વીશે સૂર્ય અને મંગળ હોય તે અંગમાં કાંઈક રાતું
ચીન્હ બાણવું ॥૫૨॥ અને જ્યાં શની અને રાહુ હોય ત્યાં
કાંઈ ચીન્હ બાણવું ॥૫૩॥ અને જે અવયવરાશીમાં ઘણા પાપ
ગ્રહનો યોગ થતો હોય તે અવયવમાં વર્ણાદિક ચીન્હ બાણવું ॥૫૪॥
સૂર્યના ત્રિંશાંશપતીના સરખો ગુણુ બાણવો ॥૫૫॥ ઇતી શ્રી
ગણેશજી દ્વૈવજ્ઞાત્મજ કૃણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે
સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયાં જન્મવિધિ કથના ધ્યાય તૃતિયઃ ૩

સાર્કોદયપેનિચગેષ્ટમેસદ્યોશિશુનાશઃ ॥૧॥

સંધ્યાયાંચંદ્રહોરાયાંજાંતગૈપાપૈશિશુનાશઃ

॥૨॥ કંટકેષુપ્રત્યેકસ્થાબ્જપાપૈરપિ ॥ ૩ ॥

કર્કાલ્યુદયેપૂર્વાર્દ્ધેપાપૈપરાર્દ્ધેશુભૈશ્ચ ॥ ૪ ॥

લગ્નાંત્યાસ્તગેસપાપેદૌશુજનદૃષ્ટિયુતિહિને

પિ ॥૫॥ સપાપોદયાસ્તૌસપાપાબ્જેશુજા

દૃષ્ટેપિ ॥૬॥ પાપાંતસ્થોદયાસ્તાભ્યામપિ

॥૭॥ વ્યયેક્ષીણેંદૌલગ્નાષ્ટમગૈપાપૈઃકેદ્રબા

હ્યગૈશુજૈશ્ચ ॥૮॥ ક્રમાત્સિતાસિતપક્ષાહો

રાત્રજન્મનિષષ્ટાષ્ટમગેચંદ્રેપાપદૃષ્ટેસદ્યોમૃ

તિઃ શુજૈરષ્ટાબ્દૈઃમિશ્રૈર્વર્ષચતુષ્ટયેન ॥૯॥

પષ્ટાષ્ટમેશુજેવક્રગ્રહેક્ષિતેમાસેનમૃતિઃ॥૧૦॥

ટીકા—સૂર્યે સહુવર્તમાન લગ્નનો સ્વામી નીચ રાશીનો હોય તો બ્રાજકનો તત્કાળ નાશ કરે ॥૧॥ સંધ્યાકાળે ચંદ્ર-હોરામાં રાશીના અંતને પામેલા એવા પાપગ્રહો વડે શિશુનો તત્કાળ નાશ થાય એમ જાણવું ॥૨॥ ચારેકેન્દ્રને વિશે ચંદ્ર સહિત પાપગ્રહો રહ્યા હોય તો તત્કાળ શિશુનો નાશ કરે ॥૩॥ કરક અને વૃશ્ચિક લગ્નમાં, પૂર્વાર્ધમાં પાપગ્રહ વડે કરીને અને ઉત્તરાર્ધમાં શુભગ્રહ વડે કરીને બ્રાજકનો સઘ વીનાશ જાણ-

વો ॥૪૧॥ પાપગ્રહ સહવર્તમાન ચંદ્રમાં, લગ્ન સાતમું, આઠમું, અને ખારમું તેઓમાંના એક સ્થાનકે શુભગ્રહની દ્રષ્ટી કે ચાગે હીણ હોય તોપણ ખાળકનો નાશ જાણવો ॥૫૧॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્ન તથા સાતમું હોય અને પાપે સહવર્તમાન ચંદ્રમાને કોઈપણ શુભ ગ્રહ ન જોતો હોય તોપણ ખાળકનો નાશ જાણવો ॥૬૧॥ પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને સાતમા વડે કરીને પણ ખાળકનો નાશ જાણવો ॥૭૧॥ ખારમે ક્ષીણ-ચંદ્ર હોય લગ્ને અને આઠમે પાપગ્રહ હોય અને કેંદ્રની ખા-હાર શુભગ્રહ હોય તોપણ ખાળકનો નાશ જાણવો ॥૮૧॥ અનુક્રમે કરી શુકલ અને કૃણ પક્ષનાં જન્મને વીશે છઠે કે આઠમે ચંદ્ર હોય અને પાપગ્રહ જોયા હોય તો તરત મૃત્યુ કરે અને શુભગ્રહ જોયા હોય તો આઠ વર્ષે મૃત્યુ કરે અને મીશ્રગ્રહોએ જોએલ હોય તો ચાર વર્ષે મૃત્યુ કરે ॥૯૧॥ છઠે અને આઠમે શુભગ્રહ હોય અને વક્રનાગ્રહ જોયા હોય તો એક માસે કરીને મૃત્યુ કરે ॥૧૦૧॥

પાપજિતોદયપેસ્તેપિ ॥૧૧॥ સપાપલગ્નપે
ષ્ટમેવ ॥૧૨॥ ક્ષીણેંદાવંગેરંધ્રકેંદ્રગૈપાપૈઃ
શિશુમૃતિઃ ॥૧૩॥ પાપાંતગેચતુર્થાસ્તાષ્ટ
મસ્થેચંદ્રેપિ ॥૧૪॥ શુભાદૃષ્ટેશુભાંતગેચંદ્રે
ત્રિકોણગચલૈદૃષ્ટેક્ષિપ્રનાશઃ ॥૧૫॥ સબ
લજીવાદૃષ્ટૈર્વ્યયનવમલગ્નાષ્ટમસ્થૈશન્યર્કા
ઢજમૌમૈઃશિશુનાશઃ ॥૧૬॥ અંગપાદિંદુપે

ષ્ટમેસર્વસ્થલદૃષ્ટેદ્વયાયુઃ ॥૧૭॥ ગુર્વષ્ટમે
કુજર્ક્ષગેર્કેદ્વાર્કિદૃષ્ટેશુક્રાદૃષ્ટેદ્વત્રયાયુઃ ॥૧૮
इतिश्री गणेशजीद्वैवज्ञात्मजकरुणाशंकर
विरचितेज्योतिर्विद्भूषणेऽरिष्टाध्यायचतुर्थः४

દીકા—પાપે જીતેલો એવો લગ્નનો પતિ સાતમે હોય તો
પણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૧॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્નનો સ્વા-
મી આઠમે હોય તોપણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૨॥ ક્ષીણચંદ્રમા
લગ્નમાં હોય, આઠમે, અને કેંદ્રમાં પાપગ્રહ હોય, તોપણ શિ-
શુનો નાશ જાણવો ॥૧૩॥ ચોથે, સાતમે અને આઠમે રહેલો
ચંદ્રમા, પાપના મધ્યે હોય તોપણ નાશ જાણવો ॥૧૪॥ શુ-
ભે ન જોએલો, રાશીના અંતને વિશે રહેલો ચંદ્રમા તે ત્રીકો-
ણને વિશે રહેલા પાપગ્રહે જોયો હોય તો તત્કાળ નાશ કરે
॥૧૫॥ ખળવાળા ગુરુએ ન જોએલા અને લગ્ન આઠમું, ન-
વમું, અને ખારમું, એઓને વિશે રહેલા શની, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને
મંગળ વડે પણ શિશુનો નાશ જાણવો ॥૧૬॥ લગ્નના સ્વામી
થકી ચંદ્રમાનો સ્વામી આઠમે સર્વ પાપગ્રહોએ દીઠો હોય તો
બે વર્ષનું આયુષ જાણવું ॥૧૭॥ મંગળની રાશીનો ગુરુ આઠ-
મે, સૂર્ય, ચંદ્રને શનીએ દીઠો હોય અને શૂક્રે ન દીઠો હોય
તો ત્રણ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૧૮॥ ઇતિશ્રી ગણેશજી
દૈવજ્ઞાત્મજ કર્ણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં
ગુર્જરભાષાયામ રીષ્ટાધ્યાયશ્ચતુર્થ ॥૪॥

પૂર્ણેદુશુન્નાંતરાલશુન્નભગોરિષ્ટહરઃ ॥ ૧ ॥ સ્વો
 ચ્ચમેલગ્નગેજ્યોસર્વારિષ્ટહરઃ ॥ ૨ ॥ સબલો
 ગેશોશુભૈરદૃષ્ટઃકેંદ્રસ્થશુભેક્ષિતોદીર્ઘાયુદઃ
 ॥ ૩ ॥ લગ્નાદહિતાષ્ટમસ્થશ્રંદ્રોજ્ઞેજ્યકવિદ્
 ષ્કાળગશ્ચ ॥ ૪ ॥ પૂર્ણેદુશુક્લનિશાજન્માનિ
 રિપુરંધ્રગોસર્વારિષ્ટહરઃ ॥ ૫ ॥ જ્ઞેજ્યશુક્રાણાં
 કેંદ્રગૈકતમઃસપાપોપ્યરિષ્ટમંગકરઃ ॥ ૬ ॥
 શુભર્ક્ષીશદૃષ્કાળગાઃજ્ઞેજ્યેંદુકવયઃસર્વારિ
 ષ્ટનંગકરાઃ ॥ ૭ ॥ શુન્નેક્ષિતકેંદ્રગશ્રંદ્રાધ્યા
 સિતનપોરિષ્ટહરઃ ॥ ૮ ॥ શુન્નવર્ગગાઃપાપા
 શુન્નાવલોકિતાસર્વારિષ્ટઘ્નાઃ ॥ ૯ ॥ ત્ર્યરિલા
 ભગોઽગુઃશુન્નેક્ષિતયુતઃસર્વારિષ્ટહરઃ ॥ ૧૦ ॥

ટીકા—શુભના અંતરને વિશે રહેલો એવો પૂર્ણચંદ્ર શુભ
 રાશીનો હોય તો અરીષ્ટનો નાશ કરે ॥ ૧ ॥ લગ્નને વિશે ગુરુ
 પોતાના ઉચ્ચનો હોય તો સરવે અરીષ્ટોને હરાણુ કરે ॥ ૨ ॥ બ્ર
 ણવાળો લગ્નપત્ની પાપ ગ્રહેએ ન દીઠો હોય અને કેંદ્રને વિશે
 રહેલો શુભ ગ્રહે એવો હોય તો દીર્ઘાયુ કરનારો બનણુવો ॥ ૩ ॥
 લગ્નથકી છઠે, આઠમે રહેલો ચંદ્રમાં બુધ, ગુરુ, કે શુક્રના ત્રિ-
 ભાગમાં હોય તો પણ દીર્ઘાયુ કરનારો બનણુવો ॥ ૪ ॥ શુકલપ-

ક્ષની રાત્રીમાં જન્મ છતાં પુર્ણચંદ્ર આક્રમે રહેલો હોય તો સ-
રવ એવાં અરીષ્ટોનો હરણ કરનારો જાણવો ॥૫૧॥ બુધ, ગુરુ,
અને શુક્ર, એઓમાંથી એક પાણ કેંદ્રને વીશે રહેલો હોય અને
કદાચ પાપયુક્ત હોય તો પાણ સર્વ અરીષ્ટોનો ભંગ કરનારો
જાણવો ॥૬૧॥ શુભનો રાશી અથવા નવમાંશ અથવા ત્રિભાગ
એઓમાંના એકને વીશે રહેલો બુધ, ગુરુ, અને શુક્ર હોય તો
સરવ એવાં અરીષ્ટોના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૭૧॥ ચંદ્રની
રાશીનો સ્વામી શુભે જોયેલ કેંદ્રને વીશે રહેલ હોય તો અરીષ્ટનો
હરણ કરનારો જાણવો ॥૮૧॥ પાપ ગ્રહો શુભના રાશીમાં રહ્યા
હોય અને શુભ ગ્રહોએ જોયા હોય તો સરવ એવા અરીષ્ટોના
હરણનારા જાણવા ॥૯૧॥ ત્રીજે, છઠે, અને અગીયારમે; રહેલો
રાહુ શુભગ્રહેયુક્ત અથવા જોયેલો હોય તો સરવ અરીષ્ટોનો ભં-
ગ કરનારો જાણવો ॥૧૦૧॥

પૂર્ણેદુઃસકલસ્વગેક્ષિતોઽરિષ્ટભંગકરઃ ॥૧૧॥
નૃરાશિગાસકલનભોગાબલિનોરિષ્ટજંગ
કરાઃ ॥૧૨॥ હિતાનિજોઽન્વભગાસર્વેપિ ॥૧૩॥
કેંદ્રેબલિશુન્નોલાજેદિનેશઃસર્વારિષ્ટહરઃ ॥
૧૪॥ કેંદ્રસ્થશુભજ્ઞાંશગસૌમ્યોમૃત્યુંજય
ન્નજનવત્સર્વારિષ્ટહરઃ ॥૧૫॥ ઇતિશ્રીગણે
શર્જીદૈવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકરવિરચિતેજ્યો
તિર્વિદ્ભૂષણેઽરિષ્ટભંગાધ્યાયઃપંચમઃ ॥૧૬॥

ટીકા—સર્વ ગ્રહોએ જોએલો પૂર્ણ ચંદ્ર અરીષ્ટનો ભંગ કરનારો જાણવો ॥૧૧॥ પુરુષરાશીને વીશે રહેલા સર્વગ્રહો ખળવાળા હોય તો અરીષ્ટના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૧૨॥ સર્વ ગ્રહો ઉચ્ચરાશીમાં રહ્યા હોય અગર મીત્રના રાશીમાં રહ્યા હોય તો અરીષ્ટના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૧૩॥ શુભગ્રહ ખળ પામી કેંદ્રને વીશે રહ્યો હોય તેમજ અગીયારમે મૂર્ય રહ્યો હોય તો સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરાણ કરનારો જાણવો ॥૧૪॥ કેંદ્રને વીશે શુભગ્રહનો રાશી અથવા નવાંશને પામેલો શુભગ્રહ હોય તો જેમ મહામૃત્યુંજયનું ભજન સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરાણ કરેછે તેમ તે ગ્રહ પણ સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરાણ કરે એમ જાણવું ॥૧૫॥ ઈતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કૃણાશંકરે વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયામ રિષ્ટભંગાધ્યાયઃ પંચમઃ ॥૧૫॥

॥ અથ જાવસમાસ વિચાર ॥

સ્વપશુભૈર્યુક્તેક્ષિતજાવસ્યવૃદ્ધિશ્ચપાપૈર્હાનિ
મિશ્રૈમિશ્રં ॥૧॥ સ્વમિત્રોચ્ચસ્થોગ્રહોજા
વપુષ્ટિકરઃ ॥૨॥ રિપુનીચસ્થોજાવનાશકઃ
॥૩॥ યદ્ગ્રાવીયાર્થકોણકેંદ્રેષુશુભપાપમિશ્રા
ણાંયુત્યવલોકનંતદ્ગ્રાવવૃદ્ધિહાનિમિશ્રત્વં ॥
॥૪॥ પાપયુત્ત્રિકજાવસ્યનાશઃ ॥૫॥

ભાવોનો સંક્ષેપ વિચાર ॥ પોતાનો સ્વામી અને મુલગ્રહો
એ યુક્ત અથવા જોએલો જે ભાવ હોય તેની પ્રધી જા-
ણવી અને પાપગ્રહો વડે કરીને હાની જાણવી અને
મીશ્રગ્રહો વડે મીશ્ર જાણવું ॥૧॥ પોતાના મીત્ર અથવા
જિયરાશીને વિશે રહેલો ગ્રહ ભાવની પુષ્ટી કરનારો જાણવો
॥૨॥ શત્રુ અથવા નીચના રાશીને વિશે રહેલો ગ્રહ ભાવનો
નાશ કરનારો જાણવો ॥૩॥ જે ભાવના ખીજ પાંચમા અને
કેંદ્રને વિશે શુભ પાપ અને મીશ્રગ્રહનું મળવું કે જોવું હોય તે
ભાવનું પ્રધી હાની અને મીશ્રપાણું જાણવું ॥૪॥ જે ભાવના
ત્રીકસ્થાનમાં પાપગ્રહ હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥૫॥

ત્રિકસ્થપસ્યવાત્રિકેશયુતસ્યજાવસ્યના
શઃ॥૬॥શત્રુનિચાસ્તગયજાવસ્યાપિશુભૈરયુ
તેક્ષિતત્વાન્નાશઃ ॥૭॥

॥ ધનાસિ વિચારઃ ॥

લગ્નેદોર્દશમગાર્કાદયોજનકાંબારિસુ-હદ્મ્રા
તૃસ્ત્રીકર્મકરેન્યોર્થાસિકરાઃ॥૮॥ તદજાવે
માઙ્ગાર્કસ્વપગાંશપટ્ટ્યા ॥૯॥

જે ભાવનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય અથવા ત્રીકસ્થાનનો
સ્વામી જે ભાવમાં હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥૬॥ જે
ભાવનો સ્વામી શત્રુ નીચ અને અસ્તને પાંચમા હોય અને
શુભગ્રહ યુક્ત કે જોતો ન હોય તો નાશ જાણવો ॥ ૭ ॥

લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે રહેલા સૂર્યાદિ ગ્રહો ખાપ, મા, શત્રુ, મીત્ર, ભાઈ, સ્ત્રી અને ચાકર એઆથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૮॥ લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે ગ્રહ ન હોય તો લગ્ન ચંદ્ર અને સૂર્ય એઆથી દસમાનો સ્વામી જે નવમાસમાં રહ્યો હોય તે રાશીના સ્વામીની પ્રતીવડે ધન પ્રાપ્તી જાણવી ॥૯॥

**સૂર્યેશપેકનકોર્ણમંત્રોપદેશમેષજ્યસુગંધિમુ
ક્તામણિપણ્યૈર્વૃત્તિઃ ॥૧૦॥** ચંદ્રેશપેરાજ્પાંગના
શ્રય મુક્તાપ્રવાલશંખાદિવાણિજ્યકૃષિમૃદ્વા
ગ્વિનોદમાર્ગજલજક્રયવિક્રયવૃત્ત્યાધનાત્તિઃ
॥૧૧॥ કુજેશપેન્નિક્રિયાસ્વબલક્રિયારંજ
સ્વહ્નચક્રચાપકુંતતોમરાદ્યૈઃમનઃશિલાહરિ
તાલહિંગુલકાંજનપ્રભૃતિન્નિર્વૃત્તિઃ ॥૧૨॥
જેશપેગણિતાક્ષરન્યાસકાવ્યાચિત્રાશિલ્પવે
દાધ્યયનપ્રભૃતિન્નિર્વૃત્તિઃ ॥૧૩॥ જીવેશપે
ધર્મોપદેશપુરાણકથનદેવબ્રાહ્મણપંડિતતિ
ર્થોપવાસગુરુસેવનાદિન્યોર્વૃત્તિઃ ॥૧૪॥

સૂર્ય નવમાસનો સ્વામી હોય તો સોનું, ઊંણ, મંત્રો, ઉપદેશ અથવા વૈદક સુગંધી પદાર્થ પ્રાપ્તી અથવા માણીના વેપારવડે પ્રતી જાણવી ॥૧૦॥ ચંદ્ર નવ માંસનો સ્વામી હોય તો સ-

ન્યાંગનાનો આશ્રય મોતી, પરવાળાં, સંખાદીકનો વેપાર એડ
કેમળવાણીનો વીનોદ મારગ જળમાં ઉત્પન્ન થએલા પદાર્થો-
નો વેપાર એ પ્રતીવડે ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૧૧॥ મંગળ નવ
માંશનો સ્વામી હોય તો અગ્નીહિયા, ખડગ, ચક્ર, તરવાર
વીગરેવડે કરીને અથવા મણસલા, હડતાળ, હીંગળો, અંજન
એ વીગરેવડે પ્રતી જાણવી ॥૧૨॥ બુધ નવમાંશનો સ્વામી
હોય તો ગણીત અક્ષર લખવા, કાવ્ય ચીત્ર, સીદ્ધિહિયા, વેદ
ભાણવા વીગરેવડે પ્રતી જાણવી. ॥૧૩॥ ગુરુ નવમાંશનો સ્વા-
મી હોય તો ધરમો ઉપદેશ, પુરાણકથા, દેવ, આદ્મણ, પંડીત,
તીરથ, ઊપવાસ, ગુરુ, એએના સેવનથી પ્રતી જાણવી ॥૧૪॥

શુક્રેશપેગોમહિષીગજાશ્વૈર્વજ્રાદિમણિનિઃ
સુવર્ણરજતાદિનિર્વૃત્તિઃ ॥૧૫॥ શનાવંશ
પેન્નારવહનાધ્વગમનનીચશિલ્પાદિભિર્વૃત્તિ
॥૧૬॥ અર્થદૌર્કોતુંગેવલીષ્ટસ્વપરાક્રમાદ્વ
નદઃ ॥૧૭॥ ષષ્ટપેસહજેકાષ્ટોપલાદિવિ
ક્રેતાજીવી ॥૧૮॥ શુભદૃગ્વિહિનાબ્જેનિ
ક્ષુકોવાપ્રેષ્યઃ ॥૧૯॥ નીચાસ્તાંશગસ્વાન્ય
ગૌર્નિક્ષુકઃ ॥૨૦॥ લગ્નકંટકાંત્યેષ્વબ્જશાનિજી
વૈર્નિક્ષુકઃ ॥૨૧॥ શુક્રોર્કદૃષ્ટેશોરાજપ્રેષ્યઃ
॥૨૨॥ અંશાત્સ્વેજાવલોકિતયુતેપિ ॥૨૩॥

શુકર નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ગાય, ભેંસ, હાથી, ઘા-
 ડા, જવાહીર, સોના રૂપા વીગરેવડે પ્રતી જાણવી ॥૧૫॥
 શની નવમાંશનો સ્વામી હોય તો કાશદાં કરવાં, ભાર ઉપાડવો
 અને મજૂરી કરવી એ વીગરેવડે પ્રતી જાણવી ॥૧૬॥ ધન
 પ્રાપ્તિ કરનારાઓમાં કહેલ પ્રકારનો સૂર્ય ગિંચનો અને ખળ-
 વાળો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી ધન પ્રાપ્તિ કરે ॥૧૭॥
 છઠાનો સ્વામી ત્રીજો હોય તો લાકડાં, પથર વીગરેના વેચવા-
 થી પ્રતી કરે ॥૧૮॥ સુભગ્રહની દ્રષ્ટિએ હીનચંદ્રમા હોય તો
 ભીક્ષુક અથવા ચાકર જાણવો ॥૧૯॥ નીચ અને અસ્તાંશને
 પામેલા સરવ ગ્રહો દસમા ભુવન વીના રહેલા હોય તો ભીક્ષુક
 જાણવો ॥૨૦॥ લગ્નમાં ચંદ્રમા હોય કેંદ્રમાં શની હોય અને
 ખારમે ગુરૂ હોય તો ભીક્ષુક જાણવો ॥૨૧॥ અંસને વિશે
 રહેલો શુક્ર સૂર્ય જોયો હોય તો રાજનો ચાકર હોય ॥૨૨॥
 અંસથી દસમુ બુધેયુક્ત કે જોએલું હોય તો રાજનો ચાકર
 જાણવો ॥૨૩॥

કર્મગાર્કારમંદૈઃશુભદ્વાગ્ધિનૈર્ભૂતકઃ ॥૨૪॥

શુભાદૃષ્ટૈઃસ્વગપાપૈરપિ ॥૨૫॥ રિપુપઃસ્વેસ્વ

પોસમંદઃકેંદ્રેદાસાન્વિતઃ ॥૨૬॥ રાજ્યેશુ

મદ્દગાધિક્યેપિ ॥૨૭॥ અંગપેરાજ્યેધનાત્રિકો

ળગેમંદૈમૃતિગૈઃપાપૈર્નિવૃત્યાજીવી ॥૨૮॥

દસમે સૂર્ય મંગળ અને શની સુભગ્રહે ન જોએલા હોય
 તો ચાકર જાણવો ॥૨૪॥ દસમે પાપગ્રહો સુભગ્રહોએ ન

જ્યેષ્ઠા હોય તો ચાકર જાણવો ॥૨૫॥ છઠાનો સ્વામી દસમે હોય અને દસમાનો સ્વામી શની સાથે કેંદ્રમાં હોય તો ચાકરવાળો જાણવો ॥૨૬॥ દસમે શુભગ્રહની દ્રષ્ટી વિશેષ હોય તો ચાકરોવાળો જાણવો ॥૨૭॥ લગ્નનો સ્વામી દસમે હોય ને શની ખીજે પાંચમે કે નવમે હોય અને પાપ ગ્રહો આઠમે હોય તો નીચપ્રતીવડે જીવનારો જાણવો ॥૨૮॥

॥ ચંદ્રયોગ વિચારઃ ॥

ચંદ્રાદિત્તાંત્યોભયગૈઃરવિરહિતૈઃસુનફાનફા
દુરુધુરાયોગાશ્ચાન્યથાકેમદ્રુમઃ ॥૨૯॥ સુ
નફાજોસ્વાધિગતાર્થશ્ચકિર્તિયુતોનૃપોનૃપ
સમોવા ॥૩૦॥ અનફાજોપ્રભુર્નિરુજદેહશ્ચ
શીલવાનૂજનવિદિતસદ્ગુણોવિષયસુખવેષો
મનોદુઃસ્વવિનિર્મુક્તઃ ॥૩૧॥ જોગસુખભુગ
ર્થવાહનાઢ્યોદાતાસુભૃત્પશ્ચદુરુધુરાજઃ ૩૨

ચંદ્રમા થકી ખીજે જીવને સૂર્ય વીનાના ગ્રહો રહ્યા હોય તો સુનફા જોગ જાણવો અને ખારમે રહ્યા હોય તો અનફા જોગ જાણવો અને ખંને ઠેકાણે રહ્યા હોય તો દુરુધુરા જોગ જાણવો અને એ બેમાંના એકે ઠેકાણે ન રહ્યા હોય તો કેમદ્રુમયોગ જાણવો ॥૨૯॥ સુનફા જોગમાં ઉત્પન્ન થએલો માણસ દ્રવ્ય કીરતીએ યુક્ત રાજ અથવા રાજ સરખો જાણવો ॥૩૦॥ અનફા જોગમાં ઉત્પન્ન થએલ માણસ સમર્થ, નીરોગો, સારા સ્વ

ભાવવાળો, સુખી, સારા ગુણવાળો, સુખી જાણવો ॥૩૧॥ સુખ
વાળો દ્રવ્ય, ચાકરીવાળો ઉદાર, દુરુદુરા જોગમાં ઉત્પન્ન થએલો
માણસ જાણવો ॥૩૨॥

ધનપુત્રકલત્રાદિદુઃસ્વિતમલિનનીચપ્રેષ્ય
શ્ચકેમદ્રુમજોનૃપબાલોપિ ॥૩૩॥ ચંદ્રાદુપ
ચયગૈશુન્નૈર્બહુધનઃ ૩૪॥ ચંદ્રાદુપચયગદ્વા
ન્યામધ્યધનઃ ॥૩૫॥ એકેનાલ્યધનઃ ॥૩૬॥
ચંદ્રવલ્લભાદપ્પેતેયોગાઃ ॥૩૭॥ લગ્નચંદ્રા
ભ્યામુપચયાન્યગૈશુન્નૈરતિદરિદ્રઃ ॥ ૩૮॥
ચંદ્રાદ્રંધ્રયામિત્રામિત્રગૈનૃપસચીવસેનાપતિ
જન્મ ॥૩૯॥

કેમ દ્રુમજોગમાં ઉત્પન્ન થએલો માણસ રાજકુમાર હોય
તોપણ ધન પુત્ર કળત્રાદી કે દુખીત અને નીચ ચાકરી કરનારો
જાણવો ॥૩૩॥ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં રહેલા સુખ ગ્રહો
હોય તો ઘણા ધનવાળો જાણવો ॥૩૪॥ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થા-
નમાં બે ગ્રહ રહ્યા હોય તો મધ્યમ ધનવાળો જાણવો ॥૩૫॥
ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં એક હોય તો અલ્પ ધનવાળો જા-
ણવો ॥૩૬॥ આ ચાગો ચંદ્રની માફક લગ્નથકી પણ જોવા.
॥૩૭॥ લગ્ન અને ચંદ્રથકી ઉપચય વીનાના સ્થાનકોમાં રહેલા
સુખ ગ્રહો હોય તો અતીસ દાનદરવાળો જાણવો ॥૩૮॥ ચંદ્રથકી

આઠમે સુભ ગ્રહે હોય તો રાગનો જન્મ જાણવો અને સાત
મે હોય તો કારભારીનો જન્મ જાણવો અને છઠે હોય તો સે-
નાપતીનો જન્મ જાણવો ॥૩૯॥

॥ પ્રથમ ભાવ વિચાર ॥

લગ્નપોલગ્નેદેહસૌર્યદઃ ॥૪૦॥ સ્વાંશસ્થો
શુચદૃષ્ટયુતશ્ચ ॥૪૧॥ સપાપોંગપાસ્ત્રિકસ્થો
દેહકષ્ટદઃ ॥૪૨॥ પાપયુતંલગ્નંતદીશોહીન
વીર્યશ્ચ ॥૪૩॥ લગ્નપાંસ્થિતિજપાસ્ત્રિકસ્થો
દેહકાર્કર્યકરઃ ॥૪૪॥ લગ્નપેજલજેશુજેક્ષિ
તયુતેદેહપુષ્ટિઃ ॥૪૫॥ સૌમ્યજેંગેપાપદૃષ્ટિ
હિનેપિ ॥૪૬॥ લગ્નેજીવેક્ષિતયુતેચ ॥૪૭॥

પેહેલા ભાવનો વિચાર લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો
દેહનું સુખ જાણવું ॥૪૦॥ લગ્નનો સ્વામી પોતાના નવમાંશ-
માં સુભ ગ્રહના ભેગો અગર સુભગ્રહે જોએલો હોય તો પાણ દે-
હનું સુખ જાણવું ॥૪૧॥ લગ્નનો સ્વામી પાપ ગ્રહની સાથે
ત્રીકસ્થાનમાં રહ્યો હોય તો દેહનું કષ્ટ જાણવું ॥૪૨॥ લગ્ન-
માં પાપ ગ્રહ હોય અને લગ્નનો સ્વામી ખજાણીન હોય તો દે-
હનું કષ્ટ જાણવું ॥૪૩॥ લગ્નનો સ્વામી જે રાશીનો હોય તે
રાશીનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો દેહે દુખલાશ કરે ॥૪૪॥
લગ્નનો સ્વામી જળચરરાશીમાં સુભ ગ્રહ સાથે અગર સુખ

ગ્રહે જોએલો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરે ॥૪૫॥ લગ્નમાં સુભ ગ્રહ
નો રાશી પાપ ગ્રહે જોયા વીનાનો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરી ॥
૥૪૬॥ લગ્નમાં ગુરૂ હોય અથવા લગ્નને ગુરૂએ જોયુ હોય તો
પણ દેહ પુષ્ટી જાણવી ॥૪૭॥

લગ્નગેસબલેશુભસ્વગેપિ ॥૪૮॥તન્વાદિરા
શિપાઃશિરઃપ્રભૃતિકાલાવયવેષુકલ્પ્યાઃ ॥
૥૪૯॥ યત્રાંગેદિર્ઘરાશિર્દિર્ઘમપશ્ચેત્તદિર્ઘ
વ્યસ્તેહસ્વંમિશ્રેમિશ્રંસ્વગાનાધિષ્ઠિતરાશિ
શ્વેદ્રાશિવત્ ॥૫૦॥ સૌમ્યાદસ્તેવક્રેદિર્ઘ
દેહઃ ॥૫૧॥ દિર્ઘમંગેશેદિર્ઘદેહઃ ॥૫૨॥
હસ્વજેંગેશેંગદાર્શીનિવામનઃ ॥૫૩॥ પૃષ્ઠો
દયજગાબ્જેચતુર્થેમંદેક્ષિતેચાંગેશેમેષેવામનઃ
૥૫૪॥ ચતુષ્ટયગૈઃપાપૈવિકલાંગઃ ॥ ૫૫॥

લગ્નમાં ખળ પામેલો સુભ ગ્રહ હોય તો પણ દેહ પુષ્ટી
જાણવી ॥૪૮॥ લગ્નાદીક ભાવોના સ્વામી માથા વીગેરે કાળ
પુરૂષના અવયવને વીશે કળપના કરવા ॥૪૯॥ જે અંગમાં દીર્ઘ
રાશી અથવા દીર્ઘ રાશીનો સ્વામી હોય તે અંગ દીર્ઘ જાણવું
અને રસ્વ હોય તો રસ્વ જાણવું અને મીશ્ર હોય તો મીશ્ર જા
ણવું અને ગ્રહો ન હોય તો માત્ર રાશી માફક જાણવું ॥૫૦॥
સુભ ગ્રહેથી સાતમે મંગળ હોય તો દેહ ઊંચો જાણવો ॥૫૧॥

લગ્નનો સ્વામી દીર્ઘ રાશીનો હોય તો દેહ ઊંચો જાણવો ॥૫૨॥
 લગ્નનો સ્વામી રસ્વ રાશીનો હૃદયને લગ્નને દખતો હોય તો
 ઠીંગણો જાણવો ॥૫૩॥ મધ્યેદ્ય રાશીનો ચંદ્રમા ચાથે હોય
 અને મેશરાશીમાં લગ્નનો સ્વામી હોય એઓ ખંતે શનીએ જો-
 એલા હોય તો ઠીંગણો જાણવો ॥૫૪॥ પાપગ્રહો કેંદરમાં રહ્યા
 હોય તો વીકળ અંગવાળો જાણવો ॥૫૫॥

ત્રિકોણગેવક્રેપાપદૃષ્ટેહીનાંગ ॥૫૬॥ નીચ
 ગેવક્રેરક્તપિત્તકોપઃ ॥૫૭॥ અરિપેજ્ઞમેવા
 મૃગેદેહેદૌર્ગંધ્યં ॥૫૮॥ લગ્નેબ્જેમેષન્નેપિ ॥
 ॥૫૯॥ અંત્યગેંગેશેક્રુરયુતેક્ષિતેયષ્ટિગઃ૬૦॥
 ત્રિકેક્ષિણાબ્જેમંદેક્ષિતેવિલજ્જઃ ॥૬૧॥ લ
 ગ્નેજ્યેવક્રેક્ષિતેપિ ॥૬૨॥ જ્ઞાબ્જાવારેક્ષિતા
 વપિ ॥૬૩॥ વક્રાબ્જાવસ્તેજીવેક્ષિતૌસલ
 જ્જઃ ॥૬૪॥ સબલેજ્ઞેક્રુરયુતેકપટી ॥૬૫॥

ત્રીકોણમાં રહેલો મંગળ પાપગ્રહ જોએલો હોય તો હીન
 અંગવાળો જાણવો ॥૫૬॥ નીચનો મંગળ હોય તો રક્તપીતના
 રોગવાળો જાણવો ॥૫૭॥ છઠનો સ્વામી પુથના રાશીમાં અ
 ગર મકરમાં હોય તો દેહે કુરંગંધ જાણવો ॥૫૮॥ લગ્ન-
 માં મેશનો ચંદ્રમા હોય તો પણ કુરંગંધ કેહેવો ॥૫૯॥ લગ્ન
 નો સ્વામી પાપગ્રહની સાથે અગર પાપગ્રહ જોએલો ખારમે
 હોય તો લાકડી લઈ ચાલનારો જાણવો ॥૬૦॥ ત્રીકસ્થાનમાં

ક્ષીણ ચંદ્રમા શનીએ જોએલો હોય તો લાજ વીનાનો જાણવો
 ॥૬૧॥ લગ્નમાં ગુરૂ મંગળ જોયા હોય તો પણ લાજ વીના-
 નો જાણવો ॥૬૨॥ બુધ અને ચંદ્રમા મંગળ જોએલો હોય તો
 પણ લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૩॥ સાતમે ચંદ્રમા અને મંગ-
 લ ગુરૂએ જોયા હોય તો લાજવાળો જાણવો ॥૬૪॥ ખળવા-
 જો બુધ પાપ ગ્રહ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૫॥

વક્રજયોગેચ ॥૬૬॥ તૃતીયગારેશુન્નેક્ષણ
 હીનેપિ ॥૬૭॥ તમારમંદયોગેહત્કપટી
 ॥૬૮॥ તમારમંદૈકેપાતાલગેપિ ॥૬૯॥હિ
 બુકેસૌમ્યસ્વનોઞ્ચગેનિષ્કપટી॥૭૦॥સુખ
 પેસવલેપિ॥૭૧॥ સુખગેંગેશેશુમેક્ષિતયુતે
 ચા॥૭૨॥ પારાવતાદ્યંશેંગેશોપિ॥૭૩॥ સુખે
 કર્કાઞ્જોક્ષણકપટ્યુર્ધ્વેનિષ્કપટી॥૭૪॥સુખે
 રાહૌક્રુરેક્ષિતયુતેબહિઃશુદ્ધોતઃકપટી॥૭૫॥

બુધ અને મંગળ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૬॥
 ત્રીજે મંગળ સુભ ગ્રહે ન જોયા હોય તો પણ કપટી જાણવો
 ॥૬૭॥ મંગળ શની અને રાહુનો યોગ હોય તો ઊંડો કપટી
 જાણવો ॥૬૮॥ મંગળ શની અને રાહુ એએમાંથી એક સાથે
 હોય તો પણ ઊંડો કપટી જાણવો ॥૬૯॥ સુભ ગ્રહ પોતાના
 રાશીનો અગર ઊંચનો સાથે હોય તો કપટ વીનાનો જાણવો

૥૭૦॥ ચોથાનો સ્વામી ખળ પામેલો હોય તો પણ કપટ વી
નાનો જાણવો ૥૭૧॥ લગ્નનો સ્વામી સુભ ગ્રહની સાથે અ-
ગર સુભ ગ્રહ જોએલો ચોથે હોય તો પણ કપટ વીનાનો જા-
ણજો ૥૭૨॥ લગ્નનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો
પણ કપટ વીનાનો જાણવો ૥૭૩॥ સૂર્ય અને ચંદ્રમાં ચોથે
હોય તો ઘડીવાર કપટી અને પછી નીરા કપટી જાણવો ૥૭૪॥
પાપ ગ્રહની સાથે અથવા પાપ ગ્રહ જોએલો રાહુ ચોથે હોય તો
ખાહાર મુઘ દખાતો મનનો કપટી જાણવો ૥૭૫॥

હિબુકેબહૂપાપેક્ષિતયુતેપિ ॥૭૬॥ અંશા
ત્સોત્થેક્રુરેશૂરઃસૌમ્યેકાતરઃ॥૭૭॥ દ્યુતેંગે
વાનિર્બલેવક્રેમંદેક્ષિતેક્રોધી ॥૭૮॥બલયુ
તેસ્તેકુજેપિ ॥૭૯॥લગ્નપેરંધ્રાંત્યેચા ॥૮૦॥
ધનપેગુલિકયુતેપિ ॥૮૧॥ અંબુપેંગેવાંગેશે
તુર્યેક્ષમાવાન્ ॥૮૨॥ મીનાલિકર્કેકેકુજેક્ષિ
તેપિ ॥૮૩॥ સબલેશુભેસુખેચ ॥૮૪॥મંદન્ને
જ્ઞાવનિજૌહાસ્યાસક્તઃ ॥૮૫॥

ટીકા—પાપ ગ્રહોવાળું અથવા ઘણા પાપ ગ્રહોએ જોએલું
ચોથું ભુવન હોય તો પણ ખાહાર મુઘ દખાતો મનનો કપટી
જાણવો ૥૭૬॥ અંશયકી ત્રીજે પાપ ગ્રહ હોય તો સુરવીર જા-
ણવો અને સુભ ગ્રહ હોય તો ખીકણ જાણવો ૥૭૭॥ લગ્ન-

માં અથવા સાતમે નીરખળ મંગળ શનીએ જોએલા હોય તો
 ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૮॥ ખળ પામેલા મંગળ સાતમે હોય તો
 પણ ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૯॥ લગનનો સ્વામી આઠમે કે
 ખારમે હોય તો પણ ક્રોધવાળો જાણવો ॥૮૦॥ ખીજા લુપનનો
 સ્વામી ગુલીકની સાથે રહેલા હોય તો પણ ક્રોધ વાળો જાણવો
 ॥૮૧॥ લગનનો સ્વામી ચોથે હોય અગર ચોથાનો સ્વામી-
 લગનમાં હોય તો શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૨॥ સુરજ કરક
 વશ્ચીક કે મીનરાશીમાં મંગળ જોએલા હોય તો પણ શાંતી-
 વાળો જાણવો ॥૮૩॥ ખળવાળો સુભ ગ્રહ ચોથા લુપનમાં હોય
 તો પણ શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૪॥ મંગળ અને બુધ શનીના
 રાશીમાં હોય તો હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૫॥

**લગ્નેજ્ઞેચુનેગુરાવપિ ॥ ૮૬ ॥ બુધાંશોલગ્નેચ
 ॥૮૭॥ અંગપેજ્ઞેરિપૌદ્રોહી ॥૮૮॥ વિક્રમે
 કુજેજ્ઞાબ્જેક્ષિતેપિ ॥૮૯॥ મંદતમૌધર્મેગુરુ
 દ્રોહી ॥૯૦॥ ગુલીકેંશેચૌરઃ ॥૯૧॥**

ટીકા—લગનમાં બુધ હોય અને સાતમે ગુરુ હોય તો પણ હ-
 સવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૬॥ લગન બુધના નવમાંશ-
 માં હોય તો પણ હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૭॥ લગ-
 નનો સ્વામી બુધ છઠે હોય તો દ્રોહી જાણવો ॥૮૮॥ ત્રીજે
 મંગળ બુધ અને ચંદ્રમાએ જોએલા હોય તો પણ તેવો
 જાણવો ॥૮૯॥ શની અને રાહુ નવમે હોય તો ગુરુદ્રોહી જા-
 ણવો ૯૦॥ ગુલીક અંશમાં હોય તો ચોર જાણવો ॥૯૧॥

તુર્યપેરિપાવપિ ॥૧૨॥ મૃતિપેધનેચ ॥૧૩॥
 બલાઢ્યૌજ્ઞકુજાવરિગાવપિ ॥૧૪॥ લગ્નેમૃગે
 ગુરૌઢ્યસની ॥૧૫॥ અંત્યપેનીચેપિ ॥૧૬॥ ઢ્યયે
 પાર્પૈશ્ચ ॥૧૭॥ અંગેશેનીચેવારિન્નેપિ ॥૧૮॥
 કુરેક્ષણાધિક્યેલગ્નેચ ॥૧૯॥ લગ્નપેસબલે
 નિઢ્યસની ॥૧૦૦॥ ભાગ્યેસૌમ્યેચ ॥૧૦૧॥
 અંશાત્માનેસૂર્યજીવિમાત્રોક્ષિતેગોપાલઃ ॥૨॥
 અંશાત્માગ્નેર્કજીવાવિશ્વાસી ॥૩॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી છઠે હોય તો પણ ચાર જાણવો
 ॥૬૨॥ આઠમાનો સ્વામી ખીન્ન હોય તો પણ ચાર જાણવો
 ॥૬૩॥ ખળ પામેલા મંગળ અને બુધ છઠે હોય તો પણ ચાર જાણવો ॥૬૪॥ લગનમાં મકરનો ગુરૂ હોય તો વસણી જાણવો ॥૬૫॥ ખારમાનો સ્વામી નીચમાં હોય તો પણ વસણી જાણવો ॥૬૬॥ ખારમે પાપ ગ્રહો હોય તો પણ વસણી જાણવો ॥૬૭॥ લગનનો સ્વામી નીચમાં અગર શત્રુના રાશીમાં હોય તો પણ વસણી જાણવો ॥૬૮॥ લગનને પાપ ગ્રહો જોતા હોય તો પણ વસણી જાણવો ॥૬૯॥ લગનનો સ્વામી ખળ પામેલા હોય તો વસણી વીનાનો જાણવો ॥૧૦૦॥ નવમે મુખગ્રહ હોય તો પણ વસણી વીનાનો જાણવો ॥૧૦૧॥ અંશથી દસમે ફક્ત ગુરૂએ જોએલા સૂર્ય હોય તો ગાચાનો પાળનાર જાણવો ॥૨॥ અંશથી નવમે સૂર્ય અને ગુરૂ હોય તો વીસવાસ વીનાનો જાણવો ૩

મૃગૌસ્વાંશોકામી॥૪॥પાપેક્ષિતેશુક્રેચ॥૬॥
 યુગ્મમેસ્વમેવામૃગાવપિદ્વલગ્નસુતમાનેષુ
 શુક્રેચ॥૭॥ વૃષેંગેધનુષિમંદેલ્પકામઃ॥૮॥
 દ્યુનેમૃગાવતિકામુકઃ॥૯॥ વિષમોદયન્નેમૃ
 ગાવલ્પવીર્યઃ॥૧૦॥સુસ્વેમંદાબ્જવાપિ૧૧
 શુક્રમેબ્જેચ॥૧૨॥ શનિશુક્રૌશુન્નેક્ષણહિ
 નૌમાનેવામૃતૌષઠઃ॥૧૩॥ જલન્નેરિષ્વંત્યેશ
 નૌશુદૃષ્ટિહિનેપિ ॥૧૪॥

ટીકા—સુક્ર પોતાના અંશમાં હોય તો કામી જાણવો
 ॥ ૪ ॥ સુક્ર પાપે જોએલા હોય તો કામી જાણવો ॥ ૫ ॥
 શમરાશીનો અથવા પોતાના રાશીનો સુક્ર હોય તો કામી
 જાણવો ॥ ૬ ॥ લગનમાં અથવા પાંચમે અગર દસમે સુક્ર
 હોય તો પણ કામી જાણવો ॥ ૭ ॥ વરખ લગન હોય અને
 ધનનો શની હોય તો થોડા કામવાળો જાણવો ॥ ૮ ॥ સા-
 તમે સુક્ર હોય તો અતીશ કામી જાણવો ॥ ૯ ॥ વીશમે
 દય રાશીનો સુક્ર હોય તો અલપ વીર્યવાળો જાણવો ॥ ૧૦ ॥
 ચંદ્રમા અને શની ચોથે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥ ૧૧ ॥
 સુક્રના રાશીનો ચંદ્રમા હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥ ૧૨ ॥
 શની સુક્ર સુભગ્રહે ન જોએલા આઠમે અથવા દસમે હોય તો ન
 પુરાક જાણવો ॥ ૧૩ ॥ છઠે કે પાંચમે સુભગ્રહે ન જોએલા શની
 જળચર રાશીનો હોય તો પણ શક જાણવો ॥ ૧૪ ॥

અર્કાબ્જૌવાર્કારૌવાજ્ઞમંદૌઓજસમભસ્થા
વન્યોન્યંપશ્યતશ્ચ ॥૧૫॥ શુક્રાદ્રિપૌચમ્
તૌશનોષંઢોવાતાદૃશઃ॥૧૬॥ અંશેકેતૌજ્ઞા
ર્કૌદૃષ્ટેપિ ॥૧૭॥ વ્યયારિનીચગેશનોચ
॥ ૧૮ ॥ અજેબ્જેકીટેર્કેન્નૃગૌવાશનોવાતમે
તુંગગેવીર્યચ્યુતિઃ ॥૧૯॥ અર્કેજ્પમંદતમા
લગ્નસ્થાપ્રકૃતિવૃદ્ધકરા ॥૨૦॥ લાગ્નગેકુ
જેબલાઢ્યેવૃદ્ધોપિતરુણાયતે ॥૨૧॥

ટીકા—સૂર્યને ચંદ્રમા અગર સૂર્ય અને મંગળ અથવા બુધ અને
શની સમવીસમ રાશીને વીશે રહીને સામ સામા જોતા હોય તો
પણ શંક જાણવો ॥૧૫॥ સુકરથી છઠે કે આઠમે શની હોય તો શંક
અગરશંક જોવો જાણવો ॥૧૬॥ અંશમાં કેતુ બુધ અને શનીએ
જોયા હોય તો પણ શંક અથવા શંક જોવાજ ખાયલો
જાણવો ॥૧૭॥ છઠે કે ખારમે નીચનો શની હોય તો પણ
શંક અગર ખાયલો જાણવો ॥૧૮॥ મેસમાં ચંદ્રમા હોય અને
કરકમાં સુકર હોય અને શની અથવા રાહુ ઉચના હોય તો વી
ર્યની હાનીવાજો જાણવો ॥૧૯॥ સુરજ ગુરુ શની અને રાહુ
લગનમાં હોય તો પ્રકરતીએ કરીને પ્રધ જોવો જાણવો ॥૨૦॥
ખળ પામેલો મંગળ અગીઆરમે હોય તો વૃધ છતાં પણ જ-
વાનના જેવા આચરણવાજો જાણવો ॥૨૧॥

ધનપેસબલેસુખભુક્ ॥૨૨॥ ધનેશેવૈશેષિ
 કાંશેવાંજીવેક્ષિતેપિ ॥૨૩॥ સોત્થેશેશુજાં
 શેશુજેક્ષિતયુતેધીરઃ ॥૨૪॥ વિક્રમપાઞ્જ
 યોગેચ ॥૨૫॥ મંદત્રિભાગેંગેઞ્જેક્ષિતેનિચ
 કર્મા ॥ ૨૬ ॥ કુજેવિક્રમેજાગ્યેશનવંગે
 કેસ્તેશ્રેષ્ઠવર્ણજોપિનીચપથગઃ ॥ ૨૭ ॥
 ત્રિભાગેનવાંશેત્રિશાંશેવાર્કાર્કજાવેકજગૌ
 સ્ત્રીસંગાત્મ્લેચ્છઃ ॥૨॥

ટીકા—ખીજી બ્રુવનનો સ્વામી ખળ પામેલો હોય તો સુખ
 ભોગવનારો જાણવો ॥૨૨॥ ખીજી બ્રુવનનો સ્વામી વૈશેષીક
 અંશમાં હોય અગર ગુરૂએ જોએલો હોય તો સુખ ભોગવનારો
 જાણવો ॥૨૩॥ સુભના રાસી અંશનો ત્રીજનો સ્વામી શુભગ્રહની
 સાથે અથવા સુભગ્રહે જોએલો હોય તો ધીરજતાવાળો જાણવો
 ॥૨૪॥ ત્રીજનો સ્વામી અને ચંદ્રમાનો યોગ હોય તો પણ ધીર
 જતાવાળો જાણવો ॥૨૫॥ શનીના ત્રીજ ભાગવાળુ લગન ચં
 દ્રે જોએલુ હોય તો નીચ કરમ કરનારો જાણવો ॥૨૬॥ મં-
 ગળ ત્રીજે શની નવમે અને સૂર્ય લગનમાં કે સાતમે હોય તો
 શ્રેષ્ઠવર્ણમાં જનમેલો પણ નીચ મારજે જનારો જાણવો ॥૨૭॥
 ત્રીભાગમાં અગર નવાંશમાં અથવા ત્રીશાંશમાં સૂર્ય અને શની
 એક રાશીના હોય તો સ્ત્રીના સંગથી મજેચ્છ જાણવો ॥૨૮॥

અંગાદ્વાંશાત્રિકસ્થૈઃક્રુરૈઃજાતિચ્યુતઃ।૨૯।
 અંશાદ્વાગ્યેગુરૌકૃષિકર્તા ॥૩૦॥ અંશાદ્રિ
 પુગેષુક્રુરેષ્વપિ ॥૩૧॥ કુજશનિગુલિકા
 ન્વિતેનેત્રપેનેત્રરોગઃ ॥૩૨॥ લગ્નેકુજેશય
 નેપિ ॥૩૩॥ લગ્નેશેકવેસ્ત્રિકેચ ॥૩૪॥ ત્રિ
 કોણગેર્કેક્રુરેક્ષિતેનિસ્તેજોનયનઃ ॥૩૫॥
 ત્રિકેલગ્નેનેત્રપાવર્કકવિયુતૌજન્માંધ ॥૩૬॥
 ત્રિકેકુજેંદુયોગેપતનાદંધઃ ॥૩૭॥

ટીકા—લગનથી અથવા અંશથી ત્રીકસ્થાનમાં પાપગ્રહો રહેલા
 હોય તો જાતી બધ જાણવો ॥૨૯॥ અંશથી નવમે ગુરુ હોય તો
 ખેડ કરનારો જાણવો ॥૩૦॥ અંશથી છઠે પાપગ્રહો હોય તો પણ
 ખેડ કરનારો જાણવો ॥૩૧॥ નેત્ર ભુવનનો સ્વામી મંગળ શની
 અને ગુલીકની સાથે હોય તો નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૨॥ શયન
 અવસ્થાનો મંગળ લગનમાં હોય તો પણ નેત્ર રોગ જાણવો
 ॥૩૩॥ શુકરથકી ત્રીકસ્થાનમાં નેત્ર ભુવનનો સ્વામી હોય તો
 પણ નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૪॥ નવમે અથવા પાંચમે રહેલા
 સૂર્ય પાપગ્રહો જોયા હોય તો તેજ વીનાના નેત્ર જાણવો ॥૩૫॥
 સૂર્ય અને શુકરની સાથે લગન અને નેત્રના સ્વામી ત્રીકસ્થાન
 માં હોય તો જનમથી અંધ જાણવો ॥૩૬॥ મંગળ અને ચંદ્ર
 માનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પડવાથી આંધળો જાણવો ૩૭

ત્રિકેકવીંદુયોગેકામાંધઃ ॥૩૮॥ લગ્નપક
 વિયુતાવર્થાત્પૌત્રિકગાંધઃ ॥ ૩૯ ॥
 કુરકવિમ્બ્યાંયુક્તશ્ચંદ્રોર્થેપિ ॥૪૦॥ ક્રમાદ
 ર્થાષ્ટમાંત્યસ્થાશ્ચંદ્રાર્કમંદાશ્ચ ॥૪૧॥સુખે
 શનાવશુમેક્ષિતેનષ્ટદૃષ્ટિઃ ॥૪૨॥ સ્વોચ્ચશુ
 નૈરયુતેકવીંદુયુતેનયનપેલગ્નેનિશાંધઃ ૪૩
 ત્રિકેકવીંદુયોગેપિ ॥૪૪॥ ધનેયમેદક્ષને
 ત્રેઘાતઃ ૪૫॥ વ્યયેકુજેવામનેત્રેઘાતઃ ૪૬॥

રીકા-ચંદર અને શુકરનો ચોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોકામે કરીને
 આંધજો જાણવો ॥૩૮॥ ખીજ અને ખારમાના સ્વામી લગનના
 સ્વામીને શુકરની સાથે ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો આંધજો જાણવો
 ॥૩૯॥ પાપગ્રહ અને શુકરની સાથે ચંદરમા ખીજે ભુવને હોય
 તોપણ આંધજો જાણવો ॥૪૦॥ ક્રમે કરીને ખીજે આડમે અને
 ખારમે ચંદરમા સૂર્ય અને શની હોય તોપણ આંધજો જાણવો
 ॥૪૧॥ ચોથે શની પાપ ગ્રહોએ જોએલો હોય તો નાશ પામેલ
 દ્રષ્ટીવાજો જાણવો ॥૪૨॥ નેત્રનો સ્વામી લગનમાં પોતાના ઉ
 ચ્ચ વીનાનો હોય તથા સુભગ્રહોના ચોગ વીનાનો હોય અને ચં-
 દરમા કે શુકરની સાથે હોય તો રતાંધજો જાણવો ॥૪૩॥ શુ-
 કર અને ચંદરમાનો ચોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ રતાંધજો
 જાણવો ॥૪૪॥ ખીજે શની હોય તો જમણી આંખે ઘાત જાણુ-
 વી ॥૪૫॥ ખારમે મંગળ હોય તો ડાખી આંખે ઘાતજાણવી ૪૬

અંગેકુજેવંદૌકવિજીવદૃષ્ટેકાણઃ ॥ ૪૭ ॥
 યમાત્સુખેજ્ઞેત્રિકેરિપુપેબધિરઃ ॥ ૪૮ ॥ રિપુ
 પજ્ઞૌપાપેક્ષિતાવપિ ॥ ૪૯ ॥ અરીશેત્રીકે
 શનીક્ષિતેચ ॥ ૫૦ ॥ ઇંદોદ્યુનેયમેંગેકવિ
 સૂર્યૌકર્ણછેદઃ ॥ ૫૧ ॥ રિપુગેભૃગાવંગ
 ગેવક્રેનાસાછેદઃ ॥ ૫૨ ॥ અર્થપજીવૌત્રી
 કેમુકઃ ॥ ૫૩ ॥ લગ્નેગુર્વરિપાવપિ ॥ ૫૪ ॥
 ષષ્ટપજ્ઞાવંગેચ ॥ ૫૫ ॥

ટીકા-લગનમાં મંગળ અથવા ચંદ્રમા ગુરુ અથવા શુકરે જોએલો
 હોય તો કાણો જાણવો ॥૪૭॥ શનીથી ચાથે બુધ હોય અને
 છઠા ભુવનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો બેરો જાણવો ॥૪૮॥
 છઠા ભુવનનો સ્વામી અને બુધ પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો
 પણ બેરો જાણવો ॥૪૯॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં
 શનીએ જોએલો હોય તો પણ બેરો જાણવો ॥૫૦॥ ચંદ્ર-
 થી સાતમે શની હોય અને લગનમાં સૂર્ય શુકર હોય તો કાન
 નો છેદ જાણવો ॥૫૧॥ છઠે શુકર હોયને લગનમાં મંગળ હો-
 તો નાકનો છેદ જાણવો ॥૫૨॥ ખીજ ભુવનનો સ્વામી અને
 ગુરુ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો મુંગો જાણવો ॥૫૩॥ છઠાનો સ્વામી
 અને ગુરુ લગનમાં હોય તો પણ મુંગો જાણવો ॥૫૪॥ છઠા ભુવ
 નનો સ્વામી અને બુધ લગનમાં હોય તો પણ મુંગો જાણવો ૫૫

શુક્રાબ્જવક્રૌલગ્નેગુંગસ્વરઃ॥૫૬॥તુર્યેકેકુરે
 ક્ષિતેકિટાલિમીનસ્થેજ્ઞેદ્વિક્ષિતેપિ ॥૫૭
 ઘુનેયમેમાનેબ્જેવાગ્મી ॥૫૮॥ શુક્રશનાવ
 ર્થેયમમેકેકેપિ ॥૫૯॥ બુધેદિવાસિંહેરાત્રૌક
 કેપિ ॥૬૦ ॥ વિત્તપેપારાવતાંશેકંટકેચ ॥
 ૬૧॥ ઘુનેકુરાશુનાદૃષ્ટાઃદંતવિકારઃ॥૬૨
 મેષવૃષ્ણપલગ્નેપાપેક્ષિતયુતેપિ ॥૬૩॥સૂર્યે
 દુમંદાવાકુરાઘુનેદંતાભિઘાતઃ ॥૬૪॥

ટીકા—અંજવાળીઆ પખવાડીઆનો ચંદરમા અને
 મંગળ લગનમાં હોય તો ગુંગણા જાણવો ॥૫૬॥ સુરજ
 ચાથે પાપગ્રહ જોએલા હોય અને કરક મીન અને વ્રશ્ચીકનો
 બુધ ચંદરમાજો જોએલા હોય તો પણ ગુંગણા જાણવો ॥૫૭॥
 શની સાતમે હોય ચંદરમા દસમે હોય તો વાણી વાળો જાણવો
 ॥૫૮॥ શુકર અને શની ખીજે હોય અને સૂર્ય શનીના રાશીમાં
 હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૫૯॥ બુધ દીવસના જનમમાં
 સીંહનો હોય અને રાત્રીના જનમમાં કરકનો હોય તો પણ તે
 વો જાણવો ॥૬૦॥ ખીજા ભુવનનો સ્વામી પારાવત અંશનો
 કેંદરમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૧॥ સુભગ્રહોએ ન જો
 એલા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો દાંતનો વીકાર જાણવો ॥૬૨॥
 મેશ વરખ કે ધન લગનમાં પાપગ્રહ જોએલ કે યુક્ત હોય તો
 પણ દાંતનો વિકાર જાણવો ॥૬૩॥ સૂર્ય ચંદર અને શની અ
 થવા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો દાંતને ઘાત થશે એમ જાણવું ૬૪

દ્યુનેશાદર્થેતમેસ્થુલદંતઃ ॥૬૫॥ રિપુનેશનો
 કવિયુતેહસ્તનાશઃ ॥ ૬૬ ॥ સૂર્યેદુયમારં
 ધારિગાહસ્તપીડા ॥૬૭॥ અંશેસગુલિકે
 બુધમાત્રેક્ષિતેસ્થુલાંડઃ ॥૬૮॥ અંત્યેબ્જવ
 ક્રમંદાજંઘાક્ષતિઃ ॥૬૯॥ વક્રાર્કયમારિપો
 પંગુઃ ॥૭૦॥ દ્યુનપેમંદેસપાપેપિ ॥ ૭૧ ॥
 વિત્તપેક્રૂરયુતેનિચારિગેદુર્મુખઃ ॥ ૭૨ ॥ અ
 ર્થેશેસ્વોઞ્ચગેકંટકેપ્રહસિતાસ્યઃ ॥૭૩॥

ટીકા—સાતમાના સ્વામીથી ખીન્ન રાહુ હોય તો મોટા ઘાંત
 વાજો જાણવો ॥૬૫॥ શત્રુના રાશીનો શની શુક્ર સાથે હોય
 તો હાથનો નાશ જાણવો ॥૬૬॥ સૂર્ય ચંદ્ર અને શની છઠે કે
 આઠમે હોય તો હાથને પીડા જાણવી ॥૬૭॥ રૂકત બુધે જો
 ઝેલ ગુલીક અંશમાં હોય તો મોટા અંડવાજો જાણવો ॥૬૮॥
 ચંદ્ર મંગળ અને શની ખારમે હોય તો જંઘાંતી હાની સમ-
 જવી ॥૬૯॥ સૂર્ય મંગળ અને શની છઠે હોય તો પાંગજો જા-
 ણવો ॥૭૦॥ સાતમાનો સ્વામી સની પાપગ્રહ સાથે હોય તો
 પણ પાંગજો જાણવો ॥૭૧॥ ખીજ બુવનનો સ્વામી પાપગ્રહ
 સાથે નીચ કે શત્રુના રાશીમાં હોય તો દુષ્ટ મોઢાવાજો જાણવો
 ॥૭૨॥ ખીજ બુવનનો સ્વામી પોતાના ઉચનો કેંદરમાં હોય
 તો હસ્તા મોઢાવાજો જાણવો ॥૭૩॥

દ્વિતિયજાવવિચારઃ ॥

સશુન્નેવિત્તપેવિત્તેવાકંટકેકુટંબી ॥ ૭૪ ॥
 અર્થેશેર્થેવાશુન્નસંબંધેપિ ॥ ૭૫ ॥ વિત્તપેગો
 પુરાંશેવિત્તેશાંશેશેસિંહાસનાંશેશતાર્દ્ધજન
 પાલકઃ ॥ ૭૬ ॥ બહુસૌમ્યયુતેર્થેશેપારાવતાં
 શેવિંશતિજનપાલકઃ ॥ ૭૭ ॥ વિત્તપેએરા
 વતાંશેભૃગૌગોપુરાંશેગુરૌસિંહાસનાંશેબહુ
 જનપાલકઃ ॥ ૭૮ ॥ અર્થપેસિંહાસનાંશેપારા
 વતાંશેજ્યયુતેક્ષિતેત્રિશતજનપાલકઃ ૭૯

ખીજી ભાવનો વિચાર ॥ ખીજી ભુવનનો સ્વામી સુભગ્ર-
 હની સાથે ખીજી ભુવનમાં અથવા કેંદરમાં હોય તો કુંડુંખવાજો
 જાણવો ॥ ૭૪ ॥ ખીજી ભુવનનો સ્વામી ખીજી ભુવનમાં અથવા
 સુભગ્રહના સંબંધમાં હોય તો પણ કુંડુંખવાજો જાણવો ॥ ૭૫ ॥
 ખીજી ભુવનનો સ્વામી ગોપુરાંશનો હોય અને ખીજી ભુવનના
 સ્વામીના અંશનો સ્વામી સીંહાસનાં શનો હોય તો પચાસ મા
 જાણવો ॥ ૭૬ ॥ સુભગ્રહોએ યુક્ત ખીજી ભુ-
 વનનો સ્વામી પારાવતાંશમાં હોય તો વીસ માણસોનો પાળનારો
 જાણવો ॥ ૭૭ ॥ ખીજી ભુવનનો સ્વામી ઐરાવતાંશનો હોય
 અને શુક્ર ગોપુરાંશનો હોય અને ગુરૂ સીંહાસનાંશનો હોય તો
 ઘણા માણસોનો પાળનારો જાણવો ॥ ૭૮ ॥ ખીજી ભુવનને
 સ્વામી સીંહાસનાંશનો હોય અને પારાવતાંશના ગુરૂએ યુક્ત કે
 જોએલો હોય તો ત્રણસે માણસોનો પાળનારો જાણવો ॥ ૭૯ ॥

જ્ઞેજ્યકવિયુતંગેશકંટકગેસર્વસંપત્તિઃ ॥
 ॥ ૮૦ ॥ લગ્નપેસ્વોઞ્ચમિત્રમેવાશુભમેશુન્ને
 ક્ષિતેસંપત્તિયુતઃ ॥ ૮૧ ॥ લગ્નપેત્રલા
 ઢચેસૂર્યેદેવલોકાંશોપિ ॥ ૮૨ ॥ સર્વલે
 ગેશકંટકેશુન્નવર્ગગેચ ॥ ૮૩ ॥ અર્કેંગે
 શુન્નેક્ષિતેલગ્નપેસ્વેપિ ॥ ૮૪ ॥ વિક્ષિપ્તકંટ
 કેંગપેજ્યયોગેચ ॥ ૮૫ ॥ અર્થપાંશપેશુમે
 લાન્નેશોમાનેલગ્નપેર્થેનામતોધની ॥ ૮૬ ॥

ટીકા—લગનનો સ્વામી બુધ ગુરુ અને શુક્રની સાથે કેંદ્ર-
 રમાં હોય તો સર્વ સંપત્તિવાળો જાણવો ॥૮૦॥ લગનનો સ્વામી
 પોતાના જિંદગીમાં કે મિત્ર તથા મુળના રાશીમાં મુખ ગ્રહેયુક્ત કે
 જોડેલો હોય તો સર્વ સંપત્તિવાળો જાણવો ॥૮૧॥ લગનનો સ્વા-
 મી બળ પામેલો સૂર્ય દેવલોકાંશમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો
 ॥૮૨॥ બળવાળો લગનનો સ્વામી કેંદ્રમાં મુળગ્રહના વર્ગનો
 હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૩॥ સૂર્ય લગનમાં હોય અને મુળ
 ગ્રહેયુક્ત અથવા જોડેલો લગનનો સ્વામી દસમે હોય તો પણ
 તેવો જાણવો ॥૮૪॥ લગનનો સ્વામી ગુરુ સાથે ખીજે પાંચમે
 અથવા કેંદ્રમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૫॥ ખીજે બુધ
 ના સ્વામીના અંશનો સ્વામી મુળગ્રહ હોય અને અગીઆરમા
 નો સ્વામી દસમે હોય અને લગનનો સ્વામી ખીજે હોય તો ના
 મનો ધનવાળો જાણવો ॥૮૬॥

સુતકંટકેશ્વરિત્તપયોગેસદ્યોધની ॥ ૮૭ ॥
 સ્વપાંશપલાનપયુતૌચ ॥ ૮૮ ॥ બલાઢ્યેક
 સ્વાયગેર્યનાથેપિ ॥ ૮૯ ॥ કંટકાત્મજગેવિત્ત
 પેપાપપષ્ટ્યંશેસ્વલ્પધની ॥ ૯૦ ॥ આય
 પાંશપેપાપષ્ટ્યંશેકવીજ્યાન્યતરેક્ષિતયુતે
 પિસ્વલ્પધની ॥ ૯૧ ॥ અંગાર્યલાનપાવૈશે
 ષિકાંશેમહાધની ॥ ૯૨ ॥ ગુરાવાયેસ્વન્ને
 કેસુતેપિ ॥ ૯૩ ॥

ટીકા—ખીજ અને દસમાના સ્વામીનો યોગ પાંચ-
 મે અથવા કેંદરમાં હોય તો તરત ધન મળે ॥ ૮૭ ॥
 દસમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી અને અગીયારમાનો સ્વામી
 સાથે હોય તો તેમજ જાણું ॥ ૮૮ ॥ ખીજ લુપ્તનો સ્વામી
 ખજ પામેલો નવમે દસમે કે અગીયારમે હોય તો પણ તેમજ
 જાણું ॥ ૮૯ ॥ ખીજ લુપ્તનો સ્વામી પાપગ્રહના શસ્ત્રી અંશ
 નો હંધને પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો
 ॥ ૯૦ ॥ અગીયારમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી પાપગ્રહના
 શસ્ત્રીઅંશમાં ગુરુ શુકર વીનાના ગ્રહોએયુક્ત કે જોએલો હોય તો
 થોડા ધનવાળો જાણવો ॥ ૯૧ ॥ લગન ખીજ અને અગીયારમું
 એઆના સ્વામી પૈસેસીક અંશમાં હોય તો ઘણા ધનવાળો જા-
 ણવો ॥ ૯૨ ॥ ગુરુ અગીયારમે હોય અને પોતાના રાશીનો સૂર્ય
 પાંચમે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥ ૯૩ ॥

સિંહમેકેલગ્નેવક્રેજ્પયુતેપિ ॥૧૪॥ કિટને
ઢજેલગ્નેજીવારયુતેપિ ॥૧૫॥ અંગપાંશ
પેચાર્થપાંશપે શુભેજીવેક્ષિતેસહસ્રાનિષ્ક
નાથઃ॥૧૬॥વિત્તગેંગેશેસ્વગેલાજપેજીવેક્ષિ
તેપિ ॥૧૭॥ લગ્નપાંશપેગોપુરાંશેસ્વપેક્ષિતે
પિ॥૧૮॥સ્વપસ્યનગાંશનવાંશપૌસબલૌક
વીજ્પેક્ષિતાવાપિ॥૧૯॥વિત્તલાજપૌસબલૌ
શુભપષ્ટચંશેદ્વિસહસ્રાનિષ્કનાથઃ ॥૨૦૦॥

ટીકા—મૂર્ચ સીંહનો હોય અને મંગળ ગુરુ લગનમાં હોય
તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૪॥ કરકનો ચંદ્રમા હોય અને મંગ-
ળ ગુરુ લગનમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૫॥ લગનના
સ્વામીના અંશનો સ્વામી તથા ખીજા ભુવનના સ્વામીના અંશનો
સ્વામી મુળ ગ્રહ ગુરુએ જોએલો હોય તો હજાર રૂપીઆવાળો
જાણવો ॥૬૬॥ લગનનો સ્વામી ખીજો હોય અને અગીયારમા-
નો સ્વામી દસમે ગુરુએ જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો
॥૬૭॥લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય અને
દસમાના સ્વામીએ જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૮॥
દસમાના સ્વામીના સપ્તમાંશ અને નવમાંશના સ્વામી ખજા
પામેલા ગુરુ શુકરે જોયા હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૯॥
ખીજા અને અગીયારમાનો સ્વામી ખજા પામેલા મુળગ્રહના
શદ્ધી અંશમાં હોય તો એ હજાર રૂપીઆવાળો જાણવો ॥૨૦૦॥

અંગપસ્યસત્રિભાગપનગાંશેશોવૈશેષિ કાં
 શેઅયુતનિષ્કનાથઃ ॥૧॥ સ્વપસ્યાંશપસ્ય
 નગાંશેશેષેરાવતાંશેલક્ષેશઃ ॥ ૨ ॥ લગ્નપે
 જ્યેથૈવૈશેષિકાંશેવાસુતકંટકે અયુતાધિક
 નિષ્કનાથઃ ॥૩॥ ચતુર્ષુકંટકેષુસૌમ્યાવિ
 ત્તેશેસિંહાસનેવાપારાવતંશેદ્વિલક્ષેશઃ ॥૪॥
 લાભાંગપૌપરમોચ્ચાંશગૌવૈશેષિકાંશગૌવા
 ત્રિલક્ષેશઃ ॥૫॥ અંગાંશપધર્મપૌપરમોચ્ચાં
 શગૌલાન્નપેવૈશેષિકાંશગેકોટીશઃ ॥ ૬ ॥

ટીકા-લગનના સ્વામી ત્રીભાગના સ્વામી શાથે નગાંશનો સ્વામી
 વૈશેષીક અંશમાં હોય તો દસહજાર રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૧॥
 દસમાના સ્વામીના અંશના સ્વામીનો નગાંશપતી ઐરાવત
 અંશમાં હોય તો લાખ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૨॥ લગનનો
 સ્વામી ગુરૂ ખીજ વૈશેષીક અંશમાં હોય અથવા પાંચમે કે કે-
 દરમાં હોય તો દસ હજારથી વધારે રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૩॥
 ચારે કેદરમાં સુભગ્રહો હોય અને ખીજનો સ્વામી સીંહાસન
 અંશનો અથવા પારાવત અંશનો હોય તો બેલાખ રૂપીયાવાળો
 જાણવો ॥૪॥ પરમ ક્રિય અંશને પામેલા લગન અને અગી-
 યારમાના સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તો ત્રણ લાખ રૂપીયા
 વાળો જાણવો ॥૫॥ પરમ ક્રિય અંશનો લગનના અંશનો સ્વા-
 મી અને નવમાનો સ્વામી હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી
 વૈશેષીક અંશનો હોય તો કરોડ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૬॥

કંટકગૌધર્માર્થપૌલગ્નપાંશેશેક્ષિતૌ બાલ્યે
 બહુધનાપ્તિઃ ॥૭॥ વિતપેલાનેલાનપેતના
 વંગપેર્થેનિધ્યાપ્તિઃ ॥૮॥ સમસ્તસ્વગાધિક
 બલવત્યંગેશેસેજ્યકંટકેવિતપેર્વૈશેષિકાંશે
 સ્વોપાર્જિતધનઃ ॥૯॥ સબલેર્થેશેયસ્યકાર
 કેક્ષિતયુતેતદ્વારાર્થાપ્તિઃ ॥૧૦॥ ધનેર્કેકુંભે
 યમેમેપેજેમૃગેશુક્રેપિતૃધનલાન્નોન ॥૧૧॥
 અંશાદ્ધર્મેતમેપરસ્ત્રચાસકેર્ધનનાશઃ ॥૧૨॥

ટીકા—લગનના સ્વામીના અંશના સ્વામીએ જોજેલા
 ખીજ અને નવમાના સ્વામી કેંદરમાં હોય તો ખાળપાણા-
 માં ઘાચું ધન મળે ॥ ૭ ॥ ખીજનો સ્વામી અગીયારમે
 હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી લગનમાં હોય અને
 લગનનો સ્વામી ખીજે હોય તો ભંડાર મળે ॥ ૮ ॥
 સરવ ગ્રહોમાં અધીક ખળવાળો લગનનો સ્વામી ગુરુચુક્ર
 કેંદરમાં હોય અને ખીજનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તો
 પોતે પેદા કરેલ ધનવાળો બાણુવો ॥૯॥ ખળ પામેલો ખીજનો
 સ્વામી જના કારક ગ્રહચુક્ર કે જોચેલો હોય તેનાથી ધન પ્રા-
 પ્તી કરે ॥ ૧૦ ॥ ધનનો, સૂર્ય, કુંભનો, શની, મેશનો ચંદરમાં,
 મકરનો શુકર, હોય તો ખાપનું ધન મળે નહીં, ૧૧ અંશથી
 નવમે શુક્ર હોય તો પરસ્ત્રીના મંગથી ધનનો નાશ થાય ॥૧૨॥

લાન્નપેવ્યયેવ્યયેશેવિત્તેવિત્તે શેનિચગેવા
 ત્રિકેરાજદંડાદ્ધનનાશઃ ॥૧૩॥ અંત્યપોં
 ત્યેપાપસંબંધેપાપમૂલાદ્ધનનાશઃ॥૧૪॥ જ્ઞા
 બજૌવાકવીજ્યાવંત્યેધર્મમૂલાદ્ધનનાશઃ ૧૫
 વિબલેંત્પપેગુલિકયુતેવારિપસંબંધે ઽરિતો
 ધનનાશઃ॥૧૬॥ વ્યયેશેપાપાંશેલ્પબલેજા
 યેશસંબંધેસ્ત્રીકૃતો ધનનાશઃ ॥ ૧૭ ॥
 વ્યયપેલ્પબલે વક્રસંબંધે ભ્રાતૃકૃતોધન
 નાશઃ ॥ ૧૮ ॥

અગીયારમાનો સ્વામી ખારમે હોય ખારમાનોસ્વામી ખીન્ન હોય
 ખીજનોસ્વામી નીચનો અથવા ત્રીકસ્થાનમાં હોયતો રાજના ડં
 ડથી ધનનો નાશ જાણ્યો ૧૩ ખારમાનો સ્વામી ખારમે પાપના સં
 ખંધમાં હોયતો પાપ મુળથી ધનનો નાશ થાય ૧૪ ખારમે ચંદ્ર
 બુધ હોય અથવા ગુરુ શુક્ર હોયતો ધર્મ મુળથી ધનનોનાશ થાય
 ૧૫ ખાજીન ખારમાનો સ્વામી ગુલીક યુક્ત હોય અથવા
 છડાના સ્વામીના સંખંધમાં હોય તો શત્રુથી ધનનો નાશ થાય
 ૧૬ હીનખજ ખારમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહના અંશનો સાત-
 માના સ્વામીના સંખંધમાં હોય તો સ્ત્રીએ કરેલો ધનનો નાશ
 થાય ૧૭ મંગળના સંખંધમાં હોય તો ભાઈએ કરેલો ધનનો
 નાશ થાય ૧૮

અંત્યપેલપબલે સુતપસંબંધે પુત્ર કૃતોધન
નાશઃ ॥ ૧૯ ॥ માનેશસંબંધેત્યપેપિ
ત્દકૃતોધનનાશઃ ॥ ૨૦ ॥ લગ્નપેરિપૌરિ
પુપેંગેમારકેશયુતેદરીદ્રી ॥૨૧॥ મૃતિપેંગે
ગપેમૃતોમારકેશયુતેપિ ॥૨૨॥ ધર્મપેત્યે
કેંદ્રેકુરેચ ॥૨૩॥ ચંદ્રકુજજ્ઞમંદાનિચગાન
કેશુકેરાજબાલોપિદરિદ્રી ॥૨૪॥ સુતેનિ
ધનેવક્રેનિચગેકેંપિ ॥૨૫॥ સુતાયગૈશુજૈ
સકલંશુજમ્ ॥૨૬॥

ટીકા—હીનખળખારમાનો સ્વામી પાંચમાના સ્વામીના
સંખંધમાં હોય તો પુત્રે કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૧૯॥ ખા-
રમાનો સ્વામી દશમાના સ્વામીના સંખંધમાં હોય તો ખાપનો
કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૨૦॥ લગનનો સ્વામી છઠે હોય
અને છડાનો સ્વામી લગનમાં હોય એઓ ખંતે મારકે સંયુક્ત
હોય તો દળદરી જાણવો ॥૨૧॥ આઠમાનો સ્વામી લગનમાં
હોય અને લગનનો સ્વામી આઠમે હોય એઓ ખંતે મારકે
સંયુક્ત હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૨॥ નવમાનો સ્વામી
ખારમે હોય અને પાપગ્રહ કેંદ્રમાં હોય તોપણ દળદરી
જાણવો ॥૨૩॥ ચંદ્ર મંગળ બુધ અને શની એઓ નીચના

હોય અને મકરનો શુકર હોય તો રાજકુમાર હોય તોપણ દ-
ળદરી જાણવો ॥૨૪॥ પાંચમે આઠમે મંગળ હોય અને નીચ-
નો સુર્ય હોય તોપણ રાજકુમાર હોય તોપણ દળદરી જાણવો
॥૨૫॥ પાંચમે અને અગીઆરમે સુભ ગ્રહો હોય તો સરવ શુભ
જાણવું ॥૨૬॥

॥ તૃતીય જાવ વિચાર ॥

ભ્રાતૃકારકેનીચમાંશેક્રુરેક્ષિતેદુઃ ષણ્ણ્યંશે
ભ્રાતૃહાનિઃ ॥૨૭॥ સહજેપાપેક્ષિતયુતે
ચ ॥૨૮॥ ભ્રાતૃપેક્રુરાંતરગેપિ ॥૨૯॥ ક્રુ
રાંતરગેસહજે નિચય્રહયુતેશુદૃષ્ટિહીનેપિ
॥૩૦॥ સહજેવાભ્રાતૃકારકેક્રુરયુતેપિ ૩૧

ટીકા—ત્રીજા ભાવનો વિચાર ભ્રાતૃકારક નીચરાસી અંશ-
નો પાપગ્રહે જોએલો દુષ્ટ સષ્ટીઅંશમાં હોય તો ભાઈઓની
હાની કરે ॥૨૭॥ પાપગ્રહોએ યુક્ત અથવા જોએલું ત્રીજું
ભુવન હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૮॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી
પાપગ્રહોની વચે રહેલો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૯॥ ત્રી-
જું ભુવન પાપગ્રહોની વચે હોય અને નીચના ગ્રહોએ યુક્ત તથા
શુભગ્રહોએ ન જોએલું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૩૦ ॥
ત્રીજું ભુવન અથવા ભ્રાતૃકારક પાપગ્રહે યુક્ત હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥૩૧॥

સહજેયમેવકેક્ષિતેઽનુજહાનિઃ ॥૩૨॥ ધ
મેર્કેહરિમેધ્રાતૃહીનઃ ॥૩૩॥ ધનજેકુરાઃ
સહજેતમેપિ ॥૩૪॥ કુજાત્સોત્યેકુરેધ્રાતૃ
સુખંન ॥૩૫॥ વ્યયાંગગૌકુરાવનુજોત્પતિઃ
॥૩૬॥ સહજપેસ્વમેસૌમ્યેક્ષિતેધ્રાતૃમાન્
॥૩૭॥ સહજપેકેંદ્રેશુચયુતેધ્રાતૃસુખં ૩૮
સબલેસહજપેસહજેશુનેક્ષિતયુતેપિ ૩૯
તૃપેવાધ્રાતૃકારકેશુચસંબંધે સબલેપિ ૪૦

ટીકા—ત્રીજે શની મંગલે જોએલો હોય તો નાના ભાઈની
હાની કરે ॥૩૨॥ નવમે સીંહનો સુર્ય હોય તો ભાઈ વીનાનો
જાણવો ॥૩૩॥ ધનરાસીના પાપગ્રહો હોય અને ત્રીજે રાહુ
હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૪॥ મંગળથી ત્રીજે પાપગ્રહ હોય
તો ભાઈઓનું સુખ ન હોય ॥૩૫॥ લગન અને ખારમામાં
પાપગ્રહ હોય તો નાનો ભાઈ હોય ॥૩૬॥ ત્રીજનો સ્વામી
ત્રીજમાં શુભગ્રહે જોએલો હોય તો ભાઈવાળો જાણવો ॥૩૭॥
ત્રીજનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કેંદરમાં હોય તો ભાઈઓનું
સુખ જાણવું ॥૩૮॥ ત્રીજનો સ્વામી ખળવાન હોય અને ત્રીજું
શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૩૯ ॥
ત્રીજનો સ્વામી અથવા ભ્રાતૃકારક શુભગ્રહના સંબંધમાં અગર
ખળવાળો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૪૦॥

ભ્રાતૃકારકેસિંહાસનેભ્રાતૃપેગોપુરે શુભજ
 ગેપિ ॥ ૪૧ ॥ કંટકસ્થસોત્થેશોપારા
 વતેશુન્નેક્ષિતયુતેપિ ॥ ૪૨ ॥ શુભેક્ષિતયુતેસ
 હજેશૈવૈશોપિકાંશેપિ ॥ ૪૩ ॥ લગ્નસહજપૌ
 મિત્રજેભ્રાતૃસ્નેહશ્ચારિભેવૈરં ॥ ૪૪ ॥ સો
 ત્થપકારકૌપુંસવગેક્ષિતૌપુંમાંશેભ્રાતૃલાભો
 ન્યથાભગિનીલાજોમિશ્રેમિશ્રત્વંચ ॥ ૪૫ ॥
 સહજનાંશવશાદ્ભ્રાત્રાદિસંખ્યા ॥ ૪૬ ॥

ટીકા—ભ્રાતૃકારક સીંહાસનાંશનો હોય અને ત્રીજનો સ્વા-
 મી ગોપુરાંશનો શુભના રાશીમાં હોય તોપણ તેમજ જાણું
 ॥૪૧॥ ત્રીજનો સ્વામી કેંદરમાં પારાવત અંશનો શુભે યુક્ત
 કે જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥૪૨॥ શુભગ્રહે યુક્ત
 કે જોએલો ત્રીજ ભુવનના સ્વામી વૈશેસીક અંશમાં હોય તો-
 પણ તેમજ જાણું ॥૪૩॥ લગન અને ત્રીજનો સ્વામી મી-
 ત્રના રાશીનો હોય તો ભાઈએથી સ્નેહ જાણવો અને શત્રુના
 રાશીનો હોય તો વૈર જાણું ॥૪૪॥ ત્રીજ ભુવનનો સ્વામી
 અને કારક પુરૂષ ગ્રહેએ જોએલા પુરૂષના અંસમાં હોય તો
 ભઈનો લાભ જાણવો અને એથી ખીજ રીતે હોય તો એનને
 લાભ જાણવો અને મીત્ર હોય તો મીત્ર જાણું ॥૪૫॥ ત્રી-
 જ ભુવનના રાસીના અંસથી ભાઈએની સંખ્યા જાણવી ॥૪૬॥

સહજસ્થસ્વેટાંશવશાચ્ચ ॥૪૭॥ સહજપ
 કારકયુતર્ક્ષાંશવશાદપિ ॥૪૮॥ જાગ્યગૈ
 ર્યુવતિગ્રહૈર્ભગિન્યઃપુંગ્રહેભ્રાતરઃ ॥૪૯॥ ધ
 નુષિજીવજ્ઞૌકન્યાયાંતમેભ્રાતૃત્રયં ॥૫૦॥
 સોત્થેશુન્નેક્ષણાધિક્યેવાક્રુરયુતેવાસોત્થે
 શેસવલેપરાક્રમી ॥ ૫૧ ॥ સહજ
 લગ્નેશયોગેપિ ॥ ૫૨ ॥ સોત્થેશેસુતે
 કેંદ્રેપિ ॥ ૫૩ ॥

ટીકા—ત્રીજા ભુવનમાં રહેલા ગ્રહોના અંશથી પણ સંખ્યા
 જાણવી ॥ ૪૭ ॥ ત્રીજા ભુવનના સ્વામીએ તથા કારકે યુક્ત
 રાશીના અંશથી પણ જાણવી ॥ ૪૮ ॥ નવમે રહેલા સ્ત્રી
 ગ્રહો વડે બેનો જાણવી અને પુરૂષ ગ્રહો વડે બાઈઓ જાણવા
 ॥૪૯॥ ધનના ગુરૂ અને બુધ હોય અને કન્યાનો રાહુ હોય તો
 ત્રણ બાઈઓ જાણવા ॥૫૦॥ ત્રીજે શુભ ગ્રહોની દ્રષ્ટી વધારે
 હોય અગર પાંચગ્રહો યુક્ત હોય અગર ત્રીજાનો સ્વામી બળ
 યામેલો હોય તો પરાકરમ વાળો જાણવો ॥ ૫૧ ॥ લગન અને
 ત્રીજાના સ્વામીનો ચોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૨॥
 ત્રીજાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદ્રમાં હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૫૩ ॥

ચતુર્થજાવિચારઃ ॥

લગ્નપેગર્ગોત્તમેવાસ્વ મિત્રત્રિભાગે વાસ્વો
ચ્ચાંશેવાશુન્નેક્ષિતયતેઆજીવંસુખી ॥૫૪॥

અંગાદાસુખગાસૌમ્યાપ્રથમેવયસિસુખં ॥

૫૫ ॥ લગ્નપેગુરૌકંટકેપારાવતેબાલ્યેસુ

ખી ॥૫૬॥ મૃગાવંગેપૂર્વાર્દ્ધેસુખી ॥૫૭॥

ધનુષ્યંગપેવાંગપાંશપેઆયેવિંશતિવર્ષતો

પરંસુખી ॥ ૫૮ ॥ અંગપાંશપેકેદ્રેવાયપાં

શેત્રિંશદ્વર્ષતઃપરંસુખી ॥ ૫૯ ॥

ટીકા—ચોથા ભાવનો વિચાર લગનનો સ્વામી વર્ગોત્તમી
હોય અગર પોતાના મીત્રના ત્રિભાગનો હોય અથવા પોતાના
ઉચ્ચ અંસનો હોય અગર શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો
છેવટ સુધી સુખી જાણવો ॥૫૪॥ લગનથી ચોથા ભુવન સુધી-
માં શુભગ્રહે હોય તો પેલી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૫૫॥
ગુરુ લગનનો સ્વામી થઈ કેંદરમાં પારાવતાંશનો હોય તો પા-
લપણામાં સુખ જાણવું ॥૫૬॥ શુકર લગનમાં હોય તો પેહેલી
અર્ધ અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૫૭॥ લગનનો સ્વામી ધ-
નરાશીનો હોય અને લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી અ-
ગીયારમે હોય તો વીશ વરસ પછી સુખી જાણવો ॥ ૫૮ ॥
લગનના સ્વામીના અંસનો સ્વામી કેંદરમાં હોય અગર અ-
ગીયારમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તો ત્રીસ વરસ પછી સુખી
જાણવો ॥ ૫૯ ॥

સુતાદ્રંધ્રગાસૌમ્યાઃમધ્યેવયસિસુખી॥૬૦॥
 જાગ્યાદાઠ્યયગાસૌમ્યાઅંત્યેવયસિસુખી
 ॥ ૬૧ ॥ શુન્નયુતેતુર્યપેસુતકેંદ્રેસુખી ॥૬૨
 ॥ તુર્યપેશુન્નાંતરગેપિ ॥૬૩ ॥ સુખપેગુરૌ
 ગોપુરાદિભાગેપિ ॥ ૬૪ ॥ અંશાત્સુખેચં
 દ્રશુક્રૌહર્મ્યવાન્ ॥ ૬૫ ॥ અંશાત્સુખેતું
 ગસ્થિપે ॥૬૬ ॥ અંશાત્સુખેમંદતમૌચ ॥
 ૬૭ ॥ અંશાદિજ્યેતુર્યેદારુઘ્નં ॥ ૬૮ ॥

ટીકા—પાંચમાથી આઠમા સુધીમાં શુભગ્રહો હોય તો મધ્ય
 અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૦॥ નવમાથી પાંચમા સુધીમાં
 શુભ ગ્રહો હોય તો છેલ્લી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૧॥
 શુભગ્રહો યુક્ત થોથાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદ્રમાં હોય તો સુખી
 જાણવો ॥ ૬૨ ॥ જો શુભ ગ્રહોની વચ્ચે થોથાનો સ્વામી હોય
 તોપણ સુખી જાણવો ॥૬૩॥ થોથાનો સ્વામી ગુરૂ ગોપુરાદી
 કે અંશનો હોય તોપણ સુખી જાણવો ॥૬૪॥ અંશ થકી
 ચોથે ચંદ્રમા અને શુક્ર હોય તો સારા ઘરવાળો જાણવો ૬૫
 અંશથી ચોથે ઊંચનો ગ્રહ હોય તોપણ તેવોજ જાણવો ॥૬૬॥
 અંશથી ચોથે શની અને રાહુ હોય તો પણ તેવોજ જાણવો
 ॥ ૬૭ ॥ અંશથી ચોથે ગુરૂ હોય તો લાકડાના ઘરવાળો જા-
 ણવો ॥ ૬૮ ॥

લગ્નાંબુપૌસુખેકસ્માદ્દૃહાસિઃ ॥ ૬૯ ॥
 સુખપેરિપૌક્રુરેક્ષિતેઘ્નનાશઃ ॥ ૭૦ ॥
 સુખપાંશપેરિપુગેપિ ॥ ૭૧ ॥ વિત્તાયપૌ
 સુખેસુખેશૈવૈશેષિકાંશેશુન્નેક્ષિતેબહુવિત્તંઘ્ન
 હંપ્રાપ્યતે ॥ ૭૨ ॥ સ્વપેતુર્યેતુર્યેશેમાનેસ
 બલેકુજેબહુક્ષેત્રવાન્ ॥ ૭૩ ॥ સબલૌસ્વ
 સુખપૌપરસ્પરમિત્રાવપિ ॥ ૭૪ ॥ સુખે
 શેસુતેગોપુરાંશેચ ॥ ૭૫ ॥

ટીકા—લગન અને ચોથાનો સ્વામી ચોથા ભુવન-
 માં હોય તો અકસમાત ઘર પ્રાપ્ત થાય ॥ ૬૯ ॥ ચોથાનો
 સ્વામી છઠે પાપ ગ્રહે જોએલા હોય તો ઘરનો નાશ કરે
 ॥ ૭૦ ॥ ચોથાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી છઠે હોય તો પ-
 ણુ ઘરનો નાશ કરે ॥ ૭૧ ॥ ખીજનો સ્વામી અને અગીયા
 રમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી વૈશેષીક અં-
 શમાં શુભ ગ્રહે જોએલા હોય તો ઘણા ધનવાળું ઘર મળે. ૭૨ ॥
 દસમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી દસમે હો-
 ય અને મંગળ ગમે ત્યાં પણ ખજવાજો હોય તો ઘણા ગ-
 રાસવાજો જાણવો ॥ ૭૩ ॥ ખજ પામેલા દસમાને ચોથાના
 સ્વામી સામસામા મીત્ર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૪ ॥
 ચોથાનો સ્વામી પાંચમે ગોપુરાંસનો હોય તો પણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૭૫ ॥

સોત્થેશેનવાતત્કારકેણયુતેસુખેશેશ્રાત્દતઃ
 ક્ષેત્રાપ્તિઃ ૭૬ સબલેલગ્નપેસુખેસબલેંગપેલ
 મેશુમેક્ષિતેસ્વવિક્રમાત્ક્ષેત્રાપ્તિઃ ॥ ૭૭ ॥
 જાયાકારકેસુખેસુખે શેસપ્તમેતયોર્મૈત્ર્યાં
 સ્ત્રીતઃક્ષેત્રાપ્તિઃ ॥ ૭૮ ॥ કરાંતરેજૌમેક્રુરે
 ક્ષિતેક્ષેત્રનાશઃ ॥ ૭૯ ॥ સુખપેત્રિકગે
 પિ ॥ ૮૦ ॥ સુખપેવિત્તેસક્રુરેનિચન્
 પિ ॥ ૮૧ ॥

ટીકા — ચોથાનો સ્વામી ત્રીજાનો સ્વામી સાથે અગર ભા-
 તક કારક સાથે યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥ ૭૬ ॥
 ખજ પામેલો લગનનો સ્વામી ચોથે અને ચોથાનો સ્વામી
 લગનમાં શુભ ગ્રહે જોયેલા હોય તો પોતાના પરાક્રમથી તે-
 મજ જાણું ॥ ૭૭ ॥ ત્રીકારક ચોથે હોય ચોથાનો સ્વામી
 સાતમે હોય અને એ ખજે મીત્રતા હોય તો સ્ત્રીથી ક્ષેત્ર પ્રા-
 પ્તિ થાય ॥ ૭૮ ॥ પાપ ગ્રહોની વચ્ચે રહેલા મંગલ પાપ ગ્રહે
 જોયા હોય તો ક્ષેત્રાદીકનો નાશ કરે ॥ ૭૯ ॥ ચોથાનો સ્વા-
 મી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણું ॥ ૮૦ ॥ ચો-
 થાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ સાથે શત્રુના શશિનો અગર નીચ
 શશિનો ખીજે હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥ ૮૧ ॥

સ્વપેસુખગેસક્રુરેચ ॥૮૨॥ સાર્કેસુખપેમા
 નેરાજકોપાત્ક્ષેત્રનાશઃ ॥૮૩॥ લગ્નસપ્ત
 મપમૈત્ર્યાંસ્ત્રીમૈત્રી ॥ ૮૪ ॥ લગ્નાંબુપમૈત્ર્યાં
 બહુજનમૈત્રી ॥ ૮૫ ॥ સહજેશેવાતત્કાર
 કેવહુકરયુતેબંધુષુનિંદ્યઃ ॥૮૬॥ સુખેક્રુર
 મેનિચાસ્તગ્રહયુતેશુન્નેક્ષણહીનેબંધુદ્વેષી ॥
 ॥ ૮૭ ॥ અંત્યપેક્રુરેપિશુભવર્ગગેશયન
 સુખી ॥ ૮૮ ॥

ટીકા-દસમાનોસ્વામી પાપ ગ્રહ સાથે ચોથે હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥૮૨॥ ચોથાનો સ્વામી સુર્ય સાથે દસમે હોય તો ૨૧
 જના કોપથી તેમજ જાણવું ॥૮૩॥ લગનના અને સાતમાના
 સ્વામીને મીત્રતા હોય તો સ્ત્રી સાથે મીત્રતા જાણવી ॥ ૮૪ ॥
 લગનના અને ચોથાના સ્વામીને મીત્રતા હોયતો ઘણા મા-
 જાણીથી મીત્રતા જાણવી ॥ ૮૫ ॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી
 અથવા ભાતૃકારક ઘણા પાપ ગ્રહો સાથે યુક્ત હોય તો ભાઈ-
 આમાં નીંદા કરવા લાયક જાણવો ॥ ૮૬ ॥ ચોથા ભુવનમાં
 પાપગ્રહનો રાશી હોય અને નીચનાકે અરતના ગ્રહે યુક્ત હોય
 તેમજ સુખગ્રહે ન જોતા હોય તો ભાઈઆમાં દેશ કરનારો
 જાણવો ॥૮૭॥ પારમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ છતાં પણ સુ-
 ભ ગ્રહના વર્ગનો હોય તો સયનનો મુખી જાણવો ॥૮૮॥

અંગપેત્રિકેશયનસુવાચાવઃ ॥ ૮૯ ॥
 રંધ્રેગુરૌમાનેકુજેસબલેમાત્હસુખંન ॥ ૯૦ ॥
 ઇંદોર્ધુનેભૃગૌસકુરેપિ ॥ ૯૧ ॥ સુખેમંદે
 કુરયુતેવાકુરેક્ષિતેમાત્હનાશઃ ॥ ૯૨ ॥
 રજન્યામિંદોસ્ત્રિકોણેશનોમાત્હવધઃ ॥ ૯૩ ॥
 માત્હકારકેશુજયુતેસુખેશુભેવાસબલેમા
 તુર્દાર્ધાયુઃ ॥ ૯૪ ॥ સબલેજ્ઞેવાશુભેક્ષિ
 તયુતેગામૃતપિ ॥ ૯૫ ॥

ટીકા—લગનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો સયનના
 સુખનો અભાવ જાણવો ॥ ૮૯ ॥ આડમે ગુરુ હોય અને દક્ષ
 મે મંગળ ખળ પામેલ હોય તો માતૃતું સુખ ન જાણવું ॥ ૯૦ ॥
 ચંદ્રમાથી સાતમે પાપ ગ્રહ સાથે શુકર હોય તો પાણુ તેમજ
 જાણવું ॥ ૯૧ ॥ ચોથે શની પાપ ગ્રહ સાથે હોય અગર પા-
 પ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતૃનો નાશ જાણવો ॥ ૯૨ ॥ રા-
 ત્રીનો જનમ છતાં ચંદ્રમાથી નવમે પાંચમે શનિ હોય તો
 માતૃનો વધ જાણવો ॥ ૯૩ ॥ માતૃકારક શુભ ગ્રહ યુક્ત હોય
 અને ચોથે શુભ ગ્રહ હોય અથવા ખળ પામેલો ગ્રહ હોય તો
 માતૃતું વધારે આયુષ જાણવું ॥ ૯૪ ॥ ખળ પામેલો ચંદ્રમા
 હોય અગર શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો શુકર હોય તો પાણુ
 તેમજ જાણવું ॥ ૯૫ ॥

સુખપેવૈશોષિકેકાંશેશુભેક્ષિતયુતેપતિવ્રતા
 માતા॥૧૬॥તુર્યપેલમેવલાઢ્યેપિ૧૭વક્રયુ
 તેરિપુપેતુર્યેચંદ્રેકુરેક્ષિતેજારિણીમાતા૧૮
 તુર્યેશેસકુરેરાહુયુતેપિ ॥ ૧૯ ॥ સુખપેકં
 ટકેલમેશદૃષ્ટેવાશુભયુતદૃષ્ટેમાતૃસ્નેહ॥૨૦॥
 શુભેક્ષિતયુતૌતુર્યાંગેશૌપરસ્પરંમિત્રેપિ॥૧

॥ પંચમજાવિચારઃ ॥

ટીકા—ચોથા લુપનનો સ્વામી વૈષ્ણેસીક અંશમાં શુભ ગ્રહે
 યુક્ત કે જોએલો હોય તો માતાનું પતીવૃતાપણું જાણવું ॥૬૬
 ચોથાનો સ્વામી ખળ પામેલો લગનમાં હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૬૭ ॥ છઠા લુપનનો સ્વામી મંગળ સાથે ચોથા
 લુપનમાં હોય અને ચંદ્રમા પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતૃ
 જનર કરમ કરનારી જાણવી ॥ ૬૮ ॥ પાપ ગ્રહ યુક્ત તથા
 રાહુ યુક્ત ચોથાનો સ્વામી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૯
 ચોથાનો સ્વામી કેંદરમાં લગનના સ્વામીએ જોએલો હોય
 અથવા શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો માતૃ સાથે સ્નેહ
 જાણવો ॥ ૭૦ ॥ શુભ ગ્રહેએ યુક્ત અથવા જોએલ
 લગન અને ચોથું એઓના સ્વામી સામસામા મીત્ર હોય તો
 પણ તેમજ જાણવું ॥ ૧ ॥

અન્યોન્યાવલોકિનો સુતલગ્નપૌપુત્રાપ્તિઃ ૨
 લગ્નપદ્ધત્તે સબલે જીવે સુતેપિ ૩ સબલે ર્થપેપુ
 ત્રે જીવે ક્ષિતેપિ ॥ ૪ ॥ સુતપેશુન્ને ક્ષિતે વૈશે
 ષિકાંશે જીવેપિ ॥ ૫ ॥ ધર્માંગપૌત્રુને વિક્ત
 પેલગ્ને ચ ॥ ૬ ॥ પુત્રપેગોપુરાદ્યંશે ચ ॥ ૭ ॥
 લગ્નપાંશપે સુતે સુતાંશપે લગ્નેપિ ॥ ૮ ॥ પુત્રાં
 ગતપપાઃશુભે ક્ષિતાપારાવતાદ્યંશગાશ્ચ ૯ ॥

ટીકા—પાંચમાં ભાવનો વીચાર ॥ લગનનો અને
 પાંચમાનો સ્વામી સામસામા જોતા હોય તો પુત્રની મામી
 કરે ॥૧॥ પાંચમે ખળ પાંચેલો ગુરુ લગનના સ્વામીએ
 જોયા હોય તો પાણ તેમજ બાણું ॥૩॥ ખીજા ભુવનનો
 સ્વામી ખળ પાંચેલો પાંચમે ગુરુએ જોએલો હોય તો પણ
 તેમ બાણું ॥ ૪ ॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએ-
 લો હોય અને ગુરુ વૈશેષીક અંશમાં હોય તો પણ તેમ
 બાણું ॥૫॥ લગન અને નવમાંના સ્વામી સાતમે હોય
 અને ખીજાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પણ તેમ બાણું ॥૬॥
 પાંચમાનો સ્વામી ગોપુરાદિક અંશમાં હોય તો પણ તેમ
 બાણું ॥૭॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી પાંચમે
 હોય અને પાંચમાના અંશનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પણ
 તેમ બાણું ॥ ૮ ॥ લગન પાંચમું અને નવમું એએના
 સ્વામીએ શુભગ્રહેએ જોએલા પારાવતાદિક અંશમાં હોય
 તો પણ તેમ બાણું ॥૯॥

કુરા:પુત્રેશુનાસ્વેવિલંબાત્પુત્રસુખમ્ ॥ ૧૦ ॥
 તપપેલમેપુત્રપેનીચેશીચીજ્ઞાવાત્મજેકષ્ટા
 ત્સુતાસિ: ॥ ૧૧ ॥ ક્રુરજેક્રુરયુતેંગેઽબલેર્કેસ
 મમેવક્રેત્રિંશદ્વર્ષત:પરંપૂત્રાસિ: ॥ ૧૨ ॥
 કીટાઙ્ગેક્રુરેક્ષિતયુતે ચશનાવિક્ષિતેર્કેષષ્ટિ
 તમેવર્ષેપુત્રાસિ: ॥ ૧૩ ॥ અંગેશેલગ્નાર્થત્દ
 તીયગેપ્રથમ:પુત્ર: ॥ ૧૪ ॥ ઇંદ્રારનૃગવોદ્ધિ
 સ્વભાવગાશ્ર્ય ॥ ૧૫ ॥

ટીકા—પાંચમે પાપગ્રહ હોય અને દસમે શુભગ્રહોહોય
 તો વીલંબે કરીને પુત્રનું સુખ જાણવું ॥ ૧૦ ॥ નવમાનો
 સ્વામી લગનમાં અને પાંચમાનો સ્વામી નીચનોહોય અને
 બુધ કેતુ પાંચમે હોયતો કષ્ટે કરીને પુત્રની પ્રાપ્તિજાણવી ॥ ૧૧
 લગનમાં પાપગ્રહે યુક્ત અને પાપગ્રહના રાસીનો ખળ રહીત
 સુર્ય હોય તેમજ સમરાસીનો મંગળ હોય તો ત્રીસ વરસ
 પછી પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥ ૧૨ ॥ કરકનો ચંદરમા પાપ
 ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય અથવા શનીએ જોએલો સુર્ય
 હોય તો સાઠ વરસે પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥ ૧૩ ॥
 લગનનો સ્વામી લગનમાં ખીજ કે ત્રીજ હોય તો પેહેલો
 પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥ ૧૪ ॥ ચંદરમા મંગળ અને શુકર એઓ
 દ્વીસ્વભાવરાસીના હોય તોપણ પેહેલો પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥ ૧૫

લાનેકુરેકવ્યઙ્ગૌપુત્રેપ્રથમંકન્યા ॥ ૧૬ ॥
 સુતપેપૂંસ્વેટેપુંભાંશગેપ્રથમંસુતોન્યથાપુત્રી
 ॥૧૭ ॥ સુતેપુંગ્રહેક્ષણતુલ્યાસુતાઃ ॥૧૮॥
 સુતેસ્ત્રીગ્રહેક્ષણતુલ્યાકન્યાઃ ॥ ૧૯॥લા
 જેતમેંતેવયસિપુત્રસુખં ॥૨૦॥ સુતેશેનીચે
 કુરયુતેષ્ટાદિત્રયગેકાકવંધ્યા ॥ ૨૧ ॥
 સુતપેનીચેશનિયુતેપિ ॥૨૨ ॥

ટીકા—અગીઆરમે પાપગ્રહો હોય અને પાંચમે ચંદ્રમા અને શુકર હોય તો પેહેલી પુત્રી થશે એમ જાણવું ॥૧૬॥ પાંચમાનો સ્વામી પુરૂષગ્રહ હોય અથવા પુરૂષરાસી અંસને પામ્યા હોય તો પેહેલો પુત્ર જાણવો અને એથી ઉલટું હોય તો પુત્રી જાણવી ॥૧૭॥ પાંચમે જટલા પુરૂષગ્રહો જોતા હોય તેટલા પુત્ર જાણવા ॥ ૧૮ ॥ પાંચમે જટલા સ્ત્રીગ્રહો જોતા હોય તેટલી પુત્રીઓ જાણવી ॥૧૯॥ અગીઆરમે રાહુ હોય તો છેલી અવસ્થામાં પુત્ર સુખ જાણવું ॥૨૦॥ પાંચમા ભુવનનો સ્વામી નીચનો કે પાપગ્રહ યુક્ત છઠે સાતમે કે આઠમે હોય તો કાગવંધ્યા તેની સ્ત્રી જાણવી ॥૨૧॥ પાંચમાનો સ્વામી નીચનો શની સાથે હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૨॥

કેતુતમૌપુત્રેકુપુત્રઃ ॥ ૨૩ ॥ સુતેકવિજગે
 ચંદ્રેકપુત્રઃ ॥ ૨૪ ॥ સુતેર્કેશુભેક્ષિતેત્રિપુ
 ત્રઃ ॥ ૨૫ ॥ પુત્રેનક્રેમંદેત્રિપુત્ર ॥ ૨૬ ॥ પુત્રે
 નક્રેકુજેપિ ॥ ૨૭ ॥ પુત્રેઘટેશનૌપંચપુત્રઃ
 ॥ ૨૮ ॥ પુત્રેજ્ઞેન્દુકવિમંદાબહુકન્યાપ્રદા ॥
 ૨૯ ॥ નેત્રપાણૌજ્ઞેસુતેપુત્રહાનિઃ ॥ કન્યા
 સ્તિશ્ચ ॥ ૩૦ ॥ સત્તાવસ્થેજ્ઞેસુતેયામિત્રેબહુ
 કન્યાઃ ॥ ૩૧ ॥ પુત્રપેવિત્તેરંધ્રેપિ ૩૨ ॥

ટીકા—રાહુ અને કેતુ પાંચમે હોય તો નઠારા છોકરાઓ-
 વાળો જાણવો ॥ ૨૩ ॥ પાંચમે શુકરની રાસીનો ચંદ્રમા હોય
 તો એક પુત્રવાળો જાણવો ॥ ૨૪ ॥ પાંચમે શુભગ્રહે જોએલા સુર્ય
 હોય તો ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥ ૨૫ ॥ પાંચમે મકરનો રાસી હોય
 તો ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥ ૨૬ ॥ પાંચમે મકરનો મંગળ હોય તો
 પાણ ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥ ૨૭ ॥ પાંચમે કુંભનો રાસી હોય
 તો પાંચ પુત્ર જાણવા ॥ ૨૮ ॥ પાંચમે ચંદ્રમા બુધ શુકર
 અને રાસી હોય તો ઘણી કન્યાઓ જાણવી ॥ ૨૯ ॥ નેત્ર
 પાણી અવસ્થાનો બુધ પાંચમે હોય તો પુત્રનો નાશ કરે
 અને પુત્રીની માત્રી કરે ॥ ૩૦ ॥ સભા અવસ્થાનો બુધ પાંચમે
 કે સાતમે હોય તો ઘણી કન્યાઓ જાણવી ॥ ૩૧ ॥ પાંચમાનો
 સ્વામી ખીજે કે આઠમે હોય તો પાણ તેમજ જાણવું ॥ ૩૨ ॥

इंदोर्वांगात्पुत्रेशुभनेशुनसंबंधेपुत्रसंभवो
न्यथान ॥३३॥ लाजेसचंद्रेशनावप्रजः॥
॥३४॥ वक्रयमौसुखेदत्तपुत्रः ॥३५॥ चंद्र
ज्ञयुतेशनौपुत्रेक्रीतपुत्रः ॥ ३६ ॥ सतमपु
च्छेशेकविज्ञेक्षितेदासीपुत्रः ॥३७॥ सरि
पुपेमंदेषष्टेऽस्तेचंद्रेगर्भपातः ॥ ३८ ॥
विवलावारयमौसुखेपि ॥ ३९ ॥

ટીકા—લગનથી અથવા ચંદ્રમાથી પાંચમે શુભનો
રાશી હોય અથવા શુભનો સંબંધ હોય તો પુત્રનો
સંભવ જાણવો અને એથી ઉલટું હોય તો જાણવો
નહી ॥ ૩૩ ॥ અગીઆરમે ચંદ્રમા સાથે રાશી હોય
તો પ્રજા વીનાનો જાણવો ॥ ૩૪ ॥ મંગળ અને રાશી
ચાથે હોય તો દત્તપુત્રવાળો જાણવો ॥ ૩૫ ॥ ચંદ્રમા અને
બુધની સાથે રાશી પાંચમે હોય તો વેચાથી લીધેલ પુત્ર-
વાળો જાણવો ॥ ૩૬ ॥ કેતુએ યુક્ત અંસ અથવા રાહુએ
યુક્ત અંસ બુધ શુક્રે જોએલા હોય તો દાસીથી થએલા
પુત્ર વાળો જાણવો ॥ ૩૭ ॥ છઠાના સ્વામીની સાથે રાશી
છઠે હોય અને સાતમે ચંદ્રમા હોય તો ગરબનો પાત
જાણવો ॥ ૩૮ ॥ ખળ વીનાના મંગળ અને રાશી ચાથે હોય
તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૩૯ ॥

પુત્રનેવાપુત્રેશેવાપુત્રકારકે ક્રુરયુતેક્રુરાંતર
 ગેપુત્રનાશઃ૪૦ સુતસ્ત્રીતપપાંશપાઃસપાપા
 ક્રુરાંશગાશ્ચ૪૧ અંતપપાંશપત્રિજાગપેનયુ
 તેક્ષિતેપુત્રપેપિ૪૨ લગ્નપત્નૌવ્યંગકેંદ્રસ્થૌ
 વશનાશઃ૥૪૩૥ સુતરંધ્રાંતપગાક્રુરાશ્ચ૪૪
 ચંદ્રાદ્રંધ્રેક્રુરાશ્ચ ૥૪૫૥ ક્રુરમાત્રાક્રાંતેપુત્રે
 પિ૪૬ ॥દ્યુનેકવૌમાનેજ્ઞેક્રુરાસ્તુર્યેપિ ૪૭

ટીકા—પુત્રરાશી અથવા પાંચમાનોસ્વામી અગર પુત્રકા
 રક પાપગ્રહે યુક્ત અથવા પાપ ગ્રહના વચ્ચે હોય તો પુત્રનો
 નાશ જાણવો ॥૪૦॥ પાંચમું સાતમું અને નવમું એઓના
 સ્વામીના અંશના સ્વામી પાપ ગ્રહેયુક્ત અથવા પાપ ગ્રહના
 અંશના હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૪૧ ॥ ખારમાંના સ્વામી
 ના અંશના સ્વામીના ત્રીભાગના સ્વામીવડે, યુક્ત કે જોએલો
 પાંચમાંનો સ્વામી હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૪૨॥ લગન
 નો સ્વામી અને બુધ લગન વીનાના કેંદરમાં હોય તો વંશનો
 નાશ જાણવો ॥૪૩॥ પાંચમેકે આઠમે પાપ ગ્રહો હોય તો
 પણ તેમ જાણવું ॥૪૪॥ ચંદરમાથી આઠમે પાપગ્રહો હોય
 તોપણ તેમ જાણવું ॥૪૫॥ પાંચમે રક્ત પાપ ગ્રહો હોય તો
 પણ તેમ જાણવું ॥૪૬॥ શુકર સાતમે ચંદરમાં દશમે અને
 પાપ ગ્રહો ચોથે હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૪૭॥

ક્રુરમાત્રદૃષ્ટેશુજાદૃષ્ટેપુત્રેવિબલૌસુતાંકેશૌ
 દુઃસ્થાનગૌબહુદારોપ્યપુત્રા ॥૪૮॥ પ્રકાશે
 કેસુતેજાતંજાતંવિનશ્યતિ ॥ ૪૯॥ પુત્રેક્રુરા
 શ્ચ ॥ ૫૦ ॥ વિબલેકેપુત્રેપિ ॥ ૫૧ ॥ પુત્રેશુભે
 શુજેક્ષિતયુતેમાતિમાન્ ॥ ૫૨ ॥ પુત્રપેશુજને
 ઉચ્ચેપિ ॥ ૫૩ ॥ પુત્રેજ્ઞેવાતદિશેસબલેકેંદ્રેપિ
 ॥ ૫૪ ॥ જીવેસુતકેંદ્રેપિ ॥ ૫૫ ॥ પુત્રેજીવેપુ
 ત્રપેશુજનેપિ ॥ ૫૬ ॥

ટીકા—-તમામપાપ ગ્રહોએ જોએલ શુભ ગ્રહોએ ન જોએ
 લ પાંચમું હોય અને ખળવીનાના નવમાં પાંચમાંના સ્વામીઓ
 દુસ્થાનના હોય તો ઘણી સ્ત્રીઓ છતાં પણ પુત્ર વીનાનો
 જાણવો ॥ ૪૮ ॥ પ્રકાશા અવસ્થાનો સુર્ય પાંચમે હોય તો ઉત્ત
 પત્ત થએલું ખાળક નાશ પામે ॥ ૪૯ ॥ પાંચમે પાપ ગ્રહો હો
 ય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૦ ॥ પાંચમું ખળ વીનાનો સુર્ય
 હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૫૧ ॥ પાંચમું શુભ ગ્રહે ચુકત
 કે જોએલ હોય તો ખુદીવાજો જાણવો ॥ ૫૨ ॥ પાંચમાંનો
 સ્વામી શુભ ગ્રહની રાશીનો કે ઉચ્ચ રાશીનો હોય તોપણ તેમ
 જાણવું ॥ ૫૩ ॥ પાંચમે ખુદ હોય અથવા પાંચમાંનો સ્વા
 મી ખળ પામેલો કેંદરમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૫૪ ॥
 પાંચમે શુદ્ધ હોય અને પાંચમાંનો સ્વામી શુભના રાશીનો હો
 ય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૫ ॥

પુત્રકારકેવાપુત્રેશેગોપુરેપિ ॥૫૭॥ પુત્રપે
 સશુભેકંટકેધારણાપટુઃ॥૫૮॥ કંટકેઙ્ગ્યે
 ચપલધી॥૫૯॥ સૂર્યેન્દુસુતાંગેપિ ॥ ૬૦ ॥
 ચંદ્રકુજજ્ઞાસબલચેટેક્ષિતાશિઘ્રોત્તરદઃ૬૧
 લગ્નેત્પપેસુવાક્યઃ ॥૬૨॥ અંગેઙ્ગેકુજાર્કિ
 દૃષ્ટેમતિહીનઃ ॥૬૩॥ પુત્રેશેસકુરેવિસ્મય
 ધાઃ॥૬૪॥ કવીક્ષિતેઙ્ગેત્રિકેપિ ॥ ૬૫ ॥
 સરાહૌસહજેશેજઙઃ ॥૬૬॥

ટીકા—પાંચમાનો સ્વામી અથવા પુત્રકારક ગોપુરાંશનો
 હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૫૭ ॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ
 ગ્રહ સાથે કેંદરમાં હોય તો ધારણા કરવામાં ડાહ્યો જાણવો ॥
 ૫૮॥ ગુરુ કેંદરમાં હોય તો ચપલ બુદ્ધિવાળો જાણવો ॥૫૯॥
 સૂર્ય કે બુધનું લગન હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૬૦ ॥
 ચંદ્રમા મંગળ અને બુધમ્મલ પામેલા ગ્રહ જોયેલ હોયતો હાજર
 જવાખી જાણવો ॥૬૧॥ પ્યારમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો
 શુભ વચનવાળો જાણવો ॥ ૬૨ ॥ લગનમાં ચંદરમા મંગલ
 અને શનીએ જોયા હોય તો મતી હીણા જાણવો ॥ ૬૩ ॥
 પાંચમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ યુક્ત હોય તો વીહારણા સ્વભાવ
 વાળો જાણવો ॥૬૪॥ શુક્રે જોએલો ચંદરમા ત્રીકસ્થાનમાં
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ ત્રીજાનો સ્વામી રાહુ
 સાથે હોય તો જડ જાણવો ॥ ૬૬ ॥

ગુલિકાર્કિચંદ્રાકંટકસ્થાશ્ર ॥૬૭॥ માને
કુરયુતેર્થેશેસન્નાજડઃ॥૬૮॥શુભયુતિહીનો
ગુલિકમંદૌપુત્રેપિ॥૬૯॥ અંશેતમપૂચ્છેક
વિમાત્રેક્ષિતેયાજ્ઞિકઃ ॥૭૦॥ અંશાત્પુત્રેક્રુ
કુરદ્વયેમાંત્રિકઃ ॥૭૧॥ અંશેચંદ્રજ્ઞકવીક્ષિ
તેભીષક્ ॥૭૨॥ અંશાત્સકુરૌજીવેંદૂગ્રંથ
કૃત્ ॥૭૩॥ અંશાદર્થેપુત્રેજીવેવૈયાકરણઃ
૭૪અંશાદર્થત્રિસુતેજીવજ્ઞૌમીમાંસકઃ ૭૫

ટીકા—ગુલીક શની અને ચંદ્રમા કેદરમાં હોય તો પણ
તેમ જાણવું ॥૬૭॥ પાપગ્રહ સાથે ખીજના સ્વામી દસમે
હોય તો સભામાં જડ જાણવો ॥ ૬૮ ॥ શુભના યોગ વીનાના
ગુલીક અને શની પાંચમે હોય તો પણ તેમ જાણવું ૬૯॥
અંશમાં કેતુ રૂકત શુકરે જોયો હોય તો યજ્ઞ કરાવનારો જા
ણવો ૭૦ અંશથી પાંચમે એ પાપ ગ્રહો હોય તો મંત્રો જાણ
નારો જાણવો ॥ ૭૧ ॥ ચંદ્ર અને બુધે જોએલ અંશ હોય
તો વૈદ જાણવો ॥૭૨॥ અંશથી કુરો સાથે ચંદ્રમાં અને ગુરુ
હોય તો ગ્રંથો કરનારો જાણવો ॥૭૩॥ અંશથી ખીજ કે
પાંચમે ગુરુ હોય તો વ્યાકરણ જાણનારો જાણવો ॥૭૪॥
અંશથી ખીજ ત્રીજ કે પાંચમે બુધ અને ગુરુ હોય તો મીમાં
સા જાણનારો જાણવો ॥ ૭૫ ॥

અંશાદ્વિત્રિસુતેકુજેજ્યૌતાર્કિક ॥ ૭૬ ॥
 અંશાદ્વિત્રિપુત્રેચંદ્રેજ્યૌસાંસ્વજ્ઞઃ ॥ ૭૭ ॥
 અંશાત્દ્વિત્રિસુતેસૂર્યેજ્યૌસંગીતજ્ઞઃ ॥ ૭૮ ॥
 સુતાયકંટકગેર્થેશેસબલેજ્યોતિર્વિદ્વરીષ્ઠ :
 ॥ ૭૯ ॥ સ્વોઞ્ચેવાસ્વજ્ઞેજીવેપિ ૮૦ ॥ દ્વિત્રિગૌ
 શુક્રજ્ઞાવપિ ॥ ૮૧ ॥ યમભેર્કેક્ષિતૌકુજજ્ઞૌ
 રાજવિદુષોરંજકઃ ॥ ૮૨ ॥

ટીકા—અંશથી ખીન્ને ત્રીન્ને કે પાંચમે મંગળ અને ગુરુ
 હોય તો તરકશાસ્ત્ર જાણનારો જાણવો ॥ ૭૬ ॥ અંશથી ખીન્ને
 ત્રીન્ને કે પાંચમે ચંદ્રમા અને ગુરુ હોયતો સાંખ્ય શાસ્ત્ર જાણ-
 નારો જાણવો ॥ ૭૭ ॥ અંશથી ખીન્ને ત્રીન્ને કે પાંચમે સૂર્ય
 અને ગુરુ હોય તો ગાયનકળામાં કુસળ જાણવો ॥ ૭૮ ॥ પાં-
 ચમે અગીયારમે કે કેદરમાં ખળ પામેલો ખીજનો સ્વામી હોય
 તો જ્યોતીશશાસ્ત્ર જાણનારાઓમાં ઉત્તમ જાણવો ॥ ૭૯ ॥
 ઉચનો અથવા પોતાના રાશીનો ગુરુ હોય તો પણ તેમજ જા-
 ણવું ॥ ૮૦ ॥ ખીન્ને કે ત્રીન્ને બુધ અને શુકર હોય તો પણ
 તેમજ જાણવું ॥ ૮૧ ॥ શનીના રાશીમાં સૂર્ય જોએલા મંગ-
 લ અને બુધ હોય તો રાજ્યોને તથા વીદવાનોને રંજન કર-
 નારો જાણવો ॥ ૮૨ ॥

માનપેલગ્રેકવિઃ॥૮૩॥ આયપેઆયેપિ॥૮૪
પુત્રપેચેચાયેશાદિકઃ ॥૮૫॥ ઇંદોસુતેગુરૌ
જ્ઞાત્સુતેકુજેસર્વવિદ્યઃ ॥ ૮૬॥ કંટકેઉત્તમાં
શેશુક્રેદેવલોકેબ્જેવેદાંતજ્ઞઃ ॥૮૭॥ ધર્મેશે
શુભેક્ષિતેપારાવાંતશેબ્રહ્મનિષ્ઠઃ॥૮૮॥ માન
પેદેવલોકેશુજેક્ષિતેપિ ॥૮૯॥

॥ પૃષ્ઠાવ વિચારઃ॥

રિપાવાયપેનાનારોગવાન્ ॥ ૯૦ ॥

ટીકા—દસમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો કવી જાણવો
॥ ૮૩ ॥ અગીયારમાનો સ્વામી અગીયારમાં હોય તો પાણુ તેમ
જાણવું ॥ ૮૪ ॥ પાંચમાનો સ્વામી દશમે કે અગીયારમે હોય
તો શાખદીક જાણવો ॥ ૮૫ ॥ ચંદરમાંથી પાંચમે ગુરુ હોય
અને બુધથી પાંચમે મંગળ હોય તો સર્વ વીધા જાણનારો
જાણવો ॥ ૮૬ ॥ કેંદરમાં ઉત્તમ અંશનો શુક્ર હોય અને દે-
વલોક અંશનો ચંદરમા હોય તો વેદાંતી જાણવો ॥ ૮૭ ॥ નવ-
માનો સ્વામી સુભ ગ્રહે જોએલો પારાવત અંશમાં હોય તો
બ્રહ્મનીષ્ઠ જાણવો ॥ ૮૮ ॥ દસમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએ-
લો દેવલોક અંશનો હોય તો પાણુ તેમ જાણવું ॥ ૮૯ ॥
છઠા ભાવનો વિચાર ॥ અગીયારમાનો સ્વામી છઠે હોય
તો તરેહ તરેહના રોગવાળો જાણવો ॥ ૯૦ ॥

કવિકુર્જોદ્યુનેરોગી ॥૧૧॥ કુજમંદૌરિપૌ
 સૂર્યતમેક્ષિતૌવિબલેંગપેદિર્ધરોગી ॥ ૧૨॥
 મૃતૌયમેંગેજ્ઞેઝદરરોગી ॥૧૩॥ તમેજ્યેંગેદ
 શનરોગી ॥૧૪॥ કિટાલ્યંશેજ્ઞેકુરયુતેગુ
 સ્તરોગી ॥૧૫॥ તુર્યેવાંત્યેકુજજ્ઞલગ્નપાઃસિં
 હસ્થાગુદરોગી ॥૧૬॥ મૃતૌકુરાઃગુહ્યરો
 ગી ॥૧૭॥ અરેંજેસૂર્યાર્કિદૃષ્ટેશસ્ત્રપિઙ્ગા ૧૮
 મૃતિપેત્રિકેનિત્યરોગી ॥૧૯॥

ટીકા — મંગળ અને શુકર સાતમે હોય તો રોગી જાણવો
 ॥૧૧॥ છઠે મંગળ અને શની સુર્ય અને રાહુએ જોએલા હોય
 ને લગનનો સ્વામી ખલ રહિત હોય તો મહા રોગી જાણવો
 ॥૧૨॥ લગનમાં ચંદ્રમા હોય આઠમે શની હોય તો પેટના
 રોગવાલો જાણવો ॥ ૧૩ ॥ લગનમાં રાહુ ગુરૂ હોય તો
 દાંતના રોગવાળો જાણવો ॥ ૧૪ ॥ અંશમાં કરક કે વૃ-
 શ્ચીકનો ચંદ્રમા પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો ગુપ્ત રોગી
 જાણવો ॥ ૧૫ ॥ મંગળ બુધ અને લગનનો સ્વામી જો-
 આ એથે કે ખારમે સિંહના હોય તો ગુદાના રોગવાળો
 જાણવો ॥૧૬॥ આઠમે પાપગ્રહો હોય તો ગુહ્યસ્થાનકના
 રોગવાલો જાણવો ॥૧૭॥ લગનમાં મંગલ સુર્ય શનીએ જોએલા
 હોય તો શસ્ત્રથી પીડા કરે ॥૧૮॥ આઠમાનો સ્વામી ત્રીકસ્થા-
 નમાં હોય તો નીત્ય રોગી જાણવો ॥૧૯॥

રિપૌશિસ્વીતમૌદતંવાધરેરોગી ૪૦૦ સશ
નાવબ્જેકુજેક્ષિતેઅપસ્મારી ॥૧॥ તમેંદૂરં
ધ્રેપિ ॥૨॥ રંધ્રાંગગાસૂર્યેંદુકુજાક્રુરેક્ષિતા
શ્ચ ॥૩॥ સહજેગુલિકેગલરોગી ॥૪॥ સહજે
શેસક્રુરગુલિકેપિ ॥૫॥ કુજશનિતમાએક
જગામસ્તકરોગી ૬ કુજાકૌવિત્તેમુસ્વરોગી
॥૭॥ કુજેપ્રેતપુરિષજાગેસહજેકર્ણરોગી
૮ સહજેશુન્નેક્ષણહીનોગુલિકમંદાવપિ ૯

ટીકા—૭૪ રાહુ કે કેતુ હોય તો દાંતનો અગર હોડનો
રોગી જાણવો ॥ ૪૦૦ ॥ શનીયુક્ત ચંદ્રમા મંગલ જોએલ હોય
તો વધના રોગવાલો જાણવો ॥ ૧ ॥ ચંદ્રમા અને રાહુ આઠમે
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨ ॥ સૂર્ય ચંદ્રમા અને મંગલ
પાપગ્રહે જોએલા લગનમાં કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જા-
ણવું ॥ ૩ ॥ ગુલીક ત્રીજે હોય તો ગલાના રોગવાલો જાણવો
॥ ૪ ॥ ત્રીજાનો સ્વામી પાપગ્રહ અને ગુલીકની સાથે હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૫ ॥ મંગલ શની અને રાહુ એક રાશીના હોય
તો માથાના રોગવાલો જાણવો ॥ ૬ ॥ સૂર્ય અને મંગલ પીઞ્જ
હોય તો મુખના રોગવાલો જાણવો ॥ ૭ ॥ મંગલ પ્રેતપુરીશ
અંશનો ત્રીજે હોય તો કાંતના રોગવાલો જાણવો ॥ ૮ ॥ શુભ
ગ્રહે ન જોએલા શની અને ગુલીક ત્રીજે હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥ ૯ ॥

સૂર્યેદૂપરસ્પરજગૌતનુશોષઃ ॥ ૧૦ ॥ સ
 યમેબ્જેકિટાલિકુંજાંશેગુલ્મરોગી ॥૧૧॥
 અંશાત્કોણેકેતૌસંગ્રહણીરોગી ॥૧૨॥અંગે
 જ્ઞરાદૂયામિત્રેકુજમંદાવતિસારરોગી॥૧૩
 ભૃગ્વર્કયમાપુત્રેપ્રમેહરોગી ॥૧૪॥ વ્યયા
 રિગૌકુજમંદૌશુલરોગી ૧૫સપ્તમેકુ જાંગે
 શૌઘ્યયેશનાવર્શરોગી ૧૬ સૂર્યાર્કિયુતૌક
 ફરોગી ૧૭સજનાવરિપેનીચેવાતરોગી ૧૮

ટીકા—સુર્ય અને ચંદ્રમા એક ખીજની રાશીના હોય તો
 શરીરનું સોસાઈ જવું જાણવું ॥૧૦॥ અંશમાં શનીયુક્ત ચંદ્ર-
 મા કરક વૃશ્ચક કે કુંભનો હોય તો ગુલમના રોગવાલો જાણવો
 ॥૧૧॥ અંશથી પાંચમે કેતુ હોય તો સંગ્રહણીના રોગવાલો
 જાણવો ॥૧૨॥ લગનમાં બુધ અને રાહુ હોય સાતમે મંગલ
 અને શની હોય તો અતિસાર રોગવાલો જાણવો ॥૧૩॥ સુર્ય
 શુકર અને શની પાંચમે હોય તો પ્રમેહના રોગવાલો જાણવો
 ॥ ૧૪ ॥ ખારમે અને છઠે મંગલ અને શની હોય તો મુલના
 રોગવાલો જાણવો ॥૧૫॥ સાતમે મંગલ અને લગનનો સ્વામી
 હોય અને ખારમે શની હોય તો હરશના રોગવાલો જાણવો
 ॥ ૧૬ ॥ સુર્ય અને શનીનો ચાગ હોય તો કકરોગી જાણવો
 ॥ ૧૭ ॥ શનીયુક્ત છઠાનો સ્વામી નીચનો હોય તો વાયુના
 રોગવાલો જાણવો ॥ ૧૮ ॥

લગ્નેસકુજેરિપુપેપિત્તરોગી ॥૧૯॥ અંશેકિ
 ટેજલભિત્તિઃ॥૨૦॥ મૃતાવઙ્ગેપિ ॥૨૧॥
 ગુલિકેક્ષિતયુતેતમેવિત્તેસર્પભિત્તિઃ ॥૨૨॥
 ક્રુરેલગ્નેગુલિકેત્રિકોણેચૌરભીઃ ॥ ૨૩ ॥
 સકુજેરિપુપેન્નિભીઃ ॥ ૨૪ ॥ સહજેશે
 જ્યૌલગ્નેચતુષ્પદનીઃ ॥ ૨૫ ॥ લગ્નારી
 શૌગુરુયુતૌગજનીઃ ॥ ૨૬ ॥ અંગરિપુપા
 વઙ્ગયુતાવશ્વનીઃ ॥૨૭॥

ટીકા—મંગલ સાથે છાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો
 ખીતના રોગવાલો જાણવો ॥ ૧૯ ॥ અંશમાં કરક હોય તો
 પાણીથી ભય જાણવો ॥૨૦॥ આઠમે ચંદ્રમા હોય તો પાણી
 તેમજ જાણવું ॥૨૧॥ ગુલીકે યુક્ત કે જોએલો રાહુ ખીજ
 હોય તો સરપથી ભય જાણવો ॥૨૨॥ લગનમાં પાપગ્રહ હોય
 અને ત્રીકોણમાં ગુલીક હોય તો ચારથી ભય જાણવો ॥૨૩॥
 છાનો સ્વામી મંગલ સાથે હોય તો અગનીથી ભય જાણવો
 ॥૨૪॥ ત્રીજનો સ્વામી અને ગુરૂ લગનમાં હોય તો ચારપગ
 વાળા જંતુથી ભય જાણવો ॥ ૨૫ ॥ લગનનો અને છાનો
 સ્વામી ગુરૂયુક્ત હોય તો હાથીથી ભય જાણવો ॥૨૬॥ લગ-
 નનો અને છાનો સ્વામી ચંદ્રમા યુક્ત હોય તો ઘોડાથી
 ભય જાણવો ॥૨૭॥

શુન્નેક્ષણાધિક્યેષ્ટેમાતુલસુખં ॥ ૨૮ ॥
 શુભેરિપુપાવપિ ॥ ૨૯ ॥ સશુન્નેબુધેપિ
 ॥ ૩૦ ॥ ક્રુરેક્ષિતેકુજેધર્મેમાનેમાતુલાના
 વઃ ॥૩૧॥ નિચાસ્તશત્રુગૃહ્યુતેરિપુપેત્રિકે
 સબલેંગપેશત્રૂનાશઃ ॥ ૩૨ ॥ અંગપાત્ષ
 ષ્ટેશેલ્પબલેપિ ॥ ૩૩ ॥ અરિપેરિપૌજ્ઞાતિ
 શત્રુઃ ॥ ૩૪ ॥ અંગપસ્યાયાંવુપયોર્વૈરેમા
 ત્દવૈરં ॥૩૫॥ સ્વાંગપયોશાત્રવેપિતૃવૈરં ૩૬

ટીકા—છક્રુભુવન ઘણા શુભગ્રહોએ જોએલ હોય તો
 મામાનું સુખ જાણવું ॥૨૮॥ છઠે શુભગ્રહ રહેલો હોય તો
 પાણુ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ શુભયુક્ત બુધ હોય તોપણ
 તેમજ જાણવું ॥૩૦॥ પાપગ્રહે જોએલો મંગલ નવમે
 અગર દસમે હોય તો મામાનો અભાવ જાણવો ॥૩૧॥
 નીચઅસ્ત કે શત્રુતાવાલા ગ્રહનારાશિયે યુક્ત છડાનો સ્વામી
 ત્રીકસ્થાનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી ખલ પામેલો હોય
 તો શત્રુનો નાશ જાણવો ॥ ૩૨ ॥ લગનના સ્વામીથી
 છડાનો સ્વામી અલ્પખલવાલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥૩૩॥ છડાનો સ્વામી છઠે હોય તો નાતનો શત્રુ જાણવો
 ॥૩૪॥ લગનના સ્વામીના ચોથાનો સ્વામી અને અગીયાર-
 માનો સ્વામી એએને વૈરતા હોય તો માતુ સાથે વૈર જાણવું
 ॥ ૩૫ ॥ લગનનો સ્વામી અને દશમાનો સ્વામી શત્રુતાવાળા
 હોય તો પીતા સાથે વૈર જાણવું ॥ ૩૬ ॥

કેંદ્રેકુરેક્ષિતે રિપુપેશત્રુપિડા ॥ ૩૭ ॥
 ॥કુરેક્ષિતેવાકુરાંતરાલેઽરિશેઽબલેશત્રુપિ
 ડા ॥ ૩૮ ॥ દ્યુનાંગેશયોવૈરેસ્ત્રીશત્રુઃ॥૩૯
 ત્રંશેમૃગેમૃગંથ્યાદિરોગી ॥૪૦॥ જ્ઞાંગપૌત્રી
 કેપિત્તરોગી ॥ ૪૧ ॥ લઘ્નપેજ્યૌત્રીકેત્રામ
 રોગી ॥૪૨॥ મંદારેક્ષિતેંગેશ્વાસક્ષયાદિ
 રોગી ॥૪૩॥ સુખગાકુજેજ્વમંદાહ્ત્રોગી
 ॥ ૪૪॥ સૂર્યેદૂપરસ્પરનાંશગૌક્ષરોગી૪૫

ટીકા—પાપગ્રહે જોએલો છડાનો સ્વામી કેંદ્રમાં હોય તો
 શત્રુથી પીડા જાણવી ॥ ૩૭ ॥ ખલ વીનાનો છડાનો સ્વામી
 પાપગ્રહે જોએલો અગર પાપગ્રહોની વચ્ચે હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥૩૮॥ લગનનો સ્વામી અને સાતમાનો સ્વામી એ
 ખંનેને શત્રુતા હોય તો સ્ત્રી શત્રુ જાણવી ॥૩૯॥ અંશમાં મકર
 હોય તો ગાંઠ વીગરેના રોગવાલો જાણવો ॥ ૪૦ ॥ લગનનો
 સ્વામી અને પુથ્ર ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પીતના રોગવાલો
 જાણવો ॥૪૧॥ લગનનો સ્વામી અને ગુરૂ ત્રીકસ્થાનમાં હોય
 તો આમવાયુના રોગવાલો જાણવો ॥ ૪૨ ॥ મંગળ અને શ-
 નીએ જોએલ લગન હોય તો સ્વાસક્ષય વીગરેના રોગવાલો
 જાણવો ॥૪૩॥ મંગળ ગુરૂ અને શની ચોથે હોય તો છાતીના
 રોગવાલો જાણવો ॥ ૪૪ ॥ સુર્ય અને ચંદ્રમાં એક ખીજના
 રાશી નવમાંસમાં હોય તો ક્ષયના રોગવાલો જાણવો ॥ ૪૫ ॥

લગ્નેરિપુપેશત્રુહંતા ॥ ૪૬ ॥ રિપુપેસબલે
શત્રુહંતા ॥ ૪૭ ॥ રિપૌશુભેક્ષણાધિક્યે
વૈરિહંતા ॥ ૪૮ ॥

॥ સપ્તમજાવિચાર ॥

કલત્રેકલત્રપદ્મશાવાષ્ઠમેઽષ્ટમપદ્મશાબલા
ઢયાયાવંતોઘ્રહાસ્તાવંતોવિવાહા ॥ ૪૯ ॥
શુભાઃકંટકસ્થાસ્ત્રીવિત્તપૌનિચન્નગાવેકો
વિવાહઃ ॥ ૫૦ ॥ સૂર્યારાંશેજીવજ્ઞાવપિ ૫૧
કલત્રેજીવજ્ઞાંશેપિ ॥ ૫૨ ॥

ટીકા—છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો શત્રુનો હણના-
રો જાણવો ॥ ૪૬ ॥ છઠાનો સ્વામી ખળ પામેલો હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૪૭ ॥ છઠે શુભગ્રહોનું વધારે જોયું હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૪૮ ॥ સાતમા ભાવનો વિચાર—સાતમે સાત-
માના સ્વામીએ જોએલા અને આઠમે આઠમાનાં સ્વામીએ
જોએલા ખલ પામેલા જટલા ગ્રહો હોય તેટલા વીવાહ જાણવા
॥ ૪૯ ॥ કેંદ્રમાં શુભગ્રહો અને ખીજ સાતમાના સ્વામી ની-
ચના રાસીના હોય તો એક વીવાહ જાણવો ॥ ૫૦ ॥ સૂર્ય અને
મંગલનો અંશમાં ગુરૂ અને બુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥ ૫૧ ॥ સાતમામાં ગુરૂ કે બુધનો અંશ હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૫૨ ॥

લગ્નેદ્યુનેઽષ્ટમપેદ્વિદારઃ ॥ ૫૩ ॥ વિત્તપેઽ
રૌક્રુરેદ્યુનેપિ ॥ ૫૪ ॥ દારકારકેક્રુરયુતેવા
નિચાસ્તરિપુમાંશેપિ ॥ ૫૫ ॥ બહુક્રુરયુતે
સ્તેપિ ॥ ૫૬ ॥ દ્યુનપદ્દષ્ટિહીનાક્રુરાદ્યુનેત્રિ
દારઃ ॥ ૫૭ ॥ સબલકર્તાક્ષિતેદ્યુનેબહુદાર
॥ ૫૮ ॥ અંશાત્કલત્રેમંદેવયોધિકદારઃ ૫૯
દારકારકેવાકલત્રપેશુન્નેક્ષિતયુતેવાશુભાં
તરંગેસુદારઃ ॥ ૬૦ ॥

ટીકા—આઠમાનો સ્વામી લગનમાં કે સાતમે હોય તો જો
સ્ત્રીઆવાળો જાણવો ॥ ૫૩ ॥ ખીજનો સ્વામી છઠામાં અને
પાપગ્રહ સાતમે હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥ ૫૪ ॥ દારકારક
પાપગ્રહયુક્ત અથવા નીચ અસ્ત કે શત્રુના રાશી અંશનો હોય
તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥ ૫૫ ॥ ઘણા પાપગ્રહોએ યુક્ત સાતમું
હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥ ૫૬ ॥ સાતમાનો સ્વામીએ ન
જોએલા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો ત્રણ સ્ત્રીઆવાળો જાણવો
॥ ૫૭ ॥ ખજ પામેલા શુક્રે જોએલું સાતમું હોય તો ઘણીક
સ્ત્રીઆવાળો જાણવો ॥ ૫૮ ॥ અંશથી સાતમે શની હોય તો
ઉમરે મોટી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥ ૫૯ ॥ દારકારક અગર સાત-
માનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય અથવા શુભગ્રહોની
વચે હોય તો સારી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥ ૬૦ ॥

સ્વભોજિગેકબૌગોપુરાચંશેપિ ॥ ૬૧ ॥

ત્રિવેક્ષિતયુતેસ્ત્રીકારકેવાસ્ત્રીપેપતિવ્રતેશઃ

૬૨રિપુરંધ્રજાગ્યપાઃકુરેક્ષિતાશ્ચરિણીશઃ

૬૩દારકારકેવાદારેશોનિચન્નાંશકુકલત્રઃ

॥૬૪॥ દ્યુનેશુક્રેલભેમંદેઋક્ષસંધિગેવંધ્યા

નારીશઃ ॥૬૫॥ ચંદ્રજાર્કિભેશનોહસ્વભ

ગેશઃ ॥ ૬૬ ॥ દ્યુનેપેસકુરેદીર્ઘભગેશઃ

॥ ૬૭ ॥ સૂર્યેગેસ્તેશનોદારનાશઃ ॥૬૮॥

ટીકા—પોતાના ઉચ્ચનોશુકર ગોપુરાદિક અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૧॥ સ્ત્રીકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી શુક્ર યુક્ત જેએલો હોયતો પતીપ્રતા સ્ત્રીવાલો જાણવો ॥૬૨॥ છઠું આઠમું અને નવમું એએના સ્વામીએ પાપગ્રહ જેએલા હોય તે છીનાળ સ્ત્રીવાલો જાણવો ॥૬૩॥ દારકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી નીચરાશી અંશનો હોય તો નડારી સ્ત્રીવાલો જાણવો ॥૬૪॥ સાતમે શુકર અને લગનમાં રાત્રી ત્રક્ષ સંધીના હોય તો વાંઝણી સ્ત્રીવાલો જાણવો ॥ ૬૫ ॥ ચંદ્ર પ્રુધ અને રાત્રીના રાશીનો રાત્રી હોય તો નાના લગવાળી સ્ત્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૬॥ સાતમાનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો એટલે લગવાળી સ્ત્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૭॥ સૂર્ય લગનમાં હોય અને સાતમે રાત્રી હોય તો સ્ત્રીનો નાશ જાણવો ॥૬૮॥

શનિતમાવંગેલોકાપવાદાદારત્યાગઃ॥૬૯
 ॥ જ્ઞશુક્રાવસ્તેસ્ત્રીહીનઃ ॥ ૭૦ ॥ દ્યુને
 કવૌવ્યયેજ્ઞેસ્ત્રીહંતા ॥ ૭૧ ॥ અંશેવ
 ણિજેવાણિજ્યવાન્ ॥૭૨॥ અંશેશુભેવાક
 કેંપિ ॥ ૭૩ ॥ કુજજયુતાવપિ ॥ ૭૪ ॥
 સહજેશેગોપુરસિંહાસનાદ્યંશેયુદ્ધકુશલઃ॥
 ૭૫ ॥ સશુન્નેસહજેશેઽન્વેયુદ્ધાભિલાષી॥
 ॥૭૬॥બલાઢ્યેસહજેશેવૈશેષિકાંશેપિ૭૭

ટીકા—શની અને રાહુ લગનમાં હોય તો લોકોના અ-
 પવાદથી સ્ત્રીનો ત્યાગ જાણવો ॥ ૬૯ ॥ બુધ અને શુકર
 સાતમે હોય તો સ્ત્રી પીનાનો જાણવો ॥ ૭૦ ॥ સાતમે
 શુકર અને ખારમે ચંદ્રમાં હોય તો સ્ત્રીનો હણનારો જાણ-
 વો ॥૭૧॥ અંશમાં તુલા હોય તો વેપારવાળો જાણવો ॥૭૨॥
 અંશમાં શુભ ગ્રહ હોય અગર કરક હોય તો પાણી તેમજ જાણવું
 ॥૭૩॥ મંગળ અને બુધ ભેગા હોય તો પાણી તેમજ જાણવું
 ॥૭૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી ગોપુર સીંહાસનાદીક અંશનો હોયતો
 યુદ્ધમાં કુશળ જાણવો ॥૭૫॥ શુભ ગ્રહ સાથે ત્રીજાનો સ્વામી
 ભિયનો હોયતો યુધની ઇજા વાળો જાણવો ॥૭૬॥ બીજા પાંચેનો
 ત્રીજાનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોયતો પાણી તેમજ જાણવું ૭૭

સહજેશેઝગારિપયુતેયુદ્ધેપરાજયઃ॥૭૮॥
 ભાગ્યેશયુતેંબુપેશુન્નજેસેનાપતિઃ ॥ ૭૯ ॥
 શુક્રારૌદ્યુનસ્વર્ગૌવ્યન્નિચારી ॥૮૦॥ ઇંદો
 મર્નાંશુક્રેશુક્રાત્માનેશનાવપિ ॥ ૮૧ ॥ અં
 શાદ્ધર્મકેતૌમરણાંતંપરસ્ત્રીગામી ॥ ૮૨ ॥
 ચંદ્રાકૌંકુરેક્ષિતયુતૌમાતૃગામી ॥ ૮૩ ॥
 તુર્યેશેક્રુરેક્ષિતયુતેશુભેક્ષણહિનેદ્યુનપાદલ્પ
 બલેલગ્નેશેમાતૃસમાનાગામી ॥ ૮૪ ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી જીવને પામેલા છઠાના સ્વામી ભેગો
 હોયતો યુધમાં પરાજય જાણવો ॥૭૮॥ નવમાના સ્વામી સાથે
 ચોથાને સ્વામી શુભના રાશિનો હોયતો સેનાપતી જાણવો
 ॥૭૯॥ શુકર અને મંગળ સાતમે અને દશમે હોયતો વ્યભી-
 ચારી જાણવો ॥૮૦॥ ચંદ્રમાથી દશમે શુકર હોય અને શુક-
 રથી દસમે શની હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૧ ॥
 અંશથી નવમે કેતુ હોય તો મરતાં મુઘી પરસ્ત્રી ગામી
 જાણવો ॥૮૨॥ સૂર્ય અને ચંદ્રમા પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલા
 હોયતો માતૃગામી જાણવો ॥૮૩॥ ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે
 યુક્ત કે જોયેલો અને શુભગ્રહે ન જોયેલો હોય તેમજ સાતના
 સ્વામીથી આછા ખજવાજો લગનનો સ્વામી હોયતો માતૃતરીકની
 સ્ત્રી સાથે બધું જાણવો ॥૮૪॥

તૂર્યેસકુરેંબુપેકુરેક્ષિતેજગનીગામી ॥૮૫॥
 દ્યુનેર્કેવંધ્યાગામી ॥૮૬॥ કલત્રેકુજેરજ
 સ્વલાગામી ॥ ૮૭ ॥ લગ્નેસકુરેભૃગૌગુરુ
 કલત્રગામી ॥ ૮૮ ॥ જામ્યેબ્જેવયોધિ
 કદારગામી ॥૮૯॥ ષષ્ટાંગપૌસકુરૌવ્ય
 જિચારી ॥ ૯૦ ॥ સકુરેક્ષણેંદાવસ્તેપિ
 ॥ ૯૧ ॥ સકુરેદ્યુનેશેપિ ॥૯૨॥ ચંદ્રકુજ
 શનિયોગેદંપતિજારૌ ॥ ૯૩ ॥ દ્યુનસ્થેબુ
 ધેવ્યભિચારી ॥૯૪॥

ટીકા—ચાથાનો સ્વામી પાપગ્રહ જોયેલો પાપગ્રહ સાથે ચાથે
 હોયતો ખેદન સાથે ભ્રષ્ટ થયેલો જાણવો ॥૮૫॥ સાતમે સૂર્ય હોય
 તો વંધ્યાગામી જાણવો ॥૮૬॥ સાતમે મંગળ હોયતો રજસ્વળા
 ગામી જાણવો ॥૮૭॥ લગનમાં પાપગ્રહની સાથે શુક્ર હોય
 તો ગુરુ સ્ત્રી ગામી જાણવો ॥૮૮॥ નવમે ચંદ્રમા હોયતો પો-
 તાથી મોટી ઊંમરની સ્ત્રી સાથે ભ્રષ્ટ જાણવો ॥ ૮૯ ॥ લગન
 અને છડાના સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો વ્યભીચારી જાણવો
 ॥૯૦॥ પાપગ્રહ જોયેલો ચંદ્રમા સાતમે હોય તો પણ તેમજ
 જાણવું ॥૯૧॥ સાતમાનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો પણ
 તેમજ જાણવું ॥૯૨॥ ચંદ્ર મંગળ અને સનીનો ચાંગ હોયતો
 સ્ત્રી પુરૂષ બન્ને જાણવાં ॥૯૩॥ સાતમે બુધ હોય તો
 વ્યભીચારી જાણવો ॥૯૪॥

વિતારિદ્યુનગૌસક્રુરૌજીવમૃગાવપિ ॥ ૧૫
 ॥ લગ્નેશેસક્રુરેપિ ॥ ૧૬ ॥ લગ્નપેલગ્ને
 જારોવાદ્વિદારઃ ॥ ૧૭ ॥ કેંદ્રચતુષ્ટયેક્રુરે
 ક્ષિતયુતેપશુગામી ૧૮ ॥ સક્રુરગુલિકશ
 નાવપિ ॥ ૧૯ ॥ તુર્યેકુજેદ્યુનેતમેપિ ॥ ૨૦ ॥
 ક્રુરયુતેકંટકત્રયેપશુવત્મૈથુનશીલઃ ॥ ૧ ॥

॥ અષ્ટમ જાવ વિચારઃ ॥

તમેંગેરિપુરંધ્રેજેપાપેક્ષિતેસદ્યોમૃતિઃ ॥ ૨ ॥

ટીકા—ખીજે છડે અને સાતમે પાપગ્રહે યુક્ત ગુરુ સુ-
 કર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૬૫॥ લગનનો સ્વામી પાપ-
 ગ્રહ યુક્ત હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૬૬॥ લગનનો સ્વામી
 લગનમાં હોય તો જરૂર ઇયા બે પાછડીયા વાજો જાણવો ॥૬૭॥
 ચારે કેંદ્ર પાપગ્રહે યુક્ત કે જોચલાં હોય તો પશુ ગામી જાણવો
 ॥૬૮॥ પાપગ્રહ અને ગુલી કે યુક્ત શની હોય તો પણ તેમજ
 જાણવું ॥૬૯॥ ચોથે મંગળ હોય અને સાતમે રાહુ હોય તો
 પણ તેમ જાણવું ॥૭૦॥ ત્રણ કેંદ્ર પાપગ્રહે યુક્ત હોય તો
 પશુની માફક મૈથુન કરવાના સ્વભાવ વાજો જાણવો ॥ ૧ ॥
 આઠમા ભાવનો વીચાર ॥ લગનમાં રાહુ હોય અને છડે
 કે આઠમે પાપ ગ્રહે જોચલો ચંદ્રમા હોય તો તરત મૃત્યુ કર-
 નાશે જાણવો ॥ ૨ ॥

રવિજ્ઞેયમેયમન્નેરવૌદ્વાદશાષ્ટેમૃતિઃ ॥ ૩॥
 સૂર્યારયમારિપુરંધ્રેસદ્યોમૃતિઃ ॥ ૪ ॥ ક્રુ
 રદૃષ્ટૌસૂર્યતમાવંશેસર્પાત્મૃતિઃ ॥ ૫ ॥ મા
 નેકુજેજ્ઞપૌસૂર્યસ્તેશ્વદંશનાત્મૃત્યુઃ ॥ ૬ ॥
 લગ્નપયુતેર્કેયમભેવિદ્યુત્પાતાત્મૃતિઃ ॥ ૭
 ॥ નાગ્યપેંગેતિર્થેમૃતિઃ ॥ ૮ ॥ રંધ્રેશના
 વંત્યેકુજેકુમૃતિઃ ॥ ૯ ॥ લગ્નેશન્યારૌરંધ્રે
 બ્જેશસ્ત્રાત્મૃત્યુઃ ॥ ૧૦ ॥

ટીકા—સૂર્યના રાશિમાં શની હોય અને શનીના રા-
 શિમાં સૂર્ય હોય તો ખારમે વરશે મૃત્યુ જાણવું ॥ ૩ ॥
 સૂર્ય મંગળ અને શની છઠે કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૪ ॥ અંશમાં પાપ ગ્રહે જોયેલ સૂર્ય અને રાહુ હોય
 તો સરપથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૫ ॥ મંગળ અને ગુરુ દશમે અને
 સૂર્ય સાતમે હોયતો કુતરાના કરડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૬ ॥
 લગનના સ્વામીએ યુક્ત સૂર્ય શનીના રાશિમાં હોયતો વીજળી
 પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૭ ॥ નવમાનો સ્વામી લગનમાં
 હોયતો તીર્થમાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૮ ॥ આઠમે શની અને ખારમે
 મંગળ હોય તો ખરાબ મૃત્યુ જાણવું ॥ ૯ ॥ લગનમાં
 મંગળ શની હોય અને આઠમે ચંદ્રમા હોય તો શસ્ત્રથી
 મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૦ ॥

કુજજ્ઞૌમૃતૌબંધનઘૃહેમૃતિઃ ॥ ૧૧ ॥ શનિ
 વક્રૌરંધ્રેઽર્ધ્વબંધનતોમૃતિઃ ॥ ૧૨ ॥ તમ
 શિર્વાયુતાવંગાર્થેશૌત્રિકેપિ ॥ ૧૩ ॥ ક્રુ
 રારીક્ષણહિનેશુભેમૃતૌયુદ્ધેમૃતિઃ ॥ ૧૪ ॥
 સૂર્યાબ્જાવંગનાયાંકુરેક્ષિતૌસ્વજનતોમૃતીઃ
 ॥ ૧૫ ॥ વક્રનેબ્જેકુરાંતરગેશસ્ત્રતોવા
 મ્નિતોમૃતીઃ ॥ ૧૬ ॥ સૂર્યેમાનેવક્રેતુર્યેયા
 નપાતાત્મૃતિઃ ॥ ૧૭ ॥

ટીકા—મંગળ અને બુધ આઠમે હોય તો કેદખા-
 નામાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૧ ॥ શનિ અને મંગળ આઠમે
 હોય તો ગળે ફાંસા વીગરેથી મૃત્યુ પામે ॥ ૧૨ ॥ લગન
 અને ખીજના સ્વામી રાહુ અને કેતુ સાથે ત્રીકસ્થાનમાં હોયતો
 પણ તેમજ જાણવું ॥ ૧૩ ॥ પાપ અને શત્રુ ગ્રહે ન જોએલો
 શુભ ગ્રહ આઠમે હોય તો બુધમાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૪ ॥
 કન્યા રાશિમાં સૂર્ય ચંદ્ર પાપ ગ્રહે જોએલા હોય તો પોતાના
 માણસથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૫ ॥ મંગળના રાશિનો ચંદ્ર
 મા પાપ ગ્રહોનિ વચે હોય તો શસ્ત્રથી અગર અગનીથી મૃત્યુ
 જાણવું ॥ ૧૬ ॥ સૂર્ય દશમે અને મંગળ ચોથે હોય તો વાહ
 નથી પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૭ ॥

લગ્નેકેભૃગાવજેદ્યુનેસક્રુરેચંદ્રેસ્ત્રીતોમૃતિઃ ॥
 ૧૮ ઉત્તરયોદયગાવકેદૂજલેમૃતિઃ ॥ ૧૯
 ॥ ષષ્ટેઽષ્ટમેવાઙ્ગાજાઙ્ગોવિષતોમૃતિઃ ॥
 ૨૦ ॥ રંધ્રેક્ષિણેજ્જેજલેમૃતિઃ ॥ ૨૧ ॥ નિ
 ચાસ્તરિપુહિનબલેસુખપેજલનેસુવારિસ્થે
 પિ ॥ ૨૨ ॥ ક્રુરેંબુપેઽબલેંબાવપિ ॥ ૨૩ ॥
 અંશતોઘ્યયેઽજેધનુષિશુનેબ્રહ્મસાયુજ્પં ॥
 ૨૪ ॥ મૃતિપેસુખેશુન્નયુતેવાનિદિતેપિ ॥ ૨૫ ॥

ટીકા-લગનમાં સૂર્ય મેશનો શુકર અને સાતમે પાપગ્રહ યુક્ત
 ચંદ્રમાં હોયતો સ્ત્રીથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૮ ॥ ઉત્તરયોદ્ય
 રાસીમાં સૂર્ય ચંદ્ર હોય તો પાણીથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૯ ॥
 છઠે આઠમે ચંદ્ર પુષ્ય હોય તો ઝેરથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૨૦ ॥
 ક્ષીણ ચંદ્રમાં આઠમે હોય તો પાણીમાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૨૧ ॥
 જળચર રાશીનો ચોથાનો સ્વામી નીચનો અસ્તનો કે શત્રુના
 રાશીનો કે હીન ખલી હૃદયને ચોથે કે છઠે હોય તો પણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૨૨ ॥ ખળ વીનાનો ચોથાનો સ્વામી ચોથામાં હોય
 તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૩ ॥ અંશથી ખારમે મેષ કે ધનનો
 શુભ ગ્રહ હોયતો બ્રહ્મ સાથે એકતા પામે ॥ ૨૪ ॥ આઠમાનો
 સ્વામી ચોથે શુભ ગ્રહ યુક્ત અથવા નીકરે અવસ્થાનો હોય તો
 પણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૫ ॥

મૃતાવર્કારૌમસ્તકચ્છેદઃ ॥ ૨૬ ॥
 શુન્નેક્ષણહીનાવંત્યવિત્તગૌક્રુરાવલ્પાયુઃ ॥
 ૨૭ ॥ શુન્નદૃષ્ટિહીનેલગ્નપેઽબલેકંટકેક્રુરે
 પિ ॥ ૨૮ ॥ ક્રુરેક્ષિતૌવાસક્રુરાવાર્કિમૃતિ
 પૌક્રુરષષ્ટ્યંશેપિ ॥ ૨૯ ॥ ક્રુરેઽબલેલગ્ન
 પેત્રિકગેપિ ॥ ૩૦ ॥ મૃતાવંગપેપિ ॥ ૩૧ ॥
 રિપાવિજ્પેમૃતાવિંદૌકુજાકૌલગ્નેપિ ॥ ૩૨ ॥
 માગ્યેવિત્તપેશુક્રેજ્વાવાયેશનાવસ્તેપિ ॥ ૩૩ ॥

ટીકા-સૂર્ય અને મંગળ આઠમે હોયતો માથાનું કપાડું જાણવું
 ॥૨૬॥ ખીજ અને ખારમે શુભ ગ્રહે જોયેલા પાપગ્રહ હોયતો
 અલ્પ આયુષવાળો જાણવો ॥૨૭॥ ખળ વીનાનો લગ-
 નનો સ્વામી શુભ ગ્રહે ન જોયેલા હોય તો અને કેંદ-
 રમાં પાપગ્રહ હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૮ ॥
 પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલ શની અને આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહના
 શષ્ટી અંશમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ પાપગ્રહ
 લગનનો સ્વામી ખળ વીનાનો ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમ
 સમજવું ॥૩૦॥ લગનનો સ્વામી આઠમે હોય તો પણ તેમજ
 સમજવું ॥૩૧॥ ગુરુ છઠે લગનમાં સૂર્ય અને મંગળ આઠમે
 ચંદ્રમા હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૨॥ ખીજનો સ્વામી
 નવમે ગુરુ શુકર અગીયારમે શની સાતમે હોય તો પણ તે-
 મજ જાણવું ॥૩૩॥

તનુમૃતિપાવંત્યરિપુગાવપિ ॥ ૩૪ ॥ આ
પોહ્લીમગાકુરાશ્ચ ॥ ૩૫ ॥ સકુરેમૃતિ
પેઘ્યયેપિ ॥ ૩૬ ॥ સબલેર્કજેવાકુરેષ
ષ્ટેષ્ટમેકંટકકોણેમધ્યમાયુઃ ॥ ૩૭ ॥
સોત્થસુખપણફરસ્થાકુરાશ્ચ ॥ ૩૮ ॥
ઈંદાવાત્મજેકોણેજીવેમાનેકુજેદીર્ઘાયુઃ ॥
૩૯ ॥ મૃતિપેસ્વમેપિ ॥ ૪૦ ॥ લગ્નાષ્ટમા
સ્યદ્દપાકોણાયકંટકગાશ્ચ ॥ ૪૧ ॥

ટીકા લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી ખારમે અને છઠે હોય
તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૪॥ પાપગ્રહો આપો કલીલસ્થાનમાં
હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૫॥ પાપગ્રહ સાથે આઠમાનો
સ્વામી ખારમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૬॥ ખજ પા-
ગ્રહો શાન્તી અથવા પાપગ્રહ છઠે કે આઠમે હોય અને શુભ ગ્રહ
પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો મધ્યમ આયુષ જાણવું ॥૩૭॥
ત્રીજે સાથે કે પણ ફરસ્થાનમાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ
જાણવું ॥૩૮॥ પાંચમે ચંદ્રમાં અને ગુરુ હોય, દશમે મંગળ
હોય તો દીર્ઘ આયુષવાળો જાણવો ॥૩૯॥ આઠમાનો સ્વામી
પોતાના રાશિનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૦॥ લગન
આઠમું અને દશમું એઆના સ્વામી પાંચમું અગીઆરમું અને
કેંદર એઆસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૧॥

લગ્નાષ્ટમેશાવષ્ટમેલાભેવાપિ ॥૪૨॥ ષષ્ઠા
 સ્તાષ્ટમેશુન્નારુચરિલાભેક્રુરાશ્ચ ॥ ૪૩ ॥
 લગ્નાષ્ટમેશોકવીજ્યેક્ષિતેપિ ॥ ૪૪ ॥ કો
 નકંટકેશુભાઃપારાવતાંશેક્રુરાશ્ચ ॥૪૫॥
 સાન્નેક્રુરેમૃતિપેકેંદ્રેવાત્રિકોણેક્રુરૈદ્દષ્ટેત્રય
 સ્ત્રિંશદ્વર્ષાયુઃ ॥૪૬॥ પાપાંતઃ સ્વયંમેંગપે
 યુગ્મસ્થેષષ્ટેજીવેસપ્તત્રિંશદ્વર્ષાયુઃ ॥૪૭॥
 સારેમૃતિપેસ્થિરેંગેદ્વિવેદવર્ષાયુઃ ॥ ૪૮ ॥

ટીકા-લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી આઠમે અને અગીયારમે
 હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ છઠા સાતમા અને આ-
 ઠમામાં શુભ ગ્રહો હોય અને ત્રીજા છઠા અને અગીયાર-
 મામાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૩॥ લગન
 અને આઠમાનો સ્વામી ગુરુ સુકરે જોયેલો હોય તો પણ તેમજ
 જાણવું ॥૪૪॥ પાંચમે અને કેંદરમાં શુભ ગ્રહો હોય અને
 પારાવત અંશમાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥
 આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહ અંદરમા સાથે કેંદરમાં કે ત્રીકો-
 નમાં પાપગ્રહોયે જોયેલ હોયતો તેત્રીસ વરસનું આયુષ જા-
 નવું ॥૪૬॥ પાપગ્રહોની વચ્ચે લગન હોય લગનનો સ્વામી
 સમરાશીનો હોય છઠે ગુરુ હોયતો સાડત્રીશ વરસનું આયુષ
 સમજવું ॥૪૭॥ સ્થિર લગનમાં મંગલ સાથે આઠમાનો સ્વામી
 હોયતો ખેતાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૪૮॥

સ્વોચ્છેકુજેંગેગુરાવસ્તેસ્વેમંદેવેદાભિધવર્ષા
 યુઃ ॥ ૪૯ ॥ પૂર્ણેદૌમેષસ્થેંગેપાપાપાપદ્
 ણિહીનયુતેનગાભિધવર્ષાયુઃ ॥ ૫૦ ॥ ધનુ
 ષિલગ્નેજીવેમૃતાવારેનગેષુવર્ષાયુઃ ॥ ૫૧ ॥
 ચંદ્રજ્ઞજીવેક્ષિતેશુક્રેલગ્નેવાસ્વેષષ્ટિવર્ષાયુઃ
 ॥ ૫૨ ॥ સેંદ્રર્કોસ્વેશનાવંગેસુસ્વેજીવેઽ
 ષષષ્ટિવર્ષાયુઃ ॥ ૫૩ ॥ કાંણેકુજેનિવેશ
 નાવસ્તેર્કેસપ્તતિવર્ષાયુઃ ॥ ૫૪ ॥

ટીકા-લગનમાં ઉચનો મંગળ હોય, સાતમે ગુરુ અને દશમે શની
 હોયતો ચુંભાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥ ૪૯ ॥ લગનમાં મેશનો
 પુરણ ચંદ્રમા શુભગ્રહે જોયેલો અને પાપગ્રહે ન જોયેલ હોયતો
 સડતાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥ ૫૦ ॥ ધન લગનમાં ગુરુ
 હોય અને આઠમે મંગળ હોય તો સતાવન વરસનું આયુષ જા-
 ણવું ॥ ૫૧ ॥ લગનમાં અથવા દશમે શુક્ર ચંદ્રમા બુધ અને
 ગુરુએ જોએલ હોયતો સાઠ વરસનું આયુષ જાણવું ॥ ૫૨ ॥
 દશમે સૂર્ય ચંદ્ર હોય શની લગનમાં હોય ગુરુ ચોથે હોય
 તો અડસઠ વરસનું આયુષ જાણવું ॥ ૫૩ ॥ પાંચમે મંગળ અને
 નીચનો સની અને સાતમે સૂર્ય હોય તો સીત્તેર વરસનું આયુષ
 જાણવું ॥ ૫૪ ॥

લગ્નાસ્તાંતરેશુભાવલાઢ્યાપરાર્દ્ધેપાપાર
 શિતિવર્ષાયુઃ ॥ ૫૫ ॥ શુભાઃકેંદ્રસ્થાક્રુરારં
 ધ્રાન્યગાશ્વંદ્રેરિગેષઢશિતિવર્ષાયુઃ ॥ ૫૬ ॥
 કેંદ્રકોણાન્યગાક્રુરાઃલગ્નપાત્કેંદ્રેજીવેશત
 વર્ષાયુઃ ॥ ૫૭ ॥ સેજ્યેશુક્રેસુસ્વેસાઙ્ગેમં
 દેંગેસ્વેપાપહીનેપરમાયુઃ ॥ ૫૮ ॥ મીનાં
 ત્યનવાંશેંગેવૃષ્ણેષુવર્ગકલાયાંજ્ઞેપરમાયુઃ
 ॥ ૫૯ ॥

ટીકા—મળ પામેલા શુભગ્રહો લગન અને સાતમાની
 વચ્ચે હોય અને સાતમેથી મારમા વચ્ચે પાપગ્રહ હોયતો એશી
 વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૫॥ શુભગ્રહો કેંદ્રમાં હોય અને
 આઠમા વીના ગમે ત્યાં પાપગ્રહો હોય અને છઠે ચંદ્રમા હોય
 તો છાશીવરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૬॥ પાંચમું અને કેંદ્ર
 વીના ખીજે પાપગ્રહો હોય અને લગનના સ્વામીથી કેંદ્રમાં ગુરૂ
 હોય તો સો વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૭॥ ગુરૂ સુકર ચોથે
 અને શની ચંદ્ર લગનમાં તેમજ પાપગ્રહ વીનાનું દશમું ભુ-
 વન હોયતો પરમે આયુષ જાણવું ॥૫૮॥ લગન મીનના છેલા
 નવમાંશમાં હોય અને વૃષભ રાશીની પચીસ કળામાં બુધ હોય
 તો પણ પરમ આયુષ જાણવું ॥૫૯॥

સેજ્યેસિંહેંગેકર્કગેશુક્રેડ્યર્થગેજ્ઞેસહસ્રવર્ષા
યુઃ ॥ ૬૦ ॥ કેંદ્રગૌશુક્રજ્ઞૌશશીજ્ઞવાંગે
ત્ર્યરિલાજગૌશેષૈરમિતાયુઃ ॥ ૬૧ ॥ કર્કે
ગેવર્ગોત્તમેકેંદ્રેજીવેદ્યુનેજૌમેશુક્રેસિંહાસ
નાંશેપિ ॥ ૬૨ ॥ નવમન્નાવવિચારઃ ॥
અંશેજીવકેતૂશ્વરજ્ઞકઃ ॥ ૬૩ ॥ અંશે
કેલ્વર્કાવપિ ॥ ૬૪ ॥ માનપેગોપુરાંશેતડા
ગાદિકર્તા ॥ ૬૫ ॥ ત્રંશેકુંજેપિ ॥ ૬૬ ॥

ટીકા—સિંહ લગનમાં ગુરુ હોય કરકનો સુકર હોય અને બુધ
ખીજનો હોયતો હજાર વરસનું આયુષ જાણવું ॥ ૬૦ ॥ બુધ અને
સુકર કેંદ્રમાં હોય ચંદ્રમાં અને ગુરુ લગનમાં હોય ત્રીજે છઠે કે
અગીયારમે ખાકીના ગ્રહો હોયતો અખીત વરસનું આયુષ જા-
ણવું ॥ ૬૧ ॥ લગનમાં કરકનો વર્ગોત્તમી ગ્રહ હોય કેંદ્રમાં
ગુરુ હોય સાતમે મંગળ હોય અને સુકર સીંહાસન અંશમાં
હોય તો પાણ અખીત વરસનું આયુષ જાણવું ॥ ૬૨ ॥ નવમ્ના
ભાવનો વીચાર ॥ અંશમાં ગુરુ અને કેતુ હોયતો પરમેશ્વરનો
ભગત જાણવો ॥ ૬૩ ॥ અંશમાં સૂર્ય અને કેતુ હોય તો પાણ તે-
મજ જાણવું ॥ ૬૪ ॥ દશમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોયતો તળાવ
કુવા વીગરે નવાંજીનો કરાવનાર જાણવો ॥ ૬૫ ॥ અંશમાં કુંભ
હોય તો પાણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૬ ॥

શેષયુતેક્ષિતેર્થપેલાનેમાગ્યવાન્ ॥ ૬૭

॥ સ્થિરલગ્નાંગપૌસ્થિરગ્રહેક્ષિતૌસ્વદે
શેનાગ્યોદયઃ ॥ ૬૮ ॥ ચરલગ્નાંગપૌ

ચરગ્રહેક્ષિતૌપ્રદેશેનાગ્યોદયઃ ॥ ૬૯ ॥

અન્યથાસર્વત્રનાગ્યોદયઃ ॥ ૭૦ ॥ દ્યુ

નેવોપચયેભૃગૌવિવાહાનંતરંનાગ્યોદયઃ ॥

૭૧ ॥ જાયેશેસ્તોપચયસ્થેપિ ॥ ૭૨ ॥

શુક્રર્જીવેક્ષિતયુતેનાગ્યેમાગ્યવાન્ ॥ ૭૩ ॥

ટીકા—ખીજનો સ્વામી દશમાના સ્વામીએ યુક્ત કે
જોચેલો અગીયારમે હોય તો ભાગ્યશાળી જાણવો ॥ ૬૭ ॥
સ્થિર લગન અને એનો સ્વામી સ્થિર ગ્રહે જોએલ હોયતો પે-
તાના દશમાં ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥ ૬૮ ॥ ચર લગન
અને એનો સ્વામી ચર ગ્રહે જોએલ હોય તો પરદશમાં
ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥ ૬૯ ॥ ઉપર કહ્યાથી ખીજ
રીતે હોય તો સરવ ઠેકાણે ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥ ૭૦ ॥
સાતમે અગર ઉપચયસ્થાનમાં શુકર હોય તો પરણ્યા પછી
ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥ ૭૧ ॥ સાતમા ભુવનનો સ્વામી સાતમે
અથવા ઉપચયમાં હોય તો પાણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૨ ॥ નવમું
ગુરુ શુકરે યુક્ત કે જોચેલું હોય તો ભાગ્યશાળી જાણવો ॥ ૭૩ ॥

નાગ્યેશેશુક્રેજ્જપેક્ષિતયુતેપિ ॥ ૭૪ ॥ વિ
તાંગપૌકોણેપિ ॥ ૭૫ ॥ અંગપેધર્મેધર્મપં
ગેપિ ॥ ૭૬ ॥ માગ્યલાન્નેશયુતાવપિ ॥ ૭૭ ॥
મૃતિગેબુધેશુમેક્ષિતેબહ્વતિર્થકર્તા ॥ ૭૮ ॥
નાગ્યસ્થેશયુતાવપિ ॥ ૭૯ ॥ અર્થપેજ્જ
શુક્રાસ્તુંગેપિ ॥ ૮૦ ॥ લગ્નેચંદ્રકુજાવ
સ્તેશનોપાપી ॥ ૮૧ ॥ સકુજેલગ્નપેસક્રુ
રેચંદ્રેરિપાવપિ ॥ ૮૨ ॥

ટીકા—નવમાનો સ્વામી ગુરુ શુક્રે ચુકત કે જો-
ચેલો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૪ ॥ લગનનો અને
ખીજનો સ્વામી પાંચમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૫ ॥
લગનનો સ્વામી નવમે અને નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોય
તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૭૬ ॥ નવમા અને અગીયારમાના
સ્વામીનો ચાગ થતો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૭ ॥
આઠમે બુધ શુભગ્રહે જન્મેલો હોય તો ઘણાં તીરથનો ક-
રનારો જાણવો ॥ ૭૮ ॥ નવમાનો અને દશમાનો સ્વામી સાથે
હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૯ ॥ ખીજનો સ્વામી ગુરુ
અને શુક્ર ઉચના હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૦ ॥ લગનમાં
ચંદ્ર અને મંગળ હોય સાતમે શની હોય તો પાપી જાણવો
॥ ૮૧ ॥ લગનનો સ્વામી મંગળ સાથે હોય અને પાપાગ્રહ ચુકત
ચંદ્રમા છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૨ ॥

મૃતિપેનાગ્યેપિ ॥ ૮૩ ॥ સૂર્યારયોગેપિ
 ॥ ૮૪ ॥ સુખેવાસુખેશક્રુરેક્ષિતયુતેવાક્રુ
 રાંતરેપિ ॥ ૮૫ ॥ સુખગૈપાપૈસુખેશસગુ
 લિકેપિ ॥ ૮૬ ॥ ધર્મગૈપાપૈરપિ ॥ ૮૭ ॥
 નાગ્યેશેપાપેક્ષિતયુતેવાક્રુરાંતરસ્થેપિ ॥
 ૮૮ ॥ શનિતમૌનાગ્યેગુલીકેક્ષિતાવતિ
 પાપી ॥ ૮૯ ॥ સતમેજ્ઞેસક્રુરેજ્યેક્ષિતેપિ
 ॥ ૯૦ ॥ સગુલીકેશનાવંત્યેગુપ્તપાપી ॥ ૯૧ ॥

ટીકા-આઠમાનો સ્વામી નવમે હોય તો પાણુ તેમજ જાણું
 ॥ ૮૩ ॥ સૂર્ય અને મંગળનો યોગ હોય તો પાણુ તેમજ જાણું ॥ ૮૪ ॥
 ચોથું અગર ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય ઇયા
 પાપગ્રહેની વચ્ચે હોય તો પાણુ તેમજ જાણું ॥ ૮૫ ॥ ચોથે પાપગ્રહે
 હોય અને ચોથાનો સ્વામી ગુલીક જોડે હોય તો પાણુ તેમજ
 જાણું ॥ ૮૬ ॥ નવમે પાપગ્રહે હોય તો પાણુ તેમજ જાણું ॥ ૮૭ ॥
 નવમાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલો અગર પાપગ્રહેની
 વચ્ચે હોય તો પાણુ તેમજ જાણું ॥ ૮૮ ॥ ગુલી કે જોએલા શની
 અને મંગળ નવમે હોય તો અતી પાપી જાણવો ॥ ૮૯ ॥ રાહુ
 યુક્ત ચંદ્રમા પાપગ્રહે યુક્ત ગુરૂએ જોએલો હોય તો પાણુ તેમજ
 જાણું ॥ ૯૦ ॥ ગુલીક યુક્ત શનિ ખારમે હોય તો ગુપ્ત પાપી
 જાણવો ॥ ૯૧ ॥

યમેક્ષિતાવર્કાબ્જાવસ્તેપિ ॥ ૧૨ ॥ ક્ષીણે
 દુકુજયોગેપિ ॥ ૧૩ ॥ સક્રુરૌગુલીકાર્થપાવ
 પિ ॥ ૧૪ ॥ શુક્રજૌતુર્યેપુણ્યવાન્ ॥ ૧૫ ॥
 શુભાંતરેતુર્યેપિ ॥ ૧૬ ॥ શુક્રેગોપુરાદ્યં
 શેપિ ॥ ૧૭ ॥ જીવેસિંહાસનાદ્યંશેપિ ॥
 ૧૮ ॥ શુન્નેક્ષણાધિક્યેનાગ્યેપિ ॥ ૧૯ ॥
 માગ્યેસૂર્યંજોજનેપિ ॥ ૬૦૦ ॥ નાગ્યેશે
 શુન્નેક્ષિતયુતેપિ ॥ ૧ ॥

ટીકા—શનીએ જોયેલા સૂર્ય ચંદર સાતમે હોય તો પાણ
 તેમજ જાણવું ॥૬૨॥ ક્ષીણચંદરમા અને મંગળનો ચાગ
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૩॥ પાપગ્રહે યુક્ત ખીજનો
 સ્વામી અને ગુલીક હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૪॥ બુધ
 સુકર ચોથે હોય તો પુન્યવાળો જાણવો ॥૬૫॥ શુભ ગ્રહોની
 વચ્ચે ચોથું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૬॥ સુકર ગોપુરા-
 દીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૭ ॥ ગુરૂ
 સીંહાસનાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૮ ॥
 વધારે શુભગ્રહે જોયેલું નવમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥૬૯॥ ભોજન અવસ્થાનો સૂર્ય નવમે હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૬૦૦ ॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જેએણે નવમાનો સ્વામી
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧॥

દશમભાવવિચારઃ ॥

માનપેકોળેંબુપેસેસુતેશેક્ષિતેરાજાધિરાજઃ

॥ ૨ ॥ સ્વોચ્ચસ્થાષટ્સ્વગાશ્રય ॥ ૩ ॥ જા

ગ્યકોળેશાવંગેશયુતૌઘ્યસ્તકેંદ્રેપિ ॥ ૪ ॥

ઈંદોસહજેસૂર્યયમૌસુક્ષેશુક્રજ્ઞાવાયેગુરાવ

પિ ॥ ૫ ॥ મેષેસૂર્યેજ્વાવારેમાનેચંદ્રજ્ઞશુ

ક્રાભાગ્યેપિ ॥ ૬ ॥ અગનાંગેજ્ઞેમીનેગુરા

વાયેશનૌસૂર્યારૌબલાઢ્યાવપિ ॥ ૭ ॥ જૌ

મેતુંગેભાગ્યેશનૌજ્ઞગુરુકવયઃ સુતેપિ ॥૮॥

ટીકા-દશમા ભાવનો વીચાર ॥ દશમાનો સ્વામી પાંચમે અને ચોથાનો સ્વામી દશમે પાંચમાના સ્વામીએ જોયેલ હોય તો રાજધીરાજ જાણવો ॥૨॥ પોતાના ઊંચના છ ગ્રહો હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥ ૩ ॥ લગનના સ્વામી એ યુક્ત પાંચમાનો અને નવમાનો સ્વામી સાતમા વીનાના કેંદ્રમાં હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥ ૪ ॥ ચંદ્રમાથી ત્રીજે સૂર્ય શની અને ચોથે બુધ સુકર અને અગીયારમે ગુરુ હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥૫॥ મેશના સૂર્ય ગુરુ દશમે મંગળ અને રવી બુધ સુકર નવમે હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥૬॥ કન્યા લગનમાં બુધ મીનનો ગુરુ અગીયારમે શની અને મૂર્ધ મંગળ બળ પામેલા હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥૭॥ ઉચ્ચનો મંગળ નવમે શની અને બુધ ગુરુ સુકર પાંચમે હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ૮

સકલાશ્વરમેષ્વપિ ॥ ૯ ॥ સહજેયમેઽ
રાવારેમાનેકવાવંકેસ્વોચ્ચેર્કેપિ ॥ ૧૦ ॥
બલાઢ્યેપુત્રપેધર્મસુખપયોગેકંટકેપિ ॥
૧૧ ॥ દેવલોકેમાનપેન્નાગ્યાર્થપૌપારા
વતેગોપુરેલાભેશેપિ ॥ ૧૨ ॥ સક
લાઃ વૃષાંગનાલિઞ્નષેષ્વપિ ॥ ૧૩ ॥ સ
ઘટાર્કકુજજ્ઞેષ્વપિ ॥ ૧૪ ॥ સ
સ્વન્નગૈઃ સપ્તગ્રહૈર્નૃપતિ ॥ ૧૫ ॥ સપ્ત
મિત્રન્નગૈશ્ચ ॥ ૧૬ ॥

ટીકા—તમામ ગ્રહો ચર રાશીના હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૬॥ ત્રીજે રાશી છે મંગળ દશમે સુકર અને નવમે હોયતો
સૂર્ય હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭॥ પાંચમાનો સ્વામી ખળ
પામેલો હોય અને કેંદ્રમાં નવમાના અને દશમાના સ્વામીનો
ચાગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮॥ દશમાનો સ્વામી દેવ-
લોક અંશનો હોય ખીજનો અને નવમાનો સ્વામી પારાવત
અંશનો હોય અગીઆરમાનો સ્વામી ગોપુરાંશનો હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ૧૨ વરખ કન્યાપૃથ્વીક અનેમિત્રરાશિમાં તમામ
ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૩॥ ચુકત રવી મંગળ બુધ
અને ગુરુના રાશીમાં તમામ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥૧૪॥ પોતાના ઉચના સાત ગ્રહો હોયતો રાજ જાણવો ॥૧૫॥
સાત ગ્રહો મિત્રના રાશીના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૬॥

તનોશ્ચંદ્રાદ્વાંકસ્વેશાવન્યોન્યગાવપિ ॥ ૧૭ ॥
 સ્વતુંગગેષ્વશુમેશુકુરોભુપઃ ॥ ૧૮ ॥ તું
 ગગૈપંચાદિન્નિર્નૃપતિ ॥ ૧૯ ॥ સ્વોચ્છગા
 સૂર્યારજીવયમાશ્ચંદ્રેવાંગગેપિ ॥ ૨૦ ॥ મૈષે
 કેલગ્નેકીટેઽજેપિ ॥ ૨૧ ॥ કીટેલગ્નેજીવે
 દ્વપિ ॥ ૨૨ ॥ તુલેલગ્નેશનોકીટેચંદ્રેપિ ॥
 ૨૩ ॥ નક્રેલગ્નેકુજેકીટેચંદ્રેપિ ॥ ૨૪ ॥
 ઇંદૌવર્ગોત્તમેસ્વગચતુષ્ટયાદીક્ષિતેપિ ॥ ૨૫ ॥

ટીકા — લગનથી અથવા ચંદ્રમાથી નવમાનો અને
 દશમાનો સ્વામી એક ખીજમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥ ૧૭ ॥ પાપગ્રહો હોયના હોય તો કુર સ્વભાવનો રાજ
 જાણવો ॥ ૧૮ ॥ પાંચ વગરે ગ્રહો હોયના હોયતો રાજ
 જાણવો ॥ ૧૯ ॥ ચંદ્રમા લગનમાં અને રવી મંગળ ગુર
 શની હોયમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૦ ॥ મેશનો
 રવી અને કરકનો ચંદ્રમા લગનમાં હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૨૧ ॥ કરક લગનમાં ચંદ્રમા ગુર હોય તોપણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૨૨ ॥ તુલા લગનમાં શની અને ચંદ્રમા કરકનો
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૩ ॥ મકર લગનમાં મંગળ હોય
 અને કરકનો ચંદ્રમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૪ ॥ વ-
 ગોત્રથી ચંદ્રમા ચાર આદીક ગ્રહોએ જોએલા હોય તોપણ
 તેમજ જાણવું ॥ ૨૫ ॥

લગ્નેશનોનક્રેકુજેધનુષિસૂર્યેદ્વપિ ॥ ૨૬ ॥
 નક્રેલગ્નેકુજચંદ્રોધનુષિસૂર્યેપિ ॥ ૨૭ ॥
 લગ્નેર્કેસ્તેમંદેદૂધનુષિગુરાવપિ ॥ ૨૮ ॥
 સ્વોચ્ચેજેંગેહરાવર્કેસ્તેજવિસ્તેમંદેપિ ૨૯
 નક્રેંગેશનાવંત્યેજીવેસહજેચંદ્રેયુગ્મર્ક્ષેકુજે
 નાગ્યેજ્ઞેષ્ઠયુગ્મણોનૃપતિઃ ॥ ૩૦ ॥ સ્વો
 ચ્ચેજ્ઞેલગ્નેકોણેકુજમંદોસ્તેકવીજ્ઞેપેંદવોગુણી
 નૃપતિઃ ॥ ૩૧ ॥ જર્ણેંગેચંદ્રેસ્વર્ણેઘટેય
 મેતુંગેકુજેનૃપતિઃ ॥ ૩૨ ॥

ટીકા—લગનમાં શની મકરનો મંગળ અને ધનના સૂર્ય
 ચંદ્ર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૬ ॥ મકર લગનમાં
 ચંદ્ર મંગળ અને ધનનો રવી હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥ ૨૭ ॥ લગનમાં રવી સાતમે ચંદ્રમા શની અને ધનનો
 ગુરૂ હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૨૮ ॥ લગનમાં પોતાના ઊચનો
 ચંદ્રમા સીંહનો રવી સાતમે ગુરૂ અને દશમે શની હોય તોપણ
 તેમજ જાણવું ॥ ૨૯ ॥ મકર લગનમાં શની પારમે ગુરૂ ત્રીજે ચંદ્ર-
 રમા સમરાશિમાં મંગળ અને નવમે બુધ હોય તો ઘણા ગુણ અને
 યશ વાળો રાજ જાણવો ॥ ૩૦ ॥ લગનમાં પોતાના ઊચનો બુધ
 હોય પાંચમે મંગળ શની અને ચોથે ચંદ્ર ગુરૂ શુકર હોય તો
 ગુણવાળો રાજ જાણવો ॥ ૩૧ ॥ મીન લગનમાં ચંદ્રમા સીંહમાં
 સૂર્ય કુંભનો શની અને ઊચનો મંગળ હોય તો રાજ જાણવો ૩૨

વિકુજેજ્વેંગેકુજેઽજેજીવિતુંગેનૃપતિઃ ॥૩૩॥
 સ્વોચેંગેગુરાવજેઽર્કેચંદ્રજ્ઞકવયોલાન્નેપિ ॥
 ૩૪ ॥ નક્રેંગેમંદેસ્વમેસૂર્યાઽર્જૌમેશેકુજેતુ
 લેન્નૃગૌયુગ્મજેજ્ઞેષ્ઠયશોનૃપતિઃ ॥ ૩૫ ॥
 સ્વોઞ્ચેંગેજ્ઞેકોણેકુજયમાવસ્તેર્જીવેન્દૂમાને
 ભૃગૌનૃપતિઃ ॥ ૩૬ ॥ આત્મકારકાદર્થે
 સુખેપુત્રેશુભેનૃપતિઃ ॥ ૩૭ ॥ આત્મકા
 રકાત્ર્યરિગૌકુરાવપિ ॥ ૩૮ ॥

ટીકા—મંગળ અને ગુરૂ વીનાના ગ્રહે લગનમાં હોય
 મંગળ મેશનો હોય અને ગુરૂ ઊચનો હોયતો રાજા જાણવો
 ॥૩૩॥ પોતાના ઊચનો ગુરૂ લગનમાં મેશનો મૂર્ચ અને ચંદ્ર
 બુધ શુકર અગીઆરમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૪॥ મકર
 લગનમાં શની હોય પોતાની રાશિના રવી ચંદ્ર મેશનો મંગળ
 તુળાનો શુકર અને સમ રાશિનો બુધ હોય તો ઘણા યશ વાળો
 રાજા જાણવો ॥૩૫॥ પોતાના ઊચનો બુધ લગનમાં પાંચમે મંગળ
 શની સાતમે ચંદ્ર ગુરૂ અને દશમે શુકર હોયતો રાજા જાણવો
 ॥૩૬॥ આત્મકારકથી ખીન્ન થાયે અને પાંચમે શુભગ્રહ હોયતો
 રાજા જાણવો ॥૩૭॥ આત્મકારકથી ત્રીન્ન અને છઠે પાપગ્રહ
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥

લગ્નેકીટિસુખેશનિ કુજૌસૂર્યજ્ઞજીવકવયો
માનેપિ ॥ ૩૯ ॥ ઘટેગેનૃગૌતુંગગેષુચતુ
ષ્ટ્રેશ્વગેષ્વાપિ ॥ ૪૦ ॥ ધર્મેશનિકુજૌપૂર્ણેદુયુ
ક્તાવપિ ॥ ૪૧ ॥ જીવમેતુલેંગેશનાવપિ
॥ ૪૨ ॥ રિપૌકુજતમૌમાનેસૂર્યજ્ઞાવપિ ॥ ૪૩ ॥
સહજેગુરાવષ્ટમેકવાવપિ ॥ ૪૪ ॥ હરિભેવક્રે
યુગ્મમેતમેપિ ॥ ૪૫ ॥ લગ્નેવામાનેચંદ્રકુજાવ
પિ ॥ ૪૬ ॥ લગ્નેશશુભાઉપચયગાશ્ર્વ ॥ ૪૭ ॥

ટીકા—લગનમાં કરક ચોથે,શની મંગળ અને દશમે રવી,
બુધ, ગુરુ, શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૩૯ ॥ લગનમાં
કુંભનો શુકર અને ચાર ગ્રહો ઊંચના હોય તોપણ તેમજ જા-
ણવું ॥ ૪૦ ॥ પુરણ ચંદ્રમાએ ચુકત મંગળ, શની નવમે
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૧ ॥ ગુરુના રાશીમાં અગર તુળા
લગનમાં શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૨ ॥ છકે
મંગળ, રાહુ અને દશમે રવી બુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥ ૪૩ ॥ ત્રીજે ગુરુ અને આઠમે શુકર હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥ ૪૪ ॥ સીંહનો મંગળ અને સમરાશીનો રાહુ હોય
તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૫ ॥ લગનમાં કે દસમે ચંદ્ર મંગળ
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૬ ॥ લગનનો સ્વામી અને
શુભગ્રહો ઉપચયમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૭ ॥

પુત્રેઙ્ગદ્વારતમાશ્ચ ॥ ૪૮ ॥ ચરેંગેધર્મેશોસિં
 હાસનેકંટકેપિ ॥ ૪૯ ॥ સ્થિરલગ્નપેસ્વે
 ગુરૌકંટકેપિ ॥ ૫૦ ॥ ધર્મપાંશપેતુર્યેસુ
 તેપિ ॥ ૫૧ ॥ સૂર્યેલાભાત્મજકંટકેશુભ
 ષષ્ટ્યંશેનૃપતિઃ ॥ ૫૨ ॥ એતેષ્વન્યકુલજો
 મંત્રી ॥ ૫૩ ॥ પુત્રપેધર્મેધર્મપેપુત્રેનૃપ
 તિઃ ॥ ૫૪ ॥ અંગાંબુસુતસ્વપાનાંયુતા
 વપિ ॥ ૫૫ ॥

ટીકા—પાંચમે ચંદર, મંગળ, રાહુ હોય તો પણ તેમજ જા-
 ભણું ॥ ૪૮ ॥ ચર લગન અને નવમાનો સ્વામી સીંહાસને
 અંશનો કેંદરમાં હોય તો પણ તેમજ જાણું ॥ ૪૯ ॥ સ્થિર
 લગનનો સ્વામી દશમે અને ગુરુ કેંદરમાં હોય તો પણ તેમજ
 જાણું ॥ ૫૦ ॥ નવમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી ચોથે કે
 પાંચમે હોય તો પણ તેમજ જાણું ॥ ૫૧ ॥ શુભ રાષ્ટ્રી અંશનો
 રવી પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં હોય તો રાજ જાણવો
 ॥ ૫૨ ॥ એ ચાગોમાં ઉત્પન્ન થએલ રાજકુળથી ખીજા કુળનો
 હોય તો કારોભારી જાણવો ॥ ૫૩ ॥ નવમાનો સ્વામી પાંચ
 અને પાંચમાનો સ્વામી નવમે હોય તો રાજ જાણવો ॥ ૫૪ ॥
 લગન ચોથું, પાંચમું અને દસમું એએના સ્વામીનો ચોગ હોય
 તો પણ તેમજ જાણું ॥ ૫૫ ॥

ચંદ્રાત્સ્વપેવલાઢ્યેવિતાંકકંટકેપિ ॥૫૬॥
 સુહૃદિક્ષિતોપ્પેકોતુંગગોપિ ॥ ૫૭ ॥ મા
 ગ્યપેગુરુજ્જેસ્વેભૃગૌસુતપેક્ષિતેપિ ॥ ૫૮ ॥
 જીવકવીસુખેપિ ॥ ૫૯ ॥ જીવેન્દૂકીટેપિ
 ॥૬૦॥ જ્ઞચંદ્રાવંગનાયામપિ ॥૬૧॥ બલા
 ઢ્યશનિયુતેકેતુંગેનૃપતિઃ ॥ ૬૨ ॥ સુત
 કંટકેતુંગગૌજીવભૃગાવપિ ॥ ૬૩ ॥ વ્ય
 સ્તકેન્દ્રસુતેતુર્યપેપિ ॥ ૬૪ ॥

ટીકા—ચંદ્રમાથી દશમાનો સ્વામી ખળ પામેલો ખીન્ન
 નવમે કે કેદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥૫૬॥ મીત્રે
 જોયેલો ઊંચનો એક ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥૫૭॥
 નવમાનો સ્વામી ગુરુના રાશિમાં હોય અને પાંચમાના સ્વા-
 મીએ જોયેલો શુક્ર દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥૫૮॥
 ચોથે ગુરુ શુક્ર હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥ ૫૯ ॥ કર-
 કમાં ગુરુ ચંદ્ર હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥ ૬૦॥ કન્યામાં
 બુધ ચંદ્ર હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥ ૬૧ ॥ ખળવાળા
 શનિયે યુક્ત સૂર્ય ઊંચમાં હોય તો રાજા જાણવો ॥ ૬૨ ॥
 પાંચમે કે કેદરમાં ઊંચના ગુરુ શુક્ર હોય તોપણ તેમજ
 જાણું ॥ ૬૩ ॥ ચોથાનો સ્વામી પાંચમે ધ્યા સાતમા વીનાના
 કેદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણું ॥ ૬૪ ॥

તુંગગેજ્યેકેંદ્રેભૃગૌસ્વેપિ ॥ ૬૫ ॥ માનયે
 વિત્તસુતકેંદ્રેશુભેક્ષિતેપિ ॥ ૬૬ ॥ પારાવ
 તેર્થપેશુભેક્ષિતેચંદ્રાદંકપેદેવલોકે નૃપતિઃ
 ॥ ૬૭ ॥ અંગપેધર્મેમાનેશોભેપિ ॥ ૬૮ ॥
 સ્વજ્ઞકવૌસુખેદંદૌભાગ્યેનૃપતિઃ ॥ ૬૯ ॥
 લગ્નસ્વાયગાશ્વંદ્રેજ્યયમાવિત્તેકુજજ્ઞૌ સુખે
 સૂર્યભૃગાવપિ ॥ ૭૦ ॥ ગોપુરાદ્યંશેજીવે
 બલાઢ્યપુત્રપયુતેનૃપતિઃ ॥ ૭૧ ॥

ટીકા—-ઊચનો ગુરુ કેંદરમાં અને દશમે શુકર હોય તો પાણુ
 તેમજ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ શુભગ્રહે જોયેલો દશમાનો સ્વામી
 ખીજે પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥ ૬૬ ॥
 શુભગ્રહે જોયેલો ખીજનો સ્વામી પારાવત અંશમાં અને ચંદરથી
 નવમાનો સ્વામી દેવલોક અંશમાં હોય તો રાજ જાણવો ॥ ૬૭ ॥
 લગનનો સ્વામી નવમામાં હોય અને દશમાનો સ્વામી લગનમાં
 હોય તો પાણુ તેમજ જાણવું ॥ ૬૮ ॥ પોતાના રાશીનો શુકર
 ચાથે અને ચંદરમા નવમે હોય તો રાજ જાણવો ॥ ૬૯ ॥
 ચંદરમા ગુરુ અને શની લગનમાં દશમે અને અગીયારમે હોય
 ખીજે મંગળ બુધ હોય ચાથે સૂર્ય શુકર હોય તો પાણુ તેમજ
 જાણવું ॥ ૭૦ ॥ ગોપુરાદીક અંશનો ગુરુ ખજવાળા પાંચ-
 માનો સ્વામી યુક્ત હોય તો રાજ જાણવો ॥ ૭૧ ॥

એતેષ્વન્યકુલજોઽમાત્યઃ॥૭૨॥ ધર્મસ્વલા
ન્નપાનિચગારાજયોગવ્યર્થકરાઃ॥૭૩॥ મ
દ્રાવ્યતિપાતક્રાંતિપાતેષુજન્મનિ નૃપતિ
યોગાવ્યર્થાઃ॥૭૪॥ શશિનિપરમનિચાંશગે
નૃપતિયોગાઃવ્યર્થાઃ ॥૭૫॥ ઉચ્ચગ્રહૈનિ
ચાંશગૈરપિ ॥૭૬॥ તુંગગેસૂર્યેનીચાંશેનૃપ
જોપિનિચઃ૭૭સૂર્યેપરમનિચગેપિ૭૮ની
ચગેકવૌસ્વાંશેર્કેભાંશેનૃપતિયોગા વ્યર્થા
૭૯નૃપયોગકારકાદ્યુનનીચશત્રુગાશ્ચ૮૦

ટીકા—એ ચાગોમાં ખીજ કુળનો હોય તો કારેભારી
જાણવો ॥ ૭૨ ॥ નવમાદશમા અને અગીયારમાના સ્વામી
નીચના હોય તો રાજચાગોને વ્યર્થ કરે ॥ ૭૩ ॥ ભદ્રા વ્ય-
તીપાત અને ક્રાંતીસામ્યાદીકમાં જનમ હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥ ૭૪ ॥ પરમનીચ અંશનો ચંદ્રમા હોય તોપણ તેમ
જાણવું ॥ ૭૫ ॥ ઊચના ગ્રહો નીચના અંશમાં હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૭૬ ॥ ઊચનો સૂર્ય નીચના અંશમાં હોયતો
રાજ ખાળક પણ નીચ થાય ॥ ૭૭ ॥ પરમ નીચનો સૂર્ય
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૮ ॥ નીચનો શુક્ર પોતાનો
અંશમાં ઇથા રવીના રાશીના અંશમાં હોયતો રાજચાગો વ્યર્થ
જાણવો ॥ ૭૯ ॥ રાજચાગ કરનારાઓ સાતમામાં કે નીચમાં
કે શત્રુના રાશિમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૦ ॥

નિચગ્રહેમાનેપિ॥૮૧॥ ચતુર્ષુગ્રહેષુનિચાંશ
 ગેષુવારિપુમગેષ્વપિ॥૮૨॥ સ્વગમાત્રાદૃષ્ટાં
 ગંવાચંદ્રોપિ॥૮૩॥ સક્રુરેર્કેસિંહાંશેક્ષીણેચં
 દ્રેશુન્નાદૃષ્ટેનૃપતિયોગાવ્યર્થાઃ ॥૮૪॥ ભૃગૌ
 વાગુરૌપરમનીચાંશેપિ ॥૮૫॥ સર્વેક્રુરાની
 ચગાકેંદ્રેત્રિકેશુમાશ્ર્ય॥૮૬॥ તમેંગેચંદ્રેક્ષિતે
 ત્રિષડાયગાક્રુરાઃનૃપતિયોગાવ્યર્થાઃ॥૮૭॥
 સૌમ્યદૃષ્ટ્યાધિક્યેસ્વેવ્યાપારી ॥ ૮૮ ॥

ટીકા—દશમે નીચનો ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥ ૮૧ ॥ ચાર ગ્રહો નીચ અંશના હોય અગર શનુના રાશીના
 હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૨ ॥ કોઈ ગ્રહે ન જોએલ
 લગન અગર ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૩ ॥
 પાપગ્રહ યુક્ત રવી સીંહાંશમાં હોય અને ક્ષીણ ચંદરમા શુભ
 ગ્રહે ન જોએલ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૪ ॥ ગુરૂ અ-
 થવા શુકર પરમનીચ અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું
 ॥ ૮૫ ॥ સરવે પાપગ્રહો નીચના કેંદરમાં હોય અને શુભગ્રહો
 ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૬ ॥ ચંદરમાજી
 જોએલ રાહુ લગનમાં અને ત્રીજે, છઠે, અગીયારમે, પાપગ્રહો
 હોયતો રાજચોજો વ્યર્થ જાણવા ॥ ૮૭ ॥ શુભગ્રહોજી અધીક
 જોએલ દશમું ભુવન હોયતો વેપારી જાણવો ॥ ૮૮ ॥

માનેબુધેવ્યાપારી ॥ ૮૯ ॥ લગ્નમાનપયુ
તાવપિ ॥ ૯૦ ॥ લગ્નપેમાનેપિ ॥ ૯૧ ॥
સુતલાજકેંદ્રેદશમપેશુજેક્ષિતેપિ ॥ ૯૨ ॥
સ્વમેમાનપેશુમેક્ષિતેવ્યાપારી ॥ ૯૩ ॥ જી
વેક્ષિતેલગ્નપેનાગ્યેરાજમાન્યઃ ॥ ૯૪ ॥
દશમપેશુજસંબંધેરાજમાન્યઃ ॥ ૯૫ ॥
દશમપેશુજમેવાસ્વોચ્છેપિ ॥ ૯૬ ॥ સૌ
મ્યાંતરાલેખેપિ ॥ ૯૭ ॥

ટીકા—દશમે બુધ હોયતો વેપારી જાણવો ॥ ૮૯ ॥ લગ-
નના અને દશમાના સ્વામીનો ચોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥ ૯૦ ॥ લગનનો સ્વામી દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥ ૯૧ ॥ શુભગ્રહે જોએલ દશમાનો સ્વામી પાંચમે અગીયારમે
કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૨ ॥ શુભગ્રહે જો-
યેલ દશમાનો સ્વામી પોતાના રાશીમાં હોયતો વેપારી જાણવો
॥ ૯૩ ॥ ગુરુએ જોએલો લગનનો સ્વામી નવમે હોયતો
રાજાએ માનવાળા એક જાણવો ॥ ૯૪ ॥ દશમાનો સ્વામી
શુભના સંબંધમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૯૫ ॥ દશમાનો
સ્વામી શુભગ્રહ હોય અથવા ઊંચાનો હોય તોપણ તેમ જા-
ણવું ॥ ૯૬ ॥ શુભગ્રહોની વચ્ચે દશમું હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥ ૯૭ ॥

દશમપેવૈશેષિકાંશેપિ ॥ ૯૮ ॥ ગુરુજ્ઞયુ
તાવપિ ॥ ૯૯ ॥ દશમેશેક્રુરસંબંધેમાન
હીનઃ ॥ ૭૦૦ ॥ દશમપેક્રુરવર્ગેમાનહી
નઃ ॥ ૧ ॥ આયેભાગ્યપેરાજવંદ્ય ॥ ૨ ॥
નાગ્યપેપારાવતાદાવપિ ॥ ૩ ॥ અંગપે
ગોપુરાદાવપિ ॥ ૪ ॥ જીવેક્ષિતેકીટેમૃ
ગૌસત્કીર્તિઃ ॥ ૫ ॥ માનપેપારાવતાદા
વપિ ॥ ૬ ॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૯૮ ॥ બુધ અને ગુરુ યુક્ત હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૯૯ ॥ દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહના સંબંધમાં
હોયતો માંન વીનાનો જાણવો ॥ ૭૦૦ ॥ દશમાનો સ્વામી
પાપના વરગનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૧ ॥ નવમાનો
સ્વામી અગીયારમે હોયતો રાજાઓને વંદન કરવાળા એક
જાણવો ॥ ૨ ॥ નવમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય
તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૩ ॥ લગનનો સ્વામી ગોપુરાદીક
અંશનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૪ ॥ ગુરુએ જોએલા
કરકમાં શુકર હોય તો સારી કીરતીવાળો જાણવો ॥ ૫ ॥
દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશનો હોય તો સારી કીરતિ-
વાળો જાણવો ॥ ૬ ॥

માનપશુમયોગેપિ ॥ ૭ ॥ શુભેક્ષિતેમાન
પેશુચાંતરગેપિ ॥ ૮ ॥ શુચાંશેમાનેશેપિ
॥ ૯ ॥ લગ્નેશેસબલેમાનેશેદેવલોકેભાગ્યે
શેસિંહાસનેપિ ॥ ૧૦ ॥ માનેશેપાપસંબં
ધેઅસત્કીર્તિઃ ॥ ૧૧ ॥ સૂર્યયમૌમાનેપિ
॥ ૧૨ ॥ પાપાંતરેમાનેપિ ॥ ૧૩ ॥ અંશે
સાર્કેરાજકાર્યકર્તા ॥ ૧૪ ॥ સૂર્યેકંટકેરા
જકાર્યકર્તા ॥ ૧૫ ॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી અને શુભગ્રહ યુક્ત હોય તોપણ
તેમજ જાણવું ॥ ૭ ॥ શુભગ્રહે જોએલો દશમાનો સ્વામી શુ-
ભગ્રહોની વચ્ચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮ ॥ દશમાનો
સ્વામી શુભ અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯ ॥ લગનનો
સ્વામી ખળ પામેલો હોય દશમાનો દેવલોક અંશનો હોય અને
નવમાનો સ્વામી સિંહાસન અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું
॥ ૧૦ ॥ દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહના સંબંધમાં હોય તો અશુભ
કીરતીવાળો જાણવો ॥ ૧૧ ॥ દશમે રવી અને શની હોય
તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૧૨ ॥ પાપગ્રહોની વચ્ચે દશમું હોય
તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૧૩ ॥ અંશમાં રવી હોય તો રાજ
કામનો કરનારો જાણવો ॥ ૧૪ ॥ સૂર્યકંટકમાં હોય તો રાજ
કામનો કરનારો જાણવો ॥ ૧૫ ॥

અંશેદ્વિચ્છેદયોગેકુલમુખ્યઃ॥૧૬॥ષષ્ઠાષ્ટમે
 શાવન્યોન્યગૌવાકંટકગૌપ્રતાપી ॥૧૭॥
 જીવેરિપાવિંદાવાયેપ્રતાપી ॥૧૮॥ લાભેશે
 સૌમ્યાંશેપ્રતાપી॥૧૯॥ આયેસબલેસૌમ્યે
 સૌમ્યેક્ષિતેશ્રીમાન્ ॥૨૦॥ અર્થગૈશ્વંદ્રજી
 વશુક્રૈઃશ્રીમાન્ ॥૨૧॥ પારાવતાદ્યંશેમાનેશે
 પિતૃસુખં ॥૨૨॥ માનપેશુનેશુભેક્ષિતયુતે
 પિતૃસુખં ॥૨૩॥ પિતૃકારકેગોપુરાદ્યંશેપિ
 તૃસુખં ॥૨૪॥

ટીકા—અંશમાં બે ગ્રહો યુક્ત હોય તો કુળમાં પ્રમુખ
 જાણવો ॥ ૧૬ ॥ છઠા અને આઠમાનો સ્વામી સામસામા હોય
 અગર કેદરમાં હોય તો પ્રતાપવાળો જાણવો ॥ ૧૭ ॥ છકે
 ગુરૂ અને અગીયારમે ચંદરમા હોયતો પ્રતાપવાળો જાણવો
 ॥ ૧૮ ॥ અગીયારમાનો સ્વામી શુભના અંશમાં હોય તો પ્ર-
 તાપવાળો જાણવો ॥ ૧૯ ॥ શુભગ્રહે જોએલ શુભગ્રહ બળ
 પામેલો અગીયારમે હોય તો શોભાવાળો જાણવો ॥ ૨૦ ॥
 ચંદરમા ગુરૂ અને શુકર ખીજે હોયતો શોભાવાળો જાણવો ॥૨૧॥
 દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો પીતાનું સુખ
 જાણવું ॥ ૨૨ ॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો શુભગ્રહ દશમે હોય
 તો પીતાનું સુખ જાણવું ॥૨૩॥ પીતૃકારક ગોપુરાદીક અંશમાં
 હોય તો પીતાનું સુખ જાણવું ॥ ૨૪ ॥

માનપેક્રુરાંતરગેવાક્રુરસંબંધે પિતૃદુઃસ્વં
 ॥૨૫॥ સૂર્યાત્સ્વપેક્રુરેક્ષિતયુતેપિતાદુઃસ્વી
 ॥૨૬॥ સ્વેકેકુજાકૌંપિતૃનાશઃ ॥૨૭॥ સક્રુ
 રેકેસ્તેપિતૃનાશઃ ॥૨૮॥ મેષારસૂર્યૌમાનેજ
 ન્મતઃપૂર્વપિતૃનાશઃ ॥૨૯॥ નીચગેર્જીવેલ
 શ્ચેનાગ્યેશેમૃતૌશુભાંશેનૃપતિસમઃ ॥૩૦॥
 ઉચ્ચાંશસ્થૈનીચગૈરપિ ॥ ૩૧॥ સ્વતુંગસુહૃદં
 શેમાનેશેપારાવતાદ્યંશેનૃપતિસમઃ ॥૩૨॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહોની વચ્ચે ઇયા પાપગ્રહના
 સંબંધમાં હોય તો પીતાનું દુષ્પ જાણવું ॥ ૨૫ ॥ રવીથી દશ-
 માનો સ્વામી પાપગ્રહે યુક્ત કે જન્મેલો હોય તો પીતા દુષ્પી
 જાણવો ॥ ૨૬ ॥ નવમે કે દશમે રવી મંગળ હોય તો પીતાનો
 નાશ જાણવો ॥૨૭॥ સાતમે પાપગ્રહયુક્ત રવી હોય તો પીતાનો
 નાશ જાણવો ॥ ૨૮ ॥ દશમે મેશના રવી મંગળ હોય તો
 જનમ થયા પહેલાં પીતાનો નાશ જાણવો ॥ ૨૯ ॥ નીચનો
 ગુરુ લગનમાં અને નવમાનો સ્વામી આઠમે શુભ અંશમાં હોય
 તો રાજના ખરાખર જાણવો ॥ ૩૦ ॥ પોતાના ઊંચના ગ્રહો
 નીચ અંશમાં હોય તો રાજ સરખો જાણવો ॥૩૧॥ પારાવતાદી
 કાંશનો દશમાનો સ્વામી પોતાના મીત્રના કે ઊંચના અંશમાં હોય
 તો રાજ સરખો જાણવો ॥ ૩૨

॥ એકાદશજાવ વિચારઃ ॥

સૌમ્યેક્ષણાધિક્યેલાભેબહુલાભઃ॥૩૩॥સૌ
મ્યાલાજ્ઞેન્યાયતો લાજદાકુરાશ્ચાન્યાય
તોમિશ્રામિશ્રત્વેન ॥૩૪॥ સુતકંટકેલાજ્ઞે
શેબહુલાજ્ઞઃ૩૫સૌમ્યસંબંધેઆયેશેપિ૩૬
ચંદ્રાદસ્તેભૃગૌવાહનવાન્ ॥૩૭॥ ચંદ્રાન્ત્રિ
લાભેશુક્રેપિ॥૩૮॥ તુર્યપેલાજ્ઞેશુજ્ઞેક્ષિતેપિ
॥૩૯॥ જીવેક્ષિતતુર્યપેનેક્ષિતોહિબુકેપિ ૪૦

ટીકા—અગીયારમા ભાવનો વીચાર—શુભગ્રહોના જોવાના
વીશેષપણાવાળું અગીયારમું હોય તો ઘણા લાભ કેવો ॥ ૩૩ ॥
શુભગ્રહો અગીઆરમે હોય તો ન્યાયથી દ્રવ્ય મળે પાપગ્રહો હોય
તો અન્યાયથી અને મીશ્ર હોય તો તે રીતે ॥ ૩૪ ॥ અગી-
આરમાનો સ્વામી પાંચમે કે કુંદરમાં હોય તો ઘણા લાભ
જાણવો ॥ ૩૫ ॥ અગીઆરમાનો સ્વામી શુભગ્રહના સંપંદમાં
હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૩૬ ॥ ચંદરમાથી સાતમે શુકર
હોય તો વાહનવાળો જાણવો ॥ ૩૭ ॥ ચંદરમાથી ત્રીજે કે
અગીઆરમે શુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૩૮ ॥ શુભ
ગ્રહો જોએલા ચોથાનો સ્વામી અગીયારમે હોય તો પણ તેમ
જાણવું ॥ ૩૯ ॥ ગુરૂએ જોએલા ચોથાના સ્વામીએ જોએલા
ચોથું હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૦ ॥

તુર્યપયુતૌગુરુકવીસુતલાજકંટકગૌં બહુ
વાહનવાન્ ॥ ૪૧ ॥ જાગ્યેશયુતૌશુક્રે
જ્યૌજાગ્યેપિ ॥ ૪૨ ॥ જાગ્યસ્વલાભપા
સુસ્વેવાહનસુસ્વં ॥ ૪૩ ॥ માનેતુંગગગ્રહે
લગ્નાંકપેક્ષિતેપિ ॥ ૪૪ ॥ અંગપેક્ષિતૌ
સુસ્વસ્વપૌર્ણિહાસનેપિ ॥ ૪૫ ॥ ધર્મપા
દાયપેશેતુર્યપેજાગ્યેપિ ॥ ૪૬ ॥ લાજે
શેગોપુરેપિ ॥ ૪૭ ॥

ટીકા—ચોથાના સ્વામીએ યુક્ત ગુરુ અને શુક્ર પાંચમે
અગીયારમે કે કેદરમાં હોય તો ઘણાં વાહનવાજો જાણવો
॥ ૪૧ ॥ નવમાના સ્વામીએ યુક્ત ગુરુ શુક્ર નવમે હોય તો પાણ
તેમજ જાણવું ॥ ૪૨ ॥ નવમું દશમું અને અગીયારમું એ-
આના સ્વામીએ ચોથે હોય તો વાહનનું સુખ જાણવું ॥ ૪૩ ॥
લગન અને નવમાના સ્વામીએ જોએલ ઊંચનો ગ્રહ દશમે
હોય તો પાણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૪ ॥ લગનના સ્વામીએ જો-
એલ ચોથાનો અને દશમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશમાં હોય
તો પાણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૫ ॥ ચોથાનો સ્વામી નવમામાં
નવમાના સ્વામીથી દશમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તો પાણ
તેમજ જાણવું ॥ ૪૬ ॥ અગીયારમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં
હોય તો પાણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૭ ॥

સુખપે઼રાવતાંશેવાહનસુખમ્ ॥ ૪૮ ॥

॥ દ્વાદશભાવ વિચારઃ ॥

શુનૅત્યેસદ્વયીક્રુરેઽશુભવ્યયીમિશ્રે મિશ્ર
ત્વં॥૪૯॥અંત્યેઽર્કભૃગુતમયોગેરાજદ્વારાર્થ
વ્યયઃ॥૫૦॥ક્ષીણેંદ્રર્કાવંત્યેનૃપોર્થેહરેત્ ૫૧
વ્યયેકુજયમૌભ્રાતૃદ્વારાર્થવ્યયઃ॥૫૨॥ લ
ગ્નપેંત્યેર્થેક્રુરેમાનપેલાગ્નેશેક્ષિતયુતે ઋણી
॥ ૫૩ ॥ સક્રુરેર્થપેમુઢેપિ ॥ ૫૪ ॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી ઐરાવત અંશમાં હોયતો વાહનનું
સુખ જાણવું ॥ ૪૮ ॥ ખારમા ભાવનો વીચાર—ખારમે
શુભગ્રહ હોય તો શુભ મારગે પાપગ્રહ હોય તો અશુભ રસ્તે
અને મીશ્ર હોય તો તે રસ્તે વ્યય કરનારે જાણવો ॥ ૪૯ ॥
ખારમે રવી શુકર અને રાહુનો યોગ હોય તો રાજની દારાએ
વ્યય જાણવો ॥ ૫૦ ॥ ખારમે રવી અને ક્ષીણ ચંદ્રમા હોય
તો રાજ ધન હરે એમ જાણવું ॥ ૫૧ ॥ ખારમે મંગલ શની
હોય તો ભયની દારાએ વ્યય જાણવો ॥ ૫૨ ॥ લગનનો સ્વામી
ખારમે હોય ખીજે પાપગ્રહ હોય અગીયારમાના સ્વામીએ
યુક્ત કે જોએત્રો દશમાનો સ્વામી હોય તો દેવાદાર જાણવો
॥ ૫૩ ॥ ખીજનો સ્વામી પાપ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ
જાણવું ॥ ૫૪ ॥

અર્થાયપૌનિચગાવપિ ॥ ૫૫ ॥ લગ્નપાંશ
પોમૃદ્વંશેઙ્ગ્યેક્ષિતઃઋણદાતા ॥ ૫૬ ॥ દ્વિ
ત્રિસુતાંત્યેષુકુરેષુબંધનં ॥ ૫૭ ॥ રિપૌ
મૃતૌચંદ્રેસ્તેશનાવર્થહાનિઃ॥૫૮॥કુરેક્ષણા
ધિક્યેંત્યેપિ॥૫૯॥અંશેઙ્ગ્યેત્યાર્ગી ॥૬૦॥
તુંગમેભાગ્યેશેશુન્નેક્ષિતેદાની ॥૬૧॥ શુભે
ક્ષિતયુતેનાગ્યેપિ॥૬૨॥નાગ્યેશેપારાવતાં
શેજીવેક્ષિતેશુક્રેક્ષિતેંગેશેપિ ॥ ૬૩ ॥

ટીકા—અગીયારમાનો અને ખીજનો સ્વામી નીચમાં
હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ લગનના સ્વામીના અંશનો
સ્વામી મૃદ્વંશમાં ગુરૂએ જોએલો હોયતો દેવાનો આપનારો
જાણવો ॥ ૫૬ ॥ ખીજે ત્રીજે પાંચમે અને ખારમે પાપગ્રહો
હોયતો મંધન જાણવું ॥ ૫૭ ॥ છઠે કે આઠમે ચંદ્રમા અને
સાતમે શની હોય તો ધનની હાની જાણવી ॥ ૫૮ ॥ ખારમે
પાપગ્રહોનું વધારે જોવું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૯ ॥
અંશમાં મીન હોય તો ત્યાગી જાણવો ॥ ૬૦ ॥ નવમાનો
સ્વામી શુભગ્રહે જોએલો ઊંચમાં હોય તો દાની જાણવો ॥૬૧॥
નવમું શુભગ્રહે યુક્ત કે જોયલું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૬૨॥
ગુરૂએ જોયેલો નવમાનો સ્વામી પારાવતે અંશમાં અને લગનનો
સ્વામી શુક્રે જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૩॥

નાગ્યેશેક્ષિતેંગેશેકંટકેમહાદાની ॥૬૪॥

માગ્યેશેક્ષિતેતુંગગેજ્ઞેકંટકાયસ્થેપિ ॥૬૫॥

બલાઢચેંગેશેલાભેતપ્રસ્થપેક્ષિતેદાનપ્રાપ્તિઃ

॥ ૬૬ ॥ સુતકંટકેમાનેશેક્ષિતેતપપેપિ

॥ ૬૭ ॥ જીવન્મૃગાવર્થેઽર્થપેવૈશેષિકેઽન્ન

દાતા ॥ ૬૮ ॥ બલાઢચેર્થપેકેન્દ્રોપચયેસ

બલશુન્નેક્ષિતેઽન્નદાતા ॥ ૬૯ ॥

॥ પ્રવ્રજ્યા વિચારઃ ॥

ટીકા—નવમાના સ્વામીએ જોએલું લગન અને લગનનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો મોટાં દાન આપનારો જાણવો ॥૬૪॥ નવમાના સ્વામીએ જોએલો પુત્ર ઊંચનો કેંદરમાં કે અગીયારમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ ખળ પામેલો લગનનો સ્વામી અગીયારમામાં નવમા અને દશમાના સ્વામીએ જોએલો હોય તો દાનની પ્રાપ્તિ જાણવી ॥ ૬૬ ॥ દશમાના સ્વામીએ જોએલો નવમાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૭ ॥ ગુરુ શુકર ખીન્ને અને ખીજનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોય તો અંનનો આપનારો જાણવો ॥૬૮॥ ખળ પામેલો ખીજનો સ્વામી કેંદર કે ઉપચયમાં ખળ પામેલા શુભગ્રહે જોયા હોય તો અંનનો આપનારો જાણવો ॥ ૬૯ ॥ પ્રવ્રજ્યાનો વિચાર—

એકમગંધગચતુષ્ટયાદિપ્રવ્રજ્યાકરં ॥ ૭૦ ॥
 ક્રમાદર્કાદિતોવન્યાશનઃ કાપિલકોરક્ત
 પટોયતિરાજીવીચક્રધરોનમ્ ॥ ૭૧ ॥ બલા
 ઢ્યાયાવંતસ્તાવંતઃસ્વસ્વપ્રવ્રજ્યાકરાઃ ૭૨
 અસ્તગૈસ્તુતદ્વક્તાઃ ૭૩ પરાજિતેપ્રવ્રજ્યા
 પ્રદાયકેતદ્વષ્ટઃ ૭૪ શનિમાત્રેક્ષિતેજન્મપે
 પિ ૭૫ શનિમાત્રેક્ષિતેચંદ્રેયમત્રિભાગેવાકુ
 જાકર્યેશેન્નિક્ષુઃ ૭૬ વિવલૌલમેશયમાવપિ ૭૭

ટીકા—એક રાશીના ચાર આદીક ગ્રહ હોય તો પ્રવ્રજ્યા
 યોગ જાણવો ॥ ૭૦ ॥ અનુક્રમે કરી રવી પ્રમુખ ગ્રહોથી દી-
 ક્ષાઓ—ફલાહારી—ગોરજી—લગવાં-વીગરે પેરનારેજ—સંન્યા-
 શી—ઉદરપોશણ ત્યાગી—જંગમ વીગરે—નગનરેનારે ॥ ૭૧ ॥
 જટલા ખળ પામેલા હોય તેટલા પોત પોતાની દીક્ષા કરે ॥ ૭૨ ॥
 અસ્ત ના હોય તો માત્ર તેમાં લગતી રખાવે ॥ ૭૩ ॥ પ્રવ્રજ્યા
 કરગ્રહ પરાજીત હોય તો તેથી બ્રહ્મ કરે ॥ ૭૪ ॥ ફક્ત શનીએ
 જોએલો જન્મનો સ્વામી હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૫ ॥
 ફક્ત શનીએ જોએલો ચંદ્રમા શનીના ત્રીલાગમાં હોય અગર
 મંગળ શનીના અંશમાં હોય તો સંન્યાસી જાણવો ॥ ૭૬ ॥ ખળ
 વીનાના લગનનો સ્વામી અને શની હોય તો પણ તેમજ
 જાણવું ॥ ૭૭ ॥

સગુલીકેતમેદુયોગેસંન્યાસશ્રષ્ટઃ॥૭૮॥શ
 નિમાત્રેક્ષિતેકેતાવંશેસંન્યાસાભાસઃ॥૭૯॥
 સુખેર્કેરિપાવિજ્યેતપોહીનસંન્યાસી॥૮૦॥
 इति श्रीगणेशजीद्वैवज्ञात्मज करुणाशंकर
 विरचिते ज्योतिर्विद्भूषणे मिश्राध्यायः षष्ठः
 स्त्रीणामंगेंद्रोशरीरं तदस्तरंध्रयोसौजाग्य
 वैधव्ये ॥१॥ स्त्रीणामसंज्ञववत्फलंपतिषु
 ॥२॥ युग्मोजभेंगेंद्रोः स्त्रीस्त्रीपुंस्वभावा ॥३॥

ટીકા—ગુલીકે યુક્ત ચંદર અને રાહુનો યોગ હોય તો
 સંન્યાસથી બ્રહ્મ જાણવો ॥ ૭૮ ॥ અંશમાં કેતુ રૂક્ત રાનીએજ
 જોયેલો હોય તો સંન્યાસી જેવા ડોળવાળો જાણવો ॥ ૭૯ ॥
 ચોથે રવી અને છઠે ગુરૂ હોય તો તપેહીન સંન્યાસી જાણવો
 ॥ ૮૦ ॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર વીરચીતે
 જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયાં મીશ્રાધ્યાયઃ ષષ્ઠઃ
 ॥ ૬ ॥ સ્ત્રીચોનું શરીરનું સુખ લગત અને ચંદરમાથી જોવું
 સૌભાગ્ય સાતમાથી જોવું વૈધવ્ય આઠમાથી જોવું ॥ ૧ ॥ સ્ત્રીચાને
 વીશે થટે નહીં તેવું રૂજ હોય તે તેના સ્વામી વીશે જાણવું ॥૨॥
 એકી રાશીમાં લગત અને ચંદરમા હોય તો સ્ત્રી પુરૂશના જેવા
 સ્વભાવવાળી જાણવી અને બેકી રાશીમાં હોય તો સ્ત્રી જેવા
 સ્વભાવની જાણવી ॥ ૩ ॥

શુભાશુભેક્ષિતાવંગેદૂસુશીલયુક્તાવિગુણરૂ
પા ॥ ૪ ॥ ચંદ્રતન્વોર્યોબલીતત્રિશાંશે
ફલં ॥ ૫ ॥ કુરેક્ષિતાવારશાનિભગૌચંદ્ર
શુક્રાવંગેમાત્રાસહાન્યસક્તા ॥ ૬ ॥ વ
ક્રન્નાંશેસ્તેયમેક્ષિતેસગદભગા ॥ ૭ ॥
શુચન્નાંશેસ્તેશુભેક્ષિતેસદ્ભગા ॥ ૮ ॥ અ
ર્કભાંશેસ્તેમંદરતિઃપતિઃ ॥ ૯ ॥ ચંદ્રભાં
શેદ્યુનેકામિપતિઃ ॥ ૧૦ ॥

ટીકા--લગન અને ચંદ્રમા સુભગ્રહે જોએલ હોય તો સારા
સ્વભાવવાળી અને પાપગ્રહે જોએલ હોય તો ગુણ અને રૂપવીના-
ની જાણવી ॥ ૪ ॥ લગન અને ચંદ્રમાં જે ખળ વધારે પામેલ
હોય તેના ત્રીશાંશમાં ફળ જાણવું ॥ ૫ ॥ પાપગ્રહે જોએલ ચંદ્ર
શુકર મંગળ અને શનીના રાશીના લગનમાં હોય તો પોતાની
મા સાથે પરપુરસમાં આસક્ત જાણવી ॥ ૬ ॥ શનીએ જોએલ
સાતમું ભુવન મંગળના રાશી અંશમાં હોય તો રોગ યુક્ત ભ-
ગવાળી જાણવી ॥ ૭ ॥ સુભગ્રહે જોએલ સાતમું સુભગ્રહના રાશી
અંશમાં હોય તો સારા ભગવાળી જાણવી ॥ ૮ ॥ સાતમું રવીના
રાશી અંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી મંદ કામવાળો જાણવો ॥ ૯ ॥
સાતમું ચંદ્રના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી કામી
જાણવો ॥ ૧૦ ॥

કુજભાંશેસ્તેક્રોધીપતિઃ॥૧૧॥જ્ઞાનાંશેસ્તે
 વિદ્વાન્પતિઃ॥૧૨॥જીવભાંશેસ્તેજીતેંદ્રીયઃ
 પતિઃ॥૧૩॥ભૃગુભાંશેદ્યુનેભાગ્યસૌંદર્યયુતો
 પતિઃ॥૧૪॥યમભાંશેદ્યુનેવૃદ્ધોમૂર્ખશ્ચપતિઃ
 ॥૧૫॥ચંદ્રાચ્છાવંગેસુખયુતામાત્સર્યવતી
 ॥૧૬॥ચંદ્રજ્ઞાવંગેગુણસુખયુતા ॥૧૭॥
 લગ્નેશુક્રજ્ઞૌપતિપ્રિયાકલાજ્ઞા ॥૧૮॥
 અંગેશુમાવહુગુણસુખાઢયા ॥૧૯॥

ટીકા—સાતમું મંગળના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી
 ક્રોધવાળો જાણવો ॥ ૧૧ ॥ સાતમું બુદ્ધના રાશીઅંશમાં હોય
 તો તેનો સ્વામી વીદ્વાન જાણવો ॥ ૧૨ ॥ સાતમું ગુરુના રાશી
 અંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી જીતેંદ્રી જાણવો ॥ ૧૩ ॥ સાતમું
 શુકરના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ભાગ્ય અને રૂપવાળો
 જાણવો ॥ ૧૪ ॥ સાતમું શનીના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો
 સ્વામી ધરડો અને મુરખ જાણવો ॥ ૧૫ ॥ ચંદ્ર અને શુકર
 લગનમાં હોય તો સુખવાળી અને ઇશાભાવવાળી જાણવી ૧૬
 ચંદ્રમા અને બુદ્ધ લગનમાં હોય તો સારા ગુણ અને સુખવાળી
 જાણવી ॥ ૧૭ ॥ બુદ્ધ અને શુકર લગનમાં હોય તો પોતાના
 સ્વામીને વાહલી અને કળાકુશલ જાણવી ॥ ૧૮ ॥ લગનમાં સુભ
 ગ્રહો હોય તો ઘણા ગુણ અને સુખવાળી જાણવી ॥ ૧૯ ॥

ચંદ્રેવૃષસિંહકન્યાલિંગેલપપુત્રા॥૨૦॥કુજ
જ્ઞેજ્યશુક્રાઃબલિનોબ્રહ્મજ્ઞા॥૨૧॥ક્રૂરમેસ્તે
ક્રૂરેક્ષિતેઽનપત્યા॥૨૨॥ દ્યુનેદ્યાદિશુભેષુપ
તિપ્રીયારાજી ॥૨૩॥ દ્યુનેતમેકુલદોષદા
૨૪લગ્નેદ્વોઃક્રૂરમાત્રયુતેસપ્તમેવારંધ્રેવિધવા
૧૨૫ ક્રૂરાંતરસ્થૌલગ્નેદૂશુનાદૃષ્ટૌકુલદ્વય
નાશિની॥૨૬॥ સૂર્યારાવસ્તેકર્કેપરાસક્તા
॥૨૭॥કુજેસ્તેક્રૂરેક્ષિતેબાલવિધવા ॥૨૮॥

ટીકા—૧૨૫ મીંહ કન્યા કે વૃશ્ચીકમાં ચંદ્રમા હોય તો
થોડા છોકરાવાળી જાણવી ॥ ૨૦ ॥ મંગળ બુધ ગુરુ અને
શુકર ખળ પામેલા હોય તો બ્રહ્મનીસ્થ જાણવી ॥ ૨૧ ॥
પાપગ્રહે જોએલ સાતમામાં પાપરાશી હોય તો છોકરાં વીનાની
જાણવી ॥ ૨૨ ॥ સાતમે જો આદીક સુભગ્રહે હોય તો રાજની
માનેતી રાણી જાણવી ॥ ૨૩ ॥ સાતમે રાહુ હોય તો કુળને
કલંક દેનારી જાણવી ॥ ૨૪ ॥ લગન અને ચંદ્રમાથી સાતમે
અને આઠમે પાપગ્રહ હોય તો વીધવા જાણવી ॥ ૨૫ ॥ સુભ
ગ્રહે ન જોયેલ લગન અને ચંદ્ર પાપગ્રહ વચે હોય તો ખર્ચ
કુળનો નાશ કરનારી જાણવી ॥ ૨૬ ॥ સાતમે કરકના રવી
મંગળ હોય તો પરપુરુષ સાથે આસક્ત જાણવી ॥ ૨૭ ॥ સાતમે
મંગળ પાપગ્રહે જોયેલ હોય તો ખાગરંડા જાણવી ॥ ૨૮ ॥

રંધ્રપેસ્તેસ્તપેરંધ્રેકુરેક્ષિતેબાલવિધવા ૨૯
 રિપુરંધ્રપાવરિઠ્યયગાવશુભેક્ષિતાવપિ ૩૦
 રંધ્રેશુક્રૈવાગુરૌનષ્ટગર્ભાવામૃતાપત્યા ૩૧
 રંધ્રેવક્રેકુલટા ૩૨ રંધ્રેયમેરોગીપતિઃ ૩૨
 રંધ્રેર્કેસંતાપયુતા ॥ ૩૪ ॥ તમેષ્ટમેકુલધર્મ
 નાશિની ॥ ૩૫ ॥ શન્યશ્લેષાદ્વિતિયાયા
 મુદ્ગવાવિષારુયા ॥ ૩૬ ॥ શતતારકાર્કે
 દ્વાદશ્યામુદ્ગવાપિ ॥ ૩૭ ॥

ટીકા—પાપગ્રહે જોયેલ સાતમાનો સ્વામી આઠમે અને આ-
 ઠમાનો સ્વામી સાતમે હોય તો ખાળરંડા જાણવી ॥ ૨૯ ॥
 પાપગ્રહે જોએલ છઠા આઠમાનો સ્વામી છઠે ખારમે હોય તો
 ખાળરંડા જાણવી ॥ ૩૦ ॥ આઠમે ગુરૂ કે શુકર હોય તો
 ગર્ભપાત થનારી અગર મૃતમજ્જા જાણવી ॥ ૩૧ ॥ આઠમે
 મંગળ હોય તો છીનાળ જાણવી ॥ ૩૨ ॥ આઠમે શની હોય
 તો ફેગીષ્ટ સ્વામીવાળી જાણવી ॥ ૩૩ ॥ આઠમે રવી હોય
 તો સંતાપવાળી જાણવી ॥ ૩૪ ॥ આઠમે રાહુ હોય તો કુળના
 ધરમનો નાશ કરનારી જાણવી ॥ ૩૫ ॥ ખીજતીથી અશલેશા
 નક્ષત્ર અને શનીવારના ચોગમાં ઉત્પન્ન થઈ હોય તો તે વીશ-
 કન્યા જાણવી ॥ ૩૬ ॥ દ્વાદસીતીથી રવીવાર શતભીશા નક્ષત્ર
 એએના ચોગમાં જનમેલી વીશકન્યા જાણવી ॥ ૩૭ ॥

વિશાસ્વારસપ્તમ્યામુદ્ગવાપિ ॥૩૮॥ કુરંગે
 ડશુમયુતેષ્ઠેકુરાવપિ ॥૩૯॥ લગ્નેયમેસુતે
 સૂર્યધર્મેકુજેપિ ॥૪૦॥ વિષાખ્યામૃતાપત્યા
 ધનહિનાસશોકાદુર્નગાસ્યાત્ ॥૪૧॥ ઘુને
 ઘુનેશેવાશુન્નેનવિષાખ્યા ॥૪૨॥ રંધ્રેજ્ઞેકા
 કવંધ્યા ॥૪૩॥ રંધ્રેસૂર્યયમૌવંધ્યા ॥૪૪॥ ક
 જમેકુજસ્યત્રિંશાંશે બાલદુષ્ટાજ્ઞસ્યપ્રપંચ
 યુતાગુરોઃસાધ્વીભૃગોઃકુટ્ટતાશનેર્દાસી ॥૪૫

ટીકા—સાતમતીથી મંગળવાર વીશાખા નક્ષત્રના યોગમાં
 જનમેલી વીશકન્યા જાણવી ॥ ૩૮ ॥ લગનમાં પાપગ્રહ યુક્ત
 પાપરાશી અને છઠે પાપગ્રહે હોય તોપણ વીશકન્યા જાણવી
 ॥ ૩૯ ॥ લગનમાં શની પાંચમે રવી અને નવમે મંગળ હોય
 તોપણ વીશકન્યા જાણવી ॥ ૪૦ ॥ વીશકન્યા નડારા ભાગ્ય-
 વાળી શોકવાળી ધન વિનાની જાણવી અને તેને છોકરાં પણ
 જીવે નહીં ॥ ૪૧ ॥ સાતમે સાતમાનો સ્વામી અગર શુભગ્રહ
 હોય તો વીશકન્યા જાણવી નહીં ॥ ૪૨ ॥ આઠમે બુધ હોય તો
 કાક વંધ્યા જાણવી ॥ ૪૩ ॥ આઠમે રવી અને શની હોય તો
 વાંઝણી જાણવી ॥ ૪૪ ॥ મંગળના રાશિમાં મંગળનો ત્રીશાંશ
 હોય તો ખાળપણામાંથી ખગડેલી જાણવી બુધનો હોય તો પ્ર-
 પંચી જાણવી ગુરુનો હોય તો સતી જાણવી શુક્રનો હોય તો
 કુળના રીવાજવાળી જાણવી શનીનો હોય તો લોંડી જાણવી ૪૫

શુક્રંજેભૃગોસ્ત્રિંશાંશેગુણરૂપાતાજ્ઞસ્યકલા
 જ્ઞાતીવસ્યગુણમયીશનેર્પુનર્મૂઃ ભૌમસ્યદુ
 ષ્ટા॥૪૬॥જ્ઞમેજ્ઞસ્યત્રિંશાંશે ગુણયુતાભૌમ
 સ્યકપટયુતાગુરોઃસતીભૃગોઃકામુકીશનેઃ
 ક્ષૈબ્યવતી॥૪૭॥કીટકુજસ્યત્રિંશાંશેવેશ્યા
 જ્ઞસ્યશિલ્પજ્ઞાગુરોગુણયુતાનૃગોઃ કુલટા
 શનેઃપતિઘ્ની॥૪૮॥ સિંહેનૌમસ્યત્રિંશાંશે
 નરાચારાજ્ઞસ્યનરચેષ્ટિતાજીવસ્યરાજ્ઞી ભૃ
 ગોપુત્રગામિનીશનેકુલભ્રષ્ટા ॥ ૪૯ ॥

ટીકા—શુક્રના રાશીમાં શુક્રનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવા-
 ની જાણવી બુધનો હોય તો કલા કુશળતાવાળી જાણવી ગુરુનો
 હોય તો ગુણવાળી જાણવી શનીનો હોય તો નાતરાની જાણવી
 મંગળનો હોય તો નડારી જાણવી ॥ ૪૬ ॥ બુધના રાશીમાં
 બુધનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી મંગળનો હોય તો કપટવાળી
 ગુરુનો હોય તો સતી શુક્રનો હોય તો કામવાળી શનીનો હોય
 તો હીજડા સ્ત્રી જાણવી ॥ ૪૭ ॥ કરક રાશીમાં મંગળનો
 ત્રીશાંશ હોય તો વેસ્યા જાણવી બુધનો હોય તો શીલ્પકલા
 જાણનારી ગુરુનો હોય તો ગુણવાળી શુક્રનો હોય તો છીનાળ
 શનીનો હોય તો સ્વામીને મારી નાખનારી જાણવી ॥ ૪૮ ॥
 સીંહ રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો પુરુષ જેવા આચરણ-
 વાળી બુધનો હોય તો પુરુષ જેવી ચેષ્ટાવાળી ગુરુનો હોય તો
 રાણી શુક્રનો હોય તો છોકરા સાથે ગમન કરનારી શનીનો
 હોય તો કુળથી ભ્રષ્ટ કરેલી જાણવી ॥ ૪૯ ॥

ગુરુન્નેકુજસ્યત્રિંશાંશેગુણાઢ્યાજ્ઞસ્યધિમ
તિર્જીવસ્યગુણતત્વજ્ઞાભૃગોસતીયમસ્યજા
રિણી ॥ ૫૦ ॥ યમભેકુજસ્પત્રિંશાંશેદા
સીજ્ઞસ્પદુષ્ટાગુરોસાધ્વીભૃગોર્વધ્યાયમસ્ય
જારિણી ॥ ૫૧ ॥ દ્યુનેશનિજ્ઞૌષ્ઠઃપતિઃ ॥ ૫૨ ॥
ચરેલગ્નેપ્રવાસીપતિઃ ॥ ૫૩ ॥ દ્યુનેર્કેન્નર્ત્રાત્ય
જ્વતે ॥ ૫૪ ॥ શુભેક્ષિતેવિબલેક્રુરેદ્યુનેપિ ૫૫
શનાવસ્તેક્રુરૈર્દષ્ટેવિવાહરહિતા ॥ ૫૬ ॥

ટીકા—ગુરુના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણ-
વાળી, બુધનો હોય તો બુધીવાળી, ગુરુનો હોય તો ગુણના
તત્વને જાણનારી, શુકરનો હોય તો સતી, શનીનો હોય તો છીનાળ
જાણવી ॥ ૫૦ ॥ શનીના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો
લોંડી, બુધનો હોય તો નડારી, ગુરુનો હોય તો સતી, શુકરનો હોય
તો વાંઝાણી, શનીનો હોય તો છીનાળ જાણવી ॥ ૫૧ ॥ સાતમે
શની અને બુધ હોય તો હીજડા ધણીની સ્ત્રી જાણવી ॥ ૫૨ ॥
ચરેલગન હોય તો પ્રવાસ કરનારાની સ્ત્રી જાણવી ॥ ૫૩ ॥
સાતમે સૂર્ય હોય તો તેનો સ્વામી ત્યાગ કરશે એમ જાણવું
॥ ૫૪ ॥ શુભગ્રહે જેએલ બળ વીનાનો પાપગ્રહ સાતમે હોય
તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૫ ॥ પાપગ્રહોએ જેએલો શની સા-
તમે હોય તો વીવાહ નહીં થાય એમ જાણવું ॥ ૫૬ ॥

દ્યુનેમિશ્રાઃપુનર્મૂઃ ॥૫૭॥ ઇતિશ્રીગણેશ
જીદ્વૈવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકરવિરચિતેજ્યોતિ
ર્વિદ્ભૂષણેસ્ત્રીજાતકાધ્યાયઃસપ્તમઃ ॥ ૭ ॥

શુભાશુભદોગ્રહોઃસ્વદશાંતર્દશાયાંફલંદ
દાતિ ॥૧॥ તુંગાન્નિમુખગ્રહસ્યારોહિણીસા
શુભફલદારસ્વોચ્ચસુહૃદ્ગરુપારિનિચાંશ
ગત્વેપૂર્વદલેશુભાપરાર્દેમિથા ॥૩॥સ્વોચ્ચમૂ
લત્રિકોણગસ્યદશાશ્રેષ્ઠા ॥૪॥ સુહૃદ્ગવર્ગો
ત્તમગસ્યાપિ ॥૫॥નિચારિભાંશગસ્યારોહિ
ણ્યપ્પલ્યશુભદા ॥ ૬ ॥

ટીકા-સાતમે શુભ અને પાપગ્રહોની મીશ્રતા હોયતો નાતરાની
જાણવી ॥ ૫૭ ॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દ્વૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર
વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે શ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં સ્ત્રી જન-
તાકા ધ્યાયઃ સપ્તમઃ ॥ ૭ ॥ શુભ ઇયા અશુભગ્રહ પોતાની દશા
અગર અંતર દશામાં ફળ આપે ॥ ૧ ॥ ઊચ ઉપર જતા ગ્ર-
હની દશા આ રોહીણી કેવાય તે શુભફળ આપનારી જાણવી
॥૨॥ ઊચ મીત્ર કે પોતાના રાશીનો ગ્રહ નીચના અંશમાં હોય
તો દશાનો પેહેલો અરધ ભાગ સારો અને પાછગનો મીશ્ર જાણ-
વો ॥ ૩ ॥ પોતાના રાશીના ગ્રહની તથા પોતાના મૂલત્રીકો-
ણના ગ્રહની દશા સારી જાણવી ॥ ૪ ॥ મીત્રના રાશીના
અગર વરગોતમી ગ્રહની પણ તેવીજ જાણવી ॥ ૫ ॥ નીચ કે
શત્રુના રાશી અંશવાળા ગ્રહની આરોહીણી હોય તોપણ
થોડા સુખને આપનારી જાણવી ॥ ૬ ॥

નિચાનિમુખગ્રહસ્યાવરોહિણ્યશુભદા ॥ ૭ ॥
 અવરોહિણ્યપિસ્વભોઞ્ચમિત્રાંશગસ્યમિશ્રા
 ॥ ૮ ॥ પરમોઞ્ચગરૂપસંપૂર્ણાર્થારોગ્યવર્દિની
 ॥ ૯ ॥ ચાતિબલગસ્ય ॥ ૧૦ ॥ નિચગસ્યાર્થહા
 નિકષ્ટદા ॥ ૧૧ ॥ વિબલસ્યાપિ ॥ ૧૨ ॥ ડઞ્ચગા
 લ્પબલરૂપાર્થદા ॥ ૧૩ ॥ શત્રુનીચાસ્ત્રાંશ
 ગસ્યાશુભા ॥ ૧૪ ॥ અવરોહિણીનેષ્ટાકષ્ટદા
 ॥ ૧૫ ॥ આરોહિણીમિશ્રાપિશુભદા ॥ ૧૬ ॥

ટીકા-નીચ ઉપર જતા ગ્રહની દશા અવરોહીણી જાણવી તે
 ખરાખર ફળને આપે એમ જાણવું ॥ ૭ ॥ ઊચમીત્ર કે પોતાના
 અંશના ગા ગ્રહની અવરોહીણી પણ મીશ્ર જાણવી ॥ ૮ ॥
 પરમ ઊચના ગ્રહની સંપુરણ ધન સુખ આપનારી જાણવી
 ॥ ૯ ॥ વધારે ખજ પામેલાની પણ તેવીજ જાણવી ॥ ૧૦ ॥
 નીચના ગ્રહની દશા ધનની હાની કરનારી તથા કસ્ટ દેનારી
 જાણવી ॥ ૧૧ ॥ ખજ પિનાના ગ્રહની પણ તેવીજ જાણવી
 ॥ ૧૨ ॥ અલ્પ ખજવાળા ઊચના ગ્રહની દશા ધન આપનારી
 જાણવી ॥ ૧૩ ॥ શત્રુ નીચ કે અસ્તના રાશી અંશના ગ્રહની
 દશા અશુભ ફળ દેનારી જાણવી ॥ ૧૪ ॥ અવરોહીણી દશા
 નહારી અને કશઃ દેનારી જાણવી ॥ ૧૫ ॥ આ રોહીણી મી-
 શ્ર અને શુભ ફળ દેનારી જાણવી ॥ ૧૬ ॥

ચરભેંગેગદશાદૃષ્કાણક્રમાત્શુનામિશ્રાને
 ષ્ઠા ॥૧૭॥ સ્થિરેંગેત્રિભાગક્રમાદધમોત્તમ
 મિશ્રા ॥૧૮॥ દ્વિસ્વભાવેંગેદૃષ્કાણક્રમાન્નેષ્ઠ
 મિશ્રશુભાઃ ॥૧૯॥ ત્રિકેતરગસ્પદશાભીષ્ઠ
 દા ॥૨૦॥ તમયુતસ્વગસ્યદશારિષ્ઠદા ॥૨૧
 કુરાંતરગકુરદશાયામરિતોર્થહાનિર્મહાભ
 યશ્ચ ॥૨૨॥ કુરાંતરગશુન્નદશાયામાદૌસુ
 સ્વંપશ્ચાદ્ગયશ્ચ ॥૨૩॥ શત્રુયુતકુરસ્યકુરદ
 શાંતરેમહાવિપત્ ॥૨૪॥ શુભાંતરગકુરદશા
 યામાદૌકષ્ટંપશ્ચાત્સુસ્વં ॥ ૨૫ ॥

ટીકા-ચરરાશીનું લગન હોયતો લગનની દશા ત્રીભાગના અ-
 નુક્રમે કરી શુભ મીશ્ર અને નેશ્ટ જાણવી ॥ ૧૭ ॥ સ્થિર
 લગન હોય તો ત્રીભાગની રીત પ્રમાણે અધમ, ઉત્તમ અને
 મીશ્ર જાણવી ॥ ૧૮ ॥ દ્વિસ્વભાવ લગન હોય તો ત્રીભાગની
 રીતથી નેશ્ટ મીશ્ર અને શુભ જાણવી ॥ ૧૯ ॥ ત્રીકવીના
 ખીન્ને રહેલ ગ્રહની દશા શુભ જાણવી ॥ ૨૦ ॥ રાહુ યુક્ત
 ગ્રહની દશા અરીશ્ટ કરનારી જાણવી ॥ ૨૧ ॥ પાપગ્રહમાં
 પાપગ્રહની દશામાં શત્રુથી ધનની હાની અને મોટો ભય જા-
 ણવો ॥ ૨૨ ॥ પાપગ્રહમાં શુભગ્રહની દશામાં પેહેલું સુખ
 અને પછીથી ભય જાણવો ॥ ૨૩ ॥ શત્રુયુક્ત પાપગ્રહની દશા-
 માં પાપગ્રહની દશા હોય તો મહા વીપત્તિ જાણવી ॥ ૨૪ ॥ શુભ
 માં પાપની દશા હોયતો પેહેલું કષ્ટ અને પછે સુખ જાણવું ॥ ૨૫ ॥

શુભાંતરગશુભદશાયાંસુખં॥૨૬॥ત્રિકેતર
સ્થેસબલેચંદ્રેદશાશ્રેષ્ઠા॥૨૭॥इतिश्रीगणे
शजीद्वैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्यो
तिर्विद्भूषणेदशाफलकथनाध्यायोऽष्टमः८।
जन्मशकेष्टशकांतरमिषुद्व्यंगघ्नवेदाप्तंजनि
वारघट्यादियुतंवाराद्यब्दप्रवेशः॥१संप्रा
प्ताब्दांकेर्कतष्टेजन्मांगाच्छेषांकसमभावेथि
हा॥२॥पार्श्वद्वयत्रिवेदेषुसप्तमेषुपादवृद्ध्या
ग्रहः पश्यति ॥ ३ ॥

ટીકા-શુભગ્રહમાં શુભગ્રહની દશા હોયતો સુખ જાણવું॥૨૬॥
ત્રીકવીના ખીજે રહેલ ખળ પામેલા ચંદ્રમાની દશા સારી
જાણવી ॥ ૨૭ ॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર
વિરચિત્તે નોતિવિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં દશાફલ
કથના ધ્યાયોઽષ્ટમઃ ॥ ૮ ॥ જનમ શક અને ઇછીત શકનું
અંતર કરતાં શેષ રહે તેને પાંચ બે અને છ વડે ગુણી ચારે
ભાગ લઈ તેમાં જનમકાળનાં વાર ઘડી પણ ભેળવવાથી વા-
રાદીક વરસ પ્રવેશ જાણવો ॥ ૧ ॥ પ્રવરતમાન વરસનો અંક
ખારે ભાગતાં ખાકી રહે તેટલામે ભાવે જનમના લગનથી મુંઢ્યા
જાણવી ॥૨॥ ગ્રહ રહો હોય તહાંથી બે ખાબુએ ત્રીજે, ચોથે,
પાંચમે અને સાતમે અકેક વધતા પાંચે જુવે એમ એક પા-
ચથી અનુક્રમ જાણવો ॥ ૩ ॥

સૂર્યારેજ્જ્વાનરાશ્વાત્રાન્યેયુવતિગ્રહાઃ ॥૪॥
 વર્ષાધિપત્યાધિકારિણઃ પંચ ॥ ૫ ॥ જન્માં
 ગપોવર્ષાંગપોમુંથેશોદિવસેર્કજપોરાત્રાવ
 બજજપોત્રૈરાશિકેશશ્ચ ॥ ૬ ॥ પંચાધિ
 કારિણામંગાધિકેક્ષ્યમાણોવર્ષેશ્વરઃ ॥૭॥
 દૃક્તુલ્યતાયાંપંચગ્યાંદિજવલાત્તવલોવર્ષે
 શ્વરઃ ॥ ૮ ॥ દાગ્વિર્યસામ્યેમુંથેશોવ
 ર્ષેશ્વરઃ ॥ ૯ ॥

ટીકા-આ વીશયમાં રવી, મંગળ અને ગુરુ પુરુષ જાણવા અને
 ખાકીના સ્ત્રી ગ્રહો જાણવા ॥ ૪ ॥ વરસના અધીપતી પાણામાં
 પાંચ અધીકારીઓ જાણવા ॥ ૫ ॥ જનમનો સ્વામી ખીજો,
 વરસનો સ્વામી ત્રીજો, મુંથાનો સ્વામી ચોથો, દિવસે વરસ બે-
 સતું હોય તો રવીના રાશીનો સ્વામી અને રાતરે વરસ બેસતું
 હોય તો ચંદ્રના રાશીનો સ્વામી પાંચમો ત્રૈરાશી કે સ્વર
 ॥ ૬ ॥ પાંચ અધીકારીઓમાંનો જે ગ્રહ લગનને વધારે જોતો
 હોય તે વરસપતી જાણવો ॥ ૭ ॥ એઓમાંથી જે ગ્રહની લગન
 ઉપર સરખી દ્રષ્ટી હોય તો પંચ વર્ગી વીગેરેમાં અધીક લેખ
 પામ્યા હોય તે એ બેમાંથી વરસપતી જાણવો ॥ ૮ ॥ લગનને
 જોડી અને ખજે એ બંને સરખા હોય તો મુંથાપતી વરસપતી
 જાણવો ॥ ૯ ॥

તદ્વલમુત્તમમધ્યમાલ્પન્નેદૈસ્ત્રિધાનુમેયં ૧૦
તેષુફલન્નેદત્વાત્ ॥ ૧૧ ॥ તિથ્યર્કાષ્ટસપ્તાં
કનગાંકમાર્તેંડાઃ સૂર્યાદિરાઘંતાનાંદીપ્તાં
શાઃ ॥ ૧૨ ॥ પુંગ્રહાઃદિનચેટાસ્ત્રિચેટારાત્રિ
ગ્રહાઃ ॥ ૧૩ ॥ સ્વસ્વામિનાવાતન્મિત્રેણવાબ
લાઢ્યશુભેનેક્ષિતયુતેંથિહાશુચા ॥ ૧૪ ॥
સ્વપારિણાવાલ્પબલેનપાપેનેક્ષિતયુતેંથિહા
નિંદ્યા ॥ ૧૫ ॥ મિશ્રેયુતેક્ષિતેંથિહાબલવત્તરગ્ર
હફલદા ॥ ૧૬ ॥ મુંથહાયાઃશુભાશુચ્ચફલંત
દીશપાકેજ્ઞેયં ॥ ૧૭ ॥

ટીકા-જે બળ ઉત્તમ મધ્યમ અને અલ્પ એમ ત્રૈણ પ્રકારે
જાણવું ॥ ૧૦ ॥ તેઓમાં ફળનો ફારફર છે માટે ॥ ૧૧ ॥ પ-
નર, ખાર, આઠ, સાત, નવ, સાત, નવ, અને ખાર એઓ
૨૫ વીગેરે રાહુ સમેત ગ્રહોના દીપતાંશ જાણવા ॥ ૧૨ ॥
પુરુષગ્રહોને દીપસગ્રહ જાણવા અને સ્ત્રી ગ્રહોને રાત્રીગ્રહ જા-
ણવા ॥ ૧૩ ॥ પોતાનો સ્વામી કે સ્વામીનો મીત્ર કે બળ
પામેલ ગ્રહે યુક્ત જોયેલ મુંથા સારી જાણવી ॥ ૧૪ ॥ પોતાના
સ્વામીનો શત્રુ તથા અલ્પ બળ વાળા પાપગ્રહે યુક્ત કે જો-
એલ મુંથા હોય તો નકારી જાણવી ॥ ૧૫ ॥ મીત્ર ગ્રહોએ
યુક્ત કે જોએલી મુંથા હોય તો અધીક બળવાળા ગ્રહ સમાન
ફળ આપનારી જાણવી ॥ ૧૬ ॥ મુંથાનું શુભ અને અશુભ ફળ
તેના સ્વામીની દશામાં જાણવું ॥ ૧૭ ॥

સૂર્યનેસૂર્યેક્ષિતયુતેંથિહાશુજનફલદા ॥૧૮॥
 ચંદ્રનેચંદ્રેક્ષિતયુતેંથિહાયશધર્મવૃદ્ધિદા ॥૧૯॥
 ચંદ્રમેપાપમાત્રેક્ષિતાતિદુઃસ્વદા ॥૨૦॥કુજ
 નેજૌમેક્ષિતયુતેંથિહાશસ્ત્રાદિઘાતંચરુધિર
 પ્રકોપંવોષ્ટ્મરુજંતનોતિ ॥૨૧॥બુધમેબુધેક્ષિ
 તયુતેંથિહાસ્ત્રીધર્મયશસૌર્યદા ॥૨૨॥ગુરુ
 મેજીવેક્ષિતયુતેંથિહાપુત્રકલત્રાદિસૌર્ય
 દા ॥૨૩॥કવિમેકવીક્ષિતયુતેંથિહાસ્ત્રીલા
 નયશસૌર્યદા ॥ ૨૪ ॥

ટીકા-૨વીના રાશીમાં ૨વીએ જોએલ કે યુક્ત મુંથા સાડે ૩૭
 આપનારી જાણવી ॥ ૧૮ ॥ ચંદ્રના રાશીમાં ચંદ્રે જોએલ
 કે યુક્ત મુંથા હોય તો યશ અને ધરમની વરધી કરનારી જા-
 ણવી ॥ ૧૯ ॥ ચંદ્રના રાશીમાં ૩૬ પાપગ્રહોએ જોએલી
 મુંથા હોય તો અતીશે દુખ દેનારી જાણવી ॥ ૨૦ ॥ મંગળના
 રાશીમાં મંગળે જોએલ કે યુક્ત મુંથા હોય તો શસ્ત્રાદિક ઘાત
 તથા લોહીવીકાર તથા ગરમાઈનો રોગ કરે ॥ ૨૧ ॥ બુધના
 રાશીમાં બુધે યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોયતો સ્ત્રી ધરમયશનું સુખ
 કરે ॥૨૨॥ ગુરુના રાશીમાં ગુરુએ યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોય તો
 સ્ત્રી પુત્રનું સુખ આપે ॥ ૨૩ ॥ શુક્રના રાશીમાં શુક્રે યુક્ત
 કે જોએલ મુંથા હોય તો સ્ત્રી લાભ યશ અને સુખની આપના-
 રી જાણવી ॥ ૨૪ ॥

શનિનેશનિયુતેક્ષિતેંથિહાઽનિલગદાર્થના
 શાન્નિભયમાનજંગપ્રદા॥૨૫॥તત્રાપિબલા
 ઢ્યજીવેક્ષણતઃશુભં॥૨૬॥ વર્ષપેદીતેઽનુપ
 માદિત્તિઃ॥૨૭॥ સ્વસ્થેઽબ્દેપેસ્થિરમનત્વમ
 ર્થકિર્તિસૌર્યચં॥૨૮॥મુદિતેબ્દપેયથેપ્સિત
 ફલાવાપ્તિઃ ॥ ૨૯॥પ્રસુતેવર્ષેશેવિપત્તૃ૩૦
 પીડિતેબ્દપેશત્રુષ્કૃતાપીડા॥૩૧॥મૌઢ્યંગ
 તેબ્દપેઽર્થનાશઃ ॥ ૩૨॥

ટીકા-શનીના રાશીમાં શનીએ યુક્ત કે જોયેલ મુંથા હોયતો
 વાયુનો રોગ ધનનો નાશ અગ્નીનો ભય, માનનો ભંગ કરનારી
 જાણવી ॥ ૨૫ ॥ તેમાં પણ ખળ પામેલો ગુરુ જોતો હોય
 તો શુભ જાણવું ॥ ૨૬ ॥ વરસનો સ્વામી દીપતા અવસ્થાનો
 હોય તો સારી દીપતી જાણવી ॥ ૨૭ ॥ સ્વસ્થા અવસ્થાનો
 હોય તો સ્થીર મન ધન કીરતીનું સુખ જાણવું ॥ ૨૮ ॥ વ-
 રસનો સ્વામી મુદીત અવસ્થામાં હોય તો ઇચ્છીત ફળની પ્રા-
 પતી જાણવી ॥ ૨૯ ॥ વરસનો સ્વામી સુપતા અવસ્થાનો
 હોય તો વીપત કરનારો જાણવો ॥ ૩૦ ॥ વરસનો સ્વામી
 પીડીત અવસ્થાનો હોય તો શત્રુએ કરેલી પીડા જાણવી
 ॥ ૩૧ ॥ વરસનો સ્વામી અસ્તનો હોય તો ધનનો નાશ જા-
 ણવો ॥ ૩૨ ॥

ઉત્તમબલેકેઢપેભૂધનકીર્તિલાભસુખાદિક
 મરિનાશશ્ચ ॥ ૩૩ ॥ મધ્યવિર્યેકેઢપેનૃપસ્વ
 જનપુત્રાદિતોલ્પસુખંરોગવિવાદમયંચ ૩૪
 અલ્પબલેકેઢપેનૃપરોગાદ્યુગ્રમયમર્થનાશ
 શ્ચ ॥ ૩૫ ॥ ઉત્તમવિર્યેચંદ્રેઢપેપુત્રકલત્રરાજ્પ
 સૌરુપંસ્વેતાદિવસ્તુતોધનાસિશ્ચ ॥ ૩૬ ॥ મ
 ધ્યબલેઢજેઢપેનૃપવિરોધસ્વજનવૈરવિત્ત
 નાશાદિકમહામયંચ ॥ ૩૭ ॥

ટીકા—ઉત્તમ ખળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોયતો ૫-
 રથવી ધન કીરતી લાભ સુખ અને શત્રુનો નાશ જાણવો ॥ ૩૩ ॥
 મધ્યમ ખળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોય તો રાજા પોતાનાં
 માણસો અને પુત્રાદીકનું થોડું સુખ અને રોગવિવાદનો ભય
 જાણવો ॥ ૩૪ ॥ અલ્પ ખળ પામેલો રવી વરસનો સ્વામી હોય
 તો રાજા રોગ વીગેરેનો મોટો ભય અને ધનનો નાશ જાણવો
 ॥ ૩૫ ॥ ઉત્તમ ખળ પામેલો ચંદ્રમા વરસનો સ્વામી હોય
 તો સ્ત્રી પુત્ર રાજા ઐશ્વર્ય સુખ અને ઘોળી વસ્તુથી ધનનો
 લાભ જાણવો ॥ ૩૬ ॥ મધ્યમ ખળવાળો ચંદ્રમા વરસનો
 સ્વામી હોય તો રાજાથી વીરોધ પોતાના માણસોથી વૈર ધનનો
 નાશ અને મોટો ભય જાણવો ॥ ૩૭ ॥

અલ્પબલેચંદ્રેબ્દપેવાતકફાદિપીડારિનયા
 દિકમબ્જપાકેમૃત્યુનયંચ ॥ ૩૮ ॥ ઉત્તમવિ
 ર્યેકુજેબ્દપેનૃપતિધનાસિવિજયાદિકંસ્ત્રમા
 ગાદિતોધનોપલબ્ધિશ્ચ ॥ ૩૯ ॥ મધ્યબલે
 કુજેબ્દપેસ્વજનનૃપતિવૈરધનક્ષયાદિકંલો
 હાગ્નિગદનયંચા ॥ ૪૦ ॥ અલ્પબલેકુજેબ્દપેસુત
 મિત્રકલહપીતોગ્રોદ્ભવાદિકંચૌરાસ્ત્રાગ્ન્યા
 દિનયંચ ॥ ૪૧ ॥ ઉત્તમબલેજ્ઞેબ્દપેયઠનાદિલાન્ન
 સ્ત્રીસુતમિત્રાદિસૌખ્યંવ્યાપારતોલાભશ્ચ ॥ ૪૨

ટીકા—અલ્પ ખળ પામેલો ચંદ્રમાં વરસનો સ્વામી હોયતો
 વાયુ કંદ વીગેરેની પીડા શત્રુથી ભય અને તેની દશામાં મૃત્યુ-
 નો ભય જાણવો ॥ ૩૮ ॥ ઉત્તમ ખળવાળો મંગળ વરસનો
 સ્વામી હોય તો રાજાથી ધનની પ્રાપ્તિ વીજય અને સ્ત્રી
 વીગેરેથી ધનનો લાભ જાણવો ॥ ૩૯ ॥ મધ્યમ ખળવાળો
 મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસા રાજા એએ-
 થી વૈર ધનનો નાશ અને રોગ અગતી તથા લોહાથી ભય
 જાણવો ॥ ૪૦ ॥ અલ્પ ખળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી
 હોય તો પુત્ર મિત્ર અને સ્ત્રી સાથે કલેશ પીતનો પ્રકોપ ચોર
 અગ્ની રાક્ષસો ભય જાણવો ॥ ૪૧ ॥ ઉત્તમ ખળ પામેલો
 બુધ વરસનો સ્વામી હોય તો ભણવા વીગેરેથી લાભ સ્ત્રી પુત્ર
 મિત્રનું સુખ વેપારથી લાભ જાણવો ॥ ૪૨ ॥

મધ્યબલેજ્ઞેબ્દપેનિજવાક્યદોષાર્થહાન્યાદિ
કંપુત્રકલત્રમિત્રકલહાદિકંચ ॥ ૪૩ ॥

અલ્પબલેજ્ઞેબ્દપેનૃપજયાનૃતસાક્ષિતાક્રેશાર્થ
નાશાદિકંચૌરજયનેત્રપિડાદિકંચ ॥ ૪૪ ॥

ઉત્તમબલેર્જીવેબ્દપેસ્ત્રીવિલાસપુત્રમિત્રસૌ
રૂપ્યાદિકંધનાગમનરિપુવિનાશસકલજન
વલ્લજત્વંચ ॥ ૪૫ ॥ મધ્યબલેર્જીવેબ્દપેનૃ
પશત્રુલોકવિરોધકૃશત્વાદિકંચૌરાદિભયં
ચ ॥ ૪૬ ॥

ટીકા—મધ્યમ ખળ પામેલો બુધ વરસનો સ્વામી હોય
તો પોતાના વૈણના દોશથી ધનની હાની વીગેરે પુત્ર મીત્ર
સ્ત્રીથી ક્રેશ જાણવો ॥ ૪૩ ॥ અલ્પ ખળ પામેલો બુધ વર-
સનો સ્વામી હોય તો રાજ ભય જુઠી સાક્ષી ક્રેશ ધનનો
નાશ ચોરથી ભય આંખે પીડા વીગેરે જાણવું ॥ ૪૪ ॥ ઉત્તમ
ખળ પામેલો ગુરુ વરસનો સ્વામી હોય તો સ્ત્રીથી વીલાસ
પુત્ર મીત્ર વીગેરેથી સુખ ધનનું આવવું શત્રુનો નાશ તમામ
લોકોનું મીત્રીપણું જાણવું ॥ ૪૫ ॥ મધ્યમ ખળ પામેલો ગુરુ
વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ શત્રુ અને લોકોથી વીરોધ તથા
દુખનું થવું અને ચોર વીગેરેનો ભય જાણવો ॥ ૪૬ ॥

અલ્પબલેજવિબ્દપેનૃપતિતોધનનાશોબંધુ
 વિરોધવાતોગ્રપીડાદિકંતનુક્ષયશ્ચ ॥૪૭॥
 ઉત્તમબલેકવાવબ્દપેસુતમિત્રકલત્રાદિસુ
 સ્વંપ્રતાપારોગ્યાદિકંચ ॥ ૪૮॥મધ્યબલેક
 વાવબ્દપેસ્વજનવિરોધશ્લેષમાર્તિકાર્યાર્થહા
 ન્યાદિકંમોહોદ્ભવશ્ચ ॥૪૯॥અલ્પબલેકવા
 વબ્દપેસકલજનકલહાર્થહાનિશોકભયાદિ
 કંમતિસંક્ષયશ્ચ ॥ ૫૦ ॥ ઉત્તમબલેશનાવ
 બ્દપેવનપર્વતાદિતોલાન્નોવાણિજ્યાદિતો
 લાભશ્ચ ॥ ૫૧ ॥

ટીકા--અલ્પ બળવાળો શુકર વરસનો સ્વામી હોયતો રાજાથી
 ધનનો નાશ, ભયભ્રાંથી વીરોધ, વાયુની પીડા તથા શરીરનો નાશ
 બાણે ॥૪૭॥ ઉત્તમ બળવાળો શુકર વરસનો સ્વામી હોયતો
 પુત્ર, મિત્ર, સ્ત્રીથી, સુખ તથા પ્રતાપ અને તનદુરસ્તી વીગેરે
 બાણે ॥ ૪૮ ॥ મધ્યમ બળ પામેલો શુકર વરસનો સ્વામી
 હોય તો પોતાનાં માણસોથી વીરોધ સંલેખમ, ઊંધરસ વીગેરે-
 ની પીડા, ધનની હાની વીગેરે તથા મોહ થવાપાતું બાણે
 ॥ ૪૯ ॥ અલ્પ બળ પામેલો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો
 સરવ લોકથી ક્લેશધનની હાની શોક ભય વીગેરે તથા બુધીનો

નાશ જાણવો ૧૫૦૧ ઉત્તમ ખળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી
હોયતો વનપરવત વીગેરેથી લાભ તથા વેપારથી લાભજાણવો ૫૧

મધ્યબલેશનાવબ્દપેસ્વજનરાજવિરોધવા
તોદ્ગવજઠરપૃષ્ઠાર્તિનેત્રરુગાદિકંધનહાનિ
શ્ર ॥ ૫૨ ॥ અલ્પબલેશનાવબ્દપેક્રિયા
વિફલતાનિલરુગર્થહાન્યાદિકંદંષ્ટ્રજયં
મૃત્યુશ્ર ॥ ૫૩ ॥ જીવકવીહતરુચૌનીચ
ગેબ્જેગદપ્રાપ્તિઃ ॥ ૫૪ ॥ રંધ્રપોંગેંગપોરં
ધ્રેતૌકુરયુતદૃષ્ટૌશસ્ત્રમૃત્યુકરૌ ॥ ૫૫ ॥

ટીકા—-મધ્યમ ખળ પામેલો શની વરસનોસ્વામી હોય તો
પોતાનાં માણસો તથા રાજથી વીરોધ તથા વાયુથી થએલ
પેડ તથા ખરડે પીડા તથા આંખે પીડાધનની હાની વીગેરે
જાણવું ॥૫૨॥ અલ્પ ખળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય
તો કરવા માંડેલ કામનું ફાગટપાણું, વાયુનો રોગ, ધનની હાની
વીગેરે તથા ડાઠવડે ઘાતડી જંતુઓનો ભય તથા મૃત્યુનો
ભય જાણવો ॥ ૫૩ ॥ ગુરૂ અને શુકર અસ્ત ના હોય અને
નીચનો ચંદ્રમા હોય તો રોગની પ્રાપ્તી જાણવી ॥ ૫૪ ॥
લગનનો સ્વામી આઠમે હોય અને આઠમાનો સ્વામી લગનમાં
એઆ ખંતે પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલા હોય તો શસ્ત્રથી મૃત્યુ
કરનારા જાણવા ॥ ૫૫ ॥

જન્માંગેથિહેશાવર્કકરલુપ્તૌયમેક્ષિતયુતૌ
 રિષ્ટકરૌ ॥ ૫૬ ॥ જન્માંગાદષ્ટમાબ્દાંગ
 મિંથિહાપેક્ષિતયુતંરિષ્ટકરં ॥ ૫૭ ॥ શુ
 નાદૃષ્ટાબ્જૌંગારિદ્યુનરંધ્રાંત્યગોરિષ્ટકરઃ
 ॥ ૫૮ ॥ તેષ્વેવાબ્જોકુજેક્ષિતયુતોશસ્ત્રા
 મ્નિકષ્ટકરઃ ॥ ૫૯ ॥ તેષ્વેવાબ્જોશનિયુ
 તેક્ષિતોઽનિલપ્રકોપકરઃ ॥ ૬૦ ॥ કુજે
 ક્ષિતયુતાબ્દાંગપોરંધ્રેમૃતિદઃ ॥ ૬૧ ॥

ટીકા — જનમલગનનો અને મુંથાનો સ્વામી સૂર્યકીરણમાં
 અસ્ત હોય અને શનીએ યુક્ત કે જોચલહોય તો રીષ્ટના
 કરનારો જાણવો ॥ ૫૬ ॥ જનમલગનથી આઠમું વરસ લગન
 હોય અને મુંથાના સ્વામી એ યુક્ત કે જોચલ હોય તો રીષ્ટ કર-
 નારું જાણવું ॥ ૫૭ ॥ શુભગ્રહોએ ન જોચલ ચંદ્રમાં લગનમાં છઠે,
 સાતમે, અ ઈમે, કે ખારમે હોય તો રીષ્ટ કરનારો જાણવો ॥ ૫૮ ॥
 એઆ સ્થાનોમાં ચંદ્રમાં મંગળે યુક્ત કે જોચલ હોય તો શસ્ત્ર ધ્યા
 અગનીથી કષ્ટ કરનારો જાણવો ॥ ૫૯ ॥ એઆ સ્થાનમાં
 ચંદ્રમાં શનીએ યુક્ત કે જોચલ હોય તો વાયુનો પ્રકોપ કર-
 નારો જાણવો ॥ ૬૦ ॥ મંગળે યુક્ત કે જોચલ વરસના લગ-
 નનો સ્વામી આઠમે હોય તો મૃત્યુ કરે ॥ ૬૧ ॥

લગ્નેથિહેશાવર્કમંડલગાવાર્કિયુતેક્ષિતૌમ્
 તિકરૌ ॥૬૨॥ અર્થારિંધ્રાંત્યગાક્રુરારિષ્ઠ
 પ્રદાઃ ॥૬૩॥ શનિયુતેક્ષિતેંથિહાઽનિલપ્ર
 કોપદા ॥૬૪॥ ષડષ્ટાંત્યગાપાપયુતેંથિહા
 શસ્ત્રાગ્નિકષ્ટદા ॥૬૫॥ જન્માંગાદસ્તાયુઘ્ય
 યબંધુગેંથિહારિષ્ઠદા ॥૬૬॥ તેષુક્રુરેક્ષિતયુ
 તોક્તારિષ્ઠદા ॥૬૭॥ તેષુસૌમ્યેક્ષિતયુતોક્તા
 લ્પરિષ્ઠદા ॥૬૮॥

ટીકા — લગન અને મુંથાનો સ્વામી શનીએ યુક્ત કે જો-
 એલા સૂર્યમંડળમાં હોય તો મૃત્યુ કરનારા જાણવા ॥ ૬૨ ॥
 ખીજ, છઠે, આઠમે અને ખારમે પાપગ્રહે હોય તો તે ઊરિષ્ઠ
 કરનારા જાણવા ॥ ૬૩ ॥ શનીએ યુક્ત કે જોએલ મુંથા
 વાયુનો પ્રકોપ કરે ॥ ૬૪ ॥ પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ મુંથા
 છઠે, આઠમે કે ખારમે હોય તો શસ્ત્ર અગનીથી કષ્ટ દેનારી
 જાણવી ॥ ૬૫ ॥ જનમ લગનથી ત્રીજે, સાતમે, આઠમે
 કે ખારમે મુંથા હોય તો રીષ્ઠ કરે ॥ ૬૬ ॥ તેમાં પાપગ્રહે
 યુક્ત કે જોએલ હોય તો કહા મુજબ રીષ્ઠ કરે ॥ ૬૭ ॥
 તેમાં શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય તો કહાથી થોડું શી-
 ષ્ટ કરે ॥ ૬૮ ॥

લગ્નદ્વોઃષષ્ઠાષ્ટમાંત્યગાઃલગ્નૈથિહાયુપાઃરિષ્ટ
પ્રદાઃ ॥૬૯॥ સાંગપાઃસૌમ્યાકેંદ્રત્રિકોણ
ગારિષ્ઠહંતારઃ ॥૭૦॥ બલાઢ્યેજ્યોકેંદ્ર
સ્થોરિષ્ઠવિનાશકરઃ ॥૭૧॥ લગ્નપોશુમે
ક્ષિતયુતોકેંદ્રગોરિષ્ઠનાશકઃ ॥૭૨॥ મુંથ
હેશોશુનેક્ષિતયુતોત્રિકોણકેંદ્રગોરિષ્ઠઘ્નઃ
॥૭૩॥ કેંદ્રત્રિકોણગાઃશુભાઃત્ર્યરિલાન્ન
ગાઃકુરાઃ લક્ષ્મિપ્રાપ્તિકરાઃ ॥૭૪॥ સ્વતું
ગોપગૌશનિશુક્રૌકેંદ્રસ્થૌધનપ્રદૌ ॥૭૫॥

ટીકા—લગને અને ચંદ્રમાથી હઠે, આઠમે કે પારમે
લગન મુંથા અને આઠમાના સ્વામીએ હોય તો રીષ્ટ કરે
॥ ૬૯ ॥ લગનના સ્વામીએ યુક્ત શુભગ્રહો કેંદ્ર કે
ત્રીકોણમાં હોય તો રીષ્ટને હણે ॥ ૭૦ ॥ ખળ પામેલો
ગુરુ કેંદ્રમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥ ૭૧ ॥ શુભગ્રહ
યુક્ત કે જોએલ લગનનો સ્વામી કેંદ્રમાં હોય તો રીષ્ટને
હણે ॥ ૭૨ ॥ મુંથાનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ
ત્રીકોણ કે કેંદ્રમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥ ૭૩ ॥
શુભગ્રહો કેંદ્ર કે ત્રીકોણમાં હોય અને પાપગ્રહો ત્રીજે, છઠે કે
અગીયારમે હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥ ૭૪ ॥ ગિંચના શની
અને શુકર કેંદ્રમાં હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥ ૭૫ ॥

શુભેક્ષિતયુતોંબુપોતુર્યેધનાત્તિકરઃ॥ ૭૬
 ॥ લગ્નેજ્યોશુન્નેક્ષિતયુતોદ્રવ્યપ્રાત્તિકરઃ
 ॥ ૭૭ ॥ શુભેક્ષિતયુતોર્થપોલગ્નગોધ
 નપ્રદઃ॥૭૮॥ધર્મેશોંગેસૌમ્યયુતદૃષ્ટોદ્રવ્ય
 દઃ ॥૭૯॥ લગ્નેજ્યોંગપેનાસ્તસ્થેનેક્ષિતો
 ક્ષિતિપેમ્બ્યોધનાત્તિકરઃ ॥૮૦॥ જીવયુતા
 ર્થેશોર્થેર્થવૃદ્ધિકરઃ ॥ ૮૧ ॥ લગ્નપોવ
 નિજયુતોક્ષિતોરંધ્રેપવનાપિત્તકફકૃચ્ચધનક્ષ
 યકરઃ ॥ ૮૨ ॥

ટીકા—શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો ચોથાનો સ્વામી ચોથે
 હોય તો ધનની પ્રાપત્તી કરે ॥ ૭૬ ॥ લગનમાં ગુરુ શુભગ્રહે
 યુક્ત કે જોએલો હોય તો ધનની પ્રાપત્તી કરે ॥ ૭૭ ॥ શુભગ્રહે
 યુક્ત કે જોએલો ખીજનો સ્વામી લગનમાં હોય તો ધનની
 પ્રાપત્તી કરે ॥૭૮॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ નવમાનો સ્વામી
 લગનમાં હોય તો ધન આપે ॥ ૭૯ ॥ સાતમે રહેલ લગનના
 સ્વામીએ જોયેલો ગુરુ લગનમાં હોય તો રાજાઓથી ધન પ્રાપત્તી
 કરે ॥ ૮૦ ॥ ખીજનો સ્વામી ખીજે ગુરુ યુક્ત હોય તો
 ધનની વૃદ્ધી કરે ॥ ૮૧ ॥ લગનનો સ્વામી મંગળે યુક્ત કે
 જોયેલો આઠમે હોય તો વાત પીત અને કદુ કરે તથા ધનનો
 નાશ કરે ॥ ૮૨ ॥

ગ્રહાઃસ્વદીપ્તિશમધ્યેષ્વત્યંતંશુભદાઃ ८૩॥
 તદતિક્રમેન્યુનફલપ્રદાઃ ॥ ૮૪ ॥ મૃતિ
 પેનાન્વિતોગેશોયદ્ભાવસ્થોતદ્ભાવહાનિપ્રદઃ
 ॥ ૮૫ ॥ જનુવર્ષયોસબલાગ્રહાપુર્ણફલ
 પ્રદાઃ ॥ ૮૬ ॥ યેગ્રહાજન્માનિબલાઢ્યાઃ
 વર્ષેહીનબલાસ્તેબ્દપૂર્વજાગેશુમાશ્વાપરમા
 ગેનેષ્ટાઃ ॥ ૮૭ ॥ જનુષિહીનબલાગ્રહાવ
 ર્ષેબલાઢ્યાસ્તેબ્દપૂર્વજાગેશુજાશ્વાપરજા
 ગેશુમાઃ ॥ ૮૮ ॥

ટીકા—પોતાના દીપતાં સોમાં રહેલા ગ્રહો અત્યંત શારૂ
 ફળ આપનારા જાણવા ॥ ૮૩ ॥ દીપતાં શોથી વધતા હોય
 તો આશુ આપનારા જાણવા ॥ ૮૪ ॥ લગનનો સ્વામી આ-
 ઠમાના સ્વામી સાથે જે ભાવમાં રહે હોય તે ભાવનો નાશ
 જાણવો ॥ ૮૫ ॥ જનમ અને વરશ એ ખંનેમાં ખળવાળા
 ગ્રહો હોય તે પરીપુરણ ફળ આપનારા જાણવા ॥ ૮૬ ॥ જે
 ગ્રહો જનમમાં ખળ પામેલો હોય અને વરશમાં હીન ખળવાળા
 હોય તો વરશના પેહેલા ભાગમાં સારૂ ફળ આપે અને વરશના
 પાછળના ભાગમાં નઠારૂ ફળ આપે એમ જાણવું ॥ ૮૭ ॥ જે ગ્રહો
 જનમમાં હીન ખળવાળા હોય અને વરશમાં સારા ખળવાળા
 હોય તો તે ગ્રહો વરશના પેહેલા ભાગમાં અશુભ ફળ આપે અને
 છેલા ભાગમાં સારૂ ફળ આપે એમ જાણવું ॥ ૮૮ ॥

ઉન્નયત્રવિર્યહીનાસ્તેત્યંતમનિષ્ઠાઃ ॥ ૮૯॥
 સ્વસ્વામિશુન્નેક્ષિતયુતંસહમંબલયુતં। ૯૦।
 તદ્વિપર્યયેબલહીનંસહમં ॥ ૯૧ ॥ બલાબ
 લવિચારેણયેષાંસંજવસ્તાન્યેવફલદાનિ
 । ૯૨।સહમાધિપવશાત્સહમબલાબલં। ૯૩।
 સહમસ્થાનાદિવશાદપિબલાબલં ॥ ૯૪॥
 દ્વયોર્બલાબલાનુમાનેનસિદ્ધંબલં ॥ ૯૫ ॥
 સહમફલેષુફલાત્તિયોગ્યતયાફલં॥૯૬॥

ટીકા—જનમ તથા વરશ ખંતેના હીન ખજવાળા હોય
 તે ઘણા ખરાખ જાણવા ॥ ૮૯ ॥ પોતાના સ્વામીએ
 અગર શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલું સહમ ખજવાળું જાણવું
 ॥ ૯૦ ॥ એથી ઉલટું હોય તે ખજહીન જાણવું ॥ ૯૧ ॥
 ખલાખજના વીચાર વડે જોએનો ફળ આપવાનો સંભવ હોય
 તેજોજ ફળ આપે ॥ ૯૨ ॥ સહમના સ્વામીથી પણ સ-
 હમનું ખલાખજ જાણવું ॥ ૯૩ ॥ સહમના સ્થાનાદીકથી
 પણ ખલાખજ જાણવું ॥ ૯૪ ॥ ખંતે ખલાખજ જોવાની
 રીતથી અનુમાન કરી સીધે ખલાખજ જાણવું ॥ ૯૫ ॥
 સહમ વીગરેના ફળ કેવામાં ફળ પ્રાપ્તીની ચાગ્યતા હોય તે
 ફળ કેવું ॥ ૯૬ ॥

દ્વિવાર્ષિકબાલસ્યાત્મજસંભવેપિનવાચ્યં
 ॥ ૯૭ ॥ તદ્વદેષોયોગોષંઠાનામપિનવા
 ચ્યઃ ॥ ૯૮ ॥ તદ્વદ્વંધ્યાદિનામપિનોવાચ્યઃ
 ॥ ૯૯ ॥ એવમસ્થિલેષુવિમ્મશ્ચવાચ્યં ॥ ૧૦૦ ॥
 સહમાદિનામેકાબ્દનૈવફલોપલબ્ધિત્વાત્
 ૧।સહમતદિશાંતરભાગાસ્વોદયઘ્નાસ્વસ્વા
 મિન્નક્કાલબ્ધંફલાત્તિસિમાસ્યદિનાનિ ૨।
 રોમકોક્તાનયારિત્યાફલાત્તિસિમાસ્યદિ
 નાનિવાચ્યાનિ ॥ ૩ ॥

ટીકા—એ વરશના ખાળકને પુત્ર સહમનો સંભવ હોય તો
 પણ કેવો નહીં ॥ ૯૭ ॥ તેમજ એ યોગ હીજડાને હોય તો
 પણ ન કેવો ॥ ૯૮ ॥ તેમજ વાંઝણી વીગરેને ન કેવો
 ॥ ૯૯ ॥ એ પ્રમાણે તમામ ખાખતમાં વીચાર કરી કેવું
 ॥ ૧૦૦ ॥ સહમાદી કોનું ફળ એક વરશમાંજ મળે છે માટે
 ॥ ૧ ॥ સહમ અને તેનો સ્વામી એઓના અંતરના અંશે
 યોત્તાના ઉદયમા ને ગુણી ત્રૈણસેયે ભાગ લેતાં લખ્ય આવે
 તે ફળ મળવાના અવધીના દીવસો જાણવા ॥ ૨ ॥ રો-
 મકાચાર્યની કહેલી આ રીતીયે ફળ પ્રાપ્તીના અવધી દીવસો
 કેવા ॥ ૩ ॥

પૂર્ણબલોર્કઃસ્વદશાયાંગજાશ્વલાન્નબલકાં
 ત્યાદિકંતનુયાત્ ॥ ૪ ॥ સ્વદશાયાંવ્યાપારપુ
 રગ્રામાદિતોદ્રવ્યલાન્નસુખદોમધ્યબલોર્કઃ
 ॥ ૫ ॥ સ્વદશાયાંરોગશોકભયાદિપ્રદોઽ
 લ્પબલોર્કઃ ॥ ૬ ॥ સ્વદશાયાંતેજોભ્રંશઘાત
 નૈસ્વબંધુવિરોધાદિપ્રદોવિબલોર્કઃ ॥ ૭ ॥
 પૂર્ણબલશ્રંદોનૃપલાન્નધનાતિશત્રુક્ષયાદિ
 પ્રદઃસ્વદશાયાં ॥ ૮ ॥ મધ્યબલશ્રંદ્રોવ્યા
 પારાર્થલાભધર્મોદયાદિપ્રદઃસ્વદશાયાં ॥ ૯ ॥

ટીકા — પુરણુ ખળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં હાથી
 ઘોડા કાંતી ખળ વીગરેનું સુખ આપે ॥ ૪ ॥ મધ્યમ ખળ
 પામેલો રવી પોતાની દશામાં વેપાર ગામ વીગરેથી સુખ
 દેનારે જાણુવો ॥ ૫ ॥ અલ્પ ખળ પામેલો રવી પોતાની
 દશામાં રોગ શોક ભય વીગરે આપે ॥ ૬ ॥ ખળ વીનાનો
 રવી પોતાની દશામાં ભયઝાથી વીરોધ તેજની હાની-ઘાત ની-
 રધનપણું કરે ॥ ૭ ॥ પુરણુ ખળ પામેલો ચંદરમા પોતાની
 દશામાં રાજથી લાલ, ધનની માપતી, શત્રુને નાશ કરે
 ॥ ૮ ॥ મધ્ય ખળ પામેલો ચંદરમા પોતાની દશામાં વેપારથી
 ધનનો લાભ અને ધરમનો ઉદય કરે ॥ ૯ ॥

સ્વમિત્રપુત્રદારાદિવૈરત્વાર્થનાશાદિકરોલ્પ
 બલશ્ચંદ્રસ્વદશાયાં ॥ ૧૦ ॥ સ્વદશાયાં
 નિક્ષાટનવાતપિત્તકફાર્તિસ્વજનવૈરાદિપ્ર
 દોવિબલશ્ચંદ્રઃ ॥ ૧૧ ॥ પૂર્ણવિર્યોકુજઃસ્વદશા
 યારણજયનૃપતિસમાગમધનાસિકરઃ ૧૨
 મધ્યબલોવનિજોરિપુત્રયરુધિરામયાદિપ્ર
 દસ્વદશાયાં ॥ ૧૩ ॥ સ્વદશાયાંપુત્રમિ
 ત્રદારાદિવિરોધાદિપ્રદોલ્પવિર્યોવનિનંદ
 નઃ ॥ ૧૪ ॥ ધિવિર્યોગારકઃસ્વદશાયાંબ
 લાર્થસ્વજનનાશપ્રદોમૃત્યુપ્રદશ્ચ ॥ ૧૫ ॥

ટીકા—અહ્ય ખળ પામેલો ચંદ્રમા પોતાની દશામાં સ્ત્રી
 પુત્ર અને મીત્રથી વૈર તથા ધનનો નાશ કરે ॥ ૧૦ ॥ ખળ
 વીનાનો ચંદ્રમા પોતાની દશામાં પોતાના માણસોથી વૈર, વાત,
 ખીત, કફનો રોગ તથા માગી ખાવા વીગરે કરે ॥ ૧૧ ॥ પુરણ
 ખળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં લડાઈમાં ક્તે રાખનો
 સમાગમ અને ધનની માપતી કરે ॥ ૧૨ ॥ મધ્યમ ખળ પામેલો
 મંગળ પોતાની દશામાં શત્રુથી ભય રૂધીર વીકાર વીગરે કરે ॥ ૧૩ ॥
 અહ્ય ખળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં પુત્ર સ્ત્રી અને મીત્રથી
 વીરોધ વીગરે કરે ॥ ૧૪ ॥ ખળ વીનાનો મંગળ પોતાની દશામાં
 ખળધન અને પોતાના માણસોનો નાશ તથા પોતાનું મૃત્યુકરે ૧૫

પૂર્ણબલોજ્ઞઃસ્વદશાયાંસ્વહસ્તાર્જિતાર્થસ્વ
 જનનૃત્યરાજ્યસૌર્યપ્રદઃ૧૬મધ્યબલોજ્ઞ
 સ્વદશાયાંબુદ્ધિવૃધિવિદ્યાવિલાસાદિપ્રદઃ
 ૧૭અલ્પબલોજ્ઞસ્વદશાયાંસ્વજનમૃત્યવિ
 રોધકીર્તિંક્ષયાદિપ્રદઃ૧૮॥વિવિર્યોજ્ઞસ્વ
 દશાયાંવિત્તમાતિક્ષયાદિપ્રદઃ૧૯સબલસુરે
 જ્યસ્વદશાયાંમાનકીર્તિરાજ્યસુખાદિપ્રદઃ
 ૨૦।મધ્યબલોજીવિસ્વદશાયાંઠ્યાપારાર્થા
 ગમપુત્રમિત્રકલત્રાદિસુખપ્રદઃ ॥ ૨૧ ॥

ટીકા—પુરણ ખજ પામેલો બુદ્ધ પોતાની દશામાં પોતાના
 હાથે ઉત્પન્ન કરેલ ધન પોતાનાં માણસો તથા ચાકર તથા
 રાજ્ય એઓનું સુખ આપે ॥ ૧૬ ॥ મધ્યમ ખજ પામેલો બુદ્ધ
 પોતાની દશામાં બુદ્ધીની વૃદ્ધી વીઢીયાનો વીલાસ કરે ॥ ૧૭ ॥
 અલ્પ ખજ પામેલો બુદ્ધ પોતાની દશામાં પોતાનાં માણસો તથા
 ચાકરોથી વીરોધ કીરતીનો નાશ વીગરે કરે ॥ ૧૮ ॥ ખજ
 વીનાનો બુદ્ધ પોતાની દશામાં ધનનો ઘણો નાશ કરે ॥ ૧૯ ॥
 પુરણ ખજવાજો ગુરુ પોતાની દશામાં માન કીરતી અને
 રાજ સુખ વીગરે આપે ॥ ૨૦ ॥ મધ્યમ ખજ પામેલો ગુરુ
 પોતાની દશામાં વેપારથી ધનનું આવડું પુત્ર સ્ત્રી અને મીત્રનું
 સુખ કરે ॥ ૨૧ ॥

અલ્પબલોજીવોમિત્રપુત્રકલત્રવિરોધાદિ
પ્રદસ્વદશાયાં ॥ ૨૨ ॥ વિવિર્યોજીવ
સ્વદશાયાંદુસ્વાગમધર્મર્થનાશાદિપ્રદઃ
॥ ૨૩ ॥ પૂર્ણબલોભૃગુસ્વદશાયાંરાજ્ય
કલત્રાર્થસુખાદિપ્રદઃ ॥ ૨૪ ॥ મધ્યબ
લોભૃગુસ્વદશાયાંસ્ત્રીપક્ષાર્થાગમાંબરમિષ્ઠા
ન્નાદિપ્રદઃ ॥ ૨૫ ॥ અલ્પબલોભૃગુસહોત્થા
ત્મજકામિનીક્રેશાદિપ્રદસ્વદશાયાં ॥ ૨૬ ॥
વિવિર્યોભૃગુસ્વદશાયાંસંભ્રમણજ્ઞાનયશ
ર્થનાશકરઃ ॥ ૨૭ ॥

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો ગુરૂ પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર
અને મીત્રાદીકથી વીરોધ કરે ॥ ૨૨ ॥ બળ વીનાનો ગુરૂ
પોતાની દશામાં દુષ્ટ તથા ધરમ અને ધનનો નાશ કરે ॥ ૨૩ ॥
પુરણ બળવાળો શુકર પોતાની દશામાં રાજ સ્ત્રી તથા ધનનું
શુષ્ક કરે ॥ ૨૪ ॥ મધ્યમ બળવાળો શુકર પોતાની દશામાં
સ્ત્રીના પક્ષથી ધનનું આવડું તથા વસ્ત્ર ભોજન વીગરેનું શુષ્ક
કરે ॥ ૨૫ ॥ અલ્પ બળ પામેલો શુકર પોતાની દશામાં સ્ત્રી
પુત્ર તથા ભય વીગરેથી ક્રેશ કરે ॥ ૨૬ ॥ બળ વીનાનો
શુકર પોતાની દશામાં રખડવું તથા જ્ઞાનયશ અને ધનનો
નાશ કરે ॥ ૨૭ ॥

પૂર્ણબલોર્કજસ્વદશાયાંનીચાધિપત્યપરાંગ
 નાસિસુખાદિપ્રદઃ ॥ ૨૮ ॥ મધ્યબલોર્કજ
 સ્વદશાયાંસ્વજનવિરોધાર્થનાશાદિપ્રદઃ
 ॥ ૨૯ ॥ અલ્પબલોર્કજસ્વદશાયાંમિત્રકલ
 ત્રપુત્રાદિક્લેશપ્રદઃ ॥ ૩૦ ॥ વિવિર્યોર્કજસ્વદ
 શાયાંસુતદારામિત્રદુઃસ્વદોમૃત્યુપ્રદશ્ચ ૩૧
 લગ્નદશાફલંતદીશવશાદ્વાચ્યં ॥ ૩૨ ॥ માસે
 શ્વરોમાસાંગપ્રોનકલ્પનીયઃ ॥ ૩૩ ॥ પંચાધિ
 કારિણાંજન્મપસ્થાનેઽબ્દપોઽબ્દપસ્થાનેમા
 સાંગપંસંસ્થાપ્યાબ્દપવત્માસપોકાર્યઃ ॥ ૩૪ ॥

ટીકા — પુરણ ખળ પામેલો શની પોતાની દશામાં નીચ
 અધીકાર તથા પરસ્ત્રીની પ્રાપ્તી વીગરે સુખ કરે ॥ ૨૮ ॥
 મધ્યમ ખળ પામેલો શની પોતાની દશામાં પોતાના માણસોથી
 વીરોધ તથા ધનનો નાશ કરે ॥ ૨૯ ॥ અલ્પ ખળ પામેલો
 શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર તથા મિત્રથી ક્લેશ કરે ॥ ૩૦ ॥
 ખળ વીનાનો શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી, પુત્ર, મિત્રાદીકથી દુખ
 તથા મૃત્યુ કરે ॥ ૩૧ ॥ લગનની દશાનું ફળ તેના સ્વામીથી
 જાણું ॥ ૩૨ ॥ માસના લગનને સ્વામી માસેશ્વર કલ્પના કરવો
 નહી ॥ ૩૩ ॥ પંચાધીકારીઓમાં જનમપત્નીનાસ્થાને વરશપતી
 અને વરશપતીના સ્થાને માસના લગનનો સ્વામી દાખલ કરી
 વરશના સ્વામીની માફક માસેશ્વર પણ કરવો ॥ ૩૪ ॥

માસપનવાંશપાદિતોફલવિશેષઃ॥ ૩૫॥ શો
ષવર્ષવત્ફલંવિમૃશ્યવાચ્યં ॥ ૩૬॥ इतिश्री
गणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचिते
ज्योतिर्विद्भूषणेवर्षफलकथनाध्यायोनवमः
॥ ९॥ शुभेभिंधुरास्यमादौसंस्मरेत् ॥ १ ॥
दिनक्षयर्द्धिसंक्रमणयामार्द्धवैधृतिपातकु
लिकंशुभेसंप्रजेत् ॥ २ ॥ गंडांतमेकार्गल
मसितानंगचतुर्दिनंपित्रोक्षयदिनंखलहोरां
सूर्याब्जक्रांतिसाम्यंनिशादिनार्द्धेच ॥ ३ ॥

ટીકા — માસ પતીના નવાંશપતી વીગરેથી ફળની વીસેશતા
જાણવી ॥ ૩૫ ॥ ખાકી રહુ તે વરશના ફળની માફક વીચાર
કરી કહેવું ॥ ૩૬ ॥ ઇતીશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજ કરુણાશંકર
વીરચીતેજ્યોતીર્વિદ્યુત્પણ્ન સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાશાયાં વર્ષફળ
કથનાધ્યાયો નવમઃ ॥ ૯ ॥ શુભ કામમાં પેહેલું ગળનનનું
સ્મરણ કરવું ॥ ૧ ॥ તીથીનો ક્ષય અને વૃદ્ધી તથા તમામ
સંક્રમણ તથા ચાર્ધયોગ વૈધૃત વ્યતીપાત અને કુલીક એએ
શુભ કામમાં તજવાં ॥ ૨ ॥ ગંડાંત એ કાર્ગલ તથા અંધારી
તેરશક્ષી ચાર દાડા માખાપનો સંવહરીનો દાડો પાપગ્રહની
હોરા રવી ચંદરનો ક્રાંતીસામ્ય મધ્યાન તથા મધ્યરાત્રી એએ
પણ શુભકામમાં તજવાં ॥ ૩ ॥

પરિઘાદિદલમાત્રાર્તવંજન્મમાસાદિકંગ્રહ
 ણર્ક્ષેવિવ્યાશૂવગંડાતિપુયુતિષુઞ્યંકેષ્વંકર
 સર્તુપૂર્વઘટિકાશ્ચ ॥ ૪ ॥ ગ્રહજનિમરણો
 દ્ભવંસુતકેદુશ્ચિન્હાન્યગ્રજજ્યેષ્ઠપાપયુગિતૈ
 પ્યજ્ઞાનિવિદ્ધર્ક્ષેજન્મપકવીજ્યાસ્તંવ્યાધ્ય
 શુજ્ઞચંદ્રાદિકંશુજ્ઞેસંત્યજેત્ ॥ ૫ ॥ સૂ-
 ર્યર્ક્ષાત્પંચાશ્ચયોશ્ચાગ્ન્યસ્ત્રસાધ્યંસિદ્ધિદં
 શુભંન ॥ ૬ ॥

ટીકા—પરીધનો પેહેલો અરધભાગ માતુનું રતુ જનમના
 માસ તીથીવાર નક્ષત્રાદીક ગ્રહણનું નક્ષત્ર અને ચાગોમાં વિશ
 કુંભની પેહેલી ત્રણ ઘડી વ્યાધાતની પેહેલી નવ ઘડી શુભની
 પેહેલી પાંચ ઘડી વજૂની પેહેલી નવ ઘડી ગંજની પેહેલિ છ
 ઘડી અતીગંજની પેહેલી છ ઘડી એઓપણ શુભકામમાં તજવાં
 ॥૪॥ ગ્રહણ જનમ અને મરણનું મુતક નહારાં ચીન્હ પેહેલા
 સંતાનનો જ્યેષ્ઠમાસ પાપગ્રહે ભોગવેલ તથા યુક્ત તથા ભોગવ-
 વાનું નક્ષત્ર તથા વેધવાળુ નક્ષત્ર તથા જનમપતી ગુરૂ અને
 શુકરનો અસ્ત વ્યાધી અને અશુભ ચંદ્રમા વીગરે શુભ કામમાં
 તજવાં ॥ ૫ ॥ સૂર્યના પનરીઆ નક્ષત્રથી પાંચમાં અને
 દશમા નક્ષત્રમાં અગની અને શસ્ત્ર વડે સાધ્ય કામ સીધી આ-
 પનારૂં જાણવું અને ખીજું શુભ કામ કરવું નહી ॥ ૬ ॥

સપ્તમાષ્ટમયોશ્ચ ॥ ૭ ॥ ચતુર્દશપંચદશયોશ્ચ
 ॥ ૮ ॥ અષ્ટાદશૈકોનવિંશયોશ્ચ ॥ ૯ ॥ એકવિં
 શાદિષુભેષુચ ॥ ૧૦ ॥ અશ્વિન્યાદિનાંસ્વેશ
 તોસંજ્ઞા ॥ ૧૧ ॥ અશ્વિન્યાઃદસ્રાવિશઃ ॥ ૧૨ ॥
 જરણીશોયમઃ ॥ ૧૩ ॥ કૃત્તિકેશોદહનઃ
 ॥ ૧૪ ॥ રોહિણીશોબ્રહ્મા ॥ ૧૫ ॥ મૃગસ્યેશ
 શ્ચંદ્રઃ ॥ ૧૬ ॥ આર્દ્રેશોમહાદેવઃ ॥ ૧૭ ॥ પુનર્વ
 સુપોઽદિતિઃ ॥ ૧૮ ॥ પુષ્યેશોગુરુઃ ॥ ૧૯ ॥
 અશ્લેષેશઃસર્પઃ ॥ ૨૦ ॥

ટીકા — સાતમા અને આઠમામાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૭ ॥
 ચઉદમા અને પનરમામાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૮ ॥ અઠા-
 રમા અને આગણીશામાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૯ ॥
 એકવીશમા નક્ષત્રથી પાંચ નક્ષત્રમાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૧૦ ॥
 અસ્વિની વીગરે નક્ષત્રોની તેઓના સ્વામીથી સંજ્ઞા જાણવી
 ॥ ૧૧ ॥ અસ્વનીનો સ્વામી દસ એટલે અસ્વની કુમાર જા-
 ણવો ॥ ૧૨ ॥ બરણીનો સ્વામી યમ જાણવો ॥ ૧૩ ॥
 કરતીકાનો સ્વામી અગની જાણવો ॥ ૧૪ ॥ રોહીણીનો
 સ્વામી બ્રહ્મા જાણવો ॥ ૧૫ ॥ મૃગશીરનો સ્વામી ચંદ્રમા
 જાણવો ॥ ૧૬ ॥ આઠદરાનો સ્વામી મહાદેવ જાણવો ॥ ૧૭ ॥
 પુનર્વસુનો સ્વામી અદીતી જાણવો ॥ ૧૮ ॥ ગુરૂ પુશનો સ્વામી
 જાણવો ॥ ૧૯ ॥ અશ્લેશાનો સર્પ સ્વામી જાણવો ॥ ૨૦ ॥

મઘેશઃપિતરઃ॥૨૧॥પૂર્વાફાલ્ગુનીશોભગઃ
 ॥૨૨॥ઉત્તરાફાલ્ગુનીશોઽર્યમા ॥૨૩॥ હ
 સ્તેશોર્કઃ॥૨૪॥ચીત્રેશસ્ત્વષ્ટા ॥૨૫॥ સ્વા
 તિશોવાયુઃ॥૨૬॥ વિશાસ્વેંદ્રાગ્નિદેવતાદ્વયં
 ॥૨૭॥અનુરાધેશોમિત્રઃ ॥૨૮॥ જ્યેષ્ઠેશોવ
 જી॥૨૯॥મૂલેશોરાક્ષસ ॥૩૦॥ પૂર્વાષાઢા
 યાશ્ચજલં ॥૩૧॥ ઉત્તરાષાઢાયાશ્ચવિશ્વે
 ॥૩૨॥અભિજિતશ્ચવિધિઃ॥૩૩॥શ્રવણસ્ય
 વિષ્ણુશ્ચ ॥૩૪॥ધનિષ્ટાયાશ્ચવસવઃ॥૩૫॥

ટીકા—મઘાનો પીતૃ સ્વ મી જાણવો ॥ ૨૧ ॥ પુરવા
 ફાલ ગુનીનો ભગ સ્વામી જાણવો ॥ ૨૨ ॥ ઉત્તરાફાલગુનીનો
 અર્યમા સ્વામી જાણવો ॥ ૨૩ ॥ હસ્તાનો ૨વી સ્વામી
 જાણવો ॥ ૨૪ ॥ ચીત્રાનો વીશ્વકરમા સ્વામી જાણવો ॥ ૨૫ ॥
 સ્વાંતીનો વાયુ સ્વામી જાણવો ॥ ૨૬ ॥ વીશાખાના ઇંદ્ર
 અને અગની બે સ્વામી જાણવા ॥ ૨૭ ॥ અનુરાધાનો મીત્ર
 સ્વામી જાણવો ॥ ૨૮ ॥ જ્યેષ્ઠાનો ઇંદ્ર સ્વામી જાણવો
 ॥ ૨૯ ॥ મુળનો રાક્ષસ સ્વામી જાણવો ॥ ૩૦ ॥ પુરવાશા-
 ઢાનો જળ સ્વામી જાણવો ॥ ૩૧ ॥ ઉત્તરાશાઢાનો વીશ્વે
 સ્વામી જાણવો ॥ ૩૨ ॥ અભીજિતનો વીધી સ્વામી જાણવો
 ॥ ૩૩ ॥ શ્રવણના વીશ્ણુ સ્વામી જાણવા ॥ ૩૪ ॥ ધનિષ્ઠાના
 વસુસ્વામી જાણવા ॥ ૩૫ ॥

શતતારકાયાશ્વરુણઃ ॥૩૬॥પૂર્વાભાદ્રપ
દાયાશ્વાજૈકચરણઃ ॥૩૭॥ ઉતરાભાદ્રપ
દાયાશ્વાહિર્બુધ્ન્યઃ ॥૩૮॥ રેવત્યાશ્વપૂષા
॥ ૩૯ ॥ રોહિણિયુતોત્તરાત્રયંસ્થિરંધ્રુવંચ
॥ ૪૦ ॥ પૂર્વાત્રયમઘાયુતાભરણીકુરોગ્રા
ચ ॥ ૪૧ ॥ શ્રવણત્રયપુનર્વસુયુતાસ્વાતી
ચલાચરાચ ॥ ૪૨ ॥ અશ્વિન્યભિજિદ્યુત
હસ્તમંલઘુક્ષિત્રંચ ॥ ૪૩ ॥ ચિત્રાનુરાધા
રેવતીયુતેંદુજંમૃદુમૈત્રંચ ॥ ૪૪ ॥

ટીકા—શતભીશાનો વરુણ સ્વામી જાણવો ॥ ૩૬ ॥
પુરવા ભાદ્રપદનો અજૈક ચરણ સ્વામી જાણવો ॥ ૩૭ ॥ ઉતરા
ભાદ્રપદનો અહીર બુધન સ્વામી જાણવા ॥ ૩૮ ॥ રેવતીનો
પુશા સ્વામી જાણવો ॥ ૩૯ ॥ રોહિણી અને ત્રૈણ ઉતરા
એઓની સ્થીર અને ધ્રુવ એવી સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૪૦ ॥ ત્રણ
પુરવા મઘા અને ભરણી એઓની કુર અને ઉગ્રસંગના
જાણવી ॥ ૪૧ ॥ શ્રવણથી ત્રણ પુનર્વસુ અને સ્વાતી એઓની
ચલ અને ચર એવી સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૪૨ ॥ અસ્વની અભીજીત
અને હસ્ત એઓની લઘુ અને ક્ષીમ એવી સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૪૩ ॥
ચીત્રા અનુરાધા રેવતી અને મૃગશીર એઓની મૃદુ અને મૈત્ર
સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૪૪ ॥

કૃતિકાવિશાખાભેસાધારણેમિશ્રેચ ॥૪૫॥
 જ્યેષ્ઠાશ્લેષાદ્રાધિતમૂલંદારુણંતિક્ષણંચ ॥૪૬॥
 સ્થિરાદિભેષુસંજ્ઞાતુલ્યંકાર્યમાચરણીયં
 ॥૪૭॥સૂર્યસ્થિરસંજ્ઞઃ ॥૪૮॥ચંદ્રશ્ચંચલસં
 જ્ઞઃ ॥૪૯॥જૈમઃઊગ્રસંજ્ઞઃ ॥૫૦॥બુધોમિશ્ર
 સંજ્ઞઃ ॥ ૫૧ ॥ ગુરુક્ષિપ્રસંજ્ઞઃ ॥ ૫૨ ॥
 શુક્રોમૃદુસંજ્ઞઃ ॥ ૫૩ ॥ શનિર્દારુણસંજ્ઞઃ
 ॥ ૫૪ ॥ નક્ષત્રસમાનનાથેષુદિનરાત્રિમુદ્ધુ
 ર્તેષુનક્ષત્રોત્કંકર્મકાર્યૈ ॥ ૫૫ ॥ દિનાદિ
 તિથિલવેશઃશિવસ્તત્રાદ્રોત્કંકર્મકાર્યૈ ॥૫૬॥

ટીકા—કરતકા અને વીશાખાની સાધારણ અને મીશ્રસંજ્ઞા
 જાણવી ॥૪૫॥ જ્યેષ્ઠા, અશ્લેષા, આરદ્રા અને મુળ એઓની
 દારૂણ અને તીક્ષણ સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૬॥ સ્થિરાદીકનક્ષત્રોમાં
 સંજ્ઞા ખાસખરીમાં કામે કરવાં ॥ ૪૭ ॥ રવીનીસ્થિર સંજ્ઞા
 જાણવી ॥ ૪૮॥ ચંદ્રમાની ચર સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૯॥ મંગ-
 લની ઉગ્રસંજ્ઞા જાણવી ॥૫૦॥ બુધની મીશ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૫૧
 ગુરુની ક્ષીપ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૫૨॥ શુક્રની મૃદુ સંજ્ઞા જાણવી
 ॥ ૫૩ ॥ શનીની દારૂણ સંજ્ઞા જાણવી ॥૫૪॥ નક્ષત્ર સમાન
 સ્વામીવાળા દીનરાત્રીના મુદુરતોમાં તે તે નક્ષત્રોમાં કહેલું કામ
 કરવું ॥૫૫॥ દીનમાનના પેહેલા પનરભાગના અધીપતી મહાદેવ
 છે જેથી તેમાં આરદ્રામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૬ ॥

દિનેદ્વિતિયસ્તિથિલવેશઃસર્પસ્તત્રાશ્લેષોક્તં
કર્મકાર્યં॥૫૭॥દિનેતૃતિયોમિત્રસ્તત્રાનુરા
ધોક્તં॥૫૮॥ચતુર્થપિતાતત્રમઘોક્તંદિને ૫૯
પંચમોવસુસ્તત્રધાનિષ્ઠોક્તંદિને ॥૬૦॥ દિ
નેષષ્ઠોંબુસ્તત્રપૂર્વાષાઢોક્તં૬૧॥ દિનેસપ્તમો
વિશ્વેતત્રોત્તરાષાઢોક્તં ॥૬૨॥ દિનેષ્ટમોવિ
ધિસ્તત્રાન્નિજિદુક્તં॥૬૩॥દિનેનવમોબ્રહ્મા
તત્રરોહિણ્યુક્તં ॥ ૬૪ ॥ દિનેદશમોવજી
તત્રજ્યેષ્ઠોક્તં ॥ ૬૫ ॥

ટીકા—દીવસે ળીજા ભાગનો સ્વામી સર્પ છે માટે તેમાં
અશ્લેશામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૭ ॥ ત્રીજા મુહુરતનો સ્વામી
મિત્ર છે તેમાં અનુરાધામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૮ ॥ ચોથા
મુહુરતનો સ્વામી પીતૃ છે તેમાં મઘામાં કહેલ કામ કરવું ॥૫૯
પાંચમા મુહુરતનો સ્વામી વસુ છે તેમાં ધનેષ્ઠામાં કહેલ કામ
કરવું ॥ ૬૦ ॥ દીવસે છઠા મુહુરતનો સ્વામી જળ છે તેમાં
પુરવાશાઢામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૧॥ સાતમા મુહુરતનોસ્વામી
વીસ્વે છે તેમાં ઉત્તરાશાઢામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૨॥ આઠમા
વીધી છે તેમાં અભીજીતમાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૩॥ નવમાનો
સ્વામી બ્રહ્મા છે તેમાં રોહીણીમાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૪॥ દસ-
માનો સ્વામી ઇંદ્ર છે તેમાં જ્યેષ્ઠામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૫॥

એકાદશઇન્દ્રાગ્રીતત્રવિશાઃકોત્તરિને ॥ ૬૬ ॥
 દિનેદ્વાદશોનિશાચરસ્તત્રમૂલોત્તરિને ॥ ૬૭ ॥
 દિનેત્રયોદશોવરુણસ્તત્રશતતારકોત્તરિને ॥ ૬૮ ॥
 ચતુર્દશઅર્ચમાસ્યસ્તત્રોત્તરાફાલગુન્યુત્તરિને ॥ ૬૯ ॥
 દિનેપંચદશોનિલસ્તત્રસ્વાત્યુત્તરિને ॥ ૭૦ ॥
 રાત્રીપ્રથમતિથિલવેશશિવેવ ॥ ૭૧ ॥
 દ્વિતિયોજૈકચરણસ્તત્રપૂર્વાનાદ્રપદોત્તરારાત્રી ॥ ૭૨ ॥

ટીકા—અગીયારમા મુહુરતના સ્વામી ઇન્દ્ર અને અગની
 બે છે તેમાં વીશાખામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૬ ॥ દીવસે
 પ્યારમા મુહુરતનો સ્વામી રાક્ષસ છે તેમાં મુળમાં કહેલ કામ
 કરવું ॥ ૬૭ ॥ તેરમા મુહુરતનો સ્વામી વરુણ છે તેમાં
 શતભીશામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૮ ॥ ચઉદમાનો સ્વામી
 અર્ચમા છે તેમાં ઉત્તરાશ્વિનીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૯ ॥
 દીવસે પનરમા મુહુરતનો સ્વામી વાયુ છે તેમાં સ્વાતીમાં ક-
 હેલ કામ કરવું ॥ ૭૦ ॥ રાત્રીએ પણ રાત્રીમાંનના પેહેલા
 પનરમા ભાગના સ્વામી મહાદેવ છે તેમાં આરદ્રામાં ક-
 હેલકામ કરવું ॥ ૭૧ ॥ રાત્રીએ બીજા મુહુરતનો સ્વામી
 અજૈક ચરણ છે તેમાં પુરવા ભાદ્રપદમાં કહેલ કામ
 કરવું ॥ ૭૨ ॥

તૃતિયોહિર્બુધ્યસ્તત્રોત્તરાજાદ્રપદોક્તંરાત્રી
 ॥ ૭૩ ॥ ચતુર્થઃપૂષારાત્રૌતત્રરવત્યુક્તં
 ॥ ૭૪ ॥ રાત્રૌપંચમોદસ્રસ્તત્રાશ્વિન્યુક્તં
 ॥ ૭૫ ॥ રાત્રૌષષ્ઠોતકસ્તત્રજરણ્યુક્તં
 ॥ ૭૬ ॥ રાત્રૌસપ્તમોઘ્નિસ્તત્રકૃતિકોક્તં
 ॥ ૭૭ ॥ રાત્રાવષ્ટમોબ્રહ્માતત્રરોહિણ્યુક્તં
 ॥ ૭૮ ॥ રાત્રૌનવમઃફલ્ગુસ્તત્રમૃગોક્તં
 ॥ ૭૯ ॥ રાત્રૌદશમોદિતિસ્તત્રપુનર્વ
 સૂક્તં ॥ ૮૦ ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી અહીર યુદ્ધ છે તેમાં ઉત્તરાજાદ્ર
 પદમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૩ ॥ રાત્રીએ ચોથા મુહુરતનો
 સ્વામી પુશા છે તેમાં રેવતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૪ ॥
 રાત્રીએ પાંચમાનો સ્વામી દસ છે તેમાં અસ્વતીમાં કહેલ કામ
 કરવું ॥ ૭૫ ॥ રાત્રીએ છઠાનો સ્વામી યમ છે તેમાં ભરણીમાં
 કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૬ ॥ રાત્રીએ સાતમાનો સ્વામી અગની
 છે તેમાં કરતકામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૭ ॥ રાત્રીએ આ-
 ઠમાનો સ્વામી બ્રહ્મા છે તેમાં રોહીણીમાં કહેલું કામ કરવું
 ॥ ૭૮ ॥ રાત્રીએ નવમાનો સ્વામી ચંદ્રમા છે તેમાં મૃગશીરમાં
 કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૯ ॥ રાત્રીએ દશમાનો સ્વામી અદીતી
 છે તેમાં પુનર્વસુમાં કહેલું કામ કરવું ॥ ૮૦

રાત્રાવેકાદશોજીવસ્તત્રપુષ્પોક્તં॥૮૧॥રાત્રૌ
 દ્વાદશોવિષ્ણુસ્તત્રશ્રવણોક્તં ॥૮૨॥રાત્રૌત્ર
 યોદશોરવિસ્તત્રહસ્તોક્તં॥૮૩॥રાત્રૌચતુર્દ
 શસ્ત્વષ્ટાતત્રચીત્રોક્તં ॥ ૮૪॥રાત્રૌપંચદશો
 નિલસ્તત્રસ્વાત્યુક્તં॥૮૫॥દ્યુરાત્રિમાનતસ્તિ
 થિલવઃ॥૮૬॥આદ્યતૌમધુશુક્રશુચિનભસ્યો
 જપૌષમાસાશુન્નાન॥૮૭॥વિષ્કુંજગંડાતિ
 ગંડવ્યાઘાતશુલવજ્રવ્યતિપાતપરિઘવૈધૃ
 તયશ્ચનેષ્ટાઃ ॥ ૮૮ ॥

ટીકા—રાત્રીએ અગીઆરમાનો સ્વામી ગુરુ છે તેમાં પુ-
 ષમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૧॥ રાત્રીએ પારમાના સ્વામી વિસ્નુ
 છે તેમાં શ્રવણમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૨॥ રાત્રીએ તેરમાના
 સ્વામી રવી છે. તેમાં હસ્તમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૩॥ રા-
 ત્રીએ ચઢદમાનો સ્વામી સ્તવષ્ટા છે તેમાં ચીત્રામાં કહેલ કામ
 કરવું ॥૮૪॥ રાત્રીએ પનરમાં મુહુરતના સ્વામી વાયુ છે તેમાં
 સ્વાંતીમાં કહેલ કામ કરવું. ॥૮૫॥ દીવસે દીનમાનને પનરે
 ભાગ લેવો અને રાત્રીએ રાત્રીમાનને પનરે ભાગ લેવો એ રીતે
 તાથી લવ કરવો ॥૮૬॥ સ્ત્રીને પેટેહું રતુ આવે જેમાં ચઢતર,
 જેઠ, અશાઠ, ભાદરવો, કારતક અને પોશ એ માસો સારા નહી
 ॥૮૭॥ વીશકુંભ ગંજ અતીગંજ, વ્યાઘાત, શુળ, વજ્ર, વ્યતી-
 પતા પરીઘ અને વૈધૃત એ ચોગો પણ સારા ન જાણવા ॥૮૮॥

પાપવારાશ્ચવષ્ઠયષ્ટમીદ્વાદશ્યમારિકાસ્તિ
 થયોનેષ્ટાઃ ॥૮૯॥ પરગૃહકુત્સિતસ્થાનેચ
 ॥૯૦॥ ત્રિજ્ઞકદિનતૃતિયભાગરાત્રિસંધ્યા
 શ્ચ ॥૯૧॥ તિથિજ્ઞાદિસંધયશ્ચ ॥૯૨॥ મિશ્રો
 ગ્રામૂલતિક્ષ્ણજ્ઞાનિચ ॥૯૩॥ અનરુણાલ્પા
 ધિકશોણિતંનેષ્ટં ॥૯૪॥ ગરાદ્યષ્ટકરણાન્ય
 શુજ્ઞાનિ ॥૯૫॥ ત્રિવિધોત્પાતશ્ચ ॥૯૬॥ પાપ
 લગ્નમપિનેષ્ટં ॥૯૭॥ અરુણજીર્ણનીલચિ
 ત્રાંબરંનેષ્ટં ॥ ૯૮ ॥

ટીકા—પાપવારો તથા છઠ, આઠમ, ખારમ, અમાંસ, ચોથ,
 નોમ અને ચૌદશ એ તીથીઆ પણ સોરી ન જાણવી ॥૮૯॥
 પારકું ઘર તથા નઠારું સ્થાન પણ સારું ન જાણવું ॥૯૦॥
 ત્રૈણે ભાગ લેતાં દિવસનો ત્રીજો ભાગ તથા રાત્રી તથા
 સંધ્યાકાળ એઆ પણ સારાં ન જાણવાં ॥૯૧॥ તીથી
 તથા નક્ષત્રોના સંધીચો પણ સારા ન જાણવા ॥૯૨॥
 મીશ્ર ઉત્તર તથા મુલવીનાનાં તીક્ષણ નક્ષત્રો પણ સારાં ન
 જાણવાં ॥૯૩॥ રાતા વીનાનું થોડું અગર ઘણું રૂધીર પણ
 સારું ન જાણવું ॥૯૪॥ ગર વીગરે આઠ કરણો પણ સારાં
 ન જાણવાં ॥૯૫॥ ત્રૈણ પ્રકારનો ઉત્પાત પણ સારો ન જા-
 ણવો ॥૯૬॥ પાપ શ્રદ્ધનું લગન પણ સારું ન જાણવું ॥૯૭॥
 રાતું,કાલું, કામ્પરું અને હરણ લુગડું પણ સારું ન જાણવું ॥૯૮॥

ઋતૌસ્વસ્ત્રીપૂર્વરાત્રિચતુષ્ટયાંતેમુદિતઃસુતા
 ર્થીવિષમદિનસંધિશ્રાદ્ધતત્પૂર્વાદિનાનિત્ય
 ત્કોપેયાત્ ॥ ૮ ॥ મૂલમઘાંત્યજ્ઞાન્યપિત્ય
 ત્કા ॥ ૯ ॥ દિનાષ્ટમીચતુર્દશીજનિજપર્વાણ્ય
 પિત્યત્કા ॥ ૧૦ ॥ સુતાર્થીસુચંદ્રેવિષમમલવગ
 બલાઢ્યાકૈંદુલમેજ્યૈસ્વસ્ત્રીમુપેયાત્ ॥ ૧૧ ॥
 કન્યાર્થીવ્યસ્તૈરૈતૈસ્વસ્ત્રીમુપેયાદયુગહનિ
 ॥ ૧૨ ॥ પુષ્યાજિજિત્પુનર્વસુહસ્તાનુરાધા
 પૂર્વાજાદ્રપદાશ્વિનીચૈતાનિપુંજાનિ ॥ ૧૩ ॥

ટીકા—પુત્રની ઇછાવાળો પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને રતુ આવું
 હોય તારે પેહેલી ચાર રાત્રી પછી એકી દિવસ સંધ્યાકાળ સ.
 રાદનો દાડો તથા તેનો પેહેલો દાડો એએનો ત્યાગ કરી
 પોતાની સ્ત્રી પાસે જાય ॥ ૮ ॥ તેમજ મુલ મઘા અને રેવતી
 એએ નક્ષત્ર પણ તજવાં ॥ ૯ ॥ દિવસ તથા આડમ ચઉદસ
 જનમનું નક્ષત્ર તથા પરવાણી તીથીએ પણ તજવીએ ॥ ૧૦ ॥
 છોકરાની ઇછા વાળો પુરૂષ શુભ ચંદરમામાં એકી રાત્રી અં-
 શના ખલ પામેલા સૂર્ય ચંદર લગન અને ગુરૂ વડે પોતાની સ્ત્રી
 પાસે જાય ॥ ૧૧ ॥ છોડીની ઇછા વાળો પુરૂષ એકી દીવસોમાં
 શુભ ચંદર અને વીપરીતતાવાળા ઉપર કહેલાએ વડે પોતાની સ્ત્રી
 પાસે જાય ॥ ૧૨ ॥ પુષ્યઅભીજીત પુનર્વસુ હરત અનુરાધા પુરવા-
 ભાદરપદ અશ્વની એટલાં પુરૂષ નક્ષત્રો જાણવાં ॥ ૧૩ ॥

પુંભાન્વિતાર્કારેજ્યવારેપુંસવનંચસીમંતોન્ન
 યનંસત્ ॥૧૪॥ પર્વરિક્તોનતિથ્યાંચ॥૧૫॥
 વિમિથુનૌજભાંશયોશ્ચાશુન્નરહિતકોણાંત્ય
 યોશ્ચ ॥૧૬ ॥ દ્વિત્રિપ્રસંખ્યેમાસિપુંસવનં
 સત્ ॥૧૭॥ ચતુર્થષષ્ટાષ્ટમમાસેષુસીમંતોન્ન
 યનંસત્ ॥ ૧૮ ॥ પ્રોક્તેપુંગર્જાગ્રહબલે
 ઽનયોરિપિયોજ્વેશુક્લપક્ષશ્ચ ॥ ૧૯ ॥ ગ
 ભાંદ્યન્નાશનાંત્યેષુગુરુશુક્રાસ્તાદિકનંચિં
 ત્યં ॥ ૨૦ ॥

ટીકા—પુરૂશ નક્ષત્રે યુક્ત રવી મંગલ અને ગુરુવારે પુંસ.
 વન તથા સીમંતો નયન શુભ જાણવું ॥૧૪॥ તેમાં પરવણી
 અને રીંગતા તીર્થો આ તજવી ॥૧૫॥ લગન મુદ્ધીમાં મીથુન
 વીનાનો એકી રાશી નવમાંસ લેવા તથા પાપગ્રહ રહીત પાં-
 ચમું તથા ખારમું લેવું ॥૧૬॥ ખીજ અગર ત્રીજ મહીનામાં
 પુસવન શુભ જાણવું ॥૧૭॥ ચોથા છઠા કે આઠમા મહીનામાં
 સીમંતો નયન શુભ જાણવું ॥૧૮॥ પેહેલાં પુરૂશ ગરબને માટે
 કહેલ લગન તથા ગ્રહ ખજ આ ખંનેઓમાં જાણવાં તથા
 અજવાળીઊં પક્ષ જાણવું ॥૧૯॥ ગર્ભાધાનથી અન્નપ્રાશન
 મુદ્ધીનાં કામોમાં ગુરુ સુકરનો અસ્ત વીગરે કાંઈ પણ જોવું
 નહી ॥૨૦॥

ચરાસ્થિરમૃદુક્ષિપ્રભૈર્જનિમરણાશૌચેપિત
 દંતેવાસુતૌજાતકુર્યાત્ ॥ ૨૧ ॥ બ્રાહ્મણા
 દયઃસુતેરર્કાષ્ટિવિંશાકૃતિમિતદિવસેનામ
 કુર્યુઃ ॥ ૨૨ ॥ જાતઞ્જૈર્વાકાલાતિક્રમેચરાં
 ગાંત્યગમ્મહરાત્રિદિનત્રયાંશરિક્તાષ્ટમ્યારમ
 દાન્ત્યત્કાનામકુર્યુઃ ॥ ૨૩ ॥ પ્રસુતેર્દ્વા
 દશેન્હિવાલકંપાલકેન્યસેત્ ॥ ૨૪ ॥
 કાલાતિક્રમેધ્રુવમૃદુલઘુન્નૈર્લગ્નબલાન્વિતે
 ન્હિચ ॥ ૨૫ ॥

ટીકા—જનમ અથવા મરણના આશૌચમાં પણ અથવા
 તેના અંતેચર સ્થિર મૃદુ અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રો વડે કરીને જાત
 કરમ કરવું ॥૨૧॥ પ્રસુતીથી ખારમે દાડે બ્રાહ્મણ સોળમે દહાડે
 ક્ષત્રી વીશમે દહાડે વૈશ્ય અને ખાવીશમે દહાડે શુદ્રોએ નામ પા-
 ડવું ॥૨૨॥ કાળનું અતીક્રમણ પાછું થઈ ગયું હોયતો જાત કર-
 મનાં નક્ષત્ર વડે ચર લગન ખારમે કોઈ પણ ગ્રહો રાત્રી
 દીવસનો ત્રીજો ભાગ રીગતા તીથી આઠમ મંગળ અને શની
 વારનો ત્યાગ કરી નામ પાડવું ॥૨૩॥ પ્રસુતીથી ખારમે દાડે
 ખાળકને ઘોડીઆમાં સુવારવું ॥૨૪॥ કાલાતી ક્રમમાં ધ્રુવમૃદુ
 અને લઘુ નક્ષત્ર વડે લગન ખળવાળા દીવસે ઘોડીઆમાં સુ-
 વારવું ॥૨૫॥

મૃગાશ્વિપુષ્યધ્રુવંદ્રજૈપંચમમાસશુભદિવસે
 નુવ્યર્મમુપવેશયેત્ ॥ ૨૬ ॥ રાહુવર્જિતદિ
 ગ્મુખે ડર્જેઁકત્રિંશદિવસેવાશનોક્તમેષુશં
 સ્વેનપયઃપાયયેત્ ॥ ૨૭ ॥ તુર્યેમાસ્યર્મ
 કસ્યગમનવન્નિષ્ક્રમણમુક્તં ॥૨૮॥ વ્યા
 નિલાંબુપકમૈશ્વરસ્થિરમિત્રક્ષિપ્રૈશ્વૈકાફા
 પૌષ્પુંસ્ત્રીકર્ણૌદક્ષવામાદિવેધ્યૌ ॥ ૨૯ ॥
 સૂર્યારમંદજાંશવારાન્ત્યત્કાચ ૩૦ ॥ રિક્તા
 પર્વાષ્ટમીશ્વરતિથિન્ત્યત્કાચ ॥ ૩૧ ॥

ટીકા—પ્રસુતીથી પાંચમા માસના મુળ દિવસે મૃગશર
 અસ્વનીપુશ જ્યેષ્ઠા અને પુવ નક્ષત્ર વડે પૃથ્વી ઉપર ખાળકને
 જોસારવું ॥૨૬॥ પ્રસુતીથી એકત્રીશમે દિવસે રાહુ રહીત દિશા મુખ
 ખાળકને અંતપ્રાશનમાં કહેલ નક્ષત્રોમાં શંખેકરી દુધપાવું ॥૨૭
 એથે મહીને ગમનની ખરાખર ખાળકનું નીશક્રમાણ કહ્યું છે
 ॥૨૮॥ કારતક પોસ અને ફાગણ માસમાં સ્વાતી શતભીશા
 અને ફોહીણી વીનાનાં ચર સ્થિર મીત્ર અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે
 ખાળકના કાન વીંધવા તેમાં પુરૂશનો પેલાં જમણાવીંધી ડાબા
 વીંધવો અને કન્યાને એથી ઉલટું ॥૨૯॥ રવી મંગળ અને સનીનો
 રાશી અંશ અને વાર તેમાં તજવો ॥૩૦॥ રીગત્ત તિથી પરવણી
 તીથી આઠમ અને અગીઆરશ એઓપણ તજવાં ॥૩૧॥

રાત્રિસંધ્યાસમાબ્દંચત્યક્તાકર્ણૈવેધ્યૌ॥૩૨
 નરસ્યષષ્ટેષ્ટમેકન્યાયાઃપંચમેસપ્તમેમાસ્ય
 નપ્રાશનં ॥ ૩૩ ॥ રિક્તાનંદાષ્ટમીદ્વાદશી
 રાત્રિજન્મજ્ઞાન્યપાસ્યચ ॥૩૪॥ વ્યબ્જશુ
 ભટ્ટકાણાંશદિવસેચરસ્થિરમૃદુક્ષિપ્રમેચ
 ॥૩૫॥અજાલિમીનાંગેપૂર્ણેદુરિષ્ટશ્ચ॥૩૬॥
 કેંદ્રત્રિકોણાષ્ટમાંત્યેષ્વપાપેષ્વન્નપ્રાશનંસ
 ત્ત્વ ॥૩૭॥ગુરુશુક્રયોર્બાલ્યવાર્દ્ધેસપ્તાહેસ્તઃ
 ॥૩૮॥વેદપાસ્તેનિગમારંભશ્ચૃતમપિનકુ
 ર્યાત્ ॥ ૩૯ ॥

ટીકા—રાત્રી સંધ્યાકાળ અને બેકડિ વરશ તથા કાંન વી-
 ધવા ॥૩૨॥ પુરુશને છઠે આઠમે મહીને અને કન્યાને પાંચમે
 સાતમે મહીને અબોટાણ કરાવવું ॥૩૩॥ તેમા રાત્રી જનમ
 નક્ષત્ર રીકતા નંદા આઠમ અને પારશ એઓ પાણ તજવાં
 ॥૩૪॥ ચંદર વીના શુભગ્રહના ત્રીભાગનવાંશ અને દિવસમાં ચર
 સ્થીર મદ્ધ અને ક્ષીપ્રનક્ષત્રો વડે અંનપ્રાશન કરાવવું ॥૩૫॥
 મેશ પ્રચ્ચીક કે મીન લગનમાં પુરણ ચંદરમા સારે જાણવો
 ॥૩૬॥ કેંદર ત્રીકોણ આઠમું અને પારમું પાપગ્રહ વીનાનું
 હોયતો અબોટાણ કરાવવું શુભ જાણવું ॥૩૭॥ ગુરુ અને સુકરના
 ખાળ અને વરધ પાણાના સાત દાડા જાણવા ॥૩૮॥ વેદપતી
 અશીવતો હોયતો વેદારંભ અને જનોઇ એઓ ન કરવાં ॥૩૯॥

ગુરુસિતાસ્તાદિકંચૌલાદિકર્મસુત્યજેત્ ॥
 ૪૦ ॥ દ્વિત્રિપંચમિતેબ્દેવાસ્વાચારાદ્વિચૈત્રમા
 ઘાદિપંચસુચૌલં ॥ ૪૧ ॥ તત્રક્રમેણવર્ણેષુસૂર્યા
 રાર્કિશનિવારાઃશુભાઃ ॥ ૪૨ ॥ જ્ઞેજ્ઞમૃગશુક્રે
 દુવારાઃસર્વેષાંચ ॥ ૪૩ ॥ રેવત્યશ્વિનીપુનર્વસુપુ
 પ્યજ્યેષ્ટામૃગહસ્તચિત્રાસ્વાતિશ્રવણધનિ
 ષ્ટાવરુણજેષુચ ॥ ૪૪ ॥ ષષ્ઠિપુર્ણિમારિક્તા
 રાત્રિસંધ્યાજન્મજ્ઞાનિત્યક્તાચ ॥ ૪૫ ॥
 સૂર્યાર્કિકવયઃસત્તમેત્યાજ્યાઃ ॥ ૪૬ ॥ વિ
 શુક્રાસિલામૃતૌચ ॥ ૪૭ ॥

ટીકા—ગુરુ સુકરનો અસ્ત વીગરે ચૌળાદીક કરમમાં ત-
 જવાં ॥ ૪૦ ॥ ખીજે ત્રીજે કે પાંચમે વરશે અગર પોતાના
 કુળાચાર રીતે ચૈત્ર વીનાના માઘમાસથી પાંચ માસમાં ચૌળ
 કરમ કરવું ॥ ૪૧ ॥ તેમાં બ્રાહ્મણને રવીવાર ક્ષત્રીને મે-
 ગળવાર અને વૈશ્ય તથા સુદ્રને રાનીવાર શુભ જાણવો ॥ ૪૨ ॥
 ખુદ ગુરુ સુકર અને અંજવાળીઆનો સોમવાર સરવેને શુભ
 જાણવો ॥ ૪૩ ॥ રેવતી, અસ્વની, પુનર્વસુ, પુશ્યજેષ્ઠા, મૃગશીર,
 હસ્તા, ચીત્રા, સ્વાતી, શ્રવણધનેષ્ટા અને સતભીશા એઓ નક્ષત્રો
 ચૈત્રમાં શુભ જાણવાં ॥ ૪૪ ॥ છઠ પુનમ અને રીગતા તીથીએ
 રાત્રી સંધ્યાકાળ અને જનમનું નક્ષત્ર એઓ તજવાં ॥ ૪૫ ॥
 રવી મેગળ સુકરે અને સની સાતમે તજવાં ॥ ૪૬ ॥
 સુકર વીનાના તમામ ગ્રહો આઠમે તજવા ॥ ૪૭ ॥

વિચંદ્રાસિલાઘ્યયેશુભદાઃ॥૪૮॥સુનોર્મ
તરિગર્ભિણ્યામેતન્નકાર્યં॥ ૪૯ ॥ ઉપનિત્યા
સહાયંનિરોધોન॥૫૦॥વૃતાદિકંતુમાતૃરજ
સિશુદ્ધિપર્યંતંનકુર્યાત્॥૫૧॥ચૌલોક્તર્ક્ષાદૌ
ચદ્વિજનૃપાજ્ઞાયાંક્ષૌરંસત્॥૫૨॥વૃતાદૌપંચ
મેઘદેવિકુંભોદગયનેર્કેમિત્રહસ્તત્રયાદિતિ
જ્યેષ્ઠાંત્યશ્રવણાશ્વિનીભૈપ્રથમાક્ષરારંજઃશુ
નઃ॥૫૩॥બ્રાહ્મણસ્યગર્જતોજન્મતોવાષ્ઠમા
ઘ્દેમુખ્યોવ્રતબંધકાલસ્તત્રાશુભેજ્યેપિમી
નાર્કચૈત્રેવર્ષબલાત્કાર્યં ॥ ૫૪॥

ટીકા—ચંદર વીનાના તમામ ગ્રહે આરમે સારા જાણવા
॥૪૮॥ આજકની માતૃ ગરભવાળી હોયતો ચૈલ કરવુંનહી॥૪૯॥
જનોઘ શાયે હોયતો આનિશેધ નહી ॥૫૦॥ ઉપવીતાદીક કરમે
માતૃ રજસ્વળા હોયતો સુધી થતાં સુધી કરવાંનહી ॥૫૧॥ ચૈળમાં
કહેલ નક્ષત્રોમાં અગર પ્રાહ્મણ કે રાજની આગનાચે ક્ષૌર કરાવવું
શુભ જાણવું ॥૫૨॥ જનોઘ પેહેલાં પાંચમે વરશે કુંભ સંક્રાંતી
વીનાના ઉતરાયણમાં અનુરાધા,હસ્ત,ચીત્રા,સ્વાતી,પુનર્વસુ,જ્યેષ્ઠા,
રેવતી શ્રવણ અસ્વની એઆ નક્ષત્રવડે પેહેલાં અક્ષર શીખવવા
શુભ જાણવા ૫૩ પ્રાહ્મણને ગરભથી અથવા જનમથી આઠમે
વરશે જનોઘનો મુખ્યકાળ જાણવો તેમાં અશુભ ગુરૂ હોયતો પણ
ચૈત્રમાસમાં મીનરાશીના રતીમાં કરવું શુભ જાણવું ॥ ૫૪ ॥

બ્રાહ્મણસ્યાષ્ટવર્ષાત્શોડષાબ્દપર્યંતંગૌણકા
 લઃ ॥૫૫॥ અધ્યનોત્સુકયાત્પંચમેબ્દેપિત્ર
 તંકાર્યં ॥૫૬॥ ક્ષત્રિયસ્યૈકાદશતોદ્વા
 વિંશાંતાષ્ટાબ્દેષુમુખ્યગૌણપઠનરુચિજવ્રત
 બંધકાલાઃ ॥૫૭॥ વૈશ્યસ્યાર્કાતશ્ચતુર્વિ
 શાંતાંકાબ્દેષુમુખ્યગૌણપઠનરુચિજવ્રતબં
 ધકાલાઃ ॥૫૮॥ અનયોરપ્યનિષ્ટેજ્યેગ્રજ
 વત્ ॥૫૯॥ જન્મરાશેરિહાદ્યત્રિષટ્સ્વગો
 ગુરુઃપુજનાચ્છુભઃ ॥ ૬૦ ॥

ટીકા—બ્રાહ્મણને આઠમા વરસથી સોળમાં સુધી ગૌણકાળ
 જાણવો ॥૫૫॥ જાણવાની આતુરતા હોયતો પાંચમે વરશે પણ
 જનોઈ દેવું ॥૫૬॥ તેમજ ક્ષત્રીએને અગીયારમે વરશે મુખ્યા
 કાળ અગીયારથી ખાવીશ સુધી ગૌણકાળ અને જાણવાન
 આગ્રહથી આઠમે વરશે પણ જનોઈ આપવું ॥૫૭॥ વૈશ્યને
 ખારમે વરશે મુખ્યકાળ ખારથી ચોવીશ સુધી ગૌણકાળ અને
 જાણવાની ખીતીથી નવમે વરશે પણ જનોઈનું કરમ શુભ
 જાણવું ॥૫૮॥ ક્ષત્રી તથા વૈશ્યને પણ અશુભ ગુરૂ હોયતો
 બ્રાહ્મણ મારફત જાણવું ॥૫૯॥ આ કામમાં જનમના રાશીથી
 પેહેલો ત્રીજો અને છઠો અને દશમો ગુરૂ હોયતો પુજન કર-
 વાથી શુભ જાણવો ॥૬૦॥

તૂર્યાષ્ટમાંત્યસ્થોસ્વમોઞ્ચગશ્વેત્શુજોન્યથા
 ન ॥ ૬૧ ॥ કન્યારાશેસ્તથૈવશુજાશુભ
 ત્વાદનિષ્ઠોદ્વિરચ્યોષ્ઠમસ્થસ્ત્રિરચ્યઃશુભઃ
 ॥ ૬૨ ॥ દ્વીષ્વાયાગાંકસંસ્થોગુરુર્વ્યયજ
 લનિધનત્રિસ્વગૈર્નવિદ્વશ્ચેચ્છુમોન્યથાશુજો
 નિષ્ઠોપિવામંવેધિતોશુજોષ્ઠમસ્થોન ॥ ૬૩ ॥
 સપ્તમિત્રયોદશ્યનધ્યાયાંશ્ચકર્કાશંપ્રદોષં
 ત્યત્કામાઘાદિપંચસુશુક્રેદિવસપૂર્વાર્દેવ્રતં
 શુભં ॥ ૬૪ ॥

ટીકા—ચોથે આઠમે કે ખારમે રહેલ ગુર પોતાના રાશી-
 નો કે હચતો હોયતો સારો ખીજી રીતે હોયતો નહી ॥ ૬૧ ॥
 કન્યાની રાશીથી પણ તેમજ સુભાસુભ પાતું છે માટે જોનો
 ગુરુ જે વાર પુજવો અને આઠમાનો ત્રૈણવાર પુજવાથી શુભ
 જાણવો ॥ ૬૨ ॥ ખીજું પાંચમું અગીયારમું અને સાતમું એ-
 આમાં રહેલ ગુરુ ખારમું ચોથું આઠમું ત્રીજું અને દશમું એ-
 આમાં રહેલ ગ્રહે વેદ્યા ન હોયતો શુભ જાણવો અશુભ પણ
 વીજ્ઞામવેધી ન હોયતો શુભ જાણવો આઠમે રહેલો શુભ ન
 જાણવો ॥ ૬૩ ॥ સાતમ તરશ અનધ્યાય તીથીજો કરકનો
 અંશ તથા પ્રદોશનો ત્યાગ કરી મહા વીગરે પાંચ મહીનાના
 શુકલપક્ષના દીવશના પુરવ અરધમાં ઉપવીત શુભ જાણવું ॥ ૬૪ ॥

મઘાભરણજિવેષ્ટાવિશાખાકૃતિકારહિતૈસ
 વર્જૈર્વ્રતંશુભં ॥ ૬૫ ॥ ક્રમાદુરુશુક્રજૌમ્બુ
 ધાઃવેદેશાઃ ॥૬૬॥ જ્ઞેવેદપેબલાઢ્યેચસ્વો
 ચ્ચન્નાંશગશુન્નવેદેશાકેંદ્રકોણેપશુગૃહધનવે
 દાર્થજ્ઞાનયુતોવર્ણ્યત્રશનાવંત્યસેવી॥૬૭॥
 લગ્નેપાપાઙ્ગજાશ્ર્વષ્ટેચંદ્રકવ્યંગેશાસિતૌ
 ત્યેનિશ્વિલાઃમૃતૌબટુમારકાઃસૂર્યૌચ્ચિંદૂતનુ
 ગૌશુભૌ ॥ ૬૮ ॥

ટીકા—મઘા, ભરણી, જેષ્ટા, વીશાખા અને કરતકા એ
 રહીત સહ્ય નક્ષત્રોપડે ઉપવીત આપડું શુભ જાણવું ॥૬૫॥
 અનુંકરમે કરી ગુરુ સુકર મંગળ અને બુધ એમના સ્વામી જા-
 ણવા ॥૬૬॥ બુધ અને વેદપતી ખળવાન હોય અગર પોતાના
 ઉચ તથા રાશી અંશના શુભ ગ્રહો તથા વેદપતી કેંદરમાં કે
 પાંચમે હોયતો ધન ધર પશુ વીગરેના સુખ વાળો વેદના અર્થનો
 જાણનાર વરણી જાણવો તેમાં શની હોયતો નીચ પુરૂષની
 શેવા કરનારો જાણવો ॥૬૭॥ લગનમાં પાપગ્રહો અને ચંદ-
 રમા હોય અગર છકે ચંદર સુકરે અને લગનનો સ્વામી હોય
 તથા ખારમે સુકર હોય તથા સરવે ગ્રહો આઠમે હોયતો ખટુ-
 કના મારનારો જાણવા જેમાં રવી અને ઉચનો ચંદરમાં લગ-
 નમાં હોયતો સારા ॥૬૮॥

સ્થિરચરાંગત્ર્યુત્તરબ્રાહ્મરહિતૈર્મૌજ્યુક્તકાલે
 ગણેશંસરસ્વતીંપૂજયિત્વાવિદ્યામારજેત્ ૬૯
 શોડષેબ્દેચૌલવત્કેશાંતંવ્રતોક્તેકાલેર્મૌર્જી
 વિમોક્ષમનયોર્ગુરુબલંનાવલોક્યં ॥ ૭૦॥
 મૌજ્યજ્ઞાવવતાંતદુદિતમાસતિથિભેદ્યારે
 વારેશેઽદિતર્જોમગુરુશુક્રૈઃશસ્ત્રબંધનમક્ત
 માર્યૈઃ ॥ ૭૧ ॥ સ્ત્રીણામષ્ટમતસ્ત્રિવર્ષેષુ
 વૈસાખજ્યેષ્ઠમાર્ગમાઘફાલ્ગુનેષુવિવાહઃશુ
 નસ્તત્રાગ્રજયોર્જ્યૌષ્ઠમાસજન્મમાસાદિકં
 ત્યજેત્ ॥ ૭૨ ॥

ટીકા—ગ્રહના સ્થિર અને ચર લગન ત્રૈણ ઉતરા અને
 રાહીણીએ રહીત જનોઈમાં કહેલ કાળ જે વીશે ગણપતી તથા
 સરસ્વતિનું પુજન કરી વીદી આરંભ કરવો ॥૬૯॥ સોળમે વરશે
 ચૌળકરમની માફકકે સાંત કરમ કરવું ઉપવીતમાં કહેલકાળે મૌ-
 જીવીઆક્ષ કરવો એઆ ખંતેમાં ગુરૂ ખળ જોવું નહીં ॥૭૦॥
 મૌજી ન થતી હોય તેવા છાકોને તેમાં કહેલ માસ તીથી નક્ષત્રે
 મંગળ વીનાના વારે અને અંશમાં ઉદય પામેલ મંગળ ગુરૂ
 અને સુક વડે શસ્ત્રબંધન કરવું એમ આર્યોનું કહેવું છે ॥૭૧॥
 સ્ત્રીઓના આઠમાનવમા અને દશમા વરશમાં વૈશાખ જેઠ માગશર
 મહા અને ફાગણ માસમાં વીવારૂ સુભ જાણવો તેમાં પહેલા ખાળા
 ના ખાળકમાં જેઠ માસ તથા જનમ માસાદીક તજવાં ॥૭૨॥

મૂલાંત્યહસ્તમઘાનિલમિત્રસ્થિરજાનિવિ
 વાહેશુજાન્યત્રપાપભુક્તોગ્યયુતાનિંદુભુક્
 ચવિદ્વંભંનસત્ ॥ ૭૩ ॥ ઉત્તરામૃગયો
 શ્રમરણ્યનુરાધયોશ્વરોહિણ્યભિજિતયોર્મ
 ઘાશ્રવણયોરેવત્યુત્તરાફાલ્ગુન્યોઃપુનર્વસુમૂ
 લયોર્વરુણસ્વાત્યોરુમાહસ્તયોર્વેધસોવિવા
 હેત્યાજ્યઃ ॥ ૭૪ ॥ ર્દશાનાદિપ્રદક્ષિણકૃ
 તિકાદિભયુતેસપ્તશલાકાચક્રેસર્વકર્મસુવે
 ધોવલોકનીયઃ ॥ ૭૫ ॥

ટીકા—મુળ રેવતી હસ્ત મઘા સ્વાતી અનુરાધા અને
 સ્થીર નક્ષત્રોમાં વિવાહ શુભ જાણવો એએમાંનું પાપગ્રહે ભો-
 ગવેલ વર્તમાન કે ભોગવવાનું ચંદ્રે ન ભોગવેલું હોય અગર
 વેધેલું હોયતો શુભ ન જાણવું ॥૭૩॥ ઉત્તરા અને મૃગશરને
 તથા ભરણી અને અનુરાધાને તથા રેહણી અને અભીજીતને
 તથા મઘા અને શ્રવણને તથા રેવતી અને ઉત્તરા શકેશુનીને
 તથા પુનરવસુને અને મુળને તથા સતભીશા અને સ્વાંતીને
 તથા ઉત્તરાભાદ્રપદ અને હસ્તને સામ સામો વેધ જાણવો તે
 જીવાહમાં તજવો ॥૭૪॥ ઈશાનાકોણાદિક પ્રદક્ષિણક્રમે કૃતિ-
 કાદિક નક્ષત્ર વાળા સપ્તશલાકા ચક્રમાં સર્વ કામને વિષે વેધ
 જાણવો ॥૭૫॥

લગ્નપેલાજેચશુજેક્ષિતેચંદ્રેવાઘ્યઙ્જેશુજેમે
 ચશુજહોરાયામેષામેકેપિવેધમંગરાયૈરુક્તઃ
 ॥ ૭૬ ॥ કેંદ્રકોણગેંદુજોદોષાણાંશતંત
 ત્સ્થશુક્રોદ્વિશતંતત્સ્થોગુરુલક્ષંઘાતયેત્સ
 બલૌલગ્નેજ્યૌપાતાદિકાંશ્ર્ય ॥ ૭૭ ॥ સૂર્યા
 સ્તાત્પર પૂર્વાર્દ્ધઘટિકંગોધૂલંહીનજાતૌશુ
 મં ॥ ૭૮ ॥ વિવાહોક્તમેષુપુનર્મવાપરિણ
 યત્કસ્તત્રવેધાદિકનચિંત્યં ॥ ૭૯ ॥ ઉક્તા
 ન્યવર્જ્યત્યાજ્યકથનસ્થંચિંત્યં ॥ ૮૦ ॥

ટીકા—લગ્નનો સ્વામી અગ્યારમે હોય અગર શુભગ્રહ
 જોએલો ચંદ્રમા હોય અથવા ચંદ્ર વિનાનો શુભગ્રહ લગ્નમાં
 હોય કે શુભગ્રહની હોરા હોયતો વેધનો ભંગ જાણવો ॥૭૬॥
 પાંચમે કે કેંદ્રમાં બુધ હોયતો સો દોશો ને ટાળે અગર તે ઠે-
 કાણે શુક્ર હોયતો ખસે દોશોને ટાળે અથવા તે ઠેકાણે ગુરુ
 હોયતો લાખ દોશોને ટાળે અને ખજ પામેલ લગ્ન અને ગુરુ
 હોયતો પાતાદિક તમામ દોશોને ટાળે ॥૭૭॥ સ્વામીના અસ્તની
 આગળનાં પંદર પળ અને પછીના પંદરપળમાં હીન જાતી વા-
 જાઓને ગોધુલીક શુભ જાણવો ॥૭૮॥ વિવાહીક નક્ષત્રોમાં
 નાતરે પણ કરવું તેમાં વેદાદિક જોવું નહી ॥૭૯॥ કહેલથી
 વધારે તજવાનું ત્યાજ્ય કસામાં જોવું ॥૮૦॥

પંચમેસપ્તમેવિષષ્ટેસમેન્દ્રિમંડપોત્યાપનંકા
 ર્યૈ ॥૮૧॥ ગ્રહણમંષળમાસંચંદ્રાંગગંત્યાજ્યં
 ॥૮૨॥ વેધર્ક્ષજન્મલગ્નજાન્યંગાનિત્યાજ્યા
 નિ ॥૮૩॥ સૂર્યજાન્મનુજંત્યાજ્યં ॥૮૪॥ સૂર્ય
 સંક્રમણેપરપૂર્વતોરદઘટિકાસ્ત્યાજ્યાઋતુ
 સંધિતઃષટ્ષષ્ટિમિતાઃ ॥૮૫॥ ચંદ્રાદીનાંસંક્ર
 મણેદ્વિનવદ્વિચતુરશીતિરસસ્વાતિથિઘટિકા
 સ્ત્યાજ્યાઃ ॥૮૬॥ તિથિજયુક્સંધૌદ્વિઘટિ
 કેત્યાજ્યે ॥૮૭॥ ચંદ્રાદીનાંસંક્રમણઘટિ
 ત્યાગોનિબહુસંમતઃ ॥ ૮૮ ॥

ટીકા—લગનના દીવસથી પાંચમે સાતમે કે છઠ્ઠા વિના
 ના બેકી દાડે માંડવાનું ઉથાપન કરવું ॥૮૧॥ ગ્રહણનું નક્ષત્ર
 છ મહીના સુધી લગન યા ચંદ્રમાં આવતું હોયતો તજવું ॥૮૨॥
 વેધીત નક્ષત્ર રાશી તથા જન્મ લગન રાશી તથા જન્મચંદ્ર રાશી
 લગનમાં આવેતો તજવો ॥૮૩॥ રવીના નક્ષત્રથી ચંદ્રેનું ન-
 ક્ષત્ર તજવું ॥૮૪॥ રવીના સંક્રમણમાં આગળ પાછળ મળી
 ખત્રીસ ઘડીઓ તજવી રતુનો સંધી હોયતો તે રીતે છાસડ
 તજવી ॥૮૫॥ ચંદ્રમા વીગેરેના સંક્રમણમાં અનુક્રમે કરીને બે
 નવ બે ચારાશી છ અને દોઢસો ઘડીઓ તજવી ॥૮૬॥ તેથી નક્ષ-
 ત્રને યોગના સંધીમાં બેઘડી તજવી ॥૮૭॥ ચંદ્રાદિકના સંક્રમણ
 ઘટિનો ત્યાગ કરવામાં ઘણા લોકોનો મત નથી ॥૮૮॥

માધવનન્નોમાર્ગપૌષફાલગુનેષુમૃદુ ધ્રુવાનિ
લવરુણાર્કેજ્યવસુભૈર્ગૃહારંભઃશુભઃ॥૮૯॥અ
પાપાષ્ટમકેન્દ્રેસ્થિરેંગે॥૯૦॥પૃષ્ઠાગ્રકુંજજ્ઞપ
ગેઞ્જેરિક્તાતિથાવર્કારવારાંશયોર્ગૃહારંભો
નશુભઃ ॥ ૯૧ ॥ સિંહાત્રિત્રિષુવાયવ્યા
દિકોણેષુસવ્યેનસ્વાતં ॥ ૯૨ ॥ સ્વનનો
કર્તૈરર્કનાત્પૃષ્ઠાદૃષ્ટસુચદ્વાવિંશતેઃષટ્સુપ્ર
વેશઃ શુભઃ ॥ ૯૩ ॥

ટીકા — પૈશાક, શ્રાવણ, માગશર, પોસ અને ફાગણ એ
માસોમાં મૃદુ નક્ષત્ર, ધ્રુવ નક્ષત્ર, સ્વાતી, સતભીષા, હસ્ત પુબ્ય
અને ધનેષ્ટા એ નક્ષત્રો વડે ખાત કરવું શુભ જાણવું ૮૯ ॥
તેની લગન સુદ્ધીમાં સ્થીર લગન લેવું અને આઠમે કે કેન્દ્રમાં
પાપગ્રહ લેવા નહીં ૯૦ ॥ કૃતિકાદિ સાત સાત નક્ષત્રો સવ્ય
માર્ગે પૂર્વાદિ દીશાઓમાં કલ્પના કરતાં તેમાંનાં પાછલ્યાં
નક્ષત્રમાં તથા સનમુખના નક્ષત્રમાં ચંદ્રમા હોય અગર કુંભ કે
મીન રાશીના ચંદ્રમા હોય તથા રીકતા તીથી તથા રવી મંગળ
વાર કે તેમના નવમાંશ એઓમાં ખાત કરવું સારું નહીં ૯૧ ॥
સીંધ રાશીથી ત્રણ ત્રણ રાશીઓમાં સવ્ય માર્ગે વાચુકોણ
વીજેરે કોણોમાં ખાત કરવું ૯૨ ॥ ખાતમાં કહેલ નક્ષત્રો
વડે સૂર્યના નક્ષત્રથી ગણતાં હજીથી આઠ અને ખાવીશમાં
થકી છ કળશના નક્ષત્રોમાં વાસ્તુ પ્રવેશ શુભ જાણવો ૯૩ ॥

સશુન્નેસ્વેસચુતેસ્થિરદ્વંગોદયેપ્રવેશઃશુભઃ
 ॥ ૯૪ ॥ લગ્નાદષ્ટેષુદ્વિભવેભ્યઆપંચમગતો
 કોવામાર્કસ્તસ્મિન્ક્રમાત્પૂર્વાદિદિક્ષુપ્રવે
 શઃશુભઃ ॥ ૯૫ ॥ દ્વાશ્ચક્રેઽર્કનાદ્વેદાદ્વિજ
 લાધિદ્વચબ્ધિદ્વિવેદાદ્વિશેષમુધ્વાદિક્રમેણન્ય
 સેત્તત્રમધ્યોર્ધ્વપાર્શ્વગંશુભં ॥ ૯૬ ॥ હસ્તે
 દુશ્રવણાશ્ચિપુષ્યવસ્વર્કમૈત્રાંત્યમેષુયાનંશુ
 ભં ॥ ૯૭ ॥ તત્રૈકાત્રિપંચસપ્તમિતાસ્તા
 રાસ્ત્યજેત્ ॥ ૯૮ ॥

ટીકા—વાસ્તુ પ્રવેશની લગ્ન સુહીમાં શુભગ્રહ યુક્ત સ્થીર
 અથવા દ્વીસ્વભાવ લગ્ન અને શુભગ્રહે યુક્ત દશમું ભુવન લેવું
 ॥૯૪॥ લગ્નથી આઠમું પાંચમું ખીન્નું અને અગીયારમું તે-
 જોથી પાંચ સુધીમાં સૂર્ય હોયતો વામાર્ક જાણવો તે અનુક્રમે
 પૂર્વાદિક દીશાઓના ગ્રહપ્રવેશમાં શુભ જાણવો ॥૯૫॥ દ્વારચ-
 ક્રમાં ઉર્ધ્વાદિક ક્રમે કરીને સવ્ય માર્ગે ચાર બેચાર બેચાર
 બેચાર બે અને ત્રણ નક્ષત્રો મૂકતાં મધ્ય ઉર્ધ્વ અને સામો
 ઉપર આવેતો શુભ જાણવું ॥૯૬॥ હસ્ત મૃગશીર શ્રવણ અ-
 સ્વની, પુષ્ય, ધનેષ્ટા, હસ્ત, અનુરાધા અને ફલ્ગુની એમાં કયાણ
 શુભ જાણવું ॥૯૭॥ તેમાં એક ત્રણ પાંચ અને સાત તારી-
 ઝોનો ત્યાગ કરવો ॥૯૮॥

પૂર્વાદિતોજ્યેષ્ઠામૂલેચંદ્રમંદૌસશ્રવણષ્ટગુરુ
 વારંપુષ્યકમેશુક્રાકૌંઉત્તરાફાલ્ગુનીહસ્તૌ
 જ્ઞારૌશ્ર્ય ॥૧૧॥ અર્કારાર્કિરિક્તાદ્યનિષ્ઠં
 ચ ॥ ૨૦૦ ॥ જ્યેષ્ઠાશ્રવણમૃદૂકતવલધ્રુજૈઃ
 પાકપકુજાર્કોદયજન્મપૈરોજસ્વિન્નિઃસદ્યુતે
 શીર્ષોદયસ્થિરંગેનૃપાભિષેકઃશુભઃ ॥૧ ॥
 રિક્તાંત્યકતાજનુલગ્નાદુપચયંગેત્રિષડાયગૈઃ
 ક્રૂરૈરંત્યષડષ્ટવર્જિતશુભૈર્નૃપાભિષેકઃ શુ
 ભઃ ॥ ૨ ॥

ટીકા—પૂર્વાદિક દિશાઓમાં જ્યેષ્ઠા મુળ ચંદ્ર અને શનીવાર
 તથા શ્રવણથી છ નક્ષત્ર અને ગુરુવાર તથા પુષ્ય રોહણી શુક્ર
 અને રવીવાર તથા ઉત્તરાફાલ્ગુની હસ્ત મંગળ અને બુધવાર
 એઓનો ત્યાગ કરવો ॥૯૯॥ રવી મંગળ શની અને રીગતા
 તીથી વીગરે અશુભ તબવા ॥૨૦૦॥ જ્યેષ્ઠા શ્રવણ મૃદુ બુધ
 અને લઘુ નક્ષત્રો વડે તથા દશાપતિ મંગળ સૂર્ય લગન જન્મ
 એઓના સ્વામી ખળવાન વડે શુભઘટે યુક્ત શીરશોદય સ્થીર
 લગનને વિષે રાજ્યાભિષેક શુભ જાણવો ॥૧॥ રીગતાનો ત્યાગ
 કરી જન્મ લગન થકી ઉપચય લગનને વિષે ત્રીજે છઠે ને
 અગીયારમે પાપઘટે વડે તથા છઠું આઠમું અને પારમું
 એઓએરહીત શુભઘટે રાજ્યાભિષેક શુભ જાણવો ॥૨॥

અત્રાનુક્તકંઘટનાનુકુલતયાજ્ઞેયં ॥ ૩ ॥
 શુચારંભેશુચાવલોકનાદિકંશુચકરંતથા
 શુચાવલોકનાદિકમપીનાબ્જાગ્નિનેત્રસ્મ
 રણતઃશુચકરમેવજ્ઞેયં ॥ ૪ ॥ ઇતિશ્રી
 ગણેશજીદેવજ્ઞાત્મજકરુણાશંકરવિરચિતે
 જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણેશુભાશુભમુદ્ધૂર્તકથનાધ્યા
 યોદશમઃ ॥ ૧૦ ॥

ટીકા—આ પુસ્તકમાં ન કહેલાં મુદ્ધૂર્ત ઘટનાની અનુકુ-
 લતા વડે બાણવાં ॥૩॥ શુભ કામના આરંભમાં શુભ જોવા
 વીગરે શુભ કરનારે બાણવું અને તેમજ અશુભ જોવા વીગરે
 પાણુ રવી ચંદ્ર અને અગ્નીના નેત્ર વાળા સાંખશીવના સ્મરણ
 કરવાથી શુભ કરનારેજ બાણવું ॥૪॥ ઇતિ શ્રીગણેશ જરદૈવ
 જ્ઞાત્માજ કર્ણાશંકર વીરચીતે જ્યોતીર્વિદ્ ભુષણે સ્વકૃતાયાં
 ગૂજર ભાષાયાં શુભાશુભ મુદ્ધૂર્ત કથના ધ્યાયો દશમઃ ॥૧૦॥

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्धं.	शुद्धं,
१	५	संज्ञा	संज्ञाः
१	५	वयवाःमे	वयवामे
१	८	वर्णाःमे	वर्णामे
२	४	क्रुराक्रुरौ	क्रूराक्रूरो
३	१७	षष्ठ्यंशाःदश	षष्ठ्यंशादश
३	२०	समयोसप्त	समयोःसप्त
३	२१	जावेपु	जावेषु
४	१५	आजे	ओजे
४	१७	तुर्मुखाविश्रू	तुर्मुखाविष्णु
५	२	दीगंबर	दिगंबर
५	६	सुशितल	सुशीतल
५	७	प्रविण	प्रवीण
५	८	शितल	शीतल
६	१६	कुलिर	कुलीर

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ठ. पंक्ति. अशुद्धं.	शुद्धं.
७ १९ छिबा	छोबा
७ २१ कलिरांत्य	कुलिरांत्य
८ १ भानी	नानि
८ ३ सूर्यादिनां	सूर्यादीनां
८ ३ सूर्यादिनां	सूर्यादीनां
९ १ ह्रस्वं	ह्रस्वं
९ १ दिर्घं	दीर्घं
९ २ केंद्रेषु	केंद्रेषु
९ २ नराबु	नरांबु
९ ५ वर्णोपिंगलनेत्रो	वर्णःपिंगलनेत्रः
९ ८ सत्त्वाधिकं	सत्त्वाधिक
१० १ रक्तगोरोक्रु	रक्तगौरःकू
१० २ चपलोता	चपलस्ता
१० ३ वाग्धास्य	वाग्धास्य
१० ४ हूशिखिनः	हुशिखिनः

अथ शुद्धिपत्रम्.

२०३

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्धं.	शुद्धं.
१०	४	गौरोस्थुलांगो	गौरःस्थूलांगो
१०	५	नेत्रोश्चेष्टधि	नेत्रःश्चेष्टधीः
१०	६	सुनेत्रो	सुनेत्रः
१०	६	इयामोसुखी	इयामःसुखी
१०	६	त्रोस	त्रःस
१०	७	केशो	केशः
१०	८	लसो	लसः
१०	९	गोत्रोस्थुल	गात्रःस्थूल
११	५	स्नायुन्यर्कादि ना	स्नायवोऽर्का दीनां
११	६	शत्रु	शत्रू
११	७	चंद्रस्वार्कज्ञो	चंद्रस्यार्कज्ञौ
११	९	ज्ञोरिशेषो	ज्ञोऽरिःशेषौ
११	१०	सौरो	सौरी
११	१०	गुरोःज्ञ	गुरोर्ज्ञ
११	१२	शेषावरि	शेषावरी

पृष्ठ. पंक्ति. अशुद्धं. शुद्धं.

१२ ६ त्रयगातत्काल त्रयगास्तत्काल

१२ ७ हिताधिहिता हिताधिहिताः

१२ ८ शत्रवमित्रशत्रव शत्रवोमित्रश
त्रवः

१२ १३ व्यन्ययेन व्यत्ययेन

१३ १४ निचगोदिनः नीचगोदीनः

१४ ८ प्रक्षोजित प्रक्षोजित

१४ ९ षड्भावाः षड्भावाः

१४ १२ युतोलज्जितः युतोलज्जितः

१४ १३ रविविक्षितो रविवीक्षितः

१५ १५ संबधोवगंतव्यः संबधोऽवर्ग
तव्यः

१६ २० तन्यु तन्यू

१६ ३ जीद्वैबज्ञात्म जिद्वैवज्ञात्मज

१७ १ स्त्रिजन्म स्त्रीजन्म

१७ ७ स्वांत्पगौ स्वांत्यगौ

१७ ८ स्त्रिगदप्रदौ स्त्रीगदप्रदौ

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८	५	चंद्राच्चतुर्थस्थैकु	चंद्राच्चतुर्थस्थैःकू
१९	१	तियलाभस्थै	तीयलाभस्थैः
१९	५	युग्मर्क्षगा	युग्मर्क्षगाः
१९	६	स्त्रिजन्मकरा	स्त्रीजन्मकराः
२०	७	क्लिबजन्म	क्लीबजन्म
२०	८	क्लिब	क्लीब
२०	९	क्लिब	क्लीब
२०	१०	क्लिब	क्लीब
२१	६	क्लिब	क्लीब
२१	७	क्लिब	क्लीब
२१	८	कलभरूपो	कलभरूपो
२१	९	द्वितिये	द्वितीये
२१	१०	तृतीयेंकु	तृतीयेंकु
२२	९	सहद	सरद
२३	६	शुभेदृष्टिहिने	शुभदृष्टिहीने
२५	१	वलीष्ठा	वलिष्ठा
२५	३	द्विप	द्वीप
२५	५	वलीष्ठ	वलिष्ठ
२५	६	ग्रहस्प	ग्रहस्य
२६	२	नैरूते	नैर्ऋते
२६	५	मिने	मीने
२६	५	विधिशय्या	विधिःशय्या
२६	७	सुतिका	सूतिका

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२७	८	शितांश्वदृष्टेगोपि	शीतांश्वदृष्टेगोपि
२७	१२	पराक्ष	परोक्ष
३२	२	शवर्णः	सवर्णः
३३	१	निचगे	नचिगे
३३	२	भांतगैपापै	भांतगैःपापैः
४४	४	पूर्वाद्धेपापै	पूर्वाद्धेपापैः
४४	५	युतिहिने	युतिहीने
३३	८	गैपापैःकेंद्रबाह्यगै	गैःपापैःकेंद्रबाह्यगैः
३६	२	लग्नगेज्जो	लग्नगेज्यः
३६	५	पूर्णदु	पूर्णदुः
३६	६	रंध्रगोसर्वारिष्टहरः	रंध्रगःसर्वारिष्टहरः
३६	१०	शुभवर्गगाःपापा	शुभवर्गगाःपापाः
३९	१२	निचास्त	नीचास्त
३९	१५	लग्नैर्दोर्दशम	लग्नैर्दोर्दशम
४०	६	भेषज्य	भैषज्य
४१	१४	अर्थदोर्कोतुंगेवलीष्ट	अर्थदोर्कस्तुंगेबलिष्टः
४१	१६	शुभदृग्विहिनाब्जे	शुभदृग्विहीनाब्जे
४२	१६	शुभदृग्घिनै	शुभदृग्घानै
४२	२०	मंदैमृतिगैःपापैर्निच	मंदैमृतिगैःपापैर्नीच
४३	१०	कीर्तियुतोत्तृपो	कीर्तियुतोत्तृपो
४४	६	चयगैशुभैर्ब	चयगैःशुभैर्ब
४४	७	एकेताल्यधनः	एकेनाल्पधनः
४४	९	न्यगैशुभैरति	न्यगैःशुभैराति

पृष्ठ.	पांक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४४	१०	त्रगैर्नृपसचीव	त्रगैर्नृपसचिव
४५	११	हिनेपि	हीनेपि
४६	७	दिर्वराशिर्दिर्घभपश्चेत	दीर्घराशिर्दीर्घभपश्चे
		दिर्घ	दीर्घ
४६	९	दिर्घदेहः	दीर्घदेहः
४६	१०	दिर्घभेगेशेदिर्घदेहः	दीर्घभेगेशेदीर्घदेहः
४७	७	हीनांग	हीनांगः
४७	१०	क्रूरयुते	क्रूरयुते
४७	१४	ज्ञेक्रूरयुते	ज्ञेक्रूरयुते
४८	१४	क्रूरेक्षितयुते	क्रूरेक्षितयुते
४९	९	बहुपापेक्षित	बहुपापेक्षित
४९	१०	क्रूरेशूरः	क्रूरेशूरः
५०	१२	लग्नेज्ञेयूने	लग्नेज्ञेयूने
५१	५	क्रूरक्षणा	क्रूरक्षणा
५१	७	अंशात्माने	अंशान्माने
५१	८	अंशात्भाग्ये	अंशाद्भाग्ये
५२	४	यूने	यूने
५२	५	मंदाब्जवापि	मंदाब्जावपि
५२	६	शुभेक्षणही	शुभेक्षणही
५२	८	शुद्धदृष्टिहिने	शुद्धदृष्टिहीने
५३	४	कीदृष्टेपि	किदृष्टेपि
५३	७	स्थाप्रकृतिवृद्धकरा .	स्थाःप्रकृतिवृद्धकराः
५४	४	निच	नीच

पृष्ठ.	पंक्ति	अशुद्ध.	शुद्ध.
५४	७	त्रिशांशे	त्रिशांशे
५५	१	कुरैजातिच्युतः	कूरैजातिच्युतः
५५	३	कुरेष्वपि	कूरेष्वपि
५५	६	कुरेक्षिते	कूरेक्षिते
५५	७	जन्मांध	जन्मांधः
५६	२	वर्थात्पपौ	वर्थात्पपौ
५६	३	कुर	कूर
५७	३	अरीशेत्रीके	अरीशेत्रिके
५७	४	इंदोद्युने	इंदोद्यूने
५७	५	जीवौत्रीकेमुकः	जीवौत्रिकेमूकः
५८	१	कुरे	कूरे
५८	२	किटालि	कीटालि
५८	३	द्युने	द्यूने
५८	६	द्युनेकुरा	द्यूनेकूराः
५८	८	कुराद्युने	कूराद्यूने
५९	१	द्युनेशा	द्यूनेशा
५९	१	स्थूलदंतः	स्थूलदंतः
५९	६	द्युनपे	द्यूनपे
५९	७	निचारिणे	नीचारिणे
६०	५	वित्तपे	वित्तपे
६३	१	किठभे	कीटभे
६४	६	पारावतंशे	पारावतांशे
६६	१	निचगे	नीचगे

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६६	५	विवलेंसपे	विवलेंसपे
६७	६	कुरेच	कूरेच
६७	६	निचगा	नीचगा
६७	८	निचगे	नीचगे
६७	८	सुतायगैशुभै	सुतायगैःशुभैः
६८	७	कुरेक्षितेदुःपप्यंशे	कूरेक्षितेदुःपप्यंशे
६८		कुरांतरगेपि	कूरांतरगेपि
६८	१०	कुरांतरगे	कूरांतरगे
६८	१०	निचग्रहयुते	नीचग्रहयुते
६८	१०	शुद्धि	शुभदृष्टि
६८	११	कुरयुतेपि	कूरयुतेपि
६९	२	कुराः	कूराः
६९	३	कुरे	कूरे
६९	४	कुरावनुजो	कूरावनुजो
७१	५	कुरयुते	कूरयुते
७४	२	कुरेक्षिते	कूरेक्षिते
७५	५	क्रांतरे भौमेकुरे	कूरांतरेभौमेकूरे
७५	७	सकुरेनिचभेपि	सकूरेनीचभेपि
७६	१	सकुरेच	सकूरेच
७६	५	बहुक्रयुते	बहुकूरयुते
७६	५	मुखेकुरे	मुखेकूरे
७६	६	निचास्त	नीचास्त
७६	७	फुरोपि	कूरोपि

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७७	३	इंदोद्युने	इंदोद्यूने
७७	३	सक्रुरोपि	सक्रूरोपि
७७	४	क्रुरयुतेवाक्रुरे	क्रूरयुतेवाक्रूरे
७७	८	गाभृवापि	भृगावापि
७८	३	क्रुरेक्षिते	क्रूरेक्षिते
७८	४	मक्रुरे	सक्रूरे
७८	५	मातृस्नेह	मातृस्नेहः
७९	४	द्युने	द्यूने
७९	७	शुभेक्षिता	शुभेक्षिताः
८०	१	क्रुराः	क्रूराः
८०	२	शीखीज्ञा	शिखिज्ञा
८०	३	क्रुरभेक्रुरयुतेंगे	क्रूरभेक्रूरयुतेंगे
८०	४	पूत्राप्तिः	पुत्राप्तिः
८०	५	कीटाब्जेक्रुरे	कीटाब्जेक्रूरे
८१	१	लाभेक्रुरे	लाभेक्रूरे
८१	६	क्रुरयुने	क्रूरयुते
८२	३	त्रिपुत्र	त्रिपुत्रः
८२	५	कन्याप्रदा	कन्याप्रदाः
८४	१	क्रुरयुतेक्रुरांतर	क्रूरयुतेक्रूरांतर
८४	२	सपापा	सपापाः
८४	३	क्रुरांश	क्रूरांश
८४	३	अंतपपांश	अंसपांश
८४	५	वशनाशः	वंशनाशः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८४	५	रंध्रांतपगाकुराश्च	रंध्रांतपगाःकूराश्च
८४	६	कुराश्च	कूरांश्च
८४	६	कुरमात्रा	कूरमात्रा
८४	७	तुने	तूने
८४	७	कुरास्तुर्येपि	कूरास्तुर्येपि
८५	१	कुरमात्रदृष्टे	कूरमात्रदृष्टे
८५	२	पुत्र	पुत्रः
८५	३	पुत्रेकुरा	पुत्रेकूरा
८५	६	तदिशे	तदीशे
८६	३	चपलधी	चपलधीः
८६	५	लग्नेत्पपे	लग्नेत्पपे
८६	६	पुत्रेशमकुरे	पुत्रेशमकूरे
८७	१	गुलिकार्किचंद्रा	गुलिकार्किचंद्राः
८७	२	कुरयुते	कूरयुते
८७	४/५	कुकुरद्वये	कूरद्वये
८७	६	भीपक्	भिपक्
८७	६	अंशात्सकुरौ	अंशात्सकूरौ
८८	१	अंशाद्धि	अंशाद्धि
८८	१	तार्किक	तार्किकः
८९	२	शाद्विकः	शाब्दिकः
८९	५	पारावांतशे	पारावतांशे
९०	१	तुने	तूने
९०	२	दिर्घरोगी	दीर्घरोगी

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
९०	४	कुरयुते	कूरयुते
९०	६	मृतौकुराः	मृतौकूरा
९०	७	आरेंजे	आरेंगे
९०	७	शस्त्रपीडा	शस्त्रपीडा
९१	१	शिखीनमौ	शिखितमौ
९१	३	रंध्रांगगा	रंध्रांगगाः
९१	३	सूर्येदुकुजाकुरे	सूर्येदुकुजाकूरे
९१	५	सकुर	सकूर
९२	१	सूर्येदू	सूर्येन्दू
९२	२	किटालि	कीटालि
९२	५	भृग्वर्कयमा	भृग्वर्कयमाः
९२	६	शूलरोगी	शूलरोगी
९३	१	अंशेकि	अंशेकी
९३	२	जलभितिः	जलभीतिः
९३	३	सर्पभितिः	सर्पभीतिः
९३	४	कुरे	कूरे
९४	३	कुरेक्षिते	कूरेक्षिते
९४	४	निचास्त	नीचास्त
९४	५	शत्रूनाश	शत्रुनाशः
९४	७	तद्वैरं	तुवैरं
९४	८	स्वांगपयो	स्वांगपयोः
९४	८	पितृवैरं	पितृवैरं
९५	१	केंद्रेकुरे	केंद्रेकूरे

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
९५	१	शत्रुपिंडा	शत्रुपीडा
९५	२	कुरेक्षितेवाकू	कूरेक्षितेवाकू
९५	३	तूनांगे	तूनांगे
९५	४	ज्ञांगपोत्री	ज्ञांगपौत्रि
९५	५	लग्नपेज्यौत्रीके	लग्नपेज्यौत्रिके
९५	७	मुखगाकु	मुखगाकु
९५	८	क्षरोगी	क्षयरोगी
९६	६	विवाहा	विवाहाः
९६	७	निचभगा	नीचभगा
९७	१	तूने	तूने
९७	२	कुरेतूने	कूरेतूने
९७	२	कुरयुते	कूरपूते
९७	३	निवास्त	नीचास्त
९७	३	बहुकूर	बहुकूर
९७	४	तूनपट्टिहीनाकुरातूने	तूनपट्टिहीनाःकूरातूने
९७	५	तूनेबहुदार	तूनेबहुदारः
९८	३	कुरेक्षिता	कूरेक्षिता
९८	४	निचभांशे	नीचभांशे
९८	५	तूने	तूने
९८	७	तूनेपेसकूरे	तूनपेसकूरे
९९	२	तूने	तूने
१००	३	तूनखमौ	तूनखगौ
१००	४	शुक्रात्माने	शुक्रान्माने

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१००	६	चंद्राकौंकुरे	चंद्राकौंकूरे
१००	७	तुर्येशेकुरे	तुर्येशेकूरे
१००	७	हिनेद्युनपादल्प	हिनेद्यूनपादल्प
१०१	१	तूर्येसकुरेंबुपेकुरे	तुर्येसकूरेंबुपेकूरे
१०१	१	भगनी	भगिनी
१०१	२	द्युनेकें	द्यूनेकें
१०१	३	लग्नेसकुरे	लग्नेसकूरे
१०१	५	षष्ठांगपौसकुरौ	षष्ठांगपौसकूरौ
१०१	६	सकुरे	सकूरे
१०१	१७	सकुरेद्युनेशेपि	सकूरेद्यूनेशेपि
१०१	८	द्युनस्थे	द्यूनस्थे
१०२	१	वितारिद्युनगौसकुरौ	वितारिद्यूनगौसकूरौ
१०२	२	लग्नेशेसकुरेपि	लग्नेशेसकूरेपि
१०२	३	केंद्रचतुष्टयेकुरे	केंद्रचतुष्टयेकूरे
१०२	४	सकुर	सकूर
१०२	५	नेतमे	द्यूनेतमे
१०२	६	कुरयुते	कूरयुते
१०२	६	पशुवन्मथुनशीलः	पशुवन्मथुनशीलः
१०३	२	कुर	कूर
१०३	३	सर्वात्मृतिः	सर्वांन्मृतिः
१०३	४	श्वदंशनात्मृत्युः	श्वदंशनांन्मृत्युः
१०३	५	पातात्मृतिः	पातान्मृतिः
१०३	६	तिर्ये	तीर्थे

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध
१०३	८	शस्त्रात्मृत्युः	शस्त्रान्मृत्युः
१०४		उर्ध्वबंधन	ऊर्ध्वबंधन
१०४	३	शिखियुता	शिखियुता
१०४	३।४	क्रुरारक्षिणहिने	क्रूरारक्षिणहीने
१०४	५	कुरेक्षितौ	क्रूरेक्षितौ
१०४	५	मृतीः	मृतिः
१०४	६	क्रुरांतरगे	क्रूरांतरगे
१०४	७	मृतीः	मृतिः
१०४	८	पातात्मृतिः	पातान्मृतिः
१०५	१	द्युनेसकुरे	द्यूनसकुरे
१०५	४	क्षिणेब्जे	क्षीणेब्जे
१०५	४।५	निचास्तारिपुहिन	नीचास्तारिपुहीन
१०५	६	कुरेंबुपे	क्रूरेंबुपे
१०५	८	निद्रितेपि	निद्रितेपि
१०६	२	क्रुरावल्पायुः	क्रूरावल्पायुः
१०६	३	कंटकेकुरे	कंटकेकुरे
१०६	४	कुरेक्षितौवासकुरा	क्रूरेक्षितौवासकूरा
१०६	५	क्रुररषट्चंशेपि	क्रूररषट्चंशेपि
१०६	५	कुरेऽबले	क्रूरेऽबले
१०७	२	कुराश्च	क्रूराश्च
१०७	२	सकुरे	सकूरे
१०७	३	कुरेष	क्रूरेष
१०७	५	कुराश्च	क्रूराश्च

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१०७	८	स्यद	स्पद
१०८	२	क्रुराश्च	क्रूराश्च
१०८	४	क्रुराश्च	क्रूराश्च
१०८	५	साब्जेकुरे	साब्जेकूरे
१०८	५	क्रुरैर्दृष्टे	क्रूरैर्दृष्टे
१०९	७	काणेकुजेनिचे	कोणेकुजेनीचे
११०	१	बलाढ्या	बलाढ्याः
११०	२	शितिवर्षायुः	शीतिवर्षायुः
११०	२	केंद्रस्था, रा	केंद्रस्थाःकूरा
११०	३	षडशिति	षडशीति
११०	४	न्यगाक्रुराः	न्यगाःक्रूरा
१११	१	सहस्र	सहस्र
१११	३	लाभगैशेषै	लाभगैःशेषै
१११	४	तूनेर्भामे	तूनेर्भामे
११२	४	प्रदेशे	परदेशे
११२	५	तु	तू
११३	११२	वित्ताग	वित्तांग
११३	३	युतावपि	युतावपि
११३	४	तिर्थकर्त्ता	तिर्थकर्त्ता
११३	७	सक्रु	सक्रू
११४	२	क्रुरेक्षितयुतेवाक्रु	क्रूरेक्षितयुतेवाक्रू
११४	३	सुखगैपापै	सुखगैःपापै
११४	४	धर्मगैपापैरपि	धर्मगैःपापैरपि
११४	५	क्रूरांतरस्थेपि	क्रूरांतरस्थेपि

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
११४	६	गुलीके	गुलिके
११५	२	सक्रूरौगलीका	सक्रूरौगुलिका
११६	४	इंदीसहजे	इंदोःसहजे
११६	६	अगनांगे	अंगनांगे
११७	६	अषेष्वापि	अषेष्वपि
११७	८	नृपाति	नृपातिः
११८	२	शुक्रुरोभूपः	षुक्रुरोभूपः
११८	३	गैपंचादिभिर्नृपति	गैःपंचादिभिर्नृपतिः
११८	३	स्वोच्चगा	स्वोच्चगाः
११९	६	यशगुणो	यशोगुणो
११९	८	अषेंगे	अषेंगे
१२०	३	मेशेकुजे	मेषेकुजे
१२१	१	लग्नेकीटे	लग्नेकीटे
१२१	२	घटेगे	घटेगे
१२१	२।३	चतुर्षू	चतुःषु
१२४	१	मानये	मानपे
१२५	२	निचगा	नीचगा
१२५	४	निचांशगे	नीचांशगे
१२५	५	ग्रहैनि	ग्रहैर्नि
१२५	७	निचः	नीचः
१२५	७	निचगे	नीचगे
१२५	८	व्यर्था	व्यर्थाः
१२५	९	दुननीच	दूननीच

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१२६	१	निचग्रहे	नीचग्रहे
१२६	१	निचांश	नीचांश
१२६	३	सकुरे	सकूरे
१२६	५	सर्वेकुरा	सर्वेकूरा
१२६	७	गाकुरा	गाःकूरा
१२८	२	कुरसंबंधे	कूरसंबंधे
१२८	३	कुरवर्गे	कूरवर्गे
१२८	४	राजवंद्य	राजवंद्यः
१३१	१	कुरांतरगेवाकुर	कूरांतरगेवाकूर
१३१	२	कुरे	कूरे
१३१	३	सकु	सकू
१३१	७	उच्चांशस्थैनी	उच्चांशस्थैर्नी
१३२	२	लाभदाकुरा	लाभदाःकूरा
१३३	३	भागखलाभपा	भागखलाभपाः
१३४	३	कुरे	कूरे
१३४	७	कुरेमानपे	कूरेमानपे
१३४	८	सकुरेर्थपे	सकूरेऽर्थपे
१३५	१	निचगावपि	नीचगावपि
१३५	३	कुरेषु	कूरेषु
१३५	४	कुरेक्षणा	कूरेक्षणा
१३८	६	स्त्रीणामेगेंदो	स्त्रीणामेंगेंदोः
१३८	६	तदस्तरंध्रयो	तदस्तरंध्रयोः
१३९	१	विगुणरू	विगुणरू
१३९	८	दुने	दूने
१४०	२	जीर्तेदियः	जितेंद्रियः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१४०	३	द्युने	द्यूने
१४१	४	द्युने	द्यूने
१४२	१	कुरेक्षिते	क्रूरेक्षिते
१४२	६	द्वितियाया	द्वितीयाया
१४३	१	क्रूरेंगे	क्रूरेंगे
१४३	२	कुरावपि	क्रूरावपि
१४३	४	धनहिना	धनहीना
१४३	४।५	द्युनेद्युनेशेवा	द्यूनेद्यूनेशेवा
१४३	६।७	कुजभे	कुजभे
१४३	८	कुवृता	कुवृत्ता
१४४	६	गुरोगुण	गुरोगुण
१४४	९	भृगो	भृगोः
१४४	९	शने	शनेः
१४५	१।२	धिमति	धीमती
१४५	२	भृगोसती	भृगोःसती
१४५	४	ज्ञस्प	ज्ञस्य
१४५	४	गुरोसाध्वी	गुरोःसाध्वी
१४५	५	द्युने	द्यूने
१४५	६	द्युनेर्के	द्यूनेर्के
१४५	७	कुरेद्युनेपि	क्रूरेद्यूनेपि
१४५	८	कुरैर्दष्टे	क्रूरैर्दष्टे
१४६	१	द्युने	द्यूने
१४६	४	शुभाशुभदोग्रहोः	शुभाशुभदोग्रहः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१४६	६	स्पारिनिचांश	स्यारिनीचांश
१४६	९	निचारि	नीचारि
१४६	१०	प्यल्य	प्यल्प
१४७	१	निचाभि	नीचाभि
१४७	३	परमोच्चगस्प	परमोच्चगस्य
१४७	४	निच	नीच
१४७	६	बलस्पा	बलस्या
१४८	४	त्रिकेतरगस्प	त्रिकेतरगस्य
१४८	६	क्रूरांतरगक्रूर	क्रूरांतरगक्रूर
१४८	७	क्रूरांतर	क्रूरांतर
१४८	८	क्रूरस्यक्रूर	क्रूरस्यक्रूर
१४८	९	क्रूरदशा	क्रूरदशा
१५०	१	सूर्यारिज्पा	सूर्यारिज्या
१५०	६	पंचग्यादि	पंचवग्यादि
१५०	७	दग्विर्य	दृग्विर्य
१५१	८	मिश्रैर्युते	मिश्रैर्युते
१५२	२	यशधर्म	यशोधर्म
१५२	५	वोष्ट्मरुजं	वोष्मारुजं
१५२	६	यशसौख्य	यशःसौख्य
१५२	९	यशसौख्यदा	यशःसौख्यदा
१५३	४	दिप्तिः	दीप्तिः
१५३	४/५	स्वस्येऽन्देपोस्थिरमन	स्वस्थेऽन्दपेस्थिरमन
		त्वमर्थकीर्ति	स्त्वमर्थकीर्तिः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१५३	७	शत्रुष्कृता	शत्रुकृता
१५४	२	मध्यविर्ये	मध्यवीर्ये
१५४	५	उत्तमविर्ये	उत्तमवीर्ये
१५५	२	उत्तमवि	उत्तमवी
१५५	७	मित्रकलहपीत्तोग्रोद् वादि	मित्रकलत्रकलहपित्तो ग्रोद्गवादि
१५५	८	यठनादि	पठनादि
१५६	४	पिडादिकंच	पीडादिकंच
१५८	९	क्रूरयुत	क्रूरयुत
१५९	४	गुनरंध्रांत्यगो	गुनरंध्रांत्यगो
१६०	२	क्रूरारिष्ट	क्रूरारिष्ट
१६०	६	तेषुकुरे	तेषुक्रूरे
१६१	२	सौम्यार्केंद्र	सौम्याःकेंद्र
१६१	६	बलाढ्येज्योर्केंद्र	बलाढ्येज्यःकेंद्र
१६१	४	लग्नपोग्युभे	लग्नपःशुभे
१६१	६	युतोत्रिकोण	युतास्त्रिकोण
१६१	७	शुभाःत्रयारि	शुभास्त्रयारि
१६१	८	क्रूराःलाक्ष्मि	क्रूरालक्ष्मी
१६२	२	लग्नेज्योशुभे	लग्नेज्यःशुभे
१६२	५	नेक्षितो	नेक्षितः
१६३	२	न्यून	न्यून
१६३	३	तोगेशो	तौगेशो
१६३	४	वर्षयोस	वर्षयोःस

पृष्ठ.	पंक्ति	अशुद्ध.	शुद्ध.
१६३	४	पूर्णफल	पूर्णफल
१६४	१	विर्य	वीर्य
१६५	३	ध्यादिना	ध्यादीना
१६५	५	सहमादिना	सहमादीना
१६५	६	तदिशां	तदीशां
१६५	७	सिमाख्य	सीमाख्य
१६५	८	सिमाख्य	सीमाख्य
१६६	७	पूर्णबलश्चंदो	पूर्णबलश्चंद्रो
१६७	२	बलश्चंद्रख	बलश्चंद्रःख
१६७	४	विर्यो	वीर्यः
१६७	७	दस्वदशा	दःस्वदशा
१६७	८	विर्योवनि	वीर्योऽवनि
१६७	९	विविर्यो	विवीर्यो
१६८	२	सौख्यप्रदः	सौख्यप्रदः
१६८	२	मध्यबलोज्ञ	मध्यबलोज्ञः
१६८	४	ज्ञस्वदशा	ज्ञःस्वदशा
१६८	५	विविर्योज्ञस्व	विवीर्योज्ञःस्व
१६८	८	जीवस्वदशायां	जीवःस्वदशायां
१६९	२	प्रदस्वदशायां	प्रदःस्वदशायां
१६९	२	विविर्योजीव	विवीर्योजीवः
१६९	३	दुखागम	दुःखागम
१६९	४	भृगुस्वदशायां	भृगुःस्वदशायां
१६९	७	अल्पबलोभृग	अल्पबलोभृगुः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१६९	८	क्लेशादिप्रद	क्लेशादिप्रदः
१६९	९	विविर्योभृगु	विवीर्योभृगु
१६९	९	यशा	यशो
१७०	१	पूर्णबलार्कज	पूर्णवलार्कजः
१७०	२	मध्यबलार्कज	मध्यबलोऽर्कजः
१७०	४	अल्पबलार्कज	अल्पबलोऽर्कजः
१७०	५	विविर्यार्कज	विवीर्योऽर्कजः
१७०	६	सुतदारा	सुतदार
१७०	१०	वत्मासपोकार्यः	वन्मासपःकार्यः
१७१	१	नवांशपादितो	नवांशपादितः
१७१	७	त्पजेत्	त्यजेत्
१७१	८	पित्रो	पित्रोः
१७३	४	दस्त्राविशः	दस्त्रावीशौ
१७४	१	मधेशः	मधेशाः
१७४	४	तिशोवायु	तीशोवायुः
१७५	५	क्रुरोज्ञा	क्रूरोग्रा
१७६	२	तिक्ष्णंच	तीक्ष्णंच
१७७	२	दिनेतृतियो	दिनेतृतीयो
१७८	७	द्वितियो	द्वितीयो
१७९	२	रवत्युक्तं	रेवत्युक्तं
१८०	१	पुष्पोक्तं	पुप्योक्तं
१८०	४	चीत्रोक्तं	चित्रोक्तं
१८०	७	मासाशुभान	मासाःशुभान

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८०	८	शूल	शूल
१८१	१	षष्ठ्यष्टमी	षष्ठ्यष्टमी
१८१	३	तृतीय	तृतीय
१८१	५	तिक्ष्ण	तीक्ष्ण
१८२	७	त्रिकोणगाःशुभा	त्रिकोणगाःशुभाः
१८२	८	लाभशापापाश्च	लाभगाःपापाश्च
१८२	९	विशेषोचित्यः	विशेषश्चित्यः
१८३	३	क्तापेयात्	त्क्पेयात्
१८३	६	लग्नेच्यै	लग्नेज्यैः
१८४	५	षष्ठाष्टममासे	षष्ठाष्टममासे
१८४	७	ऽनयोरपि	ऽनयोरपि
१८५	२	जातकुंर्यात्	जातकंकुर्यात्
१८५	३	सुतेरर्का	सूतेरर्का
१८५	६	सक्ता	सत्का
१८५	६	प्रसूतेर्द्वा	प्रसूतेर्द्वा
१८६	७	भैपंचम	भैःपंचम
१८६	५	व्या	व्य
१८६	८	वारान्यक्ता	वारान्स्यत्का
१८६	९	तिथीन्यक्ता	तिथींस्यत्का
१८७	१	सक्ता	सत्का
१८७	२	षष्ठेष्टमे	षष्ठेऽष्टमे
१८८	७	ष्टावरुण	ष्टावरुण
१८८	७	षष्टि	षष्ठी

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८८	८	सक्ताच	सत्काच
१८९	१	सुनोर्मा	सूनोर्मा
१८९	७	भैप्रथमाक्षरारंभः	भैःप्रथमाक्षरारंभः
१९०	९	पुजनाच्छुभः	पूजनाच्छुभः
१९१	१	सस्थो	सस्थः
१९१	८	सक्ता	सत्का
१९२	१	हितैस	हितैःस
१९२	३	बलाढ्ये	बलाढ्ये
१९२	६	षष्टे	षष्ठे
१८२	६	व्यंगेशा	व्यंगेशाः

प्रमाण पत्रं.

ज्योतिःशास्त्रेस्वधीतीनिशिततरमतीराव
लोपाव्हदैवज्ञानिश्रीमद्गणेशाङ्गजनिरधि
वसनूनिम्बिकारूपांपुरीयः ॥ ज्योतिर्विव
द्भूषणं प्राकृतविवृतियुतं सर्वलोकोपकृत्यै
ग्रन्थप्रारोचद्भूपतिमत करुणाशङ्करोवि-
प्रवर्यः ॥१॥ प्राचीनज्योतिषोक्तिप्रतिकृ
तिरचनोदृक्पथंप्राप्तएषग्रन्थःसाद्यन्तमा
लोच्यमुदितमनसाशास्त्रिणाभानुनाम्ना ॥
अध्यासीनेनजावंनगरमवनिपालाश्रितेन
प्रकामंश्लाघंश्लाघंमयासादरमपि सहसा
सुप्रमाणीकृतोस्ति ॥२॥

शास्त्री. भानुशंकर वि.हरिशंकर सही.

प्रमाण पत्रं.

ज्योतिर्वित्कर्मेष्टोलोकेख्यातोगणेशशर्म
 ति ॥ तस्यात्मजोतिनिपुणोज्योतिः शास्त्रे
 यथाऽपरोर्गः ॥ १ ॥ करुणाशंकरशर्माते
 नविरचितोग्रंथोमेदृष्टः ॥ ज्योतिर्विद्भूषण
 इतियोगणकानांसुरतरुरिवचूमौ ॥ २ ॥
 एतादृशोनसद्योभूमौग्रंथोऽस्तिलोक वि-
 ख्यातः ॥ सत्यंवदामिसत्यंवैरघुनाथप्रसा-
 दशर्माहं ॥ ३ ॥

पंडित. रघुनाथप्रसाद सीताराम
 सुकल. निर्विवाद सद्धर्म
 प्रकाशक सन्नाध्यक्ष ॥ सही ॥

